

Dirshu
הרשו ה' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

מרכז לימוד והכנת תלמידים
חינוך

לקראת שבת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 405

פנינים לפרשת תולדות

המחבלים נכנסו לבניין ועברו בין הדירות. הם הגיעו לביתה של המשפחה הזאת, וחבטו בדלת שוב ושוב, אבל שתי המשפחות של שני האחים שמרו על דממה מוחלטת

כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א על ההשגחה המופלאה שהתגלתה בתוך הסתר הפנים הגדול ביום שמחת תורה

וְלֹאֵם מְלֵאֵם יֵאָמֵר (כה כג)

חז"ל הקדושים אמרו 'חביבה מצוה בשעתה', ושעה כזאת, שעת מלחמה, היא השעה שבה אנחנו צריכים להתחזק ביתר שאת באמונה ובביטחון".

ובאמת מקובלים אצלנו שני ווארטים שאמרו רבותינו גדולי החסידות. ווארט אחד ידוע בשם הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א, שאמר שבתקופה של חבלי משיח, יהיה קושי גדול להחזיק באמונה בבורא עולם, וזה יהיה כאילו שעם ישראל מחזיק בחבל, והקב"ה מנענע את החבל בחוזקה, ורק מי שיתחזק ביתר שאת וביתר עוז יצליח להישאר תפוס בחבל ונתלה בו. אבל מי שלא יתחזק מספיק, ייפול חלילה מהחבל, עד לשאול תחתיה.

הווארט השני ידוע בשם הרבי הקדוש רבי ישראל מרוז'ין זיע"א, שאמר שלפני ביאת המשיח הניסיון של אמונה יהיה כל כך גדול, עד שמי שירצה להאמין ירגיש כאילו שהוא מנסה לטפס על קירות חלקים, ויהיה צורך להתחזק מאוד מאוד כדי להחזיק באמונה.

שאל אותי יהודי אחד, אתמהה. הרי אנחנו יודעים שהקב"ה נותן לכל אדם את זכות הבחירה לבחור בין הטוב ובין ההיפך מהטוב, ואם הניסיון של אמונה הוא כמו לטפס על קיר חלק, אם זה כמו להחזיק בחבל שהקב"ה מנער אותו ואנחנו צריכים להתאמץ כל כך שלא ליפול, זה הרי נגד הבחירה... איך אפשר לצפות מילוד אשה וקרוץ מחומר להחזיק מעמד מול ניסיונות נוראיים שכאלו?

ואם ניקח את השאלה שלו לענייני דיומא, נראה דבר נורא ואיום.

יהודים נעקדו על קידוש ה' בהמוניהם, בתוכם היו גם לא מעט יהודים יראים ושלמים, כאלו שנרצחו בדרכם לבית הכנסת להתפלל שחרית ולרקוד בהקפות של שמחת תורה! יהודים שישבו בבית וסעדו את סעודת השבת והחג, ונפגעו מפגיעת רקטה ונהרגו, יהודים של מסירות נפש שיצאו החוצה להילחם במחבלים, כדי להציל נפשות מישראל, ונפלו חללים. במבט ראשון זה נראה שצריכים ממש לטפס על קיר חלק כדי להחזיק באמונה תמימה שהקב"ה שומר בכל עת על ישראל עם קרובו... והתשובה היא שכל הקושי הזה קיים רק עד שמגיעים לשלב

כל המשפחה לבית חמיו וחמותו שמתגוררים בעיר אחרת, והשכן שלהם ביקש שאם הם נוסעים לחג, שייתנו לו את הדירה כי הוא מאוד רוצה להזמין את אחיו לעשות אצלו את החג, ויהיה יותר נוח אם יהיה לו דירה נפרדת.

אותו יהודי אמר שהוא ימלך באנשי ביתו, וידע שאשתו מאוד לא אוהבת את הרעיון של להכניס אנשים זרים ולתת להם את הבית לשבת שלימה, ועד כה בכל פעם שעלה כזה רעיון היא דחתה אותו על הסף. אבל הפעם, משום מה, היא הסכימה ומיד אמרה שבשמחה רבה הם יתנו את הדירה.

בערב שמחת תורה, ממש לפני שעמדו לצאת מהבית ולמסור את המפתח לשכנים, התקשרה אמה של הגברת, ואמרה לה שהיא לא חשה בטוב, ולא תוכל לארח אותם בחג כפי שתכננה.

כמובן שהם נאלצו להישאר בשדרות, והיהודי כבר עמד להודיע לשכן שלו שבסופו של דבר הם לא יכולים לתת להם את הדירה, כי הם עצמם נשארים בבית בגלל שינוי בתוכנית.

אבל האשה לא הסכימה בשום אופן: "אם הבטחנו לתת להם את הדירה, אנחנו ניתן להם את הדירה". מיד החלה לחפש פיתרון אחר, ולבסוף הצליחה למצוא איזו דירה בקצה השני של העיר שבה יוכלו להתארח בחג, ואת הדירה שלהם נתנו לשכן שיוכל לשכן בה את אחיו.

בליל שמחת תורה הלכו השכן ואחיו לבית הכנסת, שרו ורקדו יחד עם הילדים עד כלות הכוחות, ולאחר מכן שבו לביתו של האח המארח, ואכלו ושתו כל המשפחה בצוותא חדא, ולאחר הסעודה כטוב ליבם ביין, אמר האח המארח לאחיו האורח, למה תלכו לישן בדירה של השכנים שלנו? אתם אורחים שלנו! בואו תשנו כאן, נצטופף קצת, הילדים כל כך נהנים אלו בחברתם של אלו, למה זה ניפרד איש מעל אחיו???"

למחרת בבוקר כבר נשמע קול צווחה בעיר, יריות ופיצוצים, חרדת אלוקים! הם התעוררו בבהלה וכשהסתכל מהחלון הבינו שמדובר במתקפת טרור נרחבת מאוד. מהר הגיפו את כל התריסים, וידאו שהדלת של הבית - שבחסדי שמים היתה דלת חזקה מאוד - נעולה על מנעול וברית, והחליטו שהם הולכים לשמור על דממה מוחלטת. המחבלים נכנסו לבניין ועברו בין הדירות. הם הגיעו לביתה של המשפחה הזאת, וחבטו בדלת שוב ושוב, אבל שתי המשפחות של שני האחים שמרו על דממה מוחלטת, והמחבלים נואשו מלנסות לפרוץ את הדלת.

הם פנו לדלת ממול, ביתה של המשפחה שיצאה מהבית רק כדי

ההתבוננות. נכון, בדורנו אנשים רגילים שלא להתבונן. לא מעיינים במה שעובר עליהם, נשטפים במרוץ החיים ולא מסתכלים אחורה לראות מה קרה. למי שלא מתבונן, הניסיון של אמונה באמת קשה עד מאוד.

אבל מי שכן מתבונן, מי שמסתכל על הפרטים הקטנים, מגלה שעם כל ההסתר פנים הנורא הזה שהיה בשמחת תורה, היו גם הרבה מאוד מצבים של גילוי השגחתו יתברך באופן שאי אפשר לתאר.

שמעתי מאדם נאמן עלי מאוד ששוחח עם בעל המעשה, יהודי המתגורר בשדרות, ומדי בוקר הוא צועד למקווה לטבילת שחרית ולאחר מכן הולך לבית הכנסת להתפלל. יש לו מסלול הליכה קבוע, ובבוקרו של שמחת תורה כשהוא ירד מהבית לרחוב, משום מה עלה בדעתו ללכת מהצד השני. הוא חרג מהמסלול הקבוע שבו הוא צועד כבר שנים, ופשוט הלך בדרך אחרת. למה? הוא לא יודע.

הוא הלך למקווה, ירד וטבל ועלה ונסתפג ונכנס לבית התפילה, ולא ידע בכלל שבחוץ יהום הסער. רק שכשנכנס לבית הכנסת מצא שם כמה יהודים חרדים ומבוהלים, שסיפרו לו את החדשות. ברחוב הסמוך מסתובבים מחבלים ויורים בכל מי שעובר שם! עכשיו כבר התברר לו למה הוליכו אותו רגליו בדרך אחרת. היש לך גילוי של השגחה פרטית גדול מזה? אדם שמשנה מההרגל הקבוע שלו ופשוט עושה מעשה לא הגיוני ללכת בדרך אחרת, בלי שיידע בכלל שבכך הוא מציל את חייו...

רבינו האור החיים הקדוש אומר שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות וערבות התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה.

אם היו בני אדם מרגישים את כל הניסים

שנעשים להם, היו משתגעים מרוב אהבת ה'

אף אנו נענה ונאמר: אם היו בני אדם מרגישים את כל הניסים שנעשים להם, היו משתגעים מרוב אהבת ה'. חז"ל הקדושים כבר אמרו שאין בעל הנס מכיר בניסו, ורוב רובם של הניסים בכלל לא מורגשים על ידי בני האדם, אבל מעט מהם, זעיר שם זעיר שם, מתגלים וחושפים את עוצמת המציאות של ההשגחה הפרטית. עוד שמעתי מעשה מיהודי נאמן שאמר לי שהוא מכיר את בעלי המעשה בעצמם! שני יהודים שומרי תורה ומצוות המתגוררים בעיר שדרות בשכונת. אחד מהם תכנן לנסוע לשמחת תורה עם

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכייה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

להכניס אורחים, ובקלות רבה עקרו את הדלת ממקומה ונכנסו פנימה. לאכזבתם היה הבית ריק, הם השחיתו את הרכוש, שברו ובזזו מכל הבא ליד, והלכו כלעומת שבאו.

הרי לנו נס בתוך נס. בעלי הבית יצאו מביתם למרות שלכאורה לא היה מצופה מהם לעשות זאת, רק כדי שלא לאכזב את השכנים שלהם הם הלכו להתארח בעצמם בבית שאינו שלהם, ובכך היו להם חייהם לשלל. לא זו אף זו, גם האורחים שבעבורם פינו את הבית, בסופו של דבר לא ישנו בו, וגם הם ניצלו ממות רח"ל. אם נביא איזה פרופסור גדול שיבדוק מה הוא סיכוי ההסתברות שכאלו ניסים יקרו לבני אדם, הוא בוודאי יאמר שזה סיכוי נמוך מאוד, אפסי! ובכל זאת, אנו רואים בעינינו שהם נותרו בחיים נגד כל הסיכויים.

כל מי שמתבונן בזה, מבין ביתר שאת שיש מנהיג לבירה. לכל כדור יש כתובת, ואת הכתובת הזאת חרט הבורא יתברך בעצמו. הוא אשר דיברנו: מי שלא מתבונן בפרטים הקטנים, כמובן, זה כמו לטפס על קיר חלק. אבל מי שמתבונן בפרטים הקטנים, ושומע על כל סיפורי הניסים והנפלאות שהתחוללו בתוך ההסתרה פנים הגדול הזה, יודע ומבין בידיעה ברורה, שהבורא יתברך לא הסיר חלילה את השגחתו מאיתנו, וגם אם הוא נתן לנו מכה כואבת במיוחד, הוא נתן לנו אותה מתוך אהבתו הגדולה לעם ישראל, ומי הוא זה ואיזה הוא אשר יאמר על עצמו שהוא מתיימר לדעת דעת עליון?

בשבת האחרונה היה אצלי יהודי יקר, וסיפר לי שני סיפורים שהוא שמע בעצמו מכ"ק מרן אדמו"ר מסטניסלב זצ"ל, שהתגורר במונסי, והיה בנו של הרבי הזקן מזוטשקא זיע"א.

בימי השואה הנוראה, באחת האקציות, כשהנאצים עברו מבית לבית ואספו את היהודים לקראת הגירוש, ישב הרבי מזוטשקא בביתו, ואשתו וילדיו עמו. הוא שמע את הקולות העולים מהרחוב, לקח ספר תהילים והחל לומר תהילים במתינות. הרי להיאבק ברוצחים אינו יכול וגם אינו צריך, חייו תלויים אך ורק בחסדי הבורא, והדבר שהכי עוזר כדי להינצל הוא לומר תהילים.

לפתע נשמעו דפיקות בדלת. סיפר הרבי מסטניסלב שהם כולם הצטנפו בפחד וחרדה גדולה, ילדים רכים שהבינו שהקיץ עליהם הקץ, הנאצים הארורים יכנסו פנימה ולא ישאירו מהם שריד ופליט. אבל הרבי מזוטשקא לא נע ולא זע ממקומו, הוא הורה לבני

משפחתו שגם הם לא יעשו דבר וישארו במקום, והוא עצמו המשיך באמירת תהילים כאילו לא אירע דבר.

לאחר כמה דפיקות החלו הנאצים לחבוט בדלת בעוצמה רבה וכמובן אחרי כמה חבטות היא נשברה והם נכנסו אל הבית. קצין אס אס ועמו ארבעה חיילים צעירים בעלי דרגה נמוכה.

הקצין דרש שיבואו איתם, אבל הם לא זזו מהמקום. הוא ניגש לאבי המשפחה ואיים עליו שאם לא יבואו איתו הם יכלה בהם את זעמו בו במקום, אבל הרבי מזוטשקא המשיך באמירת תהילים והנאצי בחמת זעם חטף מידי את ספר התהילים וזרק אותו מהחלון, בעודו מודיע לרבי שהוא החליט להרוג אותו, ואך החל לנקוט בפעולות כדי לבצע את זממו, אבל בשניה האחרונה חזר בו ונרעד בפחד גדול... "אני לא רוצה להרוג אותך כי אני רוצה למות", אמר, ויצא מהבית, כשהוא גם מורה לאחד החיילים לחפש את ספר התהילים שהוא זרק מהחלון, ולהשיבו לבעליו!

המעשה השני שסיפר הרבי מסטניסלב הוא שבאותם ימים הלך עם אביו ברחוב, ועבר שם חייל נאצי אחד שהיה רכוב על אופנוע כדרכם של הרשעים ההם שהרבו להשתמש באופנועים.

משראה הנאצי את היהודים צועדים ברחוב התעוררה בו תאוות הרצה, כיוון את רובהו לעברם ולחץ על ההדק פעמיים ושלוש, אבל הרובה לא ירה! הנאצי החליט שהוא לא מתעכב והמשיך בדרכו. הוא עבר רק 20 מטרים בערך, ופתאום זינק לעברו כלב גדול, אבל הנאצי לא נרתע, הוא השתמש ברובה שלו כדי להסיר את האיום, והנה פתאום הרובה עבד מצוין...

את שני הסיפורים הללו שמעתי מפיו של יהודי ששמע אותם מפיו של הרבי מסטניסלב בכבודו ובעצמו, והוא סיפר את אשר ראה במנו עיניו!

איך אפשר להסביר כזה דבר? זה רק על ידי השגחה פרטית. מי שנועד לחיות יחיה, ומי שחלילה נגזר עליו אחרת, ילך בדרך אחרת. הרי לנו כי לא ינום ולא ישן שומר ישראל, לא בשואת אירופה ולא בשואה שפקדה את יהודי הדרום. הקב"ה איתנו בכל עת ובכל מצב, ואם כן צריכים אנו לנקוט ב'שיטת הלחימה' שבה נקט הרבי הקדוש מזוטשקא, לקחת ספר תהילים ולהתפלל מעומק הלב, ולהתחזק במידת האמונה והבטחון ביתר שאת ועוז, ומי שאמר לעולמו די יאמר לצרותינו די, וישלח לנו גואל צדק במהרה בימינו, אמן.

(מתוך שיחה מיוחדת על המצב)

הצטרפו אלינו ל'עמוד היומי', שיעורים מרתקים ממגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, בקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

'הייתי פעם לצידו וכשהוא סיים את שיחתו, הפראק היה רטוב, לא לח! רטוב!! הוא אמר לי בוא ותראה והוא לקח ביד את החגורה שהיתה מעור שלא סופג כ"כ וסחט אותה ויצאו ממנה טיפות מים'

הגאון רבי יונתן וילנסקי שליט"א

על הרב'ה של אהבת התורה מרן הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי זצוק"ל

וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יָשֵׁב אֱהָלָיִם (כה כז)

זכיתי להיות ממייסדי ישיבת עטרת ישראל, היו לרבי ברוך מרדכי הרבה כישרונות. אבל הנקודה המרכזית שהייתה בו - הוא היה הרב'ה של אהבת תורה "והערב נא" היה כל המציאות שלו. עליו ראו את דברי האור החיים המפורסמים שאם היו בני אדם מרגישים את מתיקות ועריבות התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה" כשהוא היה שומע ווארט טוב זה היה בשבילו ממש חג שמחת תורה. הז"ל אומרים הביאני אל בית היין זה הר סיני, אצל הברכת מרדכי ראו שהיה שיכור על התורה, היו שנים של טירדות בניהול הישיבה ועוד טירדות אבל כשהוא היה לומד סוגיא הכל היה נעלם כלא היה.

רואים ילדים ביום חם שרצים בפארק שעשועים ממתקן למתקן ונהנים ולא מרגישים כלל שהם מזיעים וחם להם, כך אצל הברכת מרדכי ראו שהתורה זה הפארק שעשועים שלו, אני יכול להעיד שבועות הוא לא היה עולה לישון על המיטה, היה לומד וכותב בחדר ליד השולחן ובבוקר כשהגיע הזמן לקרוא לו לשיבה יכלו לראות אותו עם היד על השולחן וכך היה נרדם.

בטיסות ארוכות של שתיים עשרה שעות או שש עשרה שעות, מהרגע שהיה אפשר לפתוח את השולחן שלפני המושב הוא היה יושב וכותב עד הרגע שו הודיע הקברניט שצריך לקפל את השולחן כי מתכוננים לנחיתה, היה קונטרסים רבים, שאחר כך נדפסו בתוך הברכת מרדכי, שההכותרת הייתה נכתב בטיסה ללוס אנג'לס או לניו יורק.

בחודש אלול בליל שבת אחרי החבורה היה מוסר ועד במוסר אחרי שנכבה החשמל, ויש דברים שמהדהדים עד היום באוזני השומעים כאשר הוא אמר את דברי רבנו יונה "ויעזור ה' לשבים כאשר אין יד טבעם משגת" יכולת למשש בידיים את דברי רבנו יונה והעיניים זלגו דמעות.

זכורני פעם אחת שנסענו עמו מספר בחורים בליל ערב יום כיפור ומסר שיעורים בכמה מקומות בצפון הארץ, ואח"כ נכנס להגאון רבי אליהו מישקובסקי בכפר חסידים, והגענו חזרה לירושלים לשיבה לפנות בוקר, התפללנו שחרית ואח"כ אנחנו הבחורים הלכנו קצת לנוח ולישון ולהתכונן ליום כיפור, אבל הראש ישיבה המשיך את היום כרגיל בלימוד, ואח"כ הוא ניגש לכל נדרי ומסר שמוע'ס אחרי כל נדרי, ואח"כ התפללו מעריב, ואחר מעריב באמירת אחד

הפיוטים בעת עמדו על מקומו הוא נפל, המקום שלי היה בשורה הראשונה ומיד קפצתי עם עוד בחורים לראש ישיבה, אבל הוא כבר מיד תפס את עצמו והתרומם, ואמר הכל בסדר כנראה שלחלקיק שנייה נרדמתי.

המילה הכי שנואה על הברכת מרדכי היתה "מלומדה" הוא אמר חבורות בליל שבת למעלה משבעים שנה בלי הפסק, ותמיד לא היו מזמינים אורחים בליל שבת כי צריך להזדרז כי הבחורים מגיעים לשמוע. הוא שיחות קבועות שהיה אומר מדי שנה, הבית הלוי בפרשת וישלח, הסיפור עם השדי חמד, וכל פעם מחדש לומר עם כזה "פריש" כזאת התחדשות כאילו זה הפעם הראשונה. הסיפור המפורסם על רבי יצחק אלחנן שהוא היה מספר מדי שנה במחנה בני תורה, הייתי פעם לצידו וכשהוא סיים, הפראק היה רטוב לא לח! רטוב, הוא אמר לי בוא ותראה והוא לקח ביד את החגורה שהיתה מעור שלא סופג כ"כ וסחט אותה ויצאו ממנה טיפות מים, בעיניי ראיתי. בחשבון שלי זה היה בערך הפעם ה-35 שהוא סיפר את הסיפור.

אני זוכר לפני 48 שנה ביום שישי בצהריים במחנה בני תורה הוא טבע את מטבע הלשון שהיום שגורה כבר בפי כל, "המינימום הנדרש הוא המקסימום האפשרי" וכך הוא חי, ותבע מעצמו עוד ועוד.

דרכו של רבי ברוך מרדכי היתה בשנים הראשונות של הישיבה

המשך בעמוד 25

אילו היית בא פעם אחת לטבריה, ורואה בשעת הוצאת ס"ת את אותן נשים זקנות שבאו במיוחד לשעה זו כי קרוא וכתוב לא ידעו, והיית שומע את הבכיות הרבות שבכו בקול רם והתפללו ובקשו מעומק ליבן בשפתן שלהן, הלוואי שאצלנו בנעילה היו בוכים כמו שבכו אותן נשים מבוגרות מדי שבת

ראש ישיבת "מאור התלמוד" וחבר מועצה"ת

הגאון הגדול רבי אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א על כוחה של תפילה מעומקא דליבא

וַיִּעֲתָר יִצְחָק לַד' (כה כא)

אם נשאל אנשים אחדים מה ביכולתם לפעול למען הציבור ולמען הכלל ישראל לעת זו, נקבל מספר תשובות. אחד יאמר: לו הייתי עשיר גדול והיה לי כסף רב, הייתי יכול לפזר ממוני לצדקה ולתרומה לנזקקים, ולסייע למוסדות תורה רבים, כמו אותם אנשים שיש להם כסף רב וזכו לדעת למה כדאי לנצלו. אבל מה אעשה שאיני גביר גדול ואין לי אפשרויות יתר על המידה, ומה הנני יכול לעשות למען הציבור, לכאורה כלום.

חברו לעומתו יטען, כי אילו היה נחן בכושר דיבור מיוחד, היה יכול לצאת למסע של דיבורים וחיזוקים בנושאים שונים שהציבור זקוק לחיזוק בהם, וכך היה נותן את חלקו למען הכלל ישראל. אבל אדם שאין לו אף אחד מן הכישורים הללו, שואל את עצמו: כיצד אם בכלל, ניתן לפעול למען הכלל הן באופן כללי ובמיוחד בתקופות קשות אלו? אם יגידו לאדם שביכולתו לדאוג שייגיע משיח צדקנו, שיסתיימו כל הצרות לכלל ולפרט ובכללם הסכנות שאנו נמצאים בהן עתה, ולא עוד אלא נוכל לזכות שייגיע היום המיוחד בו פתאום יבוא אל היכלו האדון, והגלות הארוכה תגיע לסיומה, וכל המתים יחיו ובית המקדש השלישי ייבנה, שום אדם אינו רואה דרך מצידו שבה הוא יוכל לסייע להביא את המשיח. הוא גם לא חושב כי השתייכות לאנשים המנסים להביא את המשיח על ידי שלטי חוצות, היא זו שתזרז את ביאת המשיח. וממילא הוא מחליט, כי הוא קטן ואינו יכול לעשות מאומה בכדי להושיע את הכלל ישראל. אבל, למעשה הוא טועה טעות מרה.

מהי אותה טעות?

הגאון הגדול רא"י קוק: הרמח"ל במסילת ישרים כותב, כי כל יהודי יכול לעזור רבות לכלל ישראל, עד כדי כך שיכול לסייע בכוחות עצמו להביא את המשיח: "ואם יאמר אדם מי אני ומה אני ספון שאתפלל על הגלות ועל ירושלים, המפני תפילתי ינסו הגלויות ותצמח הישועה". ביאור השאלה הוא, הרי גדולים ורבים ממוני התפללו על גאולת עם ישראל ובניין הבית ולא עלתה בידם, וא"כ איך דווקא אני הקטן אוכל לגרום למה שלא הצליחו לפעול גדולי עולם.

הוא ממשיך: "תשובתו בצדו, לפיכך נברא אדם יחידי כדי שכל אחד יאמר בשבילי נברא העולם וכבר נחת רוח הוא לפניו יתברך שיהיו בניו מבקשים ומתפללים על זאת, ואף שלא תעשה בקשתם מפני שלא הגיע הזמן או מאיזה טעם שיהיה, הנה הם עשו את שלהם והקדוש ברוך הוא שמח בזה. ועל העדר זה הדבר התרעם הנביא: 'וירא כי אין איש וישתומם כי אין מפגיע'."

אין שום סתירה בין העובדה שכל העולם נברא עבור היחיד לבין המציאות שכל יחיד צריך את הרבים בעולם, כי את התורה אי אפשר לתת לאדם אחד אלא לכלל ישראל יחד, ודבר זה מזכה את היחיד שהוא יכול להיות איש הכלל, ואף שהעולם נברא גם לצורך השני אין בכך סתירה, משום שיש לעולם נקודת קיום שרק הוא מקיים אותה ובלעדיה לא יחזיק העולם מעמד, ונמצא שכל אחד הוא ממש ממקיימי העולם!

התפילה של כל יחיד ויחיד בהחלט משנה, הרי בשבילו נברא העולם והקב"ה מתחשב בה. ללא כל ספק אין תפילה ששבה ריקם ותפילת כל אחד בכל מצב פועלת. אבל לאדם קשה מאוד לתפוס את הנקודה הזו בשכלו. האו אכן מבין זאת היטב בבחינת "וידעת היום", אבל עדיין יש עבודת "והשבות אל לבבך", שאדם ירגיש בליבו

זאת המציאות. אדם שיצליח לחוש זאת בעומק נפשו ודאי יתפלל מעומק ליבו כבן המתחטא לפני אביו, ותפילה הנובעת מתחושה כזו עתידה להישמע ולהתקבל לפניו.

איך מתפללים באמת מעומק הלב כבן המתחטא?

הגדול הגדול רא"י קוק: אדם שעומד לפני מלך מלכי המלכים בתפילה, צריך להרגיש כמו בן שעומד לפני אביו. כלל ישראל הינו העם החביב על הקב"ה והם כבנים שפונים אל אביהם והוא מקשיב ומאזין לשוועתם, זו נקודת העומק של תפילה, וכך על האדם להרגיש בזמן התפילה. לא מדובר הוא על דרגת הקדמונים או ענקי עולם, עלינו לדעת שכך הייתה צורתו של הכלל ישראל בדורות עברו אצל כל יהודי ויהודייה אפילו הפשוטים ביותר שלא קרו ולא שנו, נקודה זו הייתה ברורה ופשוטה להם וזו הייתה חלק ממציאות חיים.

אמר לי פעם יהודי, כי בדור הקודם היו ציבורים רבים שהבורות שלטה בהם והנשים כלל לא ידעו קרוא וכתוב, ואילו היום, אכשר דרא ב"ה, לכל הנשים ספרי תחינות גדולים ודפי בקשות ארוכים, וזו לכאורה עליית דרגה. אמרתי לאותו יהודי: אילו היית בא פעם אחת לטבריה עיר הקודש, ורואה בשעת הוצאת ס"ת את אותן נשים זקנות שבאו במיוחד לשעה זו כי קרוא וכתוב לא ידעו, והיית שומע את הבכיות הרבות שבכו בקול רם כיצד התפללו ובקשו מעומק ליבן בשפתן שלהן, על כל הכלל ישראל, על יחידים ועל כל צרה וצוקה, לא היית חושב כן! הלוואי שאצלנו בנעילה היו בוכים כמו שבכו אותן נשים מבוגרות מדי שבת בשבתו. אילו היית רואה את כל זה, היית מפנים בעומק לבך, כי לא המדרש עיקר ולא די בכך שידועים לקרוא ולכתוב, אלא רחמנא לבא בעי, הקב"ה חפץ בתפילה כזו הנובעת מעומק הלב פנימה.

משל למה הדבר דומה, לגביר גדול בעל נכסים מרובים שאוהב אהבת נפש את בנו ומוכן לתת לו כל שביקש. ניגש בנו ואומר לו כי יש לו בעיות כלשהן וזקוק הוא לעזרתו, ואז מוציא הוא מכיסו נייר שעליו רשם את צרותיו ובעיותיו אחת לאחת, ומבקש על כל אחת שהאבא יעזור, ואביו שומע ומאזין ואומר לו כי יהיה בסדר, ועם הזמן יפתור את כל אותן בעיות ויעזור לו, אבל לא הכל צריך לתת ויש גם צורך לחנכו, אבל בס"ה הוא שמע את בקשותיו, וכעת יראה האם להיענות להן. והבן יוצא כשהוא שמח וטוב לב.

זה יוצא, ונכנס הבן הקטן אל אביו ובתוך שהוא פורץ בבכי קורע לב ובדמעות שלישי, הוא מספר לאביו בין שטפי הדמעות את מועקותיו וצרותיו ללא כל רשימה ופנקס, ליבו של אביו נשבר ומסכים לתת לו כל שירצה ובלבד שיחדל מבכיו הנורא. אלו היו הנשים של הדור הקודם. כלל לא היה להן צורך בספרי תחינות, הן לא ראו עניין בכך שיקראו לקב"ה את הכתוב בסידור. הן בכו מעומק ליבן ובקשו והתחננו על צרותיהן ועל צרת הזולת. הן שמעו על אדם אחר שנקלע לצרה ובכו עליו. כך הייתה צורתו של הכלל ישראל בשנים

עברו אצל כל יהודי ויהודי. אלו היו הנשים הזקנות שבישראל וכך היה אצל כל אדם אף מהפשוטים ביותר, ותפילה כזו הנאמרת מעומק הלב ודאי שנשמר לה מקום מיוחד ואינה שבה ריקם.

ואיך למרות כל זאת, לפעמים לא נראה מיד שהתפילה מתקבלת?

הגאון הגדול רא"י קוק: למדונו חז"ל שישנה תפילה הנשמעת מיד ישנה תפילה הנשמעת לעשר שנים וישנה תפילה הנענית למאה שנה. אדם שתפילתו נענתה לאחר מאה שנה סביר להניח כי כבר לא היה בין החיים, אבל למרות שהוא כבר הלך לעולמו, התפילה עודנה נשמרת ומאה שנים לאחר מכן לנכדיו ולבני נכדיו תעמוד תפילתו של הסבא ותתקבל. לנקודה פשוטה זו עלינו להתחבר בעומק ליבנו. הקב"ה הוא מנהל את העולם. הוא המחליט מה יארע בו מקצה עד קצה, והכל תלוי אך ורק בו וברצונו. אתה רוצה שישתנה משהו ורק הוא הכתובת לכך. אין כל כוח אחר בעולם שיכול לשנות עובדות ולבטל גזירות מלבד רצון ד' וזהו עיקר מעיקרי היהדות. "אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך שמו לבדו בורא ומנהיג לכל הברואים והוא לבדו עשה עושה וישעה כל המעשים", וכל שיש ביד האדם לעשות הוא להתפלל ולבקש ולהעתיר לפני מלך היושב על כסא רם ונישא השומע תפילת כל פה.

סיפר לי בנו של ראש הישיבה דבאר יעקב, הגאון הגדול רבי משה שמואל שפירא זצוק"ל, שאביו היה יוצא כל בוקר בדרכו לתפילה כשהוא מעוטר בטלית ותפילין, ודברי המס"י על תפילה שגורים על פיו ואמרם בנעימה שוב ושוב: "אמנם מי שהוא בעל שכל נכון במעט התבוננות ושימת לב יוכל לקבוע בלבו אמיתת הדבר, איך הוא בא ונושא ונותן ממש עמו יתברך, ולפניו הוא מתחנן ומאתו הוא מבקש והוא יתברך שמו מאזין לו, מקשיב לדבריו, כאשר ידבר איש אל רעהו ורעהו מקשיב שומע אליו". קטע זה שינן רבי משה שמואל זצוק"ל כל בוקר לעצמו, ואנחנו צריכים לשנן אותו ולהפנימו בלבנו ערב ובוקר וצהרים, ולדעת שכל תפילה ותפילה נענית ואינה שבה ריקם, בין אם אנו רואים בכך ובין אם לאו. כשאדם ניגש למשהו עם תפילה, הכל משתנה ונראה אחרת.

איך מחדירים את החשיבות שיש בכל תפילה?

הגאון הגדול רא"י קוק: ישנם כאלו הטועים במהותה של תפילה ומגיעים להבנות שגויות לחלוטין במושג תפילה. שמעתי פעם אדם שהסביר לבעל תשובה, כי תפילה היא כמו המכשיר שנמצא בפינת הרחוב שאדם מכניס תפילה כביכול ומוציא את מה שביקש. לא יפלא לצערנו אם יסיק אותו אדם, שאם התפלל מספר פעמים ולא נענה, זה דומה למכשיר שהכניס בו מספר מטבעות ולא יצא כלום, שאז סימן שהמכשיר מקולקל.

עובדא הווה באחד מבני החבורה שבתו הקטנה הייתה במצב רפואי חמור, עד שאמרו לו הרופאים כי אין סיכוי כלל שתחזור לקו הבריאות, וגם אם תחזור לביתה, כדאי שיכין את כל האביזרים

**"בל'מוד
"העמוד היומי"
נ'ר-זן בזמן קצר
להשיג ידיעות רבות
המסייעות בהבנת
סוגיות אחרות
וכן מקצועות אחרים
כגון לימוד הלכה.
מי שאינו יודע ש"ס כראוי,
גם את ההלכה אינו יכול
להבין כראוי"**

**הצטרפו למאות המאזינים
לשיעוריו של
דוד בוק**
הרה"ג רבי שליט"א
על 'העמוד היומי'

**מוקד השיעורים של 'דרשו':
077-2222-666**

הנדרשים כי לא תשוב להיות ככל האדם. בזמנו הוא השיב להם: לנו יש מהלכים אחרים. אנו מאמינים שע"י תפילות יש סיכוי שכן תשוב להיות כאחד האדם. אולם הם לא שעו לדבריו ועמדו על דעתם, כי אין כל סיכוי שתשוב לאיתנה. והנה, שבה הילדה לביתה ב"ה וחזרה להיות כבעבר ושוב היא הולכת ומדברת ושוחקת כאחד האדם. כשהגיעו לביקורת אצל הרופא השתומם מאוד ואמר, כי הוא לא מבין מה קרה ומה נשתנה. ענה לו ידידנו, אתה לא יודע, אבל אני יודע גם יודע. אתה מאמין בכח ובידיעת הרופאים ואנחנו מאמינים בכוח הקב"ה שהוא כל יכול, ופונים אליו בתפילה, והוא בגודל רחמי ואהבתו אותנו נענה לנו!

אין לשער מה ניתן לפעול בכוח התפילה. כשאדם נמצא בעת צרה עליו לדעת: אם קורה לי משהו, הכל בדין שמים, והקב"ה בכל מעשיו מרחם עלי יותר ממה שאני מרחם על עצמי, והסיבה לכך שצרה זו הגיעה היא, שככל הנראה ישנם מעשים שנעשו על ידי שלא בכיוון הרצוי, וממילא צריך לחפש ולברר מהם אותם מעשים ואיך אוכל להגיע לצורה אמיתית של חיים, ובנתיים בזמן זה שאני עובד על שינוי אותם מעשים אני עומד בתפילה לבקש ולהתחנן לפני הקב"ה שיאריך את זמן הפירעון והתיקון. אדם עומד לפני הרבש"ע כבן לפני אביו, וכשבן עומד לפני אביו בבכיות ופונה אליו ברחמים, האבא נותן לו כי הוא פונה מכוח חשבון של רחמים. זוהי נקודת היסוד של תפילה. ודאי שכעת שזוהי עת צרה, זה הזמן להתפלל על הכלל ועל הפרט. להתפלל על אלו שסובלים, על אלו שבגלות מבתיהם, ולהתפלל מעומק הלב, עם דמעות, לשיבת שכינתו לציון.

לסיום, מזכה אותנו הגאון הגדול ראש ישיבת "מאור התלמוד" שליט"א בעצה מחכימה מעשית לחיזוק בימים אלו. ישנה עצה שלמדנו מתורת בעל ה"ערוך לנר", שמזכה את כולנו בשמירה א-לוקית מיוחדת בשנה זו שבה חל ראש השנה להיות בשבת. הוא מבאר בדרשותיו בספר 'מנחת עני' (פר' האזינו), שהשנים שלא תקעו בהן בשופר מפני קדושת השבת, היו או גרועות יותר, חלילה, משאר שנים או שהיו השנים הטובות ביותר שהיו לכלל ישראל, והוכיח דבריו מכמה מקומות בש"ס. וכתב שהדבר תלוי בגודל הזהירות ברוממות קדושת השבת ושמירתה היטב. כי כדי שהשבת תעמוד ותזכיר לנו את מלכות ד' יתברך במקום השופר, כמו שכתוב "ישמחו במלכותך שומרי שבת", נדרש חיזוק עצום בשמירת קדושתה, ואז תעמוד זכותה במקום תקיעת השופר להפוך עלינו את מידת הדין לטובה. לכן ראוי לרומם את תפילות השבת, ולהרבות בעסק התורה הקדושה בליל שישי, יום שישי, ליל שבת ויום השבת.

כמה נפלא יהיה, אם בכל שולחן שבת יקבע מי שבידו הדבר, ללמוד את הלכות שבת - דבר שיביא לחיזוק סעודות השבת וקדושת השבת, וזכות זו תעמוד לנו ביתר שאת מתקיעת השופר, כדברי בעל ה"ערוך לנר".

יהי רצון שנוכל לעשות את מה שמוטל עלינו בשמחה ובטוב לבב, ובזה נזכה שיפרוש הקב"ה עלינו ועל כל ישראל את סוכת שלומו, שהיא זכות רחמים חיים ושלום.

(יתד נאמן / יום שלישי ט' מרחשון תשפ"ד)

משלחות נכבדות הגיעו ארצה מארה"ב לכנסייה הגדולה, רבים השתדלו להשיג כרטיסים למעמד הנשגב ששנים לא היה כמוהו, רבינו הגדול זצוק"ל התכבד לשאת את המשא המרכזי, הוא ידע שאלפים מצפים למוצא פיו, הוא אף צם ביום פתיחת הועידה כדי שיחוננו ד' במענה לשון, אמנם כל זה לא שינה אצלו מדרכו ועלה לישיבה כהרגלו לשאת ולתת עם התלמידים בעומק העיון

ראש ישיבת 'ארחות תורה' הגאון רבי איתמר גרבוז שליט"א על תורתו של מרן הגרא"מ שך זצוק"ל

יַעֲקֹב אִישׁ פֶּתִים יֹשֵׁב אֶהְלִים (כה כז)

"למדנו מזה כמה חשוב וגדול הוא כוח התורה, שהיצר הרע משקיע את כל כוחו למנוע את חיזוק התורה, והפחד שלו הוא מכוח התורה שהוא התבלין נגד היצר הרע, ולכן לא אכפת לו שיהודי יעסוק בכל מיני מצוות והעיקר שלא ילמד תורה".

כולם מחכים למוצא פיו והוא אין לו בעולמו אלא העיון וההתעמקות בתורה

מחדד הגר"א גרבוז שליט"א: כשמדברים על מורי רבי מרן ראש הישיבה זצוק"ל צריך לדעת, שיסוד חייו של רבינו הגדול זצוק"ל היה לימוד התורה, גיעה ועמל התורה. בכל תקופות ימי חייו היה תמיד שקוע כולו בעמלה של תורה, מצעירותו וילדותו, כאשר שמענו מפיו, בימי צר ומצוק, ימי עוני, ימים של גלות ונוד, ימי הרת עולם של מלחמות, מרן זצוק"ל היה נער צעיר בודד רחוק מבית הוריו ומכל משפחתו, רחוק מרבותיו וחבריו בישיבה, וכל זה לא מנע ממנו להיות ספון יחידי בבית המדרש במשך חודשים ארוכים, כשהוא עמל בהתמדה נוראה בלימוד התורה, שקוע כולו בעומקא

הגאון רבי איתמר גרבוז שליט"א ראש ישיבת ארחות תורה, מתלמידיו הגדולים והמובהקים של רבינו הגדול מרן רבי אליעזר מנחם שך זצוק"ל, שהכניסו לפני ולפנים ומסר לו רבות מאוצרות התורה, והוא מנחילה בהמון אלפי תלמידים כמסירתן, נאות לנו להעביר דברים שזכה לראות בצילו של רבו הגדול מרן זצוק"ל.

וכך פתח הגרא"ג שליט"א: "מו"ר מרן הגרא"מ שך זצוק"ל סיפר, שלעת זקנותו של רבינו החפץ חיים זצוק"ל שכבר היה חלוש עד מאוד, הביאו אותו ונשאוהו על כפיים לאסיפה בענייני הכלל שנערכה בביאליסטוק, ונענה אז החפץ חיים ואמר: 'האמינו לי, טייערע ברידער (אחים יקרים), כי אילו היו נותנים לי מאה רענדלאך, מאה זהובים, לא הייתי בא מחמת חולשתי, מה אני אומר מאה רענדלאך - אפילו בעד מאה מצוות לא הייתי בא! כה חלש אני אבל כאן שזוהי אסיפה לחיזוק התורה הייתי מוכרח לבוא".

"ואמר מו"ר מרן הרב שך זצוק"ל: כלום יש לנו מושג מה הם מאה מצוות בעניניו של החפץ חיים? א"כ ניתן להבין מה רבה היתה חולשתו של החפץ חיים שבגינה היה מוותר על שכר מאה מצוות, ועל אף כל זה מ"מ התורה היא ענין אחר לגמרי, ובשבילה היה חייב לבוא! עד כדי כך חשוב הענין של חיזוק בתורה מעל הכל. ומו"ר מרן זצוק"ל מזכיר דבר דומה לכך, בהקדמה לאבי עזרי תנינא, וז"ל: 'והנה בדרך כלל העצה היעוצה הבדוקה והמנוסה בזה היא, אך ורק בהרבות תורה ועדות ד' נאמנה מחכימת פתי, שע"י לימוד התורה אפשר להשפיע הרבה יותר מכל הפעולות והמעשים, כי המעט מן האור תורה דוחה הרבה מן החושך, ועובדא ידענא, ממה ששמעתי מפיו של החפץ חיים זצוק"ל, שאצלו לימוד התורה וחיזוקה היא דבר הכי גדול".

"וכיוצא בדבר הביא מרן הגר"א וסרמן זצוק"ל הי"ד, בספרו קובץ הערות בסופו, 'שמעתי מפה קדוש רבינו בעל חפץ חיים זצ"ל בזה"ל 'דעם יצה"ר הארט נישט א ייד זאל פאסטען און וויינען און דאוונען אגענצן טאג אבער זאל אהר נישט לערנען' (ליצה"ר לא אכפת שיהודי יצום ויבכה ויתפלל כל היום ובלבד שלא ילמד)".

של סוגיא והוא ניזון מפת חרבה".

"כך עד זקנה ושיבה כשמשא העם כולו על כתפיו, כל בעיות הכלל מגיעות אליו, וכולם מחכים למוצא פיו והוא אין לו בעולמו אלא העיון וההתעמקות בדברי תורה, כל ראשו נתון לקושיא שהתקשה בה בסוגיא שלומד, או מוחו מחשב אם אפשר לומר טוב יותר את התירוץ שהתחדש היום בישיבה".

"כל זה ראינו דבר יום ביומו, זכורני במי הכנסיה הגדולה השישית בחורף תש"מ, משלחות נכבדות הגיעו ארצה מארה"ב ומאירופה בראשו זקני ראשי הישיבות משם, רבים השתדלו להשיג כרטיסים למעמד הנשגב ששנים לא היה כמוהו, רבינו הגדול זצוק"ל התכבד לשאת את המשא המרכזי הן בפתיחת הועידה והן בסיזמה הוא ידע שאלפים מצפים למוצא פיו, הוא אף צם ביום פתיחת הועידה כדי שיחוננו ד' במענה לשון, אמנם כל זה לא שינה אצלו מדרכו ועלה לישיבה כהרגלו לשאת ולתת עם התלמידים בעומק העיון כשכולו שקוע בסוגיא שלמדו בישיבה".

"פעמים היו קוראים לו באמצע לימודו בהיכל הישיבה, שאישים שונים מכובדים מחכים לו בביתו לדון בענייני ציבור דחופים הצריכים הכרעה מיידית, היו מקרים שהדברים אמורים בהכרעות ציבוריות קשות מאוד והיה יורד לביתו, ומיד עם סיום העסק בעניינים דחופים אלו היה שב ועולה מיד לישיבה וממשיך במו"מ של תורה באותו בירור סברא שעמד בה כאילו לא פסק לגמרי מלעסוק בה, כי אכן במחשבתו נשאר בכל עת ובכל שעה שקוע בלימודו, ואף כאשר היה עסוק בענייני ציבור בדברים שהיה סבור כי הם עיקרי היהדות, בכל זאת מיד לאחר שסיים לעסוק בהם, כבר היה ישוב אצל הגמרא שקוע כולו ברמב"ם כאילו זה שעות הוא יושב כך, והרבה עובדות כאלו ודומיהן יש מכל התקופות והזמנים".

"השקיעות הנוראה שהיה שקוע בלימוד, הרי ראו עליו בכל עת, אף כשהיה מהלך, איך כולו נתון בשקיעות מוחלטת בלימוד, פעמים רבות עמדו לידו דקות ארוכות והוא נתון בעיון המחשבה, ולא שם לבכלל שעומדים וממתנים לידו, בשעה שנתקשה באיזו קושיא הרגישו שהוא מיצר ואין לו מנוח וכל ריוניו נתונים למצוא יישוב לקושייתו ומשמצא תירוץ מיד נתמלא שמחה, ראו אצל ובמוחש את דברי הכתוב שש אנוכי על אמרתך כמוצא שלל רב והיה משתף ומדביק את הבחורים בשמחתו. ביטויים שונים שמעו מפיו כגון סברא זו שווה מיליון! או, איך אפשר להישאר שוה נפש כשאתם שומעים את מה שהתברר! ועוד כדומה משפטים רבים שעוררו ונטעו בלבנו שמחת התורה, ומכך למדנו איך להעריך ולייקר כל סברא ישרה ונכונה".

"לפעמים היה זה בדברים ובסוגיות שכבר דש בהם עשרות ומאות פעמים, ואלם כעת נתעורר לחשוב שצריך עדיין להוסיף ביאור בדבר והיה מתייגע יגיעות עצומות בעומק העיון למצוא ההסבר בנוסח הנכון, איך צריך לבאר הדבר, על כל סברא חדשה על כל בירור וביאור נוסף היה שש ושמש בכזו שמחה עצמה".

"מפיו שמענו שבאחד הימים כשהיה אצל רבו מרן הגאב"ד דבריסק זיע"א הציע רבו בפניו חידוש בדבר הלכה שנתחדש לו, היה זה

הביאור בדברי התוספתא בפסחים אשר לימים הודפס בחידושי מרן רי"ז הלוי עה"ת פרשת בא, משיצא מבית מרן הגרי"ז היה הולך וצוהל משמחה על הדברים ששמע, הגאון רבי דוד פינקל זצ"ל פגש בו וראה מיד את גודל שמחתו, שאלו על מה הינכם שמחים, ענה לו רבינו זצוק"ל: "שמעתי כעת ממורי הרב מבריסק זצוק"ל ביאור נפלא ואני אומר לכם, אינני יודע אם מגיע לי עולם הבא, אך אם הגיע לי חוששני שכבר קיבלתי שכרי בשמיעת חידוש זה. וכל אותו יום מי שפגש בו שמע ממנו מיד את הדברים הנפלאים ששמע מרבו. וכך עד זקנה ושיבה".

נתמלא מיד שמחה וביקש שיוציאו יין וחילק לחיים ועוד מיני מתיקה

הגר"א גרבוז שליט"א כמו חי את אותם ימים ותקופות, ובלהט הדביקות בתורה שראה אצל רבינו הגדול מרן זצוק"ל מוסיף ומספר עוד: "היה זה בשנים האחרונות כשרבנו זצוק"ל כבר היה ספון בביתו ולא היה בכוחו לעלות לישיבה, באחד הימים נתקשה באיזו קושיא בסוגיא דשובר, קושיא שכבר דן בה בספרו, אמנם עכשיו לא נתיישב על ליבו הנוסח שכתבם ביישוב הדבר, כל הבחורים שנכנסו באותם ימים לביתו מיד נשאלו בקושיא זו, והיה טרוד במחשבתו כל היום למצוא יישוב נכון, משנתבארו הדברים נתמלא מיד שמחה וביקש שיוציאו יין וחילק לחיים ועוד מיני מתיקה".

"לא אחת ראינו אצלו איך כששמע דבר נכון מאחד התלמידים מיד קם ונשקו על ראשו כמו מה שמסופר בגמרא הוריות (י"ב א') וכלשון מרן החזון איש באמונה ובטחון 'שאהבת התורה של הלכה אחת הציאתו משוין הנפש לתגבורת ההתפעלות וההתלהבות'. במקרה אחר כששמע סברה נכונה מאחד מחשובי הבחורים הוציא מיד מאה דולר ונתן לו".

"כל לימודו היה בעמל ויגיעה. מעולם לא חיפש להקל על עצמו וללמוד בעיון קל. כל עוד כוחותיו עמדו לו היה יושב ועמל בעומק העיון, פעם והיה זה כשהיה כבר כבן תשעים ויותר העיד על עצמו מעולם לא ידעתי מהו ליסון באמצע היום, לבחורים שמחמת חולשתם היה צריכים לנוח מעט בצהרים, אמר 'מכל מקום אל תשכבו באופן של שינת קבע אל תנוחו מעט כפי הצורך, כי איך אפשר פעמיים לשכב ליסון במשך היממה?'"

מסירת התורה - מעמדי השיעורים

משנזכר בשיעורים של מרן זצוק"ל, מוסיף ומנסה לתאר זאת תלמידו הגר"א שליט"א: "השיעורים הם פרשת לימוד בפני עצמה. מי שלא ראה לא יוכל להשיג, וכל התיאורים בכתב ובע"פ לא שראו. היו ימים בפרט בשנים האחרונות שהיה עולה לשיעור בקושי רב, חולשת גופו ניכרת היתה אף בהליכתו, אך כל זה עד שפתח בשיעור, משפחת בשיעור היה מיד מתחיל לסעור, העייפות והחולשה כאילו נעלמו, והוא בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו מרצה את השיעור, העמל לפני כל שיעור לברר את הדברים שוב מתחילתו, דברים

"כששמעתי זאת האפירו פני... אני הרי יועץ משכנתא! מאות תיקים של מסמכים עוברים תחת ידי מדי שנה, ובכל שנה בערב פסח אני לוקח כמה שקיות אשפה ענקיות, ממלא בהן את כל המסמכים וזורק... אין סיכוי שאני יכול למצוא את המסמכים ההם, כלומר, יכולתי לקבל בחזרה 400 אלף דולרים, והפסדתי אותם כמו יד!"

הגאון רבי יחיאל צוקר, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', על אינטרסים משותפים וכיבוד הורים

ששמע מאמו ע"ה שהיתה אחותו של החזו"א: בסוף ימיה, התגוררה אמו של החזו"א בתל אביב והוא עצמו היה גר בבני ברק, ובכל יום היה בא אליה לבקרה ומשוחח עמה כמחצית השעה.

יום אחד לא חשה בטוב וטעתה בשעה, ושאלה את בתה, אמו של רבינו הגר"ח 'למה ישע' לא בא היום?'. אמו חזרה לבני ברק, וסיפרה זאת לאחיה החזו"א. באותו רגע קם החזו"א ממקומו ומיד החל לרוץ לכיוון תל אביב, ורץ במהירות כזאת שאי אפשר היה להשיגו!

כעין זה אמר בהזדמנות רבינו הק' מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל, שהתבונן וראה שכל האנשים הגדולים, מלבד מה שהיו בהם תורה ויראה שגידלו אותם - הרי חלק גדול מעלייתם היתה מכח ה'כיבוד אב ואם' שלהם!

אם כן, גילו לנו רבותינו שבקיום מצוות כיבוד אב ואם, יש את הכח להפוך לגדול בתורה, והנה עשו היה גדול כל הדורות במצוה זו כמו שהעידו חז"ל מדוע לא עמדה לו מצוה זו שיחזור בתשובה? מספר תשובות יש בדבר, אבל התעוררות אחת התעוררתי להשיב עלי גיליון: אנחנו מוצאים כל זמן שעשיו מכבד את 'צחק, לא מוצאים פעם אחת שעשיו מכבד את רבקה!

בחז"ל אנחנו רואים שהנטייה הטבעית של האדם זה לכבד דווקא את אמו יותר מאביו יראה שאדם ירא מאביו יותר מאמו, ולכן במצוות כיבוד הקדימה התורה את כבוד האב לכבוד האם, כי

חז"ל הקדושים אומרים במדרש, שרבי שמעון בן גמליאל היה אומר דבר פלאי לכאורה: "כל ימי הייתי משמש את אבא ולא שמשתי אותו אחד ממאה שמשו עשו את אביו. אני בשעה שהייתי משמש את אבא הייתי משמשו בבגדים מלוכלכין ובשעה שהייתי יוצא לדרך הייתי יוצא בבגדים נקיים, אבל עשו בשעה שהיה משמש את אביו לא היה משמשו אלא בבגדי מלכות אמר אין כבודו של אבא להיות משמשו אלא בבגדי מלכות", (בראשית רבה סה טז).

עשיו מתגלה כמי שמקיים מצוות כיבוד אב בצורה הנפלאה והמהודרת ביותר, אומר רבי שמעון בן גמליאל אני עמלתי והתנייגתי כל חיי לקיים מצוה זו ולא הגעתי אחוז מעשיו, עשיו היה משמש את אביו בלבוש מלכות.

ולהבין: ההתייחסות הזאת הינה במידה מסוימת הלכה למעשה, סיפר מרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל: "כשהדפסתי את ספר 'ארחות חיים' להרא"ש, הוצרכתי לשלוח לדפוס את ההגהות על הספר, ובאותם ימים חליתי ושכבתי עם חום. נכנס אלי אז אבא זצ"ל, וסיפר לי שהוא הולך עתה למדפיס עם הגהותיו על ספר שלו. אמרתי לו גם כי יש לי הגהות, ואמר לי שאמסרם לו. מסרתי לו, וזמן ההדפסה של ספר זה ארך כמה שנים, לא זמן שיגרת.

"אמר לי אבא זצ"ל: יודע אתה מדוע ארך זמן כה רב? - כי מסרת אותם לי!"

"שאלתי - הרי לא שלחתי אותו למסור, רק אמרתי שגם לי יש הגהות? ענה לי אבא: בכל זאת, לא היית צריך לשלוח על ידי!" גילה הסטייפלער עד כמה עלינו להקפיד שלא להשתמש בהורים.

מרן זי"ע לא התעלם משאלתו של הילד

אבל כאן אני מבקש להציב שאלה קשה ביותר, שאלה ממעשה רב: היה זה בעת שבחן מרן ה"חזון איש" קבוצת ילדים על לימודם. בסיום המבחן פנה אליו אחד מהם ושאלו בתמימות: "איך מרן הפך ל'חזון איש'?"

מרן זי"ע לא התעלם משאלתו של הילד. הוא חשב מעט וענה לו: "בגלל מצות כיבוד אב ואם!"

ואכן הקפדתו של מרן זי"ע במצוות כיבוד אב ואם היתה מופלגת ביותר. רבינו שר התורה, מרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל, סיפר את

הוא קשה יותר על האדם, "כבד את אביך ואת אמך", ואילו ביראת הוריו האדם ירא בדרך כלל יותר מאביו ולכן הקדימה התורה את אמו בענין זה של מורא כמו שנאמר "איש אמו ואביו תראו". מדוע אפוא עשיו כיבד רק את אביו, ולא את אמו? התשובה מונחת במה שהתורה הקדימה "ויאהב יצחק את עשיו כי ציד בפיו ורבקה אוהבת את יעקב, עשיו חש כי אביו אוהבו. עשיו לא אמר 'לשם יחוד' לפני שכיבד את אביו, הוא כיבד את אביו כחלק מעשיית עסק מסחרי. הוא עשה ביוזעס! תתן תקבל, לא תתן לא תקבל! אמו לא גילתה לו חיבה מיוחדת ולכן הוא לא טרח לכבדה כלל, אצל אבא הוא הרגיש שזה משתלם לו ולכן כיבד אותו. כיבוד כזה לא נותן שום כוח לעלייה ולסייעתא דשמיא....

המבט הזה כבר האריך בו הגרא"א דסלר זי"ע (מכתב מאליהו ח"ג 'כיבוד אב ואם והכרת הטוב') מייסד הרב דסלר זצ"ל כדרכו יסוד גדול. אם נתבונן נראה, כי כל חבורת פשע מוכרחה לסגל לעצמה משטר חזק של נאמנות בין איש לרעהו ונכונות להקרבה עבור כל אחד מבני הקבוצה. האם אהבה הדדית זאת מקורה באהבת אמת? ברור שלא! אהבה ודאגה זו היא ברית אינטרסים משותפים למען השגת המטרה, כך שבכוחות מאוחדים יצליחו להוציא את מזימתם הרעה לגזול, לחמוס ולרצוח.

זה למעשה שורש כל ההנהגות ה'טובות' של כל החוטאים שבכל הדורות. אין מוצאים אצלם עמל ועבודה שמצמיחים מדות טובות ומרוממים את אישיותם אלא להיפך - מוכנים הם ללכת רחוק מאוד בעולם של ויתורים ופעילות למען הזולת כדי לשרת את האינטרסים האפלים שלהם.

דוקא אצלם - מסביר הרב דסלר - ימצאו אהבת חברים ודאגה לזולת באופן יוצא מן הכלל. העומד מן הצד משתומם ומתפלא לנוכח גילויי האהבה והדאגה, אולם פשוט הוא ששני שותפים שעד לא מזמן התחרו ביניהם והשמיצו זה את זה ברבים, ברגע שהחליטו לאחד את עסקיהם למרות השנאה הסמויה הבערת ביניהם, למען האינטרס המשותף שהוא הצלחת העסק ושגשוגו, הם יהפכו לחברים הטובים ביותר כי כרגע האחדות משתלמת לשניהם.

עשו הידר במצות כיבוד הורים עד כדי כך שכאשר שימש את אביו לבש בגדי מלכות, אבל לא ממדות טובות נהג כן, אלא מתוך חשיבה אנוכית... הוא הגיע למסקנה הפשוטה שכדאי לו להמחיש לילדיו בדוגמא אישית כיצד מטפלים באב ישיש, כדי שבבוא העת, כשירצה משענת לימי שיבתו, ידעו בניו כיצד לדאוג לו... הן ראו הם את דאגתו שלו לאביו...

לא הכרת טובה יש כאן אלא 'עסק מכניס' ומניב פירות! לכן ה'כיבוד אב' שלו לא סתר את מחשבתו לרצוח את אביו למען האינטרס האישי שלו! כי גם מה שכיבד את אביו נבע מתוך אותו שורש של אנוכיות!

כשמתעוררים במצוה חשובה זו כדאי לראות מה כוחה בשמירת

האדם.

לפני מספר שנים פורסמה בעיתונות החרדית ידיעה קטנה, שסיפרה על מכונית קטנה ששעטה לקרבה של חנות ברחוב מודיעין שעל גבול בני ברק - רמת גן. המכונית פרצה את חלון הראווה, המשיכה לאורך כל החנות והגיעה עד הקיר הפנימי שלה. בעל הרכב הוגדר פצוע קל עד בינוני, ובעלי החנות לא היו במקום ברגע התאונה. המקרה ארע בשעות הבוקר המוקדמות.

לאחר חודש וחצי שלח אברך יקר למוסף שבת קודש של 'יתד נאמן' את הסיפור שמאחורי הידיעה היבשושית בעיתונות, כפי ששמע מבעל החנות ומשפחתו בהתרגשות גדולה.

האברך הוא בעל תשובה, תלמיד ישיבת "אור דוד" שבפרדס כץ. אמו שתחי' היא אשה מבוגרת המתגוררת עם אחיו הרווק, שלאחרונה פתח חנות על גבול בני ברק - רמת גן. האח אינו שומר, עדיין, תורה ומצוות. ביום חמישי שלפני התאונה המדוברת התקשרה האם לבנה האברך והתאוננה בפניו על אחיו הצעיר המתגורר עמה, שאינו דואג לה כראוי ואינו מכבדה, ולפעמים אף מציק לה ומצערה בשגגה...

למחרת, הרים האברך טלפון כאוב לאחיו ונתן לו דברי תוכחה היוצאים מלב ללב, מאח לאח. בין הדברים אמר לו: "אחי, אינך שומר מצוות, לכל הפחות קיים כראוי את מצות כיבוד אב, החזק במצוה אחת שתהיה בידך!".

האח השתכנע והשיב בחיוב: "הצדק אתך, אשתדל להשתפר, להתאמץ ולהגיע למצווה מושלמת של כיבוד אב, אף אם לא תהא קלה!".

ביום ראשון בבוקר שאלה האם את בנה בעל העסק: "תוכל להקפיץ אותי למקום מסוים ברמת גן?" הוא חשב להתחמק, כיון ששעת פתיחת החנות קרבה כבר, ואם יסיע את אמו לתוך רמת גן ויחזור - הוא יאחר את הפתיחה איחור משמעותי. אך לפתע נזכר שסיכם עם אחיו מהישיבה שהוא "לוקח את עצמו לידיים" בנושא כיבוד אב.

"טוב, אמא, אקח אותך!" הכריז.

הם נסעו, וחלפו ליד החנות ברחוב מודיעין, הכל נראה היה נחמד ונעים בבוקרו של אותו יום ראשון...

הבחור הוריד את האם במקום הנצרך, ורבע שעה לאחר שעת הפתיחה הקבועה חזר עם רכבו לחנות, אולם הוא מגלה במקום אמבולנס, רכבי משטרה, ומהומה רבת.

הוא התקרב, וגילה את סיפור הצלתו:

בעל רכב שנסע ברחוב מודיעין שבצד הנגדי לחנות והמרוחק ממנה, לחץ, בטעות, על דוושת הגז במקום על דוושת הבלם, ולא זו בלבד, אלא שהלחיצה נעשתה בכל הכוח. הרכב התרומם באוויר, עבר את גדר ההפרדה הנמוכה, נכנס לתוך חלון הראווה של החנות, חצה את החנות והתנגש בעוצמה בקיר השני!

אם הבחור היה באותה שעה בחנות, אין כל אפשרות שבעולם שהרכב לא היה נכנס בו בעוצמה רבה, ומי יודע מה היה מצבו והאם היה בכלל מצב כלשהו... שהרי החנות קטנה והרכב חצה את כולה!

אך הוא נתן רבע שעה לאמו וקיבל את החיים במתנה!!!

בימים שהשכמנו קום ולא דברנו כלל במשך היום, כאשר נכנסנו לפני ה'סטייפלער' זכינו ממנו לחביבות יוצאת דופן. הוא קם בפנינו מלוא קומתו וקיבל אותנו במאור פנים. ולאידך, בימים שלא עמדנו בקבלות, הוא היה מחווה באצבעו: "תכנסו! תכנסו!" מבלי לגלות בפנינו שום רגשות הערכה והוקרה מיוחדים.

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

ממנו לחביבות יוצאת דופן. הוא קם בפנינו מלוא קומתו וקיבל אותנו במאור פנים מיוחדת. ולאידך, בימים שלא עלתה בידנו לעמוד בקבלות בשלימות, הוא היה מחווה באצבעו ומרעים בקולו: "תכנסו! תכנסו!" אולם מבלי לגלות בפנינו שום רגשות הערכה והוקרה מיוחדים.

פעם כששחתי זאת בפני אחד הנכדים, היה נראה שאינו מתפעל כלל מהדברים, היה אצלו הדבר כה פשוט ושגרת, ולא הבין כלל מה באתי לחדש.

מכל זאת אנו רואים שהצדיקים רואים הכל, ומכאן מתחדדת השאלה ביתר שאת, כיצד יצחק אבינו, ממעמידי האומה, בעוצם טהרת נפשו לא הבחין בצביעותו של עשיו?

דרך נפלאה לבאר זאת סללו לנו גדולי בעלי המוסר:

בתלמודי-תורה תמיד נהגו המלמדים לתאר באוזנו את גסות הרוח ורשעותו של עשיו; כיצד בלע את העדשים בפעירת פה. כיצד דיבר בבזו על הבכורה. כיצד שמר טינה ושנאה ליעקב אבינו ורדף אותו עד אחרית ימיו, ועוד. מציאות זו גרמה לנו לצייר במוחנו את עשיו כאיש גבוה ומפחיד, בעל חזות מגושמת וגסה, ולכן איננו יכולים להבין זאת כיצד יצחק אבינו לא הבחין בדבר שכל נער היודע קרוא וכתוב יכול להבחין בו בנקל, ומכאן מזדקפת התמיהה במלוא חריפותה.

מרבית המפרשים ובעלי המוסר עמדו על פליאה גדולה ועצומה הזועקת מאליה. התורה אומרת: "ויגדלו הנערים ויהי עשיו איש יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אוהלים: ויאהב יצחק את עשיו כי ציד בפיו ורבקה

והענין משולל הבנה. כיצד יתכן שיצחק הצדיק מרום מעלתו ותפארתו אהב דוקא את עשיו ולא את יעקב? ויותר פלא כיצד יתכן שעשיו הצליח להתל ביצחק בקלות מבלי שיכיר ברשעותו? בעיני הבדולח שלו, לכאורה היה אמור להבחין בדקות הדברים בצביעות ובשקר שמסתתרות מאחורי דבריו של עשיו באיצטלא של התחסדות והצטדקות?

הרי ידוע מעשים מופלאים מגדולי הדורות הראשונים והאחרונים, שהבחינו בנקל על פניו של האדם היכן הוא עומד מבחינה רוחנית. כיצד יתכן שיצחק אבינו משלושת אבות האומה לא הבחין בדבר?

עוד בדור האחרון זכינו לראות בעינינו צדיק וקדוש עליון, מרן ה'סטייפלער' זצ"ל, אשר המליצו עליו 'אין נסתר מנגד עיניו', לאור זאת שהיה מזהה באחת על פניו של האדם וכן על גבי הכתב את כל עברו ומצבו הרוחני של הכותב, וכבר נודעו לרוב סיפורי מופת נוראים שאירעו במחיצתו.

כשלמדתי בישיבת רוז'ין לצעירים בבני-ברק, זכינו לקבל תורה והשקפת חיים מהגה"צ רבי מרדכי עמרם יעקובזון זצ"ל, ששימש בימים ההם כמשגיח בישיבה. בהזדמנות מסויימת הוא דיבר על הביקור אצל גדולי התורה, ובתוך הדברים אמר: "עליכם לדעת שצדיקים רואים! יש לכם להתכונן כראוי לפני שהינכם דורכים על מפתן דלתו של צדיק הדור!". דברים אלו שיצאו מהלב נכנסו ללב.

כעבור מספר שנים כשלמדתי בישיבת פוניבז', זכיתי לעלות יחד עם קבוצת בחורים מבני הישיבה, במשך תקופה מסויימת לשוחח בלימוד עם ה'סטייפלער' מידי שבוע ושבוע. בשלב מסויים יזמו הבחורים שבימים שאמורים הם להיכנס אל ה'סטייפלער' ישכימו קום בשעה שש וחצי בבוקר, להספיק ללמוד לפני התפילה, ובנוסף יקבלו על עצמם 'תענית דיבור' במשך כל היום. מטבע הדברים היו ימים שהצליחו ליישם את הקבלות הללו כראוי והיו ימים שנכשלו בחלקם.

ואכן יכולני להעיד על תופעה פלאית. בימים שהשכמנו קום ולא דברנו כלל במשך היום, כאשר נכנסנו לפני ה'סטייפלער' זכינו

אך לאמיתו של דבר, תכונות נוספות היו לו לעשיו, הוא היה מדקדק עצום במצוות, והשתדל להחמיר על עצמו בקיומם. מעשי הרשע של עשיו המתוארים בחז"ל לא החלו כך בגלוי, בתחילה היה זה שינוי קטן, דק מן הדק, שאפילו עשיו עצמו לא הרגיש בכך. הוא המשיך לרמאות את עצמו שהוא צדיק ונוהג בצדקות, עד שגם יצחק לא היה מסוגל להרגיש בזה.

מרחן הגה"צ רבי ירוחם ליוואויץ זצ"ל, משגיח ישיבת מיר, כותב זאת בלשונו הזהב: "הנה איך זה באמת מובן לנו? האם היה כאן חלילה איזה מעשה של ילד שובב המתלוצץ מאב לא חכם והמרמה אותו מראש עד עקב? והאם באמת היה כל כך קל לרמות את יצחק? חלילה מכל זה!"

"אלא פירוש הדברים נבין מכך, שהעמידה התורה מעלתו של יעקב שהיה איש תם, היינו שכולו היה מתאים התאמה בתכלית, פיו ולבו שוין. נבין אם כן שזה שנאמר על עשו שהיה ההיפך מיעקב 'איש יודע ציד' - כלומר שלא היו מתאימן אצלו הפה והלב. אמנם כי היה מדקדק במצוות, והוא עשו דימה ודאי כי מחמיר גדול הוא, ולא היתה לו אף ידיעה מחסרונותיו. אלא שלא היה איש מתאים, לא היה מתאים עם כל עצמותו וזה הוא 'יודע ציד' ההיפך 'מאיש תם'..."

הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', ביטא זאת בשיחתו בלשון אחרת: "בודאי שעשיו דקדק במצוות, ולפחות עשיו בעצמו היה סבור שמדקדק במצוות, וחי בתוך השקר וסבר ששלם הוא במעשיו. כי כן ניתנה כח לרע ולשקר, שיכול להיות רשע גמור ולסבור שמעשיו כשרים וראויים. וכל הנפקא מינה בין הטוב לרע הוא רק בענין פיו ולבו שוין, וכיון שהיה מרמה את עצמו יכול היה גם לרמות את אביו".

ויש שדקדקו זאת מדברי רש"י שפירש שכיון שנעשו בני שלוש עשרה שנה זה פורש לבתי מדרשות וזה פורש לעבודה זרה. שהנה לא נאמר ברש"י זה 'הולך' ועובד עבודה זרה, אלא זה 'פורש' לבתי מדרשות וזה 'פורש' לעבודה זרה. משום שבתחילה הם עדיין לא 'הלכו', הם רק 'פרשו' בלב כל אחד לכיוון אחר.

בתחילה עדיין לא היה עשיו שקוע ממש בעבודה זרה, אדרבה עדיין היתה בו גדלות מסויימת שבגללה היה סבור שהוא צדיק גמור, ואף יצחק אבינו יכול היה לטעות במהותה, שכן הפרישה היתה כאמור רק בלב ולא במציאות, ולכן עדיין אחז שהוא מחמיר גדול, ורק באופן הזה הכירו יצחק. בשונה מרמקה שכבר בימי עיבורה הרגישה שהוא רוצה לצאת לבתי עבודה זרה, (כמובא במ"ר סג, ה).

אמרה שנונה אמר פעם הגאון רבי אהרן ש"ף, רבה של אנטוורפן: "לכל רמאות ישנו גבול מסויים. כלומר, את החבר אפשר לרמות כמה חודשים, את בני הבית כמה שבועות, את אשתו כמה ימים, אך רמאות של האדם כלפי עצמו הוא ללא גבול. האדם מסוגל לרמות את עצמו בלי סוף ובלי גבול".

זה היה שורש תחילת הנפילה של עשיו, שלא היו פיו וליבו שוין. הוא רימה את עצמו שהוא בעל דרגה, ודיבר גבוהה גבוהה על דקדוקי מצוות, ואף הידר במצות כיבוד אב ואם. אלא שבתוך תוכו כבר פשתה הריקבון, הרצון לפרוש לבתי עבודה זרה כבר היה קיים בו,

אך כיון שלא עשה זאת למעשה עדיין סבור היה שנשאר צדיק. הדקות הזאת היתה קשה מאוד לזיהוי ולהבחנה, לכן יצחק לא הרגיש בה, ובודאי שלא עשיו שהיה נוח לו לרמות את עצמו, לחיות ברמאות.

כיוצא בזה, אמר פעם האדמו"ר בעל 'אמרי אמת' מגור זצ"ל, הרי במדרש אמרו (ב"ר סה, טז): "אמר רבי שמעון בן גמליאל כל ימי הייתי משמש את אבא ולא שמשתי אותו אחד ממאה שמשו עשו את אביו, אני בשעה שהייתי משמש את אבא הייתי משמשו בבגדים מלוכלכין, ובשעה שהייתי יוצא לדרך הייתי יוצא בבגדים נקיים, אבל עשו בשעה שהיה משמש את אביו לא היה משמשו אלא בבגדי מלכות, אמר אין כבודו של אבא להיות משמשו אלא בבגדי מלכות".

שאל הרבי מגור, לכאורה מה מנע מרבי שמעון בן גמליאל לנהוג גם כן כמו עשיו ולשמש את אביו בבגדים מכובדים? אלא השיב 'אמרי אמת' תשובה מחודדת שאמיתותה נוקבת: "נְאֻכְגְּמֵאכְט אִיזו גָּאָר נִיט!" ["חיקוי זה כלום!"]. עומק כוונת הדברים הוא, שלתפוס מעטה חיצוני של החלפת בגדים, מבלי שהיא תבוא מהכרה אמיתית של כיבוד אב ואם מתוך תוכו של הנפש, זה כלום! זה חיקוי עלוב ותו לא!

אופן החיקוי החיובי

הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, משגיח ישיבת קמניץ, מספר שכאשר עלה לאחר נישואיו להשתקע בארץ הקודש החליף את מלבושיו, ממלבוש אמריקאי ללבוש ירושלמי אוטנטי, כמנהג המקום וכמנהג משפחת רעייתו, ונכנס ללמוד בכולל של ישיבת קמניץ.

ביום מן הימים, בעת שלמד בכולל, להפתעתו נכנס להיכל בית המדרש רבו הגה"צ רבי ישראל חיים קפלן זצ"ל, ששימש כמשגיח בישיבת 'בית מדרש עליון' במונסי, שרבי משה אהרן נמנה כתלמיד בישיבה ההיא במשך כמה שנים. הרב קפלן הוא חתנו של מרחן הגה"צ רבי ירוחם ליוואויץ זצ"ל ממיר, וחונתו של יבדל לחיים מורי הגאון רבי ברוך דוב פוברסקי שליט"א, ראש ישיבת פוניבז'.

רבי ישראל חיים שזיהה את תלמידו החשוב משכבר הימים ניגש אליו לאחל לו שלום ברגשות חמים, ותוך כדי דיבור הוא שם לב לכך שרבי משה אהרן עוטה חליפה ארוכה, לא כפי שהכירו מימות חוץ לארץ. הוא הסתובב סביבו והביט עליו מכל עבר כמשתהה: "אה! א' פֶּאָרְטִיגֶער תלמיד חכם!" [תלמיד חכם מושלם!]. "א'ר האַלט שוין ביי דעם?... [אתם כבר אווזים בזה?]."

מתוך מבוכה מסויימת שתק רבי משה אהרן ולא הגיב, ורבי ישראל חיים המשיך לומר: "אל תתפתה להאמין! תדע לך שנשארתי אותו הדבר כפי שהיית עם החליפה הקצרה... זה לא שינה בעצמותך כלל!..."

לימים, כאשר סיפר זאת רבי משה אהרן בשיחתו בישיבה, אמר: "בשעת מעשה לא ירדתי לסוף דעתו, ואף חשתי פגוע מן הדברים. אך משהתיישבתי בדבר הבנתי כי מורי ורבי, שהיה איש אמת ללא כחל וסרק, ודאי חפץ היה ללמדני יסוד עצום בעבודת ה', שכאשר החיקוי כשלעצמו אינו נובע מטהרת ופנימיות הנפש, הוא אינו פועל

יש לי ניסיון של הרבה מאוד שנים ב"ה בעולם התשובה, כבר למעלה מ-25 שנה שאני פעיל בתחום, ואני יכול להעיד שתקופה כזאת עוד לא ראיתי. זה מזכיר את הסיפורים על תקופת השיא של פריחת תנועת התשובה, לפני כמה עשורים, כשפתאום היה גל ענק של חוזרים בתשובה

פעיל 'אחינו' הרב ישראל דחבש, בשיחה נרגשת על התעוררות הגדולה לתשובה בעם ישראל

בימים האחרונים קיבלנו שיחת טלפון נרגשת. על הקו פעיל 'אחינו' הוותיק הרב ישראל דחבש, שקוראי 'לקראת שבת' כבר נהנו לא פעם לקרוא ראינות שערכנו איתו, ושבהם הוא שיתף אותנו ואת הקוראים מהפעילות הברוכה והענפה של ארגון 'אחינו' - זרוע החיזוק והקירוב של המעצמה התורנית 'דרשו'.

הרב דחבש יורה בקצב מהיר את המילים. אין לו זמן, משום שידי עמוסות בעבודה בתקופה הנוכחית.

"זה המצב הביטחוני", הוא מסביר, "פשוט אין לנו זמן לנשום. כל הזמן עובדים בכל מקום, משתדלים להספיק כמה שיותר". לרגע ניתן היה להסיק בטעות שהרב דחבש הצטרף לארגון חסד שמחלק אוכל לחיילים, או אולי נוסע לבקר בפצועים בבתי החולים, אבל הוא מסביר לנו שהוא מדבר דווקא על הפעילות בארגון 'אחינו'. "האירועים בדרום פתחו לאנשים רבים צוהר לעולם חדש", הוא מסביר, "העובדה שהיישובים שומרי השבת ניצלו במהלך הטבח הנורא בדרום, פשוט טופחת על פניו של הציבור. זאת עובדה! במקום שבו שומרים שבת לא היתה להם דריסת רגל."

אלו שכן ניצלו בדרך נס, כולם מדברים אמונה

"יתירה מזאת, אנחנו רואים שאלו שכן ניצלו בדרך נס, כולם מדברים אמונה וקוראים להתחזק בשמירת שבת, כמו הגב' רחל מאופקים ובעלה, שהיו כלואים בביתם במשך שעות עם חמישה מחבלים צמאי דם, וחולצו כמעט ללא פגע. מה אמרה הגב' רחל לאחר מכן? איזה מסר היא העבירה לציבור? תשמרו שבת!"

"כך גם החטופה היחידה ששחררה בפעולה צבאית, בזכות מה היא שוחררה? אחרי שאמא שלה הפרישה חלה ובכתה בתפילות למענה, והדוד שלה קיבל על עצמו לשמור שבת כל ימי חייו אם היא תשתחרר, פתאום היא משתחררת - נגד כל הסיכויים!"

"מנגד, כל הקונספציה הזאת ש'לעולם לא עוד' כי במדינת ישראל יש צבא חזק שמגן על היהודים התנפצה. לא צבא ולא נעליים, אם ה' לא ישמור עיר שווא שקד שומר."

"התחושות האלו רווחות מאוד בציבור, ובהתאם לכך יש ביקוש עצום ליהדות. אנשים מתחזקים, רוצים לשמור שבת, רוצים ללמוד תורה."

"בדרך כלל שהמצב הביטחוני מתערער, יש יותר כעס על החרדים, למה אתם לא משרתים, למה אתם לא הולכים לצבא, למה רק החילונים נהרגים בקרבות וכו', אבל הפעם אפשרות לראות שזה ממש לא המצב. אנשים מבינים שיש כאן משהו יותר גדול, שזאת לא מלחמה של רובה מול רובה וטנק מול טנק, זאת מלחמה עם עומק רוחני, והתורה היא זאת ששומרת ומגינה על עם ישראל."

הרב דחבש מספר על מקרה אחד מיני רבים, שממחיש את המצב: "באחת המדרשיות למד אצלנו נער, שהוריו התנגדו מאוד לתהליך החזרה בתשובה שלו. אבא שלו איים עלינו, כבר סיפרתי על זה פעם ב'לקראת שבת'. הם ממש כעסו עלינו ורצו לכלות בנו את זעמם על כך שהבן שלהם הלך לישיבה במקום לצבא."

הם ראו בעיניים שרק התורה והמצוות שומרים על עם ישראל

"בימים האחרונים התקשר אלי הבחור הזה, שב"ה כבר עושה חיל בלימודיו, וסיפר לי שאמא שלו התחילה לשמור שבת, ואבא שלו

**"ישנם רבים החפצים
ללמוד את הש"ס אך
אינם מסוגלים לעמוד
בקצב גבוה ועד מהרה
מתייאשים.
על הצורך הזה עונה
התזכנית הנפלאה
"עמוד יומי".**

**הצטרפו למאות המאזינים
לשיעורי של**

הרה"ג רבי מנחם דריימן
על 'העמוד היומי'
ש"ט"א

**מוקד השיעורים של 'דרשו':
077-2222-666**

גם מתחיל להתעניין יותר ועושה צעדים ראשונים בקיום המצוות. שאלתי אותו איך זה קרה? והוא אמר לי בפשטות: "הם ראו בעיניים שרק התורה והמצוות שומרים על עם ישראל". לדבריו, המועדוניות מלאות יותר מבימי שגרה: "זה לא נתפס. המדרשיות מלאות עד אפס מקום, יש המון המון בחורים שמתעניינים, רוצים להיכנס לשיעורי תורה קבועים, יש כאלו שרוצים להיכנס לשיבה, ואין לנו מספיק פעילים כדי לקלוט אותם ולעשות איתם את הצעדים הראשונים לפני שייכנסו למסגרת. אם היה לי יותר זמן או שהיו לי כמה אברכים נוספים שאני יודע שאני יכול להפנות אליהם בני נוער ולהעניק להם טיפול מקצועי, היו עכשיו עוד כמה עשרות בחורים בישיבות.

זה פשוט מדהים! מגיע למדרשיה בחור מגולה, ראש כמו אבטיח

"זה פשוט מדהים! מגיע למדרשיה בחור מגולה, ראש כמו אבטיח, אין לו שיערה אחת. אתה לא מבין מה הוא עושה בכלל ברחוב שבו יש מדרשיה, נראה הכי רחוק בעולם מתורה ומצוות, והוא מתחנן שילמדו אותו גמרא. אני אומר לו, ידידי, עם כל הכבוד אתה עוד לא שם, קודם תלמד קצת חומש, בוא נראה שאתה יודע לומר 'שמע ישראל', לאט לאט, מה אתה קופץ מיד לגמרא, אבל הוא לא מוותר לי! הוא מתעקש, ואני מזמין אותו לשיעור גמרא, והוא יושב שם שעתים ושלוש שעות ובולע כל מילה בצמא! לא יאומן!

"יש לי ניסיון של הרבה מאוד שנים ב"ה בעולם התשובה, כבר למעלה מ-25 שנה שאני פעיל בתחום, ואני יכול להעיד שתקופה כזאת עוד לא ראיתי. זה מזכיר את הסיפורים על תקופת השיא של פריחת תנועת התשובה, לפני כמה עשורים, כשפתאום היה גל ענק של חוזרים בתשובה.

פשוט תתחילו לעבוד, להכות בברזל בעודו חם

"מכאן תצא הקריאה", משלים הרב דחבש, "אברכים שמרגישים שהם מסוגלים לכך, כאלו שיש להם גישה לעניין, ויכולים לשבת עם בני נוער, לתת להם היכרות ראשונה עם התורה, עם הגמרא, לענות להם על השאלות הראשונות שיש להם ביהדות, בואו והצטרפו ללגיטו של מלך! בואו תצטרפו לפעילות הברוכה הזאת, ככל שיהיו יותר פעילים, יהיה יותר מענה לאלו שמעוניינים להצטרף, אני מחזיק ברשימה של כמה עשרות בחורים שממתנינים לטיפול שלי, הלוואי היתה לי רשימה של פעילים חדשים שאני יכול לשלוח אליהם, ולתת להם לפחות את המענה הראשוני. אני מבקש, רבותי, אל תהססו, פשוט תרימו את הכפפה ותתחילו לקרב, יש המון ארגוני קירוב, יש מדרשיות בכל עיר ועיר, פשוט תתחילו לעבוד, להכות בברזל בעודו חם, אפשר לזכות אינסוף בחורים צעירים, להכניס אותם לעולם התורה והמצוות".

ניתן לפנות אלי במייל is8402008@gmail.com

עוד פסיעה ועוד פסיעה, והנה הוא כבר ליד הכרזה. מאחוריה ממוקם כלוב גדול, אטום בצורה הרמטית, עם סורגי מתכת ענקיים, וכל זה מוכיח לכאורה שבתוך הכלוב מסתתרת לה החיה המסוכנת, שאינה נראית בינתיים...

מי החיה המסוכנת בעולם?

על הכרזה בשעריו של אחד מגני-החיות הגדולים בעולם

עומדים מול המראה ומול השלט בגן החיות

ממוקם כלוב גדול, אטום בצורה הרמטית, עם סורגי מתכת ענקיים, וכל זה מוכיח לכאורה שבתוך הכלוב מסתתרת לה החיה המסוכנת, שאינה נראית בינתיים...
ואולי, כך חושבים כל מטיילי הגן, אולי מדובר באמת בחיה קטנטנה, אבל כזו האוגרת בתוכה סכנה עצומה ליקום כולו, ועוד מעט נראה אותה...

אבל אז הוא מבחין שמתחת לכרזה יש... ראי גדול, שבו משתקפת דמותו-שלו, של האיש המתבונן בכרזה ובכלוב. הוא עדיין לא קולט את הפוינט, אבל אז הוא מבחין שבחלקו התחתון של הראי כתוב לאמור: "אתה מסתכל עכשיו על החיה המסוכנת ביותר בעולם. היא, לבדה, מכל בעלי החיים שחיו אי-פעם, יכולה להשמיד (והשמדה) מינים שלמים של בעלי חיים. וגם כעת בכוחה למחות כל סימן חיים מעל פני האדמה".

עכשיו כבר ברור ונהיר - - -

דווקא באמריקה, בארץ המותרות, ודווקא בגן-החיות הענק הזה, החליטו להביא לידי ביטוי את הידיעה הכל-כך קריטית הזו שהאדם הוא-הוא החיה המסוכנת ביותר בעולם! יוזמי הכרזה לא הסתפקו בעצם הקביעה הדרמטית, אלא הוסיפו ופירשו, ופירטו, שהאדם לבדו בכוחו למחות כל סימן-חיים מעל פני האדמה. הכרזה הזו אמנם נתלתה באמריקה, אבל הם לא גילו את אמריקה... תורת

מאת: הרב משה מיכאל צורן

כאשר שמענו בפעם הראשונה את הפרטים המובאים בקטע זה, לא יכולנו להאמין שהם נכונים... ומדוע? - כי איך יתכן שלא שמענו עד היום אף דרשן/מרצה/ שיזכיר את הדבר בדרשותיו ובהרצאותיו? הרי המסר העולה מפרטי הדברים דלהלן הוא כה חד וברור, ואיך קורה שמחזה הנפרס לעיני הציבור באחד מגני החיות הגדולים בעולם כולו, והצמוד למקום מגוריהם של קהילות חרדיות באמריקה, לא הגיע עד היום לאוזני הציבור?

אבל, כשקיבלנו את התמונות לידינו, הבנו שגם בימי הטכנולוגיה התקשורתית הנפוצה כל-כך בימינו, עדיין יש דברים שלא מתפרסמים, עד העיתוי שנקבע להם מן שמיא...

רק כך נוכל להבין, ולקלוט, את מה שסיפר לנו הרה"ג רבי מתתיהו גודלבסקי, מנכ"ל מוסדות 'קרן הילד', בדבר השלט המופיעה בשערי גן-החיות הענק 'ברונקס'. המדובר בגן-חיות השוכן בצפון-מערב רובע 'ברונקס' בעיר ניו יורק, דרומית לגן הבוטני.

גן חיות זה הוא כאמור אחד הגדולים ביותר מסוגו בעולם, ומתפרס על פני שטח של יותר מ-1,070 דונמים, שבהם זורם גם נהר ברונקס. הגן הוקם לפני כ-130 שנה, ונקרא "הגן הזואולוגי של ניו יורק". מיליוני אנשים כבר ביקרו בו במהלך השנים.

בשערי גן-החיות מופיעה כרזה באנגלית האומרת כך:

"The most dangerous animal in the world" ובתרגום לעברית: "החיה המסוכנת ביותר בעולם". כל מי שנכנס לגן, בטוח שבמהלך סיורו במקום הוא אמור להיתקל בחיה המסוכנת ביותר בעולם, ובדמיונו מצטיירות דמויות של חיות כמו טיגריס גדול-ממדים, אריה טורף, אולי גם תנין ענק הפוער את מלתעותיו. הדמיונות, כידוע, אינם נעצרים בשומקום...

הוא הולך והולך, עובר מכלוב לכלוב, ובינתיים הכל שגרת. אף חיה אינה ראויה בשלב זה להתעטר בתואר המפוקפק 'החיה המסוכנת ביותר בעולם'. והנה הוא מגיע כבר אל סופו של גן-החיות, ששטחו מגיע כאמור לכ-1,070 דונם.

ומרחוק הוא מבחין בכרזה הגדולה שהיתה תלויה בשער. אבל, איפה החיה המסוכנת? מי היא זו ואי זו היא? הוא לא מבחין בכלוב אימנטי, או בביתן רב-ממדים המכיל חייט-טרף לא-מוכרת, והאמורה ליטול את התואר של החיה המסוכנת ביותר בעולם.

עוד פסיעה ועוד פסיעה, והנה הוא כבר ליד הכרזה. מאחוריה

ישראל, התורה הקדושה, כבר קבעה זאת בימי בריאת העולם. 'והוא יהיה פרא אדם' וכו' כך שהאמריקנים שכחו להוסיף שם משפט אחד, והוא, שהאדם היא החיה המסוכנת ביותר בעולם, אלא אם כן הוא צועד בדרך התורה, תורת ישראל, ומקיים את מצוותיה ומשפטיה, ואז הוא הופך מהחיה המסוכנת ביותר ליצור האצילי והנסיכי ביותר בעולם כולו.

הסוד הגלוי לכל חובשי בית המדרש: ריקנות הנפש לא תימלא מחורבנה; הנשמה לא תימלא מענייני העוה"ז

דומה שבדורות האחרונים לא צריך להתאמץ להסביר מדוע האדם הוא באמת החיה הכי-מסוכנת. צא וראה מה הספיק בן-אנוש לעשות בעולם! כמה מלחמות, כמה הרוגים, כמה סבל ויסורים נגרמו ע"י פצצות מתוחכמות שיוצרו על-ידי האדם, והכל נובע מרוע-זדון שנוצר בנפש הריקה מכל תוכן.

על הפסוקים 'ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה, ויעקב איש תם יושב אהלים... ויבא עשו מן השדה והוא עיף' (בראשית, פרק כ"ה כ"ז-כ"ט), כותב מרן הגרי"ש אלישיב דבר נפלא מאוד.

עשו מצטייר בעינינו, לכאורה, כאיש עשיה... הוא בונה וכובש, וכל העולם מסור בידו; אין לפניו שום הגבלות, אין כאן לא איסור ולא שבועה... הוא אינו מסתייג מרציחה או מגילוי עריות, כל התאוות וכל ההנאות בחיקו וברשותו.

מן הצד השני יושב לו יעקב על הגמרא בשיבת שם ועבר, והוא - עם גדרים וסייגים על כל צעד ושעל. זה אסור וזה מותר, זו מצוה וזו עבירה.

לא רק שאסור לו לרצוח והוא מחויב לגדור את עצמו בעריות, אלא אפילו ההסתכלות על דברים לא-טובים אסורה עליו. גם ללשונו הוא צריך לשים מחסומים. והגדרים הללו הולכים איתו אל כל מקום שבו הוא נמצא, ומלווים אותו בכל שעה ביום.

הוויכוח הזה בין יעקב ועשו, הוא ויכוח נצחי הנשנה בכל דור ודור. ואכן, שני עולמות נפרדים הם, לכל דבר.

לועגים ובזים ליעקב

עשו הוא "איש יודע ציד איש שדה", מטרתו לרכוש קניינים ונכסים, וליהנות מן העולם עד מקום שידו מגעת; אין דבר העומד לנגדו, וכדי להשיג את הנאותיו ותאוותיו - הכל כשר. כנגדו ניצב יעקב "איש תם יושב אהלים", כזה המסתכל על כל העולם מתוך ד' אמות של הלכה בלבד. עשו, וכל ההולכים בשיטתו, מביטים על יעקב כאיש חסר-דעת. הם לועגים ובזים לו, על כי אין לו ענין אחר בחיים כי אם בית המדרש וד' אמות של הלכה. הם לא מסוגלים להבין כיצד יתכן ש'אדם נבון' כמותו יקריב את עצמו ואת כל-כולו למען התורה, וידיר את עצמו מהנאות העולם, עד כי הוא עסוק כל ימיו בעבודת השם, ונתון בעול המצוות. הם אינם מבינים איך קוראים לחיים שכאלה בשם חיים?

אולם, לא ארכו הימים 'ויבוא עשו מן השדה והוא עיף'. עייפות זו, מה פשרה, שואל מרן הגרי"ש? מי טורד ומי שולל את מנוחתו? מי מנסה לקחת ממנו את ה'חופש' שלו, את התאוות וההנאות? עייפות זו מלמדת שעשו מרגיש בתוך-תוכו מהומה פנימית וסערת רוח. מדוע?

רק יעקב, וההולכים בשיטתו, יודעים את הסוד. וסוד זה גלוי וידוע הוא לכל באי בית המדרש, שמיום עומדם על דעתם מכירים את הכלל הכל-כך פשוט, שריקנות הנפש לא תימלא מחורבנה! הנשמה הגדולה, מעשי ידי ה', חלק אלוך ממעל, לא תימלא מהשגת חפצי העולם הזה. חד וחלק.

הגיע היום שבו עשו מכריז 'אני עיף'

כל מחמדי העולם אין בהם כדי לספק את הנפש. "לא על הלחם לבדו יחיה האדם" (דברים, פרק ח' פסוק ג'). רק מי שיש לו מטרה גבוהה ונשגבה בחייו, יראה טעם בחייו, ונחת בעמלו.

ועל זה אמרו (אבות, פרק י' משנה י"ז) "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה, מכל חיי העולם הבא"; האנשים החיים על פי התורה, אוהבים באמת את חייהם וחסים על חייהם, כי רק הם יודעים מה אפשר לרכוש בחיים.

עשיו צחק ולגלג על היותו של יעקב 'איש תם', והירבה להקניט את הדרך הזו, וטען שאין בה מאומה. אבל לבסוף נתגלה הדבר, שהוא-עצמו אין לו כל טעם בחיים. הגיע היום שבו מכריז עשו "עיף אנכי!" דווקא לאחר שטעם באותו יום מכל כך הרבה הנאות ותאוות, הוא מרגיש את עצמו רעב ועיף.

ודוקא אז היה הרגע המתאים שיעקב יאמר לו "מכרה כיום את בכורתך לי". יען החיים, וכל העולם כולו, לא נבראו בשבילך אלא בשבילי.

ועשו משיב "הנה אנכי הולך למות"; לא מצאתי כל ענין בחיים רוחניים, ואם כן "ולמה זה לי בכורה".

הנפש תובעת את שלה

ובאמת, אם נסתכל אל תוך ליבו של בעל העבירה, נראה מיד שהוא אינו מוצא סיפוק בעולמו. כל הזמן הוא צמא, כאילו שתה זה עתה מים מלוחים, למרות שאך כרגע מילא את עצמו בבקבוקי 'קולה' וגזוז; הוא עיף, כאילו שב זה עתה ממסע מפרך, למרות שרביץ שעות רבות על מיטתו. כי הנפש תובעת את שלה.

ולעומתו, יעקב מרגיש תמיד שבע-רצון. הוא קם באשמורת הבוקר, ולומד כמה שעות ברציפות, ואינו עיף; אדרבה, הקימה הזו מרעננת אותו במשך כל היום. ומי כמו הרב אלישיב, אמר הגר"ז זילברשטיין, יכול להעיד על כך!... יכולני להעיד שהוא לא הכניס לפניו יותר מלחם צר ומים לחץ, וגם לא התלונן מעולם על כך שהוא רעב וצמא, בודאי לא עיף... שהרי במשך כל שנותיו השכים קום בשעה מוקדמת מאוד, וכידוע. עד שהגיע למצב שכל העולם חיפש אותו!

וכי היה מאושר ממנו על-אדמות?

"בא לכאן עובד חדש, והוא פשוט לא מאמין למה שהוא רואה. כל הזמן הוא מגלה עוד פעילות ועוד תוכנית לימוד. הוא אמר לי שהוא מרגיש שהוא הפך ל'כלי קודש', כשכל הקשה על המקלדת, מוסיפה עוד תורה בעם ישראל!"

הרב יחיאל (חיליש) גולדברג, אחראי משמרת במוקד הטלפוני של 'דרשו', עם חוויות מיוחדות מהפעילות הענפה עם יציאתה לדרך של תוכנית הלימוד 'עמוד היומי' מבית 'דרשו'

יוחנן וסרמן

צלצול הטלפון אינו צליל נדיר במוקד הטלפוני של 'דרשו'. זוהי מוזיקת הרקע שמלווה את כל שעות הפעילות של המוקד, מהשעה 9:00 בבוקר ועד השעות המאוחרות בלילה. שיחות נכנסו במשך כל היום, אנשים מבקשים לברר ציונים, לבדוק מועדי ומיקומי מבחנים, רוצים להעיר הערות ולבקש הסברים... והמוקדנים? יושבים דרוכים על מקומותיהם, נכונים לענות לכל שיחה טלפונית באופן מידי.

"בימים כתיקונם, משך המתנה ממוצע במוקד 'דרשו' עומד על זמן קצר מאוד' מסביר הרב יחיאל (חיליש) גולדברג, אחראי משמרת במוקד. "יש כאן צוות גדול של מוקדנים, תחת שרביט הנהלתו של ידיד הרה"ג ר' חיים שיינברגר המנצח על המלאכה ביד רמה, משמרות מסודרות, כל אחד יודע את העבודה שלו ואת שעות העבודה שלו, וב"ה אנחנו משתדלים להשתלט על כל הפניות בצורה הכי מקצועית שאפשר.

"אבל יש תקופות של לחץ, כשמתחיל מחזור חדש של 'הדף היומי' למשל, או כשיש סיום ענק בהיכלי 'יד אליהו' או ב'ארנה', בסיום הש"ס או בסיום ששת חלקי המשנה ברורה וכדו'.

"יש עומסים גם לפני מבחנים ב'קנין הלכה' וב'קנין ש"ס', ועוד תקופות שונות של לחץ על הקווים, ומנהלי המוקד תמיד דואגים להיערך מראש, מתגברים את המענה כדי שנוכל לעמוד בלחץ בסייעתא דשמיא.

לאחר ההקדמה האמורה, מתאר הרב גולדברג בהתרגשות את העבודה בימים אלו: "מה שקורה עכשיו במוקד 'דרשו' זה פשוט לא יאומן! זה מעבר לכל הציפיות. התחילו תוכנית חדשה 'עמוד היומי', לימוד של עמוד אחד בעיון כל יום, ומראש היה צפי להיענות גבוהה. "תגברו את העמדות פה במוקד בהתאם, ונערכנו. ואכן בהתאם לציפיות אנשים רבים נרשמו לתוכנית, וביקשו לקבל את חוברת הלימוד או לברר מתי המבחן הראשון ואיפה נבחנים.

"עד כאן הכל צפוי והרשות נתונה. בדיוק לשם כך יושבים ונערכים ומכינים את הקרקע מבעוד מועד. אבל ההפתעה הגדולה באה דווקא אחרי שהתוכנית יצאה לדרך, זה זמן שבו כבר אמורה להיות רגיעה, מי שרצה להירשם כבר נרשם, ומי שלא, אולי יצטרף כשתחילו את המסכת הבאה, מסכת שבת.

"אבל לא! לא רק שהפניות לא פחתו, אלא שהן מוסיפות להתרבות עוד ועוד! מתברר שהחבורות של הלימוד היומי עם 'עיון העמוד', הופצו בבתי כנסת ברחבי הארץ, ואנשים פשוט התלהבו. כמעט כל פניה חדשה שאנחנו מקבלים מתחילה במילים: "שלום, ראיתי את החוברת שלכם ונורא התלהבתי, אפשר עוד להצטרף ללימוד?"

"האמת, אני חייב להודות שזה מאוד מחמיא לי. כמוכן שלא כתבתי את החוברת, ואני לא הייתי קשור בשום צורה להפצה שלה, אבל כאיש 'דרשו' זה פשוט עושה לי נעים בלב לדעת שיש פה עוד מוצר מנצח בארגון שאני עובד בו. אחרי המשנה ברורה, והחומש של דרשו, אחרי ה'דרש דוד', ה'שולחן ערוך', וה'חפץ חיים' במהדורת 'דרשו', יש לנו פה עוד יצירת פאר, הציבור פשוט מתלהב ודורש עוד ועוד!

"זה לא מובן מאליו. זה ממחיש את הסייעתא דשמיא העצומה שמלווה את הארגון בכל צעד ושעל, ואני ממש מתרגש בכל יום מחדש על הזכות שנפלה בחלקי לעבוד בכזה מקום מיוחד".

הרב גולדברג מספר שהתחושה אינה מוגבלת רק אליו: "בא לכאן לא מזמן עובד חדש, דווקא לא במוקד אלא יותר בנושא של פיתוח תוכנה, והוא מספר לי שהוא פשוט לא מאמין למה שהוא רואה. כל הזמן הוא מגלה דברים חדשים, עוד פעילות ועוד תוכנית לימוד, עוד ועוד אגפים שלמים בפעילות של 'דרשו', שהוא לא ידע עליהם בכלל, והוא חשב

שהוא מכיר את 'דרשו'. הוא אמר לי שהוא מרגיש שהוא הפך ל'כלי קודש', הוא עושה את העבודה שעשה במקומות אחרים, אבל עכשיו כל הקשה על המקלדת, מוסיפה עוד תורה בעם ישראל!".

"הנבחנים מגיעים מכל קצוות הקשת", הוא מסביר בהתייחס לתוכנית הלימוד 'עמוד היומי'... "יש זקנים בני 80 ומעלה, ויש ילדים לפני בר מצווה, ספרדים, אשכנזים, חסידים, ליטאים, דוברי עברית, דוברי אידיש, ממש מכל הסוגים והחוגים, ואני חושב שזה חלק מהסוד של הסייעתא דשמיא ב'דרשו', היכולת של הארגון הזה לחבר אליו אנשים שנמצאים בקצוות שלפעמים נראים ממש מנוגדים - היא לא פחות ממדהימה. אני זוכר שבסיום הש"ס התרגשתי מאוד לראות אברך ירושלמי עם הלבוש המסורתי של

המשך מעמוד 9 | רבי אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א

יהודי ירושלים, כשהוא רוקד בהתלהבות יחד עם בחור ישיבה אמריקאי ליטאי - אלו שני אנשים שמעולם לא נפגשו ולעולם לא יפגשו, מחוץ למסגרת של 'דרשו'".

לסיום מבקש הרב גולדברג להעביר מסר לציבור: "אני חושב שאני מייצג את כל החברים שלי שעובדים פה במוקד, כאיש אחד בלבד אחד כשאני פונה לציבור: יהודים יקרים, אל תרחמו עלינו. אצלנו אומרים "אן קיין רחמנות", בלי רחמנות, תצטרפו בהמוניכם! בואו ללמוד בתוכניות השונות של 'דרשו', זה יוסיף לנו עבודה במוקד, אבל לא נורא, זה שווה ומשתלם לנו, כשאנחנו יודעים שהעומס הכבד הזה שנופל עלינו, הוא תוצאה של ריבוי עצום של לומדי תורה, וריבוי נפלא של כבוד שמים בעולם".

מעלה, הדבר הראשון שצריך לעשותו זה עמל בתורה ושקיעות בתורה שזה היסוד להכל, וכמובן כ"א לפי כוחותיו ולפי יכולתו".

כפי שרואים בתחנות חייו של מרן זצוק"ל בעצמו, שבכל סערות המלחמות שעברו עליו

לסיום מבקשים אנו מהגאון רבי איתמר שליט"א דברים בעקבות המצב הנוכחי זמן מלחמה וצרה בישראל, לאור משנתו של מרן זצוק"ל. הגרא"ג שליט"א משיב: "משנתו של מרן זצוק"ל ביחס לתקופות מלחמה, מוזכרת בספרי 'מחשבת מוסר' בשיחותיו של מרן זצוק"ל, וכן ב'מכתבים ומאמרים', אך יסוד המרכזי שחזר עליו תמיד, ולבטח שצריך לחזור על כך בעמדתנו בעת הזו עת צרה ליעקב, שחובה עלינו להוסיף חיזוק בעסק התורה, כפי שרואים בתחנות חייו של מרן זצוק"ל בעצמו, שבכל סערות המלחמות שעברו עליו, מלחמת העולם הראשונה והשנייה, המלחמות בארץ, בירושלים המופגזת בתש"ח וכן בכל התקופות, לא סר כלל מעיונה של תורה בכל הכוח והעוז, כפי שאף מזכיר בהקדמת ספריו".

"נזכיר את דברי רבינו מרן החפץ חיים בספרו תורת הבית, דברים שממש מתאימים לתקופה זו, וז"ל: 'אחים אהובי עליון, העם אשר בחר לו לנחלה חזקו לעשות כבוד מלכנו מלכו של עולם כל מה שבכוחם לתורתו ועבודתו וד' יהיה בעזרכם, והנה לבד כל זה החבלים אשר הגיע ולנו בזמן האחרון נוראים מאוד. הה! נתקיים בנו מחוץ תשכל חרב כו' ופחדת יומם ולילה וגו' והפחד הקיף כל ישראל במושבותם, ועלינו להתחזק בכל עוז במעוזן של ישראל היא תורתנו הק' שתגן עלינו כמו שאמרו חז"ל בתנא דביר אליהו פ"ה אם ראית יסורין ממשמשין ובאין רוץ לחדרי תורה ובזמן שהקול יעקב וכו' ואולי במאת המה חבלו של משיח (כפי שאנו רואין שנתקיימו כל הסימנים שנתנו חז"ל על העת ההיא) לזאת עלינו להתחזק בכל עוז גם במידת החסד שהתורה והחסד יחד יגינו עלינו כמאמרם ז"ל (סנהדרין דף צ"ח) מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח יעסוק בתורה ובגמ"ח".

(מתוך יתד נאמן טז חשון תשפד)

שנאמרו כבר במחזורים רבים ואף הודפסו באבי עזרי, חזר ועמל עליהם לבררם מתחילתם, לחשוב על כל נקודה ונקודה, האם אכן הדברים נכונים ואמיתיים".

"כך גם למחרת השיעור, בחזרת השיעור עם התלמידים, היה שב ומתעמק עוד פעם, ודן בכל סברא וסברא. באחד הפעמים סיפר שכשהחל ללמוד את הענין קשה היה לו הקושיא ועמל רבות עד שיישבה, לאחמ"כ פתח את האבי עזרי לראות מה שכתב שם על כך, והנה הדברים שנתחדשו עתה כתובים שם ככתבם וכלשונם, אלא שעתה נתחדשו לו שוב בעמל מחודש".

"עוד יש לציין בענין חזרות, מרן זצוק"ל היה לומד הרבה פעמים גמ' רש"י וחזר מסכתות בנשים נזיקים קדשים ומועד. עוד ראינו אצלו איך שהיה מוטרד מקושיא ולא נחה דעתו עד שיתיישב לו בדבר המתקבל על לבו, ואשרי עין שראתה את גודל השמחה שהיתה לו כשהתיישב לו הענין, אך יש לציין שגם כשהיה מוטרד מקושיא היה ממשיך בלימוד כרגיל, רק שכל הזמן שביני לבניי היה מוטרד מהקושיא, וכך היה הרבה פעמים".

הגר"א גרבוז מתרפק בזכרונותיו לימים בהם חסה בצל רבו הגדול מרן זצוק"ל: "זכורני באחת השנים, שביוה"כ עלה לפני התפילה והציע לפני בני הישיבה קושיא שהטרידה אותו (במשנת איזהו מקומן), ושוב דן בזה אחר מוסף, ועם זה המשיך בסדר עבודת היום כרגיל. והתבטא פעם שעיקר השיעורים בשנים הראשונות שהיה נוסע לשבת לירושלים התחדשו לו בזמן הנסיעה, ובישיבה ישב ולמד יומם ולילה, וכל הדברים האלה יש ללמוד ולהתחזק כל אחד במה שאפשר".

"הרבה יש להאריך על גדולתו ומעלותיו הנשגבות, אבל עלינו לזכור כי היסוד והשורש לכל המעלות שמנה בעל המסילת ישרים, הוא כלשונו של רבי פנחס בן יאיר בריש הברייטא 'תורה מביאה לידי זהירות וכו'', היינו שהיסוד והא' ב' של כל המעלות הגדולות הוא תורה, וזה מה שראו אצל רבינו הגדול כל השנים את הגדלות בתורה, העמל בתורה שעות ע"ג שעות, ההתמדה והשקיעות העצומה בתורה, כולו היה שקוע בתורה, כי היסוד לכל המעלות הוא העמל בתורה בהתמדה וביגיעה, וזה דבר שצריכים לדעת שכשרוצים להגיע ולזכות לאיזה

הוא הביט עלי בתמיהה ושאל בביישנות אם אני מתכוון שהוא עשיו או יעקב... לא זה ולא זה, הרגעתי אותו. אני פשוט חושב שהסיפור שלהם וההבדל שהתורה כן מוצאת ביניהם יכול לעזור גם לך להבין מה אתה צריך לעשות ואיך להתנהל נכון מול ההרגשות שלך

'הם היו זוג אחים שעד גיל 13 לא היה אפשר להבדיל בכלל ביניהם' - על עשיו ויעקב ועוד

מאת: הרב ישראל היימן

לאחרונה פנה אלי בחור יקר וחביב עם בעיה שמטרידה אותו. הוא טיפוס מאד חברתי ומאיר פנים, שנים ארוכות הוא עובד על הנושא הזה. לחייך לכל אחד, לקבל כל אדם בסבר פנים יפות. כל אותם בחורים בישיבה שמהלכים בצדי דרכים, כמו גם אלו שמקובלים בחברה ומצליחים בה זוכים ממנו לתשומת לב ולהתעניינות. כך הוא הרגיל את עצמו שנים רבות.

בתקופה האחרונה הוא התעורר לחשוב שדווקא בגלל שהוא כזה וכולם מצפים ממנו כבר להת'יחסות ולחיוך בכל מצב, זה מעמיד אותו במקום נחות. זה הופך אותו למישהו זול ולא מרומם בעיני החברה.

הוא נבוך בזה מאד, האם לצמצם את הנושא הזה או להמשיך איתו, ואם להמשיך איך לגרום לזה שהוא לא ירגיש לא טוב עם הנושא.

כשקצת ירדתי איתו לעומקם של דברים התברר שעיקר מה שמפריע לו זו המחשבה אולי כל מה שהוא עשה בתחום והדרגה שהוא הגיע אליה זה רק מחמת הרצון שלו להיות בחור מקובל בעיני אנשים ולא מחמת ה'עבודה' של הארת פנים לכל יהודי. התחושה הלא נוחה מגיעה מחמת ההבנה שאולי כל מה שהוא עושה זה מנחיתות מחשבתית ולא מרוממות המחשבה.

שאלתי אותו אם הוא מכיר במקרה זוג אחים תאומים שכמעט אי אפשר להבדיל ביניהם בשם יעקב ועשיו?...

הוא הביט עלי בתמיהה ושאל בביישנות אם אני מתכוון שהוא עשיו או יעקב...

לא זה ולא זה, הרגעתי אותו. אני פשוט חושב שהסיפור שלהם וההבדל שהתורה כן מוצאת ביניהם יכול לעזור גם לך להבין מה אתה צריך לעשות ואיך להתנהל נכון מול ההרגשות שלך.

הם היו זוג אחים שעד גיל 13 לא היה אפשר להבדיל בכלל ביניהם. במראה אולי הם לא היו נראים אותו דבר, אבל בהתנהגות הם היו דומים ממש. שניהם ישבו ולמדו ודקדקו במצוות עד לאחת. היו רינונים של אנשים שעוד זכרו את האירוע שקרה עוד לפני שהם נולדו בעקבותיו, אמר שם הקדוש לאימם שאחד הולך לצאת עובד עבודה זרה ואחד יהיה ממשיך השושלת של אברהם ויצחק. היו שניסו לתת השערות מי הוא מי, אבל ללא הצלחה...

גם התפנית שקרתה בגיל 13 לא הייתה חד משמעית. כמה שנים עוד היו שניסו ללמד זכות על עשיו שסך הכל הוא עושה מעשי נערות וזה לא משהו נורא...

עד אותו יום נורא בו כבה מאורו של עולם. אברהם, הסבא הגדול נסתלק לבית עולמו בחטף. אלפי תלמידים מכל קצוות הקשת ליוו אותו בדרכו האחרונה למערת המכפלה. שתי הנכדים הצעירים יצאו מההלוויה ההמונית. אחד מהם חזר לאוהל לתפוס מיד את מידת החסד של הנפטר הגדול ולהכין לאבלים סעודת הבראה. השני לעומת זאת חש צורך דחוף בשחרור כל היצרים וצעד במהירות אל השדה לעבור על ג' עבירות חמורות...

זהו!

ההבדל יצא לאור!

הבחור שמולי הסתכל עלי במבט מוזר. תגיד, הוא שאל, נראה לך שאת זה אני לא מכיר? מה הקשר אלי??

אתה יודע, התעלמתי מהשאלה, באותו יום נורא קרה עוד משהו דרמטי. כמה שעות לאחר מכן, כשהתבשיל החל לבעבע על האש וכבר עבר את שליש בישולו חזר עשיו מהשדה ופגש שם את אחיו הצדיק. העניינים ביניהם התגלגלו עד הסיפור אולי הכי מטלטל בהסטוריה העולמית...

הבכורה, זו שעניי כל העולם היו נשואות אליה לראות מי ממשיך השושלת המופלאה של אברהם ויצחק, עוברת מעשיו ליעקב.

יעקב, זה שלכאורה לא מבין כלום בענייני העולם הצליח להערים על אחיו ולנשל אותו מכל העולמות. ועשיו נשאר במחית תאוה של רגע מנוער מכל מה שיכל להיות לו.

תגיד יקירי, שאלתי לפני התפרצות הר הגעש שהתהווה מולי. יעקב לא פחד? אם הוא כל כך חכם הוא אמור לצפות את העתיד ולהבין שעשיו רק יתפכח מהתאווה הרגעית שלו ויעשה בו שמוות, לא? איך הוא לא חשש לחייו?

החשש הזה הרי התברר כנכון שעשיו מכנה אותו יעקב על שם ש'ויעקבני זה פעמיים' ואחר כך אכן רוצה להרוג אותו. איך יעקב שבסיפור הזה מתברר כלא תמים בכלל, לא לוקח את זה בחשבון? התשובה היא, המשכתי מיד. יעקב היחיד שהכיר את עשיו מהתחלה באמת. גם כשכולם חשבו שאין הבדל ביניהם הוא ידע והכיר את ההבדל המהותי. יעקב עמד על התכונה של אחיו המושחת. הוא ידע שהסוד טמון במושכל ראשון!

אצל עשיו הנחת העבודה היא שעולם הזה קודם לעולם הבא. קודם כל נהנה כאן, אחר כך נראה מה יהיה בהמשך... הוא ידע שאצל עשיו כשיש התנגשות בין עולם הזה לעולם הבא המושכל ראשון של אחיו יהיה עולם הזה ותענוגותיו. רק אחר כך הוא יתפכח וינסה להשיג עוד דברים. הוא לא פחד כי הוא ידע שבשעת חימום של עשיו צריך רק לשלוח לו כמה עיזים תישיים פרים וחמורים והכל יירגע מיד... עשיו ירוץ להתעסק עם זה וישכח עד הפעם הבאה... השאלה היא מה עומד לך בראש, העולם הזה או העולם הבא. כשצריך לעשות חשבון של זה מול זה מה קודם למה. כשאתה מתעסק עם נושא בו יש לך באותו תחום רווח לעולם הבא וגם רווח לעולם הזה, כאן המבחן שלך.

אם בראש שלך אתה עושה עבודת ה' בזה שאתה מאיר פנים לכל אחד, אם בראש שלך אתה עובד בכלל על אהבת ישראל מתוך מקום של חיזוק בעבודת ה', אין כאן שום מקום להרגשות מהסוג שהזכרת למעלה... אם הכל מסתובב סביב חברה והרווחים שלך

המשך מעמוד 20 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

כלום, רק על הדמיון. -

"החיקוי הוא יעיל ברוחניות, כאשר הוא גורם לאדם לפתח שאיפה וכמיהה לעלות ולהתרום. בבחינת "קנאת סופרים תרבה חכמה". אולם אם החיקוי החיצוני הוא ללא השפעה פנימית לא רק שאינה מועילה אלא אף מזיקה. כי היא מפתחת דמיון שקרי של אחיזה במעלה מסויימת, כשלמעשה היא אינה קיימת".

זו אחת התכונות שאפיינו את עשיו הרשע. חיקוי ודימוי שנבעו מצביעות ורשעות, ללא שום השפעה פנימית. שם היתה טמונה אחת מנפילותיו הגדולות!

לעומת זאת, זכורני שראיתי אצל הגאון האדיר רבי ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל, ראש ישיבת 'נצח ישראל', שלאחר נישואי נכדתו הראשונה, החל לחגור 'גארטעל' בתפילה. יום אחד ראהו יהודי חסידי כשהוא חוגר את הגארטעל, וסקרנותו נעורה בו. הוא החליט לברר את פשר הדבר, ולאחר התפילה ניגש אליו ושאל: "ראיתי שכבוד תורתו לובש גארטעל בתפילה, והיות שכבודו גאון הוא, רצוני ללמוד טעמו".

רבינו השיבו בבת שחוק: "גאון אינני, אך מכל מקום אענה לך על

ממנה, אז אתה באמת בצרות...

תפתח ספרי מוסר מתאימים. תעסוק בנושא הזה ממקום של עולם הבא ולא מהמקום של החברה והעולם הזה והכל בע"ה יפתח מאליו. היסוד הזה תקף כמעט בכל צומת בחיים. מידי פעם צריך לעצור ולבחון אם אני מסתכל על העולם עם 'מושכל ראשון' של עולם הבא או של עולם הזה. אם הגשמיות מסייעת לרוחניות או חלילה להפך... רק לסיום סיפרתי לו סיפור נפלא.

הגאון ר' ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל ראש ישיבת ראמיילעס היה גם דיין בבית דינו של רשכבה"גרבי חיים עוזר זצ"ל. הוא סיפר שבתקופה שבישיבת ברנוביץ היה קושי כלכלי גדול עד כדי שהייתה מחשבה לסגור את הישיבה. (כידוע אז נסע ר' אלחנן לאמריקה למסעו המפורסם לגיוס כספים לישיבה) באותו זמן קשה נכנס בהזדמנות מסויימת משגיח הישיבה הגאון ר' ישראל יעקב לובצ'ינסקי זצ"ל לבית הדין של הגר"ע לצורך כלשהו. הגר"ע שהיה גיסו של ר' אלחנן והכיר את המצב הקשה של הישיבה, התעניין מאוד במצבה של הישיבה ושאל מיד את המשגיח מה נשמע בישיבה.

ר' ישראל יעקב הפתיע את כולם כשענה שברוחניות המצב לא כל כך טוב אבל בגשמיות ב"ה הכל בסדר.

לפליאתו של הגר"ע השיב המשגיח שהלא ברוחניות הדברים מסורים בידנו לעשות ככל יכולתנו. אם כן לא בטוח שאנחנו יוצאים ידי חובתנו, המצב לא טוב כי יש עוד הרבה מה לשפר.

בנושאי גשמיות הלא אין זה בידנו, הכל מאיתו יתברך, וגזירותיו הלא לטובה הם בוודאי... אם כן בגשמיות הכל מצוין...

זו דוגמא לאדם שבמחשבתו הפשוטה עולם הבא נמצא הרבה הרבה לפני עולם הזה. במושכל ראשון שלו ברור שעולם הזה בא רק לשרת את העולם הבא.

שאלתך. מורי הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל, החל באחד הימים להניח תפילין של רבינו תם. אחד התלמידים שאלו על כך, והוא השיב שהיות והוא עמל כמה פעמים לישיב את דברי רבנו תם, אולי לעתיד לבוא יזכה שרבינו תם יקבל את פניו, ואיני רוצה שיצעק עלי שאני 'קרקפתא דלא מנח תפילין'..."

המש"ך הרב גוסטמאן לספר: "כשהגיע רבי שמעון לגיל מסויים, החל לחגור אבנט בשעת התפילה, וכששאלוהו על כך אמר שאף שבמשך היום כולו הוא חגור באבנט, מכל מקום ברצונו לקיים מצוות 'היכון לקראת ה' אלוקיך' כפשוטו. -

"כתלמידו של רבי שמעון", אמר הרב גוסטמאן, "הגעתי אף אני לגיל שאוכל לקיים מצות 'היכון'!"

זה הוא חיקוי חיובי הראוי לשבח, כי הוא מביא בכנפיו עליה רוחנית ולא נסיגה. הוא נובע מפנימיות, מתוך הישגים והרגשות נעלות של כמיהה ושאיפה. אך חיקוי חיצוני לשם חיקוי בלבד, הוא דמיון שוא שמספק ומשביע את האדם מלתור אחר העליה, וגורם לו לפטור את עצמו מלעשות את מחויבותיו.

(קטעים נבחרים מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

עברו כמה דקות ועדיין לא זומנו רבי זאב ומלוויו אל לשכת הנשיא. רבי זאב קם בכעס והתכווין לעזוב את המקום, "אין שום הצדקה שהנשיא יאחר לפגישה..." - טען בתוקף...

מדוע לא בירך רבי לוי יצחק מברדיטשוב ברכת 'שלא עשני גוי'?

הרב ישראל ליוש

את בְּכַרְתִּי לְקַח וְהִנֵּה עֲתָה לְקַח בְּרַכְתִּי... (כו לו)

הבכורה והברכה, אך טבעי שהם יהיו ליעקב אבינו, אב מאבות האומה, רגל במרכבה לשכינה. ובכל זאת, הן לא הגיעו אליו באופן ישיר, הוא קיבל אותן דרך עשיו. היה עליו לנצל את רעבונו של עשיו שבא מן השדה עיף ויגע, ולקחת ממנו את הבכורה במחיר נמוך של נזיד עדשים. וכדי לזכות בברכת אביו, הערים עליו והתחפש לעשיו, בהכשרה ובהכוננתה של אמו רבקה.

והשאלה היא: מדוע? הרי אין ספק שהברכה והבכורה מיועדים היו ליעקב אבינו, כפי שאכן סיבב הקב"ה, מדוע, אם כן, הוא גלגל זאת בדרך כזו שהם יגיעו אליו בערמה ובהתחכמות, למה לא זכה בהם יעקב באופן ישיר וטבעי?

הבה ניזכר בתחילת הפרשה, עוד טרם לידתם של יעקב ועשיו, כאשר הם התרוצצו במעי אמם והיא הלכה לדרוש את ה'. יתכן שתשובת ההרגעה שנאמרה לה שם, תבאר לנו את דרכי ה' בהענקת הבכורה והברכה ליעקב: 'שני גויים בבטןך ושני לאומים ממעיך יפרדו, ולאום מלאום יאמץ ורב יעבוד צעיר', רש"י מבאר שניבאו לה שהם לא ישוו בגדולה, כשזה קם, זה נופל...

ה'אור החיים' אף הוא צועד בדרך זו ומבאר שהסבירו לה את סיבת ההתרוצצות, כי התאומים שבמעיה, משונים מטבע התאומים, אינם נוחים זה לזה ומזגם וטבעם שונים האחד מאחיו. הלאומים שייצאו מהם לא יוכלו לדור בכפיפה אחת וכל אחד מהם ירצה במפלתו של השני, כדי להגדיל את כוחו. והנופל יהיה עליו לכוף את ראשו כאגמוון ולהשתעבד לפני הגדול ממנו, ובכך תפליג הרחקת האחווה ותתעצם השנאה בין האומות.

נוסיף על כך את דרשת חז"ל על הפסוק 'הקול קול יעקב והידיים ידי עשיו', כשהקול קול יעקב, אין הידיים ידי עשיו. מפלתו של עשיו תלויה בהצלחתו של יעקב...

אם כן, גדלותו של יעקב על פני עשיו אחיו, החלה כבר כעת בצורה בה הוא זכה בברכות ובבכורה, ההתחכמות הזו, נטילת הברכות בערמה, וקניית הבכורה במחיר כה נמוך, תוך ניצול הרעב והעייפות של עשיו, הם חלק מהעליונות של יעקב על פני עשיו, כי כפי שנתבאר, תפקידו של יעקב, לא רק להיות בצד הטוב, אלא להיות עליון על עשיו, הצד הרע, להתיש את כוחו ולהחליש את מרצו, כדי להגדיל את המרחק בין האומות, וכך יהיה הצד הטוב, זך, טהור ונקי

יותר...

זו סיבת מסובב כל הסיבות שסיבב כך את הענקת הברכות והברכה ליעקב, כדי להציב כבר בתחילת דרכם, את כבודו ורוממותו של יעקב, על פני שפלותו, דלותו ומיעוט ערכו של עשיו.

האדמו"ר הגה"צ רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע נכנס לתפילת שחרית בבית מדרשו, ברך ברכות השחר, אלא שאת ברכת 'שלא עשני גוי' לא ברך.

תמחו תלמידיו: "מדוע לא ברך רבינו ברכת שלא עשני גוי?" "כשקמתי הבוקר ממיטתי" - השיב רבי לוי יצחק - "התבוננתי בגדלות הבורא ית', ומנגד ראיתי את שפלותי, ולא היו עימי די כוחות הנפש לקום ולהתפלל ולעמוד לפני השי"ת. לפתע ראיתי מבעד החלון גוי עובר בשוק, התבוננתי בהבדל שבינו ובין ישראל והתעוררה בי חיות חדשה שנתנה בי כח לעמוד לפני בוראי, חיש נערת ממיטתי וברכתי בכוונה עצומה 'שלא עשני גוי'..."

איש אשר רוח בו, היה הגאון רבי זאב גרינברג זצ"ל, ממקימי הקהילה היהודית 'שובה ישראל' ב'בואנוס איירס' וממנווטי דרכה. רבי זאב ניהל את ענייני הדת והרוח בקהילה בעוז ובתעצמות נפש, וכשגאוה יהודית בוערת בעצמותיו, ומתוך יראת שמיים טהורה,

הזמן לפגישה הגיע, ראשית הוא התנצל בשם הנשיא על האיחור, והזמין אל הלשכה.

בכניסתו ללשכת הנשיא תלה רבי זאב את מגבעתו על המתלה בפתח החדר והתיישב ליד השולחן, כיבוד קל ומשקה הוגש, ורבי זאב ביקש בטבעיות משר הפנים שיביא לו את מגבעתו מהמתלה. שר הפנים מילא את מבוקשו, רבי זאב חבש את הכובע ובירך בקול רם ברכת 'שהכל' ושתה מן המים...

הנשיא התעניין במעשיו של רבי זאב, "מה מלמלת לפני ששיתית...?" שאל בסקרנות. רבי זאב הסביר לו שלפני שאנחנו נהנים מבריאתו של הקב"ה, אנחנו מברכים אותו ומודים לו על כך. מעשיו ודבריו של רבי זאב הרשימו מאוד את הנשיא, הוא הבין כי היהודים היושבים לפניו לא יוותרו בקלות על עקרונותיהם, ועל כן, עוד לפני שהציג לפניו רבי זאב את בקשתו, צלצל הנשיא בפעמון, כאות לסיום הפגישה, וביקש לכתוב בפרוטוקול הפגישה: "הבקשה התקבלה! כל קבוצה רשאית לקיים שחיטה עצמאית!".

או אז הבינו תלמידי הג"ר זאב גרינברג זצ"ל שדווקא גאוותו היהודית, שהיתה נראית כמתנשאת על פני הנשיא ושריו, היא זו שצלחה את הפגישה, כי היא הוכיחה יותר מכל שעקרונות היהודים, בשמירתם על כשרות השחיטה ושאר ענייני הדת, הם כחומה בצורה, ומאיש לא יירתעו, ואיש לא יוכל להזיזם אף כמלוא נימה.

הקפיד על קלה כבחמורה, החל מהשגת 'חלב ישראל' במסירות נפש, בלא להתחשב כלל וכלל בקולא כזו או אחרת, וכלה בדאגה לאפיית מלאי גדול של לחם עבור כל בני הקהילה, כדי לא להזדקק ל'פת עכו"ם'.

אלא שקושי רב היה לרבי זאב ובני קהילתו להשיג בשר כשר, הם לא סמכו על השחיטה היהודית הרשמית, שהיתה רחוקה מאוד מדרישות ההלכה המחמירות.

לא נותרה בידם ברירה, אלא להקים מערך שחיטה נפרד ופרטי, אלא שדבר זה היה מנוגד לחוק, נשיא ארגנטינה 'פירון' הכיר רק בשחיטה הרשמית ולא אישר כל שחיטה אחרת.

רבי זאב החליט שעליו להיפגש עם הנשיא ולבקש אישור שחיטה, למרות שהנשיא לא נודע כאוהד יהודים במיוחד. תלמידיו יצרו את הקשרים הנדרשים ותואמה פגישה לשעה 8:00 בבוקר, אליה ניצב רבי זאב בזמן המדויק עם כמה מהנוגעים בדבר. עברו כמה דקות ועדיין לא זומנו רבי זאב ומלוויו אל לשכת הנשיא. רבי זאב קם בכעס והתכווין לעזוב את המקום, "אין שום הצדקה שהנשיא יאחר לפגישה..." - טען בתוקף... תלמידיו הסבירו לו שלא היה להם קל לקבוע פגישה כה חשובה וחבל להפסיד אותה רק בגלל איחור קטן, ואי קיום הפגישה מסיבה כזו, עלולה להזיק מאוד למשימתם להכרה בשחיטה הפרטית. עוד הם מדברים ושר הפנים שגם הוא

המשך מעמוד 17 | הרב משה מיכאל צורן

"אוי, הגאווה", נאנח מרן ה'קהילות יעקב'

אחד מגדולי המשגיחים סיפר בשיחה שאמר בבני ברק לפני בני תורה ששמע באוזניו ממרן רשכבה"ג ה'קהילות יעקב' זצ"ל, שחובה על כל אב בישראל ללמוד כמה דקות מוסר מדי יום עם ילדיו הקטנים כדי לחנכם ליראת שמים ולמידות טובות, וכדי להחדיר בהם את הידיעה הברורה שיש דין ויש דיין, יש גן עדן ויש גיהנום, והכל תלוי במעשיו של האדם.

"והסטייפלער אמר לי, הוסיף המשגיח, אני יודע שהרבה אינם שומעים לי בענין זה, ואני מודיע להם שהם יפסידו מכך. כי אם ילמדו מוסר יהיה להם בן ירא שמים, ואם לא - - -".

וכאן הרים מרן זצ"ל את ידו, והניף אותה בצורה מאיימת - - - "ואני כבר חשבת, מי יודע מה הוא מתכוונן לומר, מה יצא מילד שאינו לומד מוסר..." - ציין המשגיח.

ואז הוסיף מרן ואמר: "אם לא ילמד מוסר, יצא ממנו ילד עם גאווה, וילד כזה אין הרבה סיכויים להיות גדול בתורה".

"אוי, הגאווה, הגאווה", נאנח ה'קהילות יעקב'.

אפשר, ומצוה, לדבר עם הילדים על 'גיהנום'...

בתקופתנו אין צורך להסביר ולהאריך בתיאורים אודות הגאווה הנוראה השוררת בקרב כל מי שלא למד מוסר. והגאווה הזו, אמר המשגיח, היא אם כל חטאת, ועלולה להביא אל המעשים הגרועים ביותר.

זאת ועוד. יש אנשי חינוך הסבורים שבימינו אסור להזכיר לחניך

ולו מילה אחת על "גיהנום" וכל מה שקשור בכך. שהרי הילד - כך הם טוענים ברוב איזולתם - עלול להכנס לדכדוך נפשי, למשברים קשים שלא יצא מהם...

ופיהם דיבר שווא. אם בכל הדורות התחנכו צעירי הצאן בעם ישראל על ברכי המושגים גן עדן וגיהנום, וכך צמח לו עם מפואר במשך אלפי שנה, לא יעלה על הדעת שדוקא בדורנו עלולים דברים אלה "להזיק לו".

ההיפך הוא הנכון. ילד השואב מגיל ינקות את הידיעה שלעתיד לבוא יצטרך לתת דין וחשבון על מעשיו, ויודע בבירור שכל דבר שיעשה בימי חייו יובא לפני מלך מלכי המלכים, הוא-הוא יצמד לילד המחונן ביותר.

עוד לא היה דור כמו הדור שלנו שבו ילד הגדל ללא מוסר עלול ליהפך לעיר-פרא של ממש, ולכן יש להחדיר בו כבר בקטנות את חובת הקביעות בלימוד המוסר.

לימוד המוסר עם הילדים, אמר המשגיח, לא צריך לקחת יותר מכמה דקות, אבל שיהיה בקביעות, מדי יום ביומו. לקבוע ספר מיוחד כמו שערי תשובה, מסילת ישרים, אורחות צדיקים, מעלות המידות, חובות הלבבות, וכל ספר אחר מגדולי המוסר, וללמוד עם הילד בחברותא.

התוצאות תורגשנה על אתר. ומה שברור שהילדים הללו כבר לא יצמחו לחיות מסוכנות - - -

(קול ברמה אלול תשפג)

מיד ביקשתי לדעת מה שם המניה המדוברת

"זה מאוד לא נעים", הוא סיפר, "נכון שאני רק המשקיע, והם מבינים שאין לי רוח הקודש, והרי אחרי הכל מי שמשקיע בבורסה לוקח בחשבון שזה עלול לקרות לו, אבל בסופו של דבר לקחתי מהם כסף ולא החזרתי!"

"כמובן שמאוד התנצלתי, התקשיתי להביט לחברים שלי בעיניים, אבל מתרגלים לכל דבר, וחזרתי להשקיע בעבודה שלי כיועץ משכנתאות... לעבוד קשה, להרוויח סכומים סבירים ולגמור את החודש אך בקושי..."

"עברו 15 שנים מאז העלמות המנייה, והגיע לידי לקוח שרצה לקבל משכנתא, וכמוקבל המגיש גם דפי חשבון כדי שיאשרו לו את המשכנתא, ובדפי החשבון מופיעה הפקדה של 50 אלף דולרים... "אמרתי ללקוח שלי שהוא חייב לספק הסבר, אחרת הבנק לא יסכים לתת לו משכנתא, הם חייבים הסבר על כל דבר חריג בחשבון והלקוח הסביר לי שהוא השקיע פעם באיזו מניה קנדית, והפסיד הכל, אבל בתקופה האחרונה החליט בית המשפט בקנדה, בעקבות תביעת ענק שהוגשה כנגד ממשלת קנדה, שהממשלה חייבת לכסות את ההפסדים של בעלי המניות, מסיבות שתלויות בחוק הקנדי, הגשתי בקשה וקיבלתי 50 אלף דולרים, הסכום שהשקעתי..."

"כמובן שכשאני שומע דבר כזה, מיד ביקשתי לדעת מה שם המניה המדוברת, והתברר לי שאכן זאת אותה מניה שבה הפסדתי 400 אלף דולרים של חברי הטובים..."

מיד התחלתי להיערך להגשת בקשה

"מיד התחלתי להיערך להגשת בקשה, פניתי למשרד עורכי הדין שטיפלו בתביעה, הם אמרו שלא בטוח שעדיין ניתן להגיש תביעות, ממשלת קנדה כבר כיסתה סכומי עתק, אבל שיביא את המסמכים וההוכחות כמה השקיע והם בכל זאת ינסו להגיש, אולי..."

"כששמעתי זאת האפירו פני... מסמכים? אני הרי יועץ משכנתא! מאות תיקים של מסמכים עוברים תחת ידי מדי שנה, ובכל שנה בערב פסח אני לוקח כמה שקיות אשפה ענקיות, ממלא בהן את כל המסמכים וזורק... אין סיכוי שאני יכול למצוא את המסמכים הרלוונטיים ההם, כלומר, יכולתי לקבל בחזרה 400 אלף דולרים, והפסדתי אותם במו ידי!"

"במשך אותם שנים חמתי וחמותי שהיו באים בימים שכנו בבית אבות. אבל עם הזמן ראינו שהיחס אליהם לא היה לפי כבודם, ואחרי ניסיונות חוזרים ונשנים, הבנו שאין ברירה. אם אנחנו רוצים לכבד אותם כראוי, אנחנו צריכים להכניס אותם אלינו הביתה, מדובר ביהודים שכבר נשקו לגיל התשעים.

"ב"ה יש לי בית מרווח ויפה מאוד, עם 'חידת הורים' מושקעת מאוד, וחדרי ילדים סבירים לחלוטין. החלטנו שאנחנו נותנים להם את חדר השינה ואני ורעייתי נעבור לאחד מחדרי הילדים.

"זה לא היה קל, להחזיק בבית אנשים בגיל הזהב זאת משימה, צריכים הרבה השקעה וסבלנות. היו עובדים זרים שעזרו לנו מאוד אבל עדיין היתה זו הקרבה לא פשוטה בכלל. החדר הזה הפך להיות הבית

ואספר כאן סיפור שסיפר לי הג"ר יחיאל נוביק שליט"א ששמע מבעל המעשה.

מדובר ביהודי אמריקאי שבמשך שנים היה נוסע יום באתו והרכבת למקום העבודה שלו. באותה שעה בדיוק היה נוסע עוד אחד, גוי, והשניים פגשו זה את זה יום יום, אבל לא היה להם שום קשר זה עם זה.

יום אחד פונה הגוי ליהודי ואומר לי: אם יש לך שכל תשקיע במניה פלונית, היא עומדת לזנק בימים הקרובים...

היהודי שמע את הדברים וגיחך... נו, אנחנו יודעים למי ניתנה הנבואה. כמובן שהוא לא השקיע במניה האמורה אפילו לא דולר אחד.

אבל בכל זאת אמריקאי, הוא היה חייב לבדוק מה קורה עם המנייה ההיא. למחרת בדק והופתע לגלות שהמנייה הכפילה את שוויה. מיד מיהר להשקיע כסף באותה המניה, ובתוך כמה ימים הכפיל סכום ההשקעה את עצמו, ויהי לפלא!

לאחר שבוע הוא שוב פוגש את הגוי ההוא ברכבת, הגוי שואל, "נו, השקעת כמו שאמרתי לך?", והוא משיב בחיוב, בוודאי שהשקעת... לא היה לו נעים להודות שהוא השקיע רק יום למחרת.

אומר לו הגוי: "יופי, טוב עשית, ועכשיו הזמן למכור את המניה. מעכשיו העליה נעצרת ובתוך זמן קצר היא תתחיל לרדת!"

כמובן שהיהודי כבר לא שאל שאלות, מכר את המניה, וכמו שחזה הגוי, בתוך זמן קצר היא החלה לרדת בצורה דרסטית.

הוא הבין שהגוי הזה כנראה עובד או קשור לאותה חברה שהנפיקה את המניה הזאת בבורסה, ויש לו מידע פנימי על הדו"חות שהיא עומדת לפרסם, מה שמשפיע על ערך המניה.

אחרי תקופה הגוי שוב אומר לו להשקיע, והוא שוב מרוויח, ואז הוא אומר לו למכור והוא ניצל מהפסד, ממש פעם אחר פעם.

החבר שלי, שגם הוא אמריקאי, שמע מהחבר שלו איך הוא מרוויח כסף קל בלי להתאמץ, והחליט שהוא גם רוצה לקפוץ לעסקה. אבל מה יעשה ואין לו סכומים מתאימים להשקעה? הוא החליט לרכוש קבוצה של משקיעים ולקחת מהם אחוזים.

סיפר לכמה חברים בעלי יכולת שיש לו מקור למידע פנימי על חברה בורסאית גדולה, זה מאוד לא חוקי לסחור במידע פנימי, אבל זה מאוד משתלם.

חבר אחד הפקיד אצלו 100 אלף דולרים, השני הפקיד 40 אלף, היו כמה שהפקידו 20 או 30 אלף ובסופו של דבר הוא הצליח לגייס סכום נכבד של 400 אלף דולרים.

השקיע את הכסף כשהגוי ההוא אמר לחבר שלו להשקיע, מכר כשהגוי ההוא אמר לו למכור, והכסף פשוט הניב רווחים יוצאי דופן. המשקיעים היו מאוד מרוצים ואמרו לו שימשיך להשקיע, למשוך לפני ירידות, לקנות את המניה כשהיא בזול ולמכור אותה כשהיא ביוקר, ושוב לקנות אותה לאחר שהיא יורדת.

בוקר אחד הוא קם, בודק את ערך המניה ומגלה שהיא נמחקה מהבורסה! יצאה מכלל שימוש. החברה פשטה את הרגל וכל הערך שלה התאפס.

הקרן והרווחים, הכל הכל ירד לטמיון!

אבל מאז התהפך הגלגל והוא ירד מנכסיו, וכעת הוא עומד לחתן בת, היום בלילה החתונה, ולרש אין כל! נתתי לו 100 אלף דולרים שהספיקו לו כדי לממן את חתונת הבת, בדיוק בזמן!
 "חבר נוסף סיפר שהוא בדיוק התחיל לחשוב מאיפה להשיג כסף לבר המצוה של בנו, והנה הגיע הסכום שהפקיד שמכסה את הבר מצוה והתפילין ועוד כמה דברים קטנים.
 "כך ראו עיני בחוש שממזוות כיבוד הורים רק מרוויחים, ושכשהקב"ה לוקח לאדם כסף, הוא עושה זאת לטובתו, וכשיש לנו את הזכייה לכך, אנחנו יכולים לפעמים לראות זאת בעיני בשר ולהבין את דרכיה הנפלאות של ההשגחה העליונה".

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ, ורעייתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

שלהם, אנחנו הפסקנו להשתמש בו כליל, זה כמו לאבד חדר בבית, אבל עשינו את זה בשמחה רבה, בלי להתאונן ובלי להתלונן, להיפך שמחנו בקיום מצוות כיבוד הורים בהידור וביגיעה רבה כל כך.
 "כעבור שבע שנים נפטרו חמי וחמותי, בהפרש של חודש, הם היו זקנים ובאים בימים ונפטרו בשיבה טובה, חמותי היתה בת 95 וחמי בן 97, יהא לנו ולכל ישראל!

"אבל אנחנו כבר לא חזרנו ללון בחדר השינה, רעייתי הרגישה לא בנוח לישן בחדר שבו בילו הוריה את התקופה שבה הם היו סיעודיים.
 "אבל אז באה הבת שלי, ואמרה שאם אני ואשתי לא רוצים לישן בחדר ההורים הנטוש, היא מבקשת רשות לעבור לשם. אמרתי לה שהיא יכולה לעבור לשם בשמחה רבה מצדי, וכשהיא נכנסה לשם הדבר הראשון שהיא עשתה היה לארגן לעצמה מקום בארון...
 התברר שבארון יש הרבה מאוד מסמכים.

"בגלל שהשווער והשוויגער התגוררו בחדר הזה, לא נגעתי במסמכים, היא שאלה אותי רשות לזרוק את המסמכים, וכמובן מסמכים בני כמה שנים נתתי את אישורי לעניין והיא עשתה זאת בשמחה.
 אמנם בסיעתא דשמיא, היה שם בארון מגירה אחת שהיתה נעולה, כשביתי רוקנה את הארון כולה לא הייתי נוכח בבית כך שלא בקשה מפתח ולא נגעה במגירה זו, משפתחתי את המגירה המסמכים הרלוונטיים לתביעה כלפי ממשלת קנדה, היו במלואם באותה מגירה. הגשתי את התביעה, ובתוך זמן קצר מאוד הגיע הכסף לחשבון הבנק שלי! בזכות כיבוד אב ואם, חזרו אלי 400 אלף הדולרים!

"אבל כאן לא מסתיים הסיפור, כשקראתי לחברים שלי כדי לקבל בחזרה את כספם, התברר שלכל אחד ואחד מהם היה סיפור משלו. החבר שהפקיד אצלי מאה אלף דולר סיפר לי שבתקופה שהוא שם אצלי את הכסף, הוא בכלל לא הרגיש בחסרונו, היה לו שפע גדול,

המשך מעמוד 4 | מרן הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי זצוק"ל

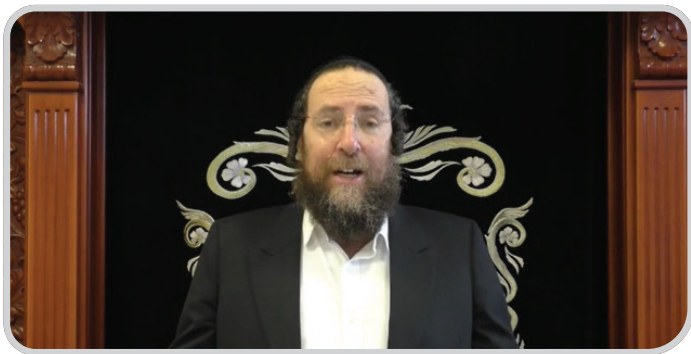
שהמסר היה חשוב לא פחות מהשיעור בעצמו.
 בשנה הראשונה למדו יבמות, ויש קושיא מפולפלת שהאמרי משה מביא מהקלימוביצער עילוי, הראש ישיבה מסר על זה שיעור, ושאל שוב ושוב שמעתם את הקושיא של הקלימוביצער עילוי, היה חשוב לו שידעו שהיתה קלימוביץ והיו עילויים, וכשהוא הרגיש שהיה בחור שלא הבין הוא חזר שוב על הקושיא של הקלימוביצער עילוי כדי שגם פלוני יוכל להנות ממנה.
 (מתוך מילי דהספידא בירושלים)

להביא ראשי ישיבות מהדור הקודם שימסרו שיעור בישיבה, כך שמענו שיעורים מרבי חיים שמואלביץ. ורבי שניאור קוטלר ורבי יעקב רודרמן ורבי מרדכי גיפטר ועוד.

ההסבר שלי להנהגה הזאת הוא שהראש ישיבה רצה שיהיה חיבור של בני הישיבות כאן בארץ ישראל לתורת ליטא שלפני החורבן הגדול בשואה, זכורני ששהגיע רבי יעקב רודרמן וכבר עמד עם הסטנדר כדי להתחיל את השיעור ועלה הראש ישיבה ונעמד לצידו ואמר הביטו וראו איך נראה תלמיד חכם שלמד בסלבודקה חשבת

שמענו ותחי נפשכם

הצטרפו אלינו ל'עמוד היומי', שיעורים מרתקים ממגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, בקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

צוף התורה

מגיד המישרים הגר' אליעזר יוטקובסקי, עם שאלות בראי הפרשה, משולבים בעובדות ומעשים מגדולי הדורות

חריף ובקי מחבירו, אבל אם אינם בכלל באותו יחס, והפער ביניהם גדול מאוד, ייקחו את הראוי יותר אף שאינו בנו של הרב הקודם. ומעניין לציין שהגאון רבי יוסף זכריה שטרן זצ"ל, רבה של שאוולי ובעל ה'זכר יהוסף', כתב שבעניין זה של מינוי רבנות, אין לפסוק בשאלה אלא אם הרב שהובאה בפניו השאלה הזאת, מכיר את העיר והקהילה לפני ולפנים ובקי בכל הפרטים, כי במקרים כאלו עלולה לפרוץ מחלוקת והדבר תלוי בהרבה מאוד גורמים, ועל כן רק מי שמכיר לפני ולפנים את העיר ואת יושביה יוכל לפסוק בשאלות הרות גורל שכאלו.

רבי עקיבא איגר כותב שפעמים רבות אמר למוריניו הרב רבי ישראל ורשנר ולבנו רבי אברהם, שהוא בוחר להיות שמש בבית הכנסת או שומר לילה, להנות מיגיע כפיו ולעסוק בתורה כל היום, מאשר לחפש משרת רב.

מנגד, ראינו לגדולי ישראל רבים שהכוונו את תלמידיהם ואת זרעם אחריהם לכהן בתפקידי רבנות, כי בוודאי מי שראוי לזה יכול לזכות את הרבים ולהרביץ תורה ולהרבות כבוד שמים, ואיך ימשוך ידיו מכזאת זכות?

מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, השאיר כמעט את כל הירושה מאביו לאחותו, כולל ספרי ה'קהילות יעקב' והזכות להדפיס ולמכור אותם, אבל את כסא אביו לקח אליו, כיוון שכתוב "וישב שלמה על כסא דוד אביו", ונאמר "תחת אבותיך יהיו בניך". לימים היתה הרבנית קנייבסקי משתמשת בכסא זה כסגולה לכל דבר, לשמח ולהרנין לב נשים שבורות לב שבאו לבקש את ברכתה. והיו הבאות יושבות על הכסא כסגולה לשידוך, לזכות לפרי בטן, ללידה קלה, לצער גידול בנים ולשלום בית.

והיה רבינו זיע"א משתדל כל ימיו לחקות את הנהגת אביו, ורגיל היה לצטט את דברי רבינו הרא"ש, בשם התנא דבי אליהו: "כל המבקש ימים ושנים ועושר וכבוד וחיים ארוכים בעולם הזה ולעולם הבא, חיים שאין להם סוף וקץ ותכלית - יעשה את רצון אביו שבשמים ואת רצון אביו ואמו, והוסיף: "ואין הקב"ה מבקש מהאדם אלא שיכבד את אביו ואמו".

מסופר כי הגר"ח מוולוז'ין הכשיר את תלמידו לכהן כרב העיר סלוצק (יש שמספרים עליו את המעשה על 'וסלה השובב' המוכר בכמה גירסאות), ורבי חיים לימד אותו כיצד לנהוג בכל מיני מצבים. לפני שנפרדו שאלו רבי חיים שאלה חמורה בסוגיא כלשהי, ולאחר מכן גם השיב לו תשובה נפלאה על אותה קושיא. והנה, כשבאו

1
מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, השאיר כמעט את כל הירושה מאביו לאחותו, כולל ספרי ה'קהילות יעקב' והזכות להדפיס ולמכור אותם, אבל את כסא אביו לקח אליו, כיוון שכתוב "וישב שלמה על כסא דוד אביו"

אברהם הוליד את יצחק (כה יט)

בעיירה מזרח אירופאית מנומנמת התגוררה קהילה יהודית פורחת ומשגשגת, אותה הנהיג על מי מנוחות המרא דאתרא, תלמיד חכם מופלג צדיק ובעל שיעור קומה. כל יהודי העיר אהבו אותו אהבה גדולה ושמעו בקולו.

לימים הגיע העת שבה הלך הרב בדרך כל הארץ. הבינו תושבי העיירה שהם נותרו כצאן ללא רועה. באו פרנסי הקהל והתכנסו כדי לבחור רב חדש. או אז פרץ ביניהם ויכוח גדול. חלקם טענו שצריכים למנות את בנו של הרב להיות ממלא מקומו. הוא תלמיד חכם, יהודי רציני, אולי לא כזה גאון כמו אביו אבל ראוי לא פחות מרבנים רבים אחרים המכהנים בקהילות ישראל, ובוודאי כבוד גדול הוא לאב שיכהן בנו תחתיו.

מנגד, היו שטענו שאחרי כזה רב מיוחד כמו שהיה להם, הם לא יכולים להתפשר על מישהו שיהיה פחות ממנו, ולכן הם הציעו למנות את אחד הדיינים בעיר כרב, הלה ידוע כגאון חריף ובעל כישורים שאינם נופלים מאלו שהיו לרב המנוח.

שאלה: האם נכון למנות את בנו של הרב, מדין יורש, אף שהוא קצת פחות ראוי לכאורה לתפקיד מהדיין החריף, או שטובת הקהילה היא שימנו את האיש הכי מתאים, בלי שום קשר לשאלה אם הוא בנו של הרב המנוח או לא?

תשובה: נושא זה שנוי במחלוקת בין גדולי עולם, ועסקו בנו רבינו הרשב"א ורבינו הריב"ש, ונכתבו עליו תשובות ארוכות ומפורטות מרבינו החתם סופר ורבינו הרשד"ם, ובעוד שו"תים רבים, מהם שמוכיחים שאין בכלל ירושה בכתר תורה, ומהם מוכיחים שיש ירושה בכל תפקיד של שררה ובוודאי ברבנות.

אומנם כתבו הפוסקים שזה דווקא כשבן הרב המנוח והרב השני שמועמד לתפקיד כנגדו, הם שניהם באותו היחס רק שהאחד קצת יותר

ראשי הקהל לקבל את פניו, שאלו אותו את אותה קושיא חמורה, ורבי יוסלה השיב להם על אתר את התשובה הנפלאה, וכך קיבלו אותו עליהם לרב מתוך יראת כבוד גדולה, כי רבי חיים רבו הכין אותו גם לזה, ויהי לפלא!

.....

2 'פתאום הוא הרגיש שבמקום החדש שלו הוא מתפלל עם כוונה גדולה יותר, מעומקא דליבא, ממש נפתחו מעיינות לבו והשיג דרגות בתפילה שמעולם לא זכה להן'

ויעתר יצחק (כה כא)

שאלה: ר' שלמה רגיל להתפלל מנחה במניין קבוע, וכבר הרבה שנים שהוא לא משנה את מקום תפילתו, כמו שאמרו חז"ל שכל הקובע מקום לתפילתו אלוקי אברהם בעזרו.

אומנם, לרגל המצב הביטחוני, קראו רבני העיר לעצרת תפילה רבת, בה יאמרו סליחות ויגידו תהילים וגם יתפללו מנחה. במניין בו הוא מתפלל יש כ-15 יהודים בדרך כלל, ואילו בעצרת התפילה יהיו רבבות.

שואל ר' שלמה האם עדיף לצאת לתפילה ברחובה של עיר, וברוב עם הדרת מלך, או שהמעלה של 'הקובע מקום לתפילתו' חשובה יותר מהמעלה של 'ברוב עם הדרת מלך'?

תשובה: המשנה ברורה כותב בסימן תרפ"ז, ס"ק ז', לגבי קריאת מגילה, שיש עניין גדול לקרוא את המגילה בציבור, ובציבור גדול משום פרסומי ניסא, ובכל זאת, מי שיש לו מקום קבוע להתפלל יתפלל במקומו הקבוע וישמע שם מגילה עם ציבור קטן, ואל ישנה את מקום תפילתו בגלל פרסומי ניסא.

עם זאת, בסימן תקע"ט כתב השו"ע שבתענית ציבור כל העם מתקבצים להתפלל יחד ברחובה של עיר, ובוודאי שכולם צריכים לשנות את מקום תפילתם, כי הרי לא מתפללים בקביעות ברחובה של עיר.

ראינו אם כן שבעת צרה, יש עניין לצאת ולהתפלל בחוץ, התקבצות של כל הקהל, ובמיוחד אם כך הורו רבני העיר שיבואו לעצרת ויתפללו בה מנחה, בוודאי שזה יהיה הדבר הנכון לעשותו.

היה יהודי אחד, איש צדיק ירא ושלם, שהתגורר בעיירה וילקומיר בליטא והיה מתפלל בבית הכנסת 'פועלי צדק'. לימים כשהיה בשנת אבל, היה צריך לשנות את מקומו כנהוג בקהילות ישראל, ופתאום הוא הרגיש שבמקום החדש שלו הוא מתפלל עם כוונה גדולה יותר, מעומקא דליבא, ממש נפתחו מעיינות לבו והשיג דרגות בתפילה שמעולם לא זכה להן.

אחר זמן ביקר שם הגבאי של העיר ווילנא, וסיפר לתושבי המקום שיש בידו מסורת שלפני 150 שנה לערך, נקלע הגר"א לעיר

וילקומיר, והתפלל בבית הכנסת 'פועלי צדק', וישב במקום פלוני, בדיוק אותו מקום שבו ישב אותו אדם והרגיש שבו נפתחו לפניו שערי תפילה.

כעין זה היה מרנא החפץ חיים מבאר את הפסוק "אין זה כי אם בית אלוקים", במעשה עם רבי איצלה שפעם באמצע הלילה עבר דרך מגרש ריק בפטרבורג ושמע שם קול בוכים "ווי ליה לשכינתא דאיה בגלותא...". הוא תמה עד מאוד, מי הוא זה ואיזה הוא שעורך תיקון חצות באמצע מגרש ריק? וגילה שהיה זה חייל יהודי שגויס לצבא הצאר, והופקד על המשמר לעמוד שם במשך הלילה, וניצל את הזמן כדי לעשות תיקון חצות בבכייה ויללה של צער על חורבן בית המקדש.

רבי איצלה היה נרגש מאוד למראה עיניו, חייל שנמצא במשמרת הוא נמצא כל כך הרבה זמן בין ערלים מגושמים, ובכל זאת הוא מקפיד לשמור על קוצו של יוד עד כדי כך שהוא אפילו עושה תיקון חצות? הפלא ופלא. לימים, נבנה באותו המגרש בית הכנסת הגדול של פטרבורג.

"אין זה כי אם בית אלוקים", הכח של התפילה ותיקון החצות של אותו חייל יהודי, הפך את המקום הזה למקום קדוש, ונבנה עליו בית אלוקים.

מסופר על הגאון הקדוש רבי אלכסנדר זיסקינד מהוראדנא זיע"א, בעל ה'יסוד ושורש העבודה', שהיה רגיל להתפלל בבית כנסת קבוע במשך שנים רבות, וגם כשהזקין וקשתה עליו ההליכה היה מתאמץ ומתגבר והולך לבית הכנסת כדי להתפלל שם.

ביום מן הימים אמרה לו הרבנית, מה לך כי תתאמץ ללכת להתפלל דווקא בקלויז הגדול? הרי בקלות נוכל לארגן לך מניין של יהודים שיתפללו איתך בכל מקום שתבחר. בוא נזמין אותם להתפלל בביתנו, וכך תוכל להתפלל בלי להטריח את עצמך דרך כה ארוכה לאדם בגילך?

הסביר לה ה'יסוד ושורש העבודה' תשובה מעולמה של האשה... "הקדירה שבה את מכינה את הקוגל, חדשה היא או ישנה?"

השיבה הרבנית, זו קדירה ישנה, אפילו ישנה מאוד... ואם יביאו לך עכשיו קדירה חדשה, האם תרצי להשתמש בה כדי להכין את הפשטידה של שבת?

לא ולא, השיבה הרבנית, הרי כל אשה יודעת שקדירה ישנה הרבה יותר מתאימה להכנת פשטידה, הדפנות שלה ספוגים בשמן ובטעמים נפלאים של הפשטידות שנאפו בה לאורך השנים, אם אכין פשטידה בקדירה חדשה, היא תהיה הרבה פחות מוצלחת!

"ישמעו אוזנייך מי שפיך מדבר", אמר הרב לרבנית, "בבית הכנסת מתפללים מאות יהודים כבר שנים רבות. הקירות שלו ספוגים בתפילות! הרצפה שלו ספוגה בדמעות של יהודים, התקרה שלו כבר ספגה המון המון הדים של 'אמן יהא שמיה רבא', קדיש וקדושה, 'ויברך דוד' ו'נשמת', בכזה מקום התפילה יוצאת מעומק הלב, עם תבערה פנימית מופלאה.

"אבל אם אתפלל בבית, הרי כאן בבית הקירות אינם ספוגים בכל כך הרבה תפילות, ואם כן התפילה תהיה הרבה פחות מוצלחת. שווה לי

אם כן לעשות מאמץ ולצעוד ברגלי העייפות לבית הכנסת, ובלבד שתהא תפילתי נאמרת כדבעי".

3 אבל הלה מתעקש: "לא לא, בחיפה! אמרו לי שהכותל המערבי נמצא בחיפה, ולכן אני רוצה שתאמר לי איזה קו מגיע לחיפה, כי אני מאוד מאוד רוצה להיות בכותל המערבי!"

אָנְכִי עֵשׂוּ בְכֶרֶךְ (כו יט)

ר' שלמה היה מוכר בחנות של מכשירי חשמל, שהיה רגיל לשמוע אנשים באים לחנות ומבקשים לקנות מקרר מתוצרתה של חברה פלוגית דייקא, ולא מחברה אחרת.

בין הפירמות השונות של המקררים, היו שתי פירמות של אותה החברה. המקררים יוצרו באותו מפעל, עם אותם חלקים ואותם חומרים, ורק בסוף הייצור הודבקו על חלקם הסמל של מותג פלוני, ועל אחרים הסמל של מותג פלמוני.

בעוד המותג הראשון נמכר במחיר מפולפל, השני נמכר במחיר הרבה יותר זול.

ר' שלמה ניסה להסביר ללקוחות שהם משלמים כסף רב רק עבור השם היותר מכובד, ובאמת אין שום הבדל בין שני המקררים, אבל הוא ראה שדבריו נופלים על אוזניים ערלות, ולכן החליט לעשות מעשה: הוא תלש את המדבקות מעל המוצר עם המותג הזול יותר, וכשבא לקוח וביקש לקנות מקרר מהמותג היקר, הוא לא התווכח אתו ומיד סיפק לו את המותג הזול יותר, בלי המדבקה ובמחיר הרבה יותר זול.

שאלה: האם מותר לנהוג כפי שנהג ר' שלמה, או שמחמת טוב לבו ורצונו לחסוך ללקוחות בהוצאה הכספית, הוא נכשל חלילה בשקר, ואולי גם באונאה?

תשובה: המשנה במסכת קידושין, דף מח ע"ב, עוסקת באחד שקידש אשה ואמר שהיא מקודשת בדינר של כסף אבל אחרי שנתן לה את כסף הקידושין התברר שנתן לה דינר של זהב, לפי תנא קמא אינה מקודשת, ולפי רבי יהודה אם הטעה לשבח מקודשת.

לכאורה במקרה דנן הוא מטעה את האנשים לשבח כי מספק את אותו המוצר, במחיר זול יותר.

אבל האמת שהדמיון בין המקרים אינו נכון, כי כסף וזהב הערך שלהם ברור וידוע לכל ואין חולק על כך שזהב שווה יותר מכסף.

מה שאין כן בשני המקררים, מי ערב לנו שאכן אין שום הבדל ושהחברה לא משתמש באיזשהו חלק אחד שונה בין שני המותגים

כי היא מרגישה פחות מחויבות להשקיע במותג הזול יותר? וגם אם נאמר ששניהם שווים אותו הדבר, אנשים רבים אוהבים לקנות דווקא את המותג היותר יקר, אם בגלל שזה נותן להם תחושת חשיבות או מסיבות אחרות, ואם הוא מסביר לאדם ששני המקררים הם באותו ערך, והלקוח מתעקש על המותג היקר יותר, הרי זו זכותו המלאה, ואין למוכר רשות להונות אותו חלילה.

הגאון רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, הסביר פעם בטוב טעם ודעת את הפשט בדברי יעקב אבינו שלכאורה שינה מהאמת כשאמר ליצחק אביו 'אנוכי עשו בכורך', כיצד יכול היה לעשות זאת? הסביר זאת רבי ראובן על פי משל:

יושב לו יהודי בתחנת האוטובוס שברח' רבי עקיבא בבני ברק, והנה מגיע יהודי בעל מראה קצת חריג בסביבה, ומיד כשפתח את פיו ניתן לשמוע שהוא עולה חדש, שאך בקושי יודע לדבר בשפת המדינה.

"איזה אוטובוס מגיע לחיפה?" הוא שואל את היהודי היושב בתחנה, "אני רוצה להגיע לכותל המערבי!"

"ידידי, הכותל המערבי נמצא בירושלים", מסביר מיודעינו לעולה החדש, אבל הלה מתעקש: "לא לא, בחיפה! אמרו לי שהכותל המערבי נמצא בחיפה, ולכן אני רוצה שתאמר לי איזה קו מגיע לחיפה, כי אני מאוד מאוד רוצה להיות בכותל המערבי! כל ימי אני מתגעגע ומתרפק על המחשבה מתי כבר אהיה בארץ הקודש ואזכה להיות בכותל המערבי בחיפה!!!"

כל הניסיונות להסביר לו ולהוכיח לו באותות והמופתים מהסידור ומהחומש ומהעיתון של אתמול, שהכותל המערבי נמצא בירושלים, עולים בתוהו.

והנה מתקרבים שני אוטובוסים לתחנה, אחד נוסע לירושלים והשני ל... חיפה!

מה צריך האיש לענות לעולה החדש? לשלוח אותו לאוטובוס הנוסע לחיפה או לזה הנוסע לירושלים???

אומר רבי ראובן קרלנשטיין, ברור שהוא צריך להעלות אותו לאוטובוס הנוסע לירושלים, ואם צריך הוא יכול לומר לו שהוא נוסע לחיפה, לכותל המערבי בחיפה... כי אף שהוא משנה מהאמת, הרי זאת התשובה האמיתית שאותה באמת מחפש העולה החדש, גם אם הוא עצמו אינו מודע לכך.

אם כן ברורה הפעולה של יעקב אבינו. הוא ידע שאביו יצחק רוצה לברך את הבן הצדיק מבין השניים. הוא ידע גם שהוא יושב אוהלים ואחיו עשו קצת פחות מחובר לעניין של לשבת ליד הסטנדר. הוא ידע שהברכות מגיעות לו, אבל אבא שלו חושב שהן מגיעות לעשו הצדיק... אומר לו יעקב "אני עשו הצדיק", מה שאתה חושב על עשו, זה אני! ואם כן ברור שאין פה שקר ורמייה.

"כל התשובות שנכתבו במדור זה נועדו לחידודי, ואין לראות בהן הוראה למעשה בשום אופן"

**רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'צדדים פלוס' ברחבי הארץ**

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ האוכל שקדי מרק בנפרד באמצע הסעודה - האם צריך לברך עליהם ברכה ראשונה?
- ◆ האם צריך לברך על מה שאוכלים בחתונה לאחר שפינו שולחנות לצורך הריקודים?
- ◆ האם מותר להיכנס לחדרי השינה באמצע האכילה?

ברכה על מאכל הנאכל בסעודת פת

• מאכל שדרכו להאכל בסעודת פת כחלק מהסעודה, אם כתוספת ללחם, ואם כמנה בפני עצמה במטרה להזין ולהשביע - אין לברך עליו כשנאכל בתוך סעודה.

• מאכל שאין דרכו להאכל בסעודת פת כחלק מהסעודה, או מאכל שנועד לקינוח ולתענוג בעלמא, ולא כדי להזין ולהשביע - יש לברך עליו ברכה ראשונה גם כשנאכל בתוך סעודה.

• האוכל 'שקדי מרק' בסעודת פת, ללא מרק, אלא לתענוג בעלמא, אינו צריך לברך עליהם, כיון שמצד עצמם הם שייכים לסעודה, שהרי בדרך כלל הם נאכלים עם מרק, וטפלים לו, והוא טפל לפת.

• בזמנים עברו, נהגו לסלק את השולחן בסיום סעודת פת, ולהגיש לסועדים פירות ויין, אותם אכלו ושתו לפני ברכת המזון; ואכילה ושתיה מסוג זה, טעונות ברכה ראשונה ואחרונה בנפרד. ובזמננו אין מציאות זו של סילוק השולחן מציאה; והנהוג בחתונות שמסלקים את האוכל ואת הכלים ואף חלק מהשולחנות, ועוסקים בשמחת חתן וכלה - נחלקו הפוסקים אם דינו כסילוק השולחן שמחייב ברכה על הנאכל לאחריו.

• מאכל שבדרך כלל אינו משמש כחלק מהסעודה, והוגש במקרה לשים אכילה יחד עם הפת - ראוי לברך עליו בפני עצמו, ולאחר מכן לאכול עמו פת, אם ירצה בכך.

• מאכל שאין דרכו להאכל כחלק מהסעודה, טעון ברכה ראשונה אף כשנאכל בתוך סעודה. אולם, אם 'קבע' את סעודתו על מאכל זה, דהיינו שהכין סעודה שבה ישמש מאכל כזה כתוספת העיקרית ללחם - נחשב המאכל לחלק

מהסעודה, ואין לברך עליו. וצריך שיאכל במהלך הסעודה כמות ניכרת של פת יחד עם המאכל, כדי שיחשב כטפל לפת. • מי שהובא לפניו ממקום אחר, באמצע סעודת פת, מאכל אשר בדרך כלל נחשב כטפל לפת ואינו טעון ברכה ראשונה - יש אומרים, שצריך לברך עליו, ויש שנהגו להקל בכך.

'שינוי מקום' באמצע אכילה או שתיה

• אסור לאדם לצאת באמצע אכילה או שתיה אל מחוץ לבית שבו אוכל. ואם יצא וחפץ להמשיך לאכול, בין במקום הראשון ובין במקום אחר - הריהו עשוי להתחייב בברכות נוספות לפני המשך האכילה, והדין משתנה לפי סוג האוכל והמקום שאליה יצא, ולפי דעות השולחן ערוך והרמ"א.

• לכתחילה, אין לצאת באמצע האכילה גם מחדר לחדר באותו הבית, אלא אם כן היתה דעתו לכך בשעת הברכה, אך בדיעבד, בכל מקרה אין לברך שנית.

• מי שיצא ידי חובת ברכה ראשונה רק בדיעבד, כגון שבירך 'שהכל' על מיני מזונות - יש אומרים, שרשאי לכתחילה לצאת ממקום האכילה באופן המצריך ברכה; ויש שחולק על כך.

• שינוי מקום באמצע האכילה באותו החדר מותר לכתחילה, ואינו מחייב כל ברכה שהיא, ואף אם אינו רואה ממקומו השני את מקומו הראשון מחמת שיש חפץ המסתיר את הראייה.

• יציאה למרפסת שאינה מקורה באמצע האכילה - נחלקו הפוסקים אם נחשבת כיציאה מחדר לחדר, או כיציאה מבית לבית, שדינה חמור יותר; ויש שהסתפק בדבר.

• אדם האוכל יחד עם אנשים אחרים, וביציאתו נותר במקום לפחות אחד מהם - אין היציאה נחשבת כהפסקת האכילה, ובשובו למקום רשאי להמשיך באכילתו ללא ברכה.

האלמנה **חנה קון**

הלכה לעולמה לאחר מחלה קשה והותי

שמונה

בלי אבא!

תרמו עכשיו למען היתומים

9-47-47

התרומות על דעת רבני הקרן

צַר גְּדִידָה
בְּבֵנֵי בֶרֶק

פְּרֵאמֵי יִשְׂרָאֵל עֲזָבוּנִי

ע"ה

דה בביתה

יְתוּמִים

בְּלִי אֲמֵא!

ד . . .

שְׁנוֹתֵרוּ בּוֹדְדִים בְּעוֹלָם!!!

בתרומתכם יש
לציין עבור
קרן משפחת קון
(חס' 5422)

1800-39

התרומות מוכרות לצרכי מס

לאחר התפילה ניגשתי אליו ונתתי לו את ידי בברכת "שלום עליכם", הרבי מתולדות אהרן שליט"א שמח מאוד לקראתי, ואמר לי בלשון הקודש "אתה אוכל אצלי!"

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב ליקווד, על השבת אצל גדולי ישראל

ובעצמו דאג לי לטועמיה בערב שבת

כשנה קודם פטירת מרן הרה"ק בעל "ישועות משה" מוויז'ניץ זי"ע הייתי בארץ ישראל, ושהיתי בשב"ק בקרית וויז'ניץ בבני ברק. בערב שבת הלכתי לבקר את בנו הגדול של הרבי זי"ע - ה"ה האדמו"ר הנוכחי מוויז'ניץ שליט"א - על ישראל הדרתו בקרית וויז'ניץ בני ברק, והרבי בכבודו ובעצמו פתח לי את הדלת, והכניסני לביתו ברוב חביבות, ובעצמו דאג לי לטועמיה בערב שבת, והזמינני לסעוד אצלו את סעודת ליל שבת קודש, ובסעודה עצמה, דאג בעצמו לכל הצטרפויות, ובטרם הגבהתי את הכוס לקדש על היין, נדהמתי לראות את הרבי שליט"א בעצמו ניגש אלי ומגביה לי את הכוס לקידוש...

וכי מחר אתה תלבש תפילין עבורי ג"כ?!

ידוע שהגה"ק בעל "חפץ חיים" זי"ע, כשהיה לו אורחים לסעודות שבת קודש, היה ממחר ומקדש מיד, ולא אמר תחילה "שלום עליכם", והיה מתבטא במתק לשונו: המלאכים יכולים להמתין, אבל האורחים, הם אינם יכולים להמתין...

בזקנותו של ה"חפץ חיים" זי"ע, התארח פעם אצלו אדם אחד, וה"חפץ חיים" טרח עבורו בכבודו ובעצמו - הוא הציע לו את המטה והניח בעצמו את הסדינים עליה - והאורח שלא הרגיש בנעימות מזה שה"חפץ חיים" בעצמו טורח לפניו, אמר לו: אני יכול לעשות את כל זה בעצמי, אתם לא צריכים לטרוח כל כך עבורי. השיב לו ה"חפץ חיים": "ככה?! וכי מחר אתה תלבש תפילין עבורי ג"כ?! - מה יש לי מזה שאתה יכול לעשות את זה בעצמך - האם יכול אתה לפוטרוני מהמצוות המוטלות על גופי לעשותן?!"

(מתוך 'נועם שיח' בהוצאת מכון אפריון לשלמה)

לפני שנים בשהותי בארץ ישראל, נסעתי לשבות בשבת קודש באתרא קדישא מירון. בליל שב"ק לאחר תפילת ליל שב"ק, הבחנתי שבאחת הפינות בירכתי המערה עומדים מנין מצומצם של אברכים חסידיים ומתפללים בהתלהבות ובדביקות. כשהתקרבותי יותר, הבחנתי שם שכ"ק מרן האדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א עומד שם ומתפלל עמוהם, והדבר היה בעיני לפלא, והמתנתי לכדי שיסיימו את תפילתם כי רציתי ליתן לו שלום - כי בינינו שוררים קשרי ידידות אמיצים עוד מלפני שנים רבות, בעודו היה מתגורר באמריקא במאנסי, ואח"כ כשעלה על כס האדמו"רות לנהל את עדתו הק', כשהגיע לבקר מידי שנה בשנה כאן בלייקווד, הייתי מגיע אליו לביתו באישון לילה להשתעשע עמו באילת אהבים ויעלת חן שעות ארוכות.

לאחר התפילה ניגשתי אליו ונתתי לו את ידי בברכת "שלום עליכם", הרבי שמח מאוד לקראתי, ואמר לי בלשון הקודש (כידוע שהרבי מתולדות אהרן שליט"א אינו מדבר בשב"ק רק מה שצריך ממש ובלשון הקודש) "אתה אוכל אצלי!" - והיות שאין מסרבין לגדול, אכן נענית ברצון.

כשעליתי אליו לחדרו, נכנסו גם כמה זקנים מופלגים ממוצא ארץ תימן - עם כל הלבוש התימני המסורתי - לסעוד עמו ג"כ, והרבי קירבם מאוד וסעדו ביחד - רק הם ואני - בלי שום גבאי או משמש, ובאמת היה לי מאוד מעניין לראות איך מתנהל אצלו במעמד זה סעודות השבת בפשטות נפלאה, ודאג לכל אחד שלא יחסר לו שום דבר, וזכורני שבעת שהגישו את הדגים, היה מונח על השולחן צלחת סלט טחינה, ומפני כבוד הרבי לא לקחתי מהצלחת בטרם יקח הוא - והרבי הבחין בזה, ואמר לי בלשון קודש "אני איני אוכל טחינה, אבל אתה מסתמא כן אוכל, אז בבקשה קח לך טחינה", והרבי הכניס לי בצלחתי טחינה...

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 600
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

הקב"ה גזר וצדיק מבטלה מעשה ברבי שמעון בר יוחאי שהיה הולך בדרך וראה חשכה גדולה בעולם. אמר לבנו ר' אלעזר, בוא נראה מה מבקש הקב"ה לעשות בעולם, הלכו ופגשו מלאך, ושלושים להבות של אש יצאו מפיו. אמר לו רבי שמעון, מה אתה הולך לעשות? אמר המלאך, אני הולך להחריב את העולם, כיון שאין 30 צדיקים בדור. אמר לו רבי שמעון, מבקש אני ממך שתלך ותעמוד לפני הקב"ה ותאמר לו, בר יוחאי יש בעולם. הלך המלאך ואמר לפני הקב"ה, גלוי וידוע לפניך מה שאמר לי ר"ש, אמר לו הקב"ה לך והחרב את העולם ואל תשמע לדברי בר יוחאי, הלך המלאך להחריב את העולם, כשראה רבי שמעון את המלאך, אמר לו: אם אין אתה מסתלק מכאן גזורנו עליך שלא תעלה עוד השמימה. עכשיו עלה לרקיע ואמור לפני הקב"ה, אם אין שלושים צדיקים יעמוד העולם בזכות עשרים צדיקים, ואם אין עשרים צדיקים יעמוד העולם בזכות עשרה, או בזכות שנים או בזכות אחד, וזה אני. יצאה בת קול ואמרה, אשרך רבי שמעון שהקב"ה גזר גזירה ואתה מבטלה.

פרשת השבוע

כשיעקב לא יעסוק בתורה, לא יהיה לו דבר המגן עליו, ויוכל להרגו. לכאורה הענין מוקשה, כלום חסר מה ללמוד בימי האבלות מדברים המותרים? מכאן משמע הסביר להם הרבי, שכאשר לומדים בלא שמחה, חסר מה בחפצא של תורה, אין בכח לימוד כזה להגן ולהציל.

גם ברוך יהיה (כ"ז - ל"ג)

מסופר על הרה"ק רבי מנחם מענדל מפרימישלאן זיע"א מתלמידי הבעל שם טוב הקדוש זיע"א, שנסע לראות כיצד מנהיג המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א את עדת החסידים. מסיבה כלשהי החליט להסתיר את זהותו וביקש ממשרתו שיקרא לו ברוך. בבואם למעזריטש נכנסו לקבל ברכה מהמגיד. כשראה המגיד את האורח אורו פניו והוא קידם אותו בברכה "שלום עליכם רבי מנחם מענדל מפרימישלאן". שמו של אדוני הוא ברוך הודרו לתקנו המשרת. חיוך קל עלה על פני המגיד והוא השיב: כולם מכנים אותי המגיד הגדול, וכי עלה בדעתך שהמגיד הגדול לא ירגיש כי רבי מנחם מענדל מפרימישלאן מתכנן לבוא לבקר? וסיים: אמרת שברוך שמו, נו אם כן אברך אותו ש"גם ברוך יהיה".

וישטם עשו את יעקב על הברכה אשר ברכו אביו (כ"ז - מ"א)
שאלו את הרה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זיע"א, מדוע כאשר יש ליהודי שאלה בעניני טריפה, הוא רץ לשאול את הרב ומקבל את פסק דינו בהכנעה, גם אם הדבר כרוך בהפסד ממוון. ואילו כשיש לו דין תורה עם חברו בעניני ממונות, מנהגו של עולם שפסקו של הרב מתקבל על ידי החייב בתרעומת. אמר להם רבי יהונתן: בדיני ממונות כשאדם אחד מפסיד בעל דינו מרוויח, ואת זה קשה למפסיד לסבול, זה שכתוב בתורה "וישטם עשו את יעקב" לא על זה שהוא לא קיבל את הברכות, אלא "אשר ברכו אביו" על כך שיעקב אבינו כן קיבלם.

ויאמר עשיו בלבו יקרבו ימי אבל אבי (כ"ז - מ"א)

מסופר על הרה"ק ה'בית ישראל' מגור זיע"א, שבאחת השיחות לצעירים, אמר, כי תורה מגנא ומצלצא רק אם לומדים מתוך שמחה, והביא סייעתא לדבריו מן הכתוב בפרשתנו "יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי". ומפרש הרה"ק בעל ה'כלי יקר' זיע"א, שעשו תלה את הדבר בימי אבל, לפי שהאבל אסור לעסוק בתורה,

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:17 ת"א: 5:19 ר"ת: 5:52

פרשת תולדות

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:03 ת"א: 4:18

תעלומת מפתח הנחושת

היה זה לפני למעלה ממאה שנה, ביום י"ב אלול תרס"ו, ירושלים כולה שרויה באבל, רחבת השכונה הירושלמית "בתי מחסה" שחורה מהמונים, אנשים, נשים וטף זורמים אל ההלוויה העצומה, שעומדת לצאת לעבר הר הזיתים, החנויות ובתי העסק נעולים, כרוזים מטעם בתי הדין קוראים לביטול מלאכה כללי על האבידה שאין לה תמורה, הרה"ק רבי הירש מיכל שפירא זיע"א בעל מחבר הספר "ציץ הקודש", איננו.

שמש ה"חברה-קדישא" מכריו בקולו הרועם: כל מי ששולח ילדיו לבתי הספר האסורים, לא יתקרב אל המיטה! הרחבה מתמלאת מרגע לרגע, המיה אדירה נשמעת ממאות ילדי התשב"ר, האומרים את המזמור "יושב בסתר" פסוק בפסוק. רשימת המספידים ארוכה, רוב גדולי ירושלים נושאים קינה על הנפטר הגדול, ראשון למספידים – הרה"ק רבי יוסף חיים זונענפעלד, והשני לו – הרה"ק רבי יצחק וינוגרד, הקהל הגדול בוכה לחש, והנה המולה: אנשי ה"חברה קדישא" שטיפלו בנפטר, מצאו תפוס בידו מפתח נחושת, ואין אחד מהם יודע מהיכן הוא ואיזו דלת נפתחת באמצעותו. הענין עורר פליאה גם אצל גדולי ירושלים, שהיו באותו מעמד.

הגשם, שטיפטף באותה שעה – שילחי דקייטא – העננים השחורים והערפל שכסו את שמי רחבת הלוויה הסעירו את הרגשות. אחד מאנשי ה"חברה קדישא" נשלח בחפזה אל הרבנית רחל רעיתו של רבי הירש מיכל, כדי לחקור על כך – אך גם היא אינה יודעת מאומה על סוד המפתח, מראים את המפתח לבנו של הנפטר – כרעא דאבוא – הצדיק רבי בן ציון – וגם הוא מתמה: בפעם הראשונה בחייו רואה הוא את המפתח, שנמצא ביד אביו.

ראש הדגל של "חברה קדישא" נזכר בינתיים, כי לפני כשלוש שנים, כאשר נפטר ראש חסידי "בית א-ל", הרה"ק רבי ששון פרטיאד זצ"ל, בעל מחבר הספרים "שמן ששון" ו"פתח עיניים" – גם בידו נמצא מפתח דומה לזה. זכרונו של זה עורר את זכרונו של אחר, "השותק הירושלמי רבי ברוך יעקב זיסרמן, אשר לעיתים רחוקות בלבד מוציא הוא מילה מפיו, מספר עתה, כי עוד בילדותו שמע כי בשעה שנפטר הרה"ק רבי נחום לוועי משאדיק, נמצא על השולחן בחדר לימודיו מפתח נחושת, וגם אז לא ידע אף אחד להצביע לאיזו דלת הוא שייך, אולם כל הגילויים האלה לא הצליחו להסיר עתה את תעלומת המפתח. שורת ההספידים נסתיימה, ההלוויה יצאה לדרכה, שלשה ימים עברו, וענין המפתח כמעט ונשכח..

רבה של ירושלים הרה"ק רבי שמואל סלנט זיע"א מלאו לו אז תשעים שנה, וזה תקופה ארוכה שבשל חולשתו אין הוא יוצא

מביתו, ומנין מבחירי האברכים בישיבת עץ חיים צמוד לביתו לתפילה בשבת ובחול. ביום י"ח אלול אחרי תפילת שחרית, קורא רבי שמואל לנאמן ביתו רבי אליהו מרדכי אייזנשטיין, ושואלו: המעוניין אתה להצטרף אלי כדי שנלך בצוותא לנחם אבליים בביתו של רבי הירש מיכל? רבי אליהו מרדכי נדהם, דבריו של הרב נראו בעיניו בלתי תואמים את המציאות, הלא הרב גם בביתו אינו יכול להלך פסיעות אחדות, וכיצד זה יאמר הרב לעלות עד לבתי מחסה? והוא מנסה להסיחו ממחשבתו, ואף מגייס את עורת בני הבית להניאו מן המעשה בטענה שפיקוח נפש בדבר,

אך רבי שמואל בשלו, לובש בוריוזות את חלוק המשי השחור, אותו היה לובש רק בעת שבתו בבית הדין, ברגע האחרון עוד מנסים לשכנעו מחשש "ונשמרתם מאד לנפשותיכם", אך במקום תשובה גנח רבי שמואל בשברון לב אוי! אוי! רבי הירש הקדוש, אף הוא איננו עמנו".

עתה הבינו כולם שכל הדיבורים מיותרים ושום דבר לא יזיז את הרב מהחלטתו, הרב אך יצא מהבית צעדים אחדים, ואחד בבחורי ישיבת "עץ חיים" ראוהו כשהוא משרך רגליו חלוש בחוץ, רמו לחבריו – וכהרף עין הובא כיסא, הושיבו עליו את הרב ונשאוהו עד לביתו של רבי הירש מיכל, ומי ראה את רבי שמואל יוצא ואינו יוצא עמו, ועם המוני מלווים מגיע רבי שמואל לביתו של רבי הירש מיכל,

עתה מתיישב הוא הצדיק ליד הצדיק רבי בן ציון בנו יחידו של הנפטר הגדול, וגונח! "אוי! חודש אלול ללא רבי הירש מיכל! עשרת ימי תשובה ללא רבי הירש מיכל! ראש השנה ויום הקדוש בלעדיו! סוכות, הושענה רבא ושמחת תורה בלעדי הצדיק, אוי! מי יתן לנו את תפילתו ועריכת החצות שלו, את דקדוקי המצוות, את התמדתו ואת פרישותו, ירושלים עיר הקודש ללא רבי הירש מיכל – מה טעם יש בה?.." הס הושלך בבית האבל, יללה חרישית נשמעה שוב, רבי שמואל קם ממקומו, מנחם את האבלים, מרמו למלוויו וכהרף עין שוב נישא על כתפי התלמידים לעבר ביתו בחצר החורבה, משם שוב לא יצא עד ליום פטירתו.

כאשר הגיע רבי שמואל לביתו כבר המתין לו רופאו הצדיק רבי משה וולך, הוא שמע על התאמצותו של הרב בהליכתו לביתו של רבי צבי מיכל, והודרו לבוא ולבקרו. רבי משה מה דעתך על המכה הקשה, אשר ניתכה כה בחטף על עיר הקודש? פונה מיד רבי שמואל אל הרופא, הרופא מנסה להרגיעו מן ההתרגשות המזיקה לבריאותו, אך הרב אינו נרגע ושוב פורץ בבכי מר, ד"ר וולך יושב עוד שעה קלה עד שהרב נרגע מעט, ומתכוון לעזוב את הבית, אולם רבי שמואל קורא לו שוב ואומר: בוא ואספר לך עובדא, אז תבין מה איבדה ירושלים.

משל ונמשל

בכל צרתם לו צר

בשעה שאדם מישראל יוצא לתרבות רעה רח"ל ופורק מעליו עול תורה ומצוות. מוכרח הצדיק לעשות תשובה בשבילו.

משל למה הדבר דומה: לשני בני אדם שנסעו בעגלה רתומה לסוס משוגע, והיה הסוס רץ בבהלה ומשליכם מן העגלה. עמד אחד מהם והתחיל להכות את הסוס באגרופו, עד שידו כאבה לו. לעג עליו האדם השני ואמר: הרי אתה מכאיב לידך ולא לסוס, מוטב שתיקח שוט ותלמד את הסוס הלכות נסיעה. לקח הלה שוט והתחיל להכות את הסוס מכות נמרצות, נבהל הסוס עוד יותר והיה כמטורף והשליך את הנוסעים לבור. יעצו להם אנשים חכמים שיקשרו את הסוס אל עץ, וילקו אותו מכות נאמנות כדי שלא יוכל לברוח ולהזיק להם, עשו גם זאת והיכו את הסוס זמן רב עד שנתייגע המלקה והסוס לא חזר למוטב. אמרו להם הואיל וכל העצות הנ"ל לא הועילו, אין עצה אחרת אלא להמית את הסוס הסורר והבלתי ממושמע, אולם דבר זה לא רצו לעשות כי צר היה להם על הסוס שלהם.

הנמשל: כן הוא הדבר בשעה שאדם מישראל יוצא לתרבות רעה רח"ל, ורוצים להענישו בכל מיני עונשים, אלא שכל העונשים האלה מכאיבים לצדיק עצמו, כמו שמצינו גם אצל הקב"ה, שנאמר "כי בכל צרתם לו צר" (ישעיהו ס"ג - ט'). נמצא שבכל הדרכים שמבקשים להעניש את העבריין סובל מזה הצדיק, לכן הוא מוכרח בעצמו לעשות תשובה בשביל כל ישראל, כדי שלא יהיו הם סובלים וגם הוא לא יסבול בגללם.

(בשם הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א)

הרה"ק רבי נחום משאדיק זיע"א, היה לו שיעור בגמרא על סדר הש"ס בצוותה עם אחד מגדולי ירושלים, כאשר הגיעו לדרשת חז"ל במסכת חגיגה על הפסוק "במסתרים תבכה נפשי", כי יש להקב"ה מקום ששמו "מסתרים", שם הוא בוכה על מלכות שמים שניטלה בגלות, נחרד רבי נחום מאד והתחיל לבכות בכי תמרורים ללא יכולת להירגע, עד שהחליט להשיג מקום צנוע, שם יתאספו מפעם לפעם הכואבים על צער השכינה לשפוך שיח לבם נוכח פני ה'.

על יד מעין השילוח בסמוך להר הזיתים, שלפי המסורת היה מקום זה מקווה טהרתו של רבי ישמעאל כהן גדול, אותרה חורבה צנועה בנויה וסמויה בחצר לפנים מחצר, לפתח העתיק של החורבה לא הצליחו להתאים מפתח רגיל, עד שנמצא מומחה אשר יצק לדלת מפתחות מנחושת, וליחידי סגולה בלבד אשר מיום עומדם על דעתם, קדשו את עיניהם ואת מחשבתם מראיה וממחשבה פסולה, חולקו המפתחות.

ובירושלים של מעלה של אז, שהיתה כולה קדושה וטהרה, ממשיך רבי שמואל בהתרגשות, נמצאו שלושה עשר צדיקים בלבד, אשר זכו למפתח, "רבי הירש מיכל היה אחד מאלה" בוכה הרב שוב, הוא היה אחד העמודים אשר עיר הקודש נשענת עליהם. ד"ר וולך שומע את הסיפור וכולו נחרד, ורק עתה התחיל להבין מה איבדה ירושלים.

מיום עלייתו לארץ ישראל היה ד"ר וולך חסידו ומקרובו של רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א, והוא מצא שעת הכושר ובהכנעה גדולה שואל את רבי שמואל: "האם מותר לרב לגלות לי אם מורי ורבי, רבי יוסף חיים, נמנה גם הוא עם שלושה עשר הצדיקים בעלי מפתח הנחושת?"

שאלה כזו... שאלה כזו... נענה רבי שמואל בהתרגשות, "הלא מאז ומעולם ראש וראשון הוא רבי חיים לכל דבר שבקדושה". ד"ר וולך נרגש בכל נפשו, הוא נפרד מרבי שמואל ואץ רץ לביתו של רבו רבי חיים זונענפעלד, חוטף ברכה להצלחה בריפוי חוליו, ומודרו לעבודתו היומית בבית החולים.

צִין אדם לחברו

שלא לבייש

הרה"ק רבי דוד הלוי בעל ה"טורי זהב" זיע"א, היה נוהג לומר "קידוש" של ליל שבת קודש מילה במילה מתוך הסידור, והטעם למנהגו זה הוא: שאם יודמן לסעודה אורח יהודי מפשוטי העם שאין ה"קידוש" שגור בפיו, לא יראה עצמו כמבוויש, בשעה שיצטרך לומר את ה"קידוש" מתוך הכתב.

סתם יהודי גם צריכים לכבד

מסופר על בני קהילת העיר בלקן שהיו זקוקים לרב, בחרו להם את הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זיע"א, שאז כיהן כרב בסעליש, והודיעו לו כי הם מכינים קבלת פנים מפוארת, לקראת יום הגיעו לעיר. רבי שמעלקא שהיה ידוע בענוותנותו הרבה, החליט להקדים ולהגיע לעיר לפני המועד שנקבע, כדי להתחמק מקבלת הפנים המפוארת. הגיע לאכסניה אחת וביקש לשהות בה, בעל האכסניה שלא הכיר אותו, לא נהג בו כבוד ואף פגע בכבודו. אחר כך כשנשא הרב את דרשתו הראשונה בבית המדרש, ראהו בעל האכסניה ונבהל. לאחר הדרשה בא אליו בדמעות בעיניו וביקש את סליחתו, ואמר, לא ידעתי מי הוא לכן לא כיבדתי אותו כראוי, ואני חשבתי כי לא כך. השיבו הצדיק, ואני חשבתי כי לא כיבדת אותי בגלל שידעת מי אני, ורבי שמעלקא הוסיף 'אף אם לא הכרת אותי הרי הייתי בעיניך כסתם יהודי, וסתם יהודי גם צריכים לכבד'.

למכור את המצה לגוי?

כשהיה הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א סמוך על שולחן

חותנו, היה דרכו לשמש את כל האורחים הרבים שהיו מתאכסנים בבית חמיו, שהיה איש עשיר ונכבד בעירו. רבי לוי יצחק בעצמו טרח להביא להם אלומות קש לשכיבה והציע להם את המצעים, פעם שאל אותו חותנו: למה לך לטרוח כל כך, וכי לא תוכל לתת לאיזה גוי אגורת כסף שישא את חבילות הקש? השיבו רלו"י: כלום נכון לכבד את הגוי ב"מצוה" ועוד לשלם לו?.

למנוע חלישות דעת

סיפור מרגש שקרה בזמנינו: שני אברכים עמדו בתור לתשלום באחד הסופרים הגדולים, לפנייהם בתור היו מספר קונים, והם המתינו בסבלנות תוך כדי שיחה על הא ועל דא, כשהגיע תורם, עזב לפתע אחד האברכים את המקום והלך לקופה אחרת, שגם שם היו לא מעט קונים. ושוב היה עליו להמתין שיגיע תורו. כשנפגשו לאחר מכן, שאל האחד את חברו לסיבת הענין. נמנע החבר מלפרט וניסה להתחמק, ורק לאחר בקשות חוזרות ונשנות, סיפר: בהגיעי קרוב לקופה, הבחנתי שעל יד הקופה יושבת מוכרת שכבר עברו שנים לא מעטות מנשואיה ועדיין לא זכתה לפרי בטן, והיות ואני קניתי שם שני בגדים לתינוק, מתנה לאחותי שילדה במז"ט, וחששתי שמה תיגרם לקפואית זו חלישות הדעת כשתראה את הבגדים המתוקים, החלטתי לעבור לתור אחר. כשמע החבר את הנימוק, נעתקו המילים מפיו, ורק דמעות של התרגשות זלגו מעיניו, נוכח מעשה אצילי זה.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ה' כסלו

רבי שמואל אליעזר ב"ר יהודה הלוי (המהרש"א - שצ"ב)
הרה"ק רבי אשר אנשיל הלוי אב"ד טשענגער (מנחת אשר) ב"ר שמואל (תרל"ד)
הגה"ק רבי ברוך בער ליבוביץ
ב"ר שמואל דוד (ת"ש)

יום ראשון ו' כסלו

הרה"ק רבי יחזקאל שרגא מסטראפקוב ב"ר ישכר דוב - תשנ"ה

יום שני ז' כסלו

הרה"ק רבי אהרן מקראקא ב"ר קלונימוס קלמן (בעל מאור ושמש) תרמ"ב

יום שלישי ח' כסלו

רבי משה ב"ר יצחק (חידושי מהרש"א מהדו"ב - תכ"ט)

הרה"ק רבי אהרן מטשערנאבל ב"ר מרדכי (תרל"ב)

הרה"ק רבי דוד מסוכטשוב ב"ר שמואל יום רביעי ט' כסלו

הרה"ק רבי דובער ב"ר שניאור זלמן (האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש - תקפ"ח)

הרה"ק רבי משה מסלוויטא ב"ר פינחס מקארין (תקצ"ח)

יום חמישי י' כסלו

הרה"ק רבי פינחס מנחם אלעזר מפילץ (שפתי צדיק) ב"ר בנימין אליעזר (תרפ"א)

הגה"ק רבי איסר זלמן מלצר ב"ר ברוך פרץ (תשי"ד)

יום שישי י"א כסלו

רבי שלמה ב"ר יחיאל (המהרש"ל - של"ד)

הרה"ק רבי אברהם דוב מאבריטש ב"ר דוד (בת עין - תר"א)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רביטבין שליט"א
מח"ס "גם אני אורח" הפרוס יוסף הורו"ם על המעשרים.

תלמוד תורה (ו)

א) כל המשמיע קולו בשעת תלמודו, תלמודו מתקיים בידו, אבל הקורא בלחש, במהרה הוא שוכח. (רמב"ם, הלכות תלמוד תורה, פ"ג הי"ב)

ב) שלשה הקב"ה בוכה עליהן בכל יום, על שאפשר לו לעסוק בתורה, ואינו עוסק, וכו'. (חגיגה דף ה' ע"ב)

ג) כשם ששכר תלמוד תורה גדול מכל המצוות, כך עונש ביטול תורה גדול מעונש שאר העבירות. (ספרי דברים ה', א')

ד) כל הצרות הבאות לציבור וליחיד הם משום עוון ביטול תורה. (עבודת הקודש מלהחיד"א, בחלק סנטן ליאיר, בשם אליהו הנביא וכו' לטוב)

ה) מי שמתרשל מלימוד מפני שטוען דאין לו בינה ודעת להבין, אמור לו, מי שנתן לו בינה ודעת לעשות מלאכתו, הוא יתן לו דעת ללמוד תורה. (תנא דבי אליהו - ווטא פרק י"ד ס"ק א')

לע"נ

הרה"ק רבי דובער ב"ר שניאור זלמן
מליובאוויטש זיע"א
נלב"ע ט' כסלו תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות
טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר
דפוס אישי מקצועי
08-8422112 ההגנה 54 רחובות
P6422112@gmail.com

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פרשת תולדות - תפילה שלא יהיו צרות

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמיית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רחמי בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר לאה בת תמר אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסגש בת דיגנט רחמי בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה ניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

"וַיַּעֲתֶר לוֹ ה' וַתֵּהָר רַבָּקָה אֲשֶׁתוֹ" (בראשית כ"ה, כ"א)

מתפלל כמו שצריך, אלוקים אומר: "אני אעשה לך בעיה כדי להביא אותך לתפילה!"

הגמרא (נדרים ס"ד) אומרת: למה האימהות הקדושות שלנו היו עקרות? הרי אנחנו רואים שכל ערביה מביאה ארבע עשרה ילדים ואילו האימהות הקדושות והצדקניות: רחל, שרה ורבקה שפרסמו את שם ה' בעולם צריכות להיות עקרות?

אלא שהקדוש ברוך הוא מתאוה לתפילתן של צדיקים. צריך להבין, אם הן לא היו עקרות וכי חלילה הן לא היו מתפללות לבורא עולם?

הן כמובן היו מתפללות, אבל לא בדרגה ולא בעוצמה של אישה עקרה. הבעיה מגיעה מהשמיים כדי שנפתח את הפה ונתפלל.

לכן **תפילה** זה ראשי תיבות **תפילה פתרון ישיר לכל הבעיות**. ואילו המילה **בעיה** היא ראשי תיבות: **בורא עולם יפתור הכל**.

איך הוא יפתור הכל? על ידי מטה הקסם שנקרא תפילה. בכוח התפילה אפשר לשדד את כל מערכות הטבע בעולם.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות מבשרת ציון

המילה "וַיַּעֲתֶר" זה מלשון עתר שזה קלשון שהופך את התבואה. כך הצדיק הופך את מידת הדין למידת הרחמים.

לכאורה צריך להבין למה מופיע קודם הפתרון ואחר כך הבעיה. "וַיַּעֲתֶר יַצְחָק לַה'" (בראשית כ"ה, כ"א) זה הפתרון. "כִּי עֲקָרָה הָיָא" זו הבעיה.

לכאורה צריך לכתוב להיפך קודם כל לכתוב את הבעיה ואחר כך את הפתרון. בעולם שלנו יתכן שיש בעיה של עקרות והרופא אומר לבני הזוג: "אני מצטער, אבל אין סיכוי שיהיו לכם ילדים".

אבל בתורה הקדושה אין דבר כזה. "ויעתר יצחק לה'- **תדבר עם הקב"ה**". מי שנותן הריון זה רק אלוקים. יש לו בלעדיות על המפתח. בורא עולם לא מסר אותו לשום מלאך, כמו שכתוב: "וַיִּזְכֹּר אֱלֹקִים אֶת רַחֵל וַיִּשְׁמַע אֲלֶיהָ... וַיִּפְתַּח אֶת רַחֵמָהּ" (בראשית ל, כ"ב). מי שסגר את הרחם הוא גם פותח, וכן "וְה' פָקַד אֶת שָׁרָה פֶאֶשֶׁר אָמַר" (בראשית כ"א, א).

לעצם השאלה, איך מופיע הפתרון לפני הבעיה? רבינו בחיי אומר: **אתה יודע למה באים בעיות? כי לא מתפללים. אנשים חושבים שאישה, פרנסה, ילדים ואושר זה מובן מאליו!**

העובדה שלא התפללו כמו שצריך עד היום זו הבעיה! העובדה שרבקה עקרה זו לא הבעיה, אלא שכאשר בורא עולם רואה שהאדם שאנן ומקבל את כל המתנות שלו כמובן מאליו ולא

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה
לנוראל בן אסתר

לרפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב
לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

צאת לכת

יום	כנסת לכת	צאת לכת	יבוי חם
י"ג	16:03	17:14	17:49
י"ד	16:21	17:12	17:44
ט"ו	16:21	17:12	17:44
ט"ז	16:23	17:15	17:48

שואל ומשיב בהלכה - חנכה - חלק א'

מה העניין בהדלקת נרות חנוכה? האם אישה יכולה להדליק את הנרות במקום בעלה?

שאלה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה:

בתקופת בית המקדש השני מלכי יוון גזרו גזירות על ישראל. הם עמדו עליהם להשכיח מצוות התורה ולבטל אותם מדתם. לא הניחו להם לעסוק בתורה ובמצוות. היוונים נכנסו להיכל בבית המקדש ופרצו בו פרצות. לישראל היה צר מאוד מפניהם עד שה' ריחם עליהם והציל אותם מידם. בני החשמונאים הכוהנים הגדולים גברו עליהם והושיעו את ישראל מידם.

כאשר החשמונאים נכנסו להיכל במקדש ורצו להדליק את המנורה הטהורה, הם לא מצאו אלא פך אחד של שמן טהור. היה בו כמות שמן כדי להדליק את המנורה ליום אחד בלבד. נעשה נס והדליקו ממנו במשך שמונה ימים. אותו יום שבו פך השמן נמצא היה ב-כ"ה בחודש כסליו. לכן חכמים שהיו באותו דור תיקנו לעשות שמונה ימים אלו ימי משתה ושמחה. מדליקים בהם נרות כדי לפרסם את הנס.

נשים חייבות בהדלקת נרות חנוכה. למרות שבדרך כלל נשים פטורות ממצוות עשה שהזמן גרמא - הן חייבות בנרות חנוכה מכיוון שגם הן היו באותו הנס. (רמז לדבר 'אֶמְרָה הַאִשָּׁה אֵמֵן' (במדבר ה, כב) - א-ארבע כוסות בפסח, מ-מקרא מגילה בפורים ו-נרות חנוכה. נשים חייבות במצוות אלו, למרות שהן מצוות שהזמן גרמא).

לכן אם הוא לא יכול להדליק את הנרות בביתו, כגון שצריך לנסוע למקום רחוק, ראוי ונכון שימנה את אשתו שתהיה שליחה שלו להדליק את הנרות במקומו. כך הוא יוצא ידי חובה אפילו אם הוא לא נמצא בשעת ההדלקה.

כחו של משפט

להלן סיפור שמעובד מתוך הביטאון 'קול ברמה' שעורך ר' משה מיכאל צורן הי"ו, דברים מפי הגאון הרב יצחק זילברשטיין, הרב של שכונת רמת אלחנן בני-ברק. יש בו כדי ללמדנו עד כמה כל משפט שיוצא מהפה שלנו עשוי לפעול באופן חיובי או חלילה משפט הרסני עלול לגרום לנזק בלתי הפיך. לא בכדי דרשו רבותינו: "מחיה מתים - במאמרו". כלומר על ידי משפטים חיוביים שיוצאים מפינו ניתן אפילו להחיות מת, הכוונה לאדם שבור ורצוף. להלן הסיפור:

ת"ח הזדמן בימי בין הזמנים לחנות מכולת ברחוב הראשי של המושבה ראש פינה. הוא נכנס לשם כדי לרכוש מוצרי חלב למשפחתו ששהתה בצימר. הוא הבחין שהחנות מסודרת מאוד. כל המוצרים מונחים בצורה מאורגנת באופן שאפשר להגיע מיד לכל מוצר בלי לטרוח ולחפש הרבה. ניכר היה שבעל המכולת תכנן את חנותו בצורה מיוחדת במינה.

"ניגשתי אל בעל החנות ושיבחתי אותו במלים פשוטות על הסדר המופתי שרואים בחנות שלו. הדגשתי שלא בכל חנות יש סדר כזה. אם המצב כאן שונה, סימן שאתה אדם מסודר מטבעך, וזו עצמה תכונה מאוד טובה ונכונה. האיש נהנה מאוד מהדברים ושירת אותי אחר-כך בצורה מיוחדת. הוא אפילו ליווה אותי בדרכי החוצה תוך שהוא משבח את השם ותורתו."

"זה היה אשתקד. גם בשנה האחרונה שהייתי בראש פינה בימי בין הזמנים של חודש מנחם-אב. נכנסתי לחנות המכולת ההיא. אני עצמי שכחתי כבר ממה שהיה אשתקד ומהמילים היפות שאמרת לי לבעלים של החנות. אבל הוא, הבעלים, לא שכח."

"מיד כשנכנסתי למכולת האיש קפץ עלי ואמר: 'אתה היהודי החרדי ששיבחת אותי לפני שנה, נכון?'. כשהודיתי ב'אשמה' הוא אמר: 'אתה לא יודע מה קרה מאז'. הוא סיפר שכאשר שיבחתי אותו בשנה הקודמת, גם אשתו היתה בחנות ושמעה את הדו-שיח. הוא המשיך ואמר: 'מיד כשיצאת מהחנות אשתי ניגשה אלי בעיניים דומעות ואמרה לי: 'בעלי היקר, מעולם לא שמעתי לקוח שמדבר כך. מעולם לא שמעתי מישהו שנכנס למכולת ואומר מחמאות על הסדר המופתי בחנות. אם מי שעשה את זה הוא יהודי חרדי, אני רוצה לפחות להתחיל להדליק נרות שבת'."

"מאז בכל יום שישי היא מדליקה נרות שבת". תוך כדי טפיחה חזקה על השכם הוא מוסיף: 'העניין לא נגמר בכך. אחרי הדלקת נרות שבת אני משתדל ללכת לבית הכנסת להתפלל. אחרי התפילה אנחנו עושים קידוש ומשתדלים ככל האפשר לשמור על השבת'."

"ההפתעה הגדולה שלי היתה", האברך סיפר בהתרגשות, "כאשר בעל המכולת סיפר לי שבנו הקטן שראה את הדלקת הנרות והקידוש, ביקש גם הוא ללכת איתו לבית הכנסת. ההורים עד מהרה 'נאלצו' להעביר אותו לגן דתי בראש פינה" בעל המכולת סיים ואמר: "הכל קרה בגלגל!". כמה כוח יש במשפט אחד שאדם מוציא מהפה!

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnneEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון,

חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

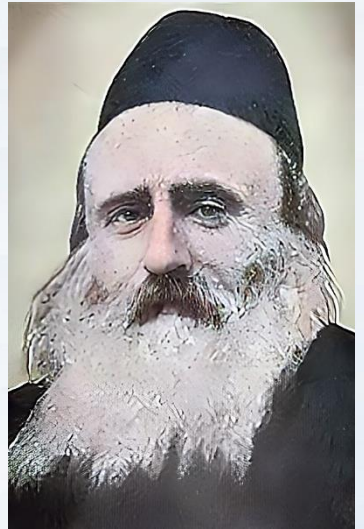
בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים – האדמו"ר הרב דוד בורנשטיין זצ"ל

האדמו"ר הרב דוד בורנשטיין זצ"ל- נולד בראש חודש אלול בשנת ה'תרל"ו (1876) בנאשלוסק. בן בכור לאביו. משחר ילדותו ניכרו בו כישרונות מופלאים. בעל תפיסה מהירה וזיכרון נפלא, ישרות לב ונפש עדינה. בצעירותו למד אצל סבו והיה קשור אליו באופן מיוחד. כשהגיע לגיל אחת עשרה סבו העיד עליו כי הוא בקי בכל חלקי הי"ד החזקה לרמב"ם. כאשר הגיע לגיל מצוות הסבא התבטא ואמר: "הוא כבר אדם שלם". גם לאחר נישואיו בגיל 17 המשיך ללמוד ולגור בבית סבו. בשנת ה'תרס"ח (1908) התחיל לכהן כרב בעיירה וישגורוד ופתח שם ישיבה. רבינו מעולם לא החניף לאיש ולכן סבל רבות מכמה גבירים. במלחמת העולם הראשונה עבר ללודז'. לאחר המלחמה שימש כרב של טומשוב. בשנת ה'תרפ"ו (1926) אביו נפטר והוא התחיל לשמש כאדמו"ר. בהמשך שימש כאדמו"ר באוטווק. לאחר מכן עבר לפאביאניץ הסמוכה ושם התיישב בלודז'.

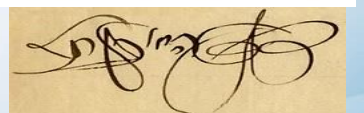

הקים רשת ישיבות בשם 'בית אברהם' (על שם סבו). הוציא ירחון בשם זהה במטרה להפיץ את שיטת הלימוד של חסידות סוכטשוב. שימש כחבר באגודת הרבנים בפולין וכחבר מועצת גדולי התורה של אגודת ישראל. בשנת ה'תרצ"ט (1939) הגרמנים נכנסו ללודז'. כעבור זמן קצר הגיעו גם לבית רבינו. הם היכו אותו וגזזו את זקנו. כאשר הסכנה לחייו גברה, חסידיו הבריחו אותו לוורשה. גם בגטו הרביץ תורה לעדרים. **גאון בנגלה ובנסתר. רבים פנו אליו ונושעו. אלפי חסידים הסתופפו בצילו.**

נפטר ב-ח' כסליו ה'תש"ג (1942) בוורשה. בשעת יציאת נשמתו צורת רבינו השתנתה מאוד. הוא היה נראה כלהבת אש גדולה עד שלא ידעו מה מתרחש (על פי עדות אנשים שנכחו בשעת מעשה). חי כ-66 שנים. ציונו בבית העלמין ברחוב גנשה סמוך לאוהל שעל קברו של הגאון ר' שלמה זלמן ליפשיץ (בעל 'חמדת שלמה', הרב הראשון של וורשה). מכיוון שאי אפשר היה אז להקים מצבה, לא יודעים היום בדיוק היכן הקבר נמצא. כמעט כל משפחתו נספתה הי"ד למעט בנו ר' אברהם. אחיו ר' חנוך מילא את מקומו באדמו"רות.

סבא (מצד האב): האדמו"ר ר' אברהם (מייסד חסידות סוכטשוב). **סבא (מצד האם):** ר' ליפמאן ליטמנאוויטש (חתן ה'תפארת שלמה' מראדומסק). **אביו:** האדמו"ר ר' שמואל (בעל 'שם משמואל'. האדמו"ר השני לחסידות סוכטשוב). **אימו:** מרת יוטא לאה. **אשתו:** מרת אסתר בת ר' מוטל וויינגורט. **מרבתי:** סבו, ר' אברהם. אביו, ר' שמואל, ר' יצחק שלמה ליברמן מאוזרקוב. **מתלמידיו:** ר' אריה צבי פרומר הי"ד (הגאון מקוז'גילוב), ר' אברהם וינברג הי"ד (ה'ראשית ביכורים'), ר' יהושע משה אהרנסון.

בראש השנה, לפני תקיעת שופר, כל הבחורים שהיו צריכים להתייצב לגיוס הצבא הפולני באותה שנה עברו בתוך בית המדרש לפני רבינו. רבינו הצדיק בירך את כולם. מעשה בבחור, אשר היה מודרני במקצת. הוא כשלעצמו לא היה חסיד סוכטשוב. אבל אביו היה מחסידיו המובהקים של רבינו.

בראש השנה לפני תקיעת שופר, כנהוג, עבר גם הוא בין הבחורים וביקש להזכיר את עצמו כי הוא עומד לגיוס הצבא בשנה זו. רבינו לא הביט אליו כלל ולא השיב לו מאומה. הבחור יירא לנפשו ובעשרת ימי תשובה נכנס ביחידות אל הקודש פנימה עם אביו. שוב הזכיר את עצמו בעניין גיוס הצבא. רבינו הרים את עיניו והשיב: "הרי אתה עובד בבית חרושת, מוטב שתעבוד בצבא. מישהו הרי חייב ללכת אל הצבא כדי שהם לא יאמרו שהיהודים לא רוצים ללכת כלל לצבא."

האב והבן נותרו לעמוד נדהמים לפני רבינו. הם לא יכלו כלל להירגע מן התשובה. כעבור מספר דקות הבחור הזכיר שוב את עצמו לפני רבינו, אבל שוב הוא לא קיבל כל תשובה. האב פנה אל רבינו והתחיל לומר בפניו את כל מעלותיו של בנו, אלא שרבינו לא הניד עפעף. לבסוף האב הזכיר כי בנו מקיים ביותר מצוות כיבוד אב ואם ונזהר בה מאוד.

"את כל כספו", האב סיפר לרבינו, "הוא נותן להורים. עבדו הוא משאיר רק את הכסף שזקוק לשלם לנסיעה בסך של 20 אגורות בלבד". רבינו אז התבטא בלשונו: "כזה כיבוד אב, הוא כמו לימוד תורה והוא צריך להשתחרר מן הצבא". כאשר הבחור הגיע אל המגייסים, הוא הועמד אחרון בתור. עד שהגיעו אליו היה להם די והותר מגויסים. הוא השתחרר מהצבא ולא גוייס כלל כברכתו של רבינו.

מעשה בבחור שעבר לפני רבינו בר"ה לפני תקיעת שופר וסיפר כי הוא קיבל זימון להתגייס לצבא. כאשר רבינו ראה אותו הוא הפטיר לעומתו: "הרי אתה יהודי!". כאשר הבחור התייצב בתור להתגייס לצבא הפולני, אחד מהרופאים אשר היה צריך לבדוק את המתגייסים נכנס לחדר. הרופא ראה את הבחור הזה וצעק: "יהודי מזוהם! כאלו אנשים אני לא בודק. אני לא צריך אותם פה. תסתלק מיד מכאן!". הבחור עשה כדברי הרופא ולא גויס כלל לצבא.

אחד מחסידיו סיפר: בשבועות הראשונים לפרוץ המלחמה חשבתי אני ואחי לנסוע לרוסיה, שכן ידענו כי יד הצורר לא תגיע עד לשם. אחי נסע מפולין ללא נטילת רשות וללא ברכת פרידה מרבינו. אני החלטתי לבקש רשות נסיעה מרבינו. נכנסתי ואמרתי כי אחי נסע כבר וכי גם אני חושב לעשות כמוהו ולנסוע.

רבינו השיב לי: "עכשיו אני לא יכול לענות לך תשובה, תבוא מחר". למרות הסכנה שהיתה ללכת ברחוב וביחוד לאדם בעל חתימת זקן חזרתי למחרת ונכנסתי לרבינו. כשנכנסתי רבינו פנה אלי ואמר לי: "חשבתי היטב על ענייך, לא תצטרך לנסוע כלל. אתה תחיה את המלחמה ותישאר גם לאחר המלחמה אותו יהודי כשר" ... ואכן, כפי שאמר רבינו כך היה.

מעשה חסד ושכר

בהבנה. תשקול טוב את העניין".

המחותן אמר כי הוא צריך להתייעץ עם רבנים. הם סיכמו שהוא יתקשר אחר כמה ימים ויחליט. כל צלצול טלפון הקפיץ אותי מן המקום. בסוף הגיעה התשובה: הרב קבע שכרגע התשובה שלילית, כלומר: הם עוזבים את השידוך. אבל, וכאן מגיע האבל הגדול, עדיין לא אומרים זאת, אלא מחכים.

למה? מכיוון שאנחנו ערב יום כיפור. הרב אמר שיום כיפור יכול לשנות הרבה. תפילות יכולות לבקוע שערים. יש תקווה שיקרו ניסים! לקחתי את המילים ברצינות. החלטתי להתמסר ל"תשובה", תפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה. אני לא זוכרת את התפילות שהתפללתי ביום כיפור. רוב הזמן בכיתי.

אני לא יודעת מה היו התפילות של החתן. בדבר אחד לא היה לי ספק. התפילות שלי היו סוערות מאוד. יומיים לאחר מכן כשסיפרנו במקרה לעסקן רפואי את הסיפור העצוב הוא ניסה לברר עוד אי אילו פרטים.

העסקן התקשר אחרי יום. הוא היה נסער מאוד. הוא ערך בירור וקיבל מידע שבהחלט יש סיכוי למצב שלי והרופאים לא צדקו. יש לו הוכחות על נשים שהצליחו להיוושע במצב זה למצבי. השמחה בבית הרקיעה שחקים. הודענו למשפחת החתן את הבשורה הנפלאה הזו. יחד הודינו לה' על הנס שגמל איתנו. שבוע שלם הלכתי מאושרת.

לאחר מכן נודע לנו שהעסקן הזה טעה. חזרנו שוב לנקודת ההתחלה. שוב ריחפה השאלה הגדולה: מה יהיה? מבטלים את השידוך? אבל מכיוון שזה היה כל כך סמוך לחתונה הרב החליט שלא צריך לבטל את השידוך. אם כך יצא מהשמיים, אז כנראה שהזיווג הזה צריך לצאת לפועל.

אף אחד לא הבין את מהות החופה ואת בכי התמרורים שלי. עמדנו מתחת לחופה ובכינו על ילדים למרות שידענו שעל פי הרפואה אין שום סיכוי. היום אנחנו נשואים באושר, ב"ה.

פחות משנה אחרי החתונה התברר לכולם שיש לנו סיכוי לילדים, ועוד איך שיש! אז נולד הילד הראשון. הרבה יותר מוקדם מאחרים שעל סיכוייהם להביא ילדים לא הוטל סימן שאלה כה מכריע.

לצד הישועה זכיתי לדבר נוסף - הידיעה על כוח התפילה. ה' שומע את התפילות והדמעות. הן עולות לפני כיסא הכבוד. הן פועלות אצל שומע כל בכיות. לפעמים לוקח זמן עד שרואים שהן התקבלו. לפעמים התוצאה מגיעה אחרי כל הצער. לפעמים אנחנו כלל לא רואים את התוצאה. אבל תמיד הן מתקבלות!

להלן סיפור מופלא שמעובד מתוך 'ניצוצות'. יש בו כדי ללמד אותנו עד כמה התפילה יכולה לבקוע רקיעים ולשדד את כל מערכות הטבע. להלן הסיפור מפי בעלת המעשה:

היתה לי ילדות רגילה ושלווה כמו כל אחי ואחיותי. בחוג שלנו מתארסים בגיל צעיר יחסית. את ארוסי חגגו בצורה נפלאה. הורי היו מאושרים מהאוצר שזכו בו כחתן לבתם. רציתי לסיים את הלימודים ולכן סיכמנו שנחכה תקופה.

חודש אחד בלבד עבר. כבר הרבה זמן סבלתי מכאבי ראש חזקים. המשפחה מסביב נזפה בי: "את לא אוכלת. תראי איך שאת נראית". במשפחה החליטו להאשים את כאבי הראש שאני עוברת בעקבות הלחץ שבו שאני נמצאת.

לא היה לי זמן להתייחס לכאבים האינמיים שהלכו והתעצמו. יום אחד בלי שום התראה התעלפתי. בבית הרפואה הרופאים היו המומים מהגידול שהתפתח במוחי. הם נתנו לי 10% של סיכויים לחיות. הייתי רק בת 18.

הורי החליטו בעצת גדולים שלא לפרסם את הדבר. שמרנו על המחלה בסוד. אפילו אחיותי הנשואות לא ידעו דבר. הן רק ידעו ש"אני מאוד לחוצה מהחתונה".

נסעתי לפנות בוקר כדי לקבל את הטיפולים. השתדלתי להתייצב בלימודים באותו היום. ה' ריחם עלי, ההקרנות לא השפיעו הרבה על שְעָרֵי כַך שֶלֹא רָאוּ עֲלַי כְּלוּם.

המצב הלך והחמיר. הרופאים המליצו על ניתוח. הניתוח היה מסובך וארך 12 שעות. יומיים לאחר הניתוח לא פתחתי עיניים. אחר כך שמעתי שהרופאים הכינו את הורי לקראת האפשרות שאשָׁר 'צמח' לכל החיים.

ב"ה התעוררתי. שבוע לאחר מכן השתחררתי מבית הרפואה. הניתוח עבר ב"ה בהצלחה מלאה. נותר לי לבוא כל חצי שנה לבדיקה. החתונה תיערך אי"ה בזמן.

חודש אחרי הניתוח הרופאים הבהירו לי שאין לי שום סיכוי שיהיו לי ילדים. הגעתי ליאוש עמוק. רציתי מרצוני לעזוב את השידוך, את הלימודים, לעזוב את הכל. כשהתייעצנו עם האדמו"ר, הוא אמר שעלינו להפקיד את ההחלטה הזו בידיים של החתן ומשפחתו.

אבא שלי התקשר אל המחותן וביקש ממנו להיפגש במקום דיסקרטי. אבא שלי סיפר את כל הסיפור למחותן. הוא היה חיוור מאוד. המחותן התקשה להאמין ושאל: "בטוח שאין שום סיכוי?". אבא הציג את המסמכים הרפואיים. המחותן קרא את המסמכים הרפואיים בעיון.

פתאום הדף התחיל להתמלא בכתמים. אבא שלי הבין שהוא בוכה. אבא שלי הסביר לו שהוא צריך להחליט אם הוא מעוניין להמשיך את השידוך. אבא שלי הוסיף: "אין בלב שלי או בלב בתי עליכם. תחליטו מה שתחליטו. נקבל זאת

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל וילד יחיא בן יוסף ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברוקו דב ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה מרים בן דבורה ז"ל אקבלי יוסף חיים בן נוסכה ז"ל ר' שאול בן סילביה זצ"ל ר' צדיק חכם בן חזלה ז"ל שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה אסתר בת גולה גאולה ע"ה יצחק בן מישא אסתר ז"ל יוסף בר סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה שלום בן אסתר ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל אריה בן מרים ז"ל דוד יצחק בן פרחת ז"ל אלון בן סעדה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה אילנה (מחרוזה) בת שרה ע"ה אליאור בן פרידה ז"ל שרה בת נריקע ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי יזי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל רחמה בת מסעודה ע"ה הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחת ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה כל נשמות עם ישראל

גליון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

תולדות

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2023

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת תולדות

- ב..... שוא תשועת אדם - אך הוא צורי וישועתי
- ד..... יושב תהילות ישראל - הקב"ה מתאווה לשמוע קול תפילותינו
- ה..... כשזה נופל זה קם - מעלת 'יעקב' רק על ידי התגברותו על 'עשו'
- יא..... משמרתי וחוקותי - להיטיב לבריות
- יב..... יעקב ועשו האמורים - אין הדבר תלוי אלא בי
- טו..... האמורים בפרשה - לפרוש ולהתבדל מן הרע

פרשת תולדות

שוא תשועת אדם - אך הוא צורי וישועתי

לא היתה מהם אל המתברך [כלומר, שלא היו יכולים להשפיע את הברכה מעצמם ומכוחם] רק מה' היה הדבר יוצא ובא שפע על ידיהם וחל על המתברך, ומהאי טעמא נמנע יצחק מלברך את עשו ולא הועילו לו צעקותיו ותחנוניו 'שעם שהיה רצון יצחק לברכו - לא היה הקב"ה מסכים על ידו', מאחר שאותו רשע לא היה ראוי לברכה. ובתחילה סבר עשו שאין יצחק מברכו מחמת שכבר נתן את הברכות ליעקב על כן התרעם וצעק, מה בכך שכבר ברכת את יעקב, וכי 'הברכה אחת היא לך אבי'. עוד הוסיף עשו למעון, שמא אינך רוצה לברך אותי הלא אבי אתה ו'ברכני גם אני אבי', ועדיין החריש יצחק כי לא היה בידו לברכו מאחר שלא היה הקב"ה חפץ לברך את עשו, וכאשר ראה עשו שיצחק עומד בשלו או נתן ליבו להבין שאין הדבר תלוי ביצחק אלא אך ורק בידי הקב"ה, על כן מיד 'וישא קולו ויבך' בכה והתחנן אל הש"ת שיזאיל לברכו, 'ולהיות כי שערי דמעות לא ננעלו או נתרצתה שכינה להשפיע לו ברכה'. ובוה מתיישב אומרו 'הנה', כי משמעות לשון הנה הוא לשון 'הכנה והזמנה', וכך אמר לו יצחק 'הנה' - דמעות אלו לפני ה' הם אלו שהכינו את ברכתך שמשמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל.

ללמוד וללמד, שאין ביד האדם לתת מאומה לרעהו ולהיטיב לו או להרע לו אם הקב"ה אינו חפץ בדבר, ומי לנו גדול מאבותינו הקדושים יצחק ויעקב, גם הם לא יכלו לברך אם לא הסכים הקב"ה לדבר. מעתה, 'חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי בְּמָה נחשב הוא' (ישעיה נ כב), אין שום טעם וצורך להחניף ו'להשקיע' בבשר ודם אשר הוא חדל אונים, 'אל תבטחו בגדיבים בבן אדם שאין לו תשועה', כמו

בפרשתן (כו לד-לט), 'כשמוע עשו את דברי אביו ויצעק צעקה גדולה ומרה עד מאד ויאמר לאביו ברכני גם אני אבי, ויאמר בא אחיך במרמה ויקח ברכתך, ויאמר הכי קרא שמו יעקב וכו' ויאמר הלא אצלת לי ברכה, ויען יצחק ויאמר לעשו הן גביר שמתיו לך ואת כל אחיו נתתי לו לעבדים ודגן ותירוש סמכתיו ולכה אפוא מה אעשה בני, ויאמר עשו אל אביו הברכה אחת היא לך אבי ברכני גם אני אבי וישא עשו קולו ויבך, ויען יצחק אביו ויאמר אליו הנה משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל', והנה כל המעיין בפסוקים אלו עומד ומשתומם מדוע בתחילה סירב יצחק לברך את עשו, שלוש פעמים התחנן עשו אל אביו [א. ברכני גם אני אבי. ב. הלא אצלת לי ברכה. ג. הברכה אחת היא לך אבי ברכני גם אני אבי] ויצחק עומד על דעתו שלא לברכו, ואילו לבסוף הסכים לו וברכו במשמני הארץ ומטל השמים, ומהו הדבר שגרם להפך דעתו של יצחק. עוד הקשה ה'אלשיך' הק' ז"ע במה שאמרו חז"ל (תנא דבי אליהו רבא כד) שעשו זכה לכל הטובות בזכות שבכה והוריד דמעות מעיניו, ולבאורה תמוה מה שתלו כל טובתו בדמעות ולא ב'ברכות' שבירכו יצחק 'הנה משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל', גם צריך לבאר אומרו 'הנה משמני הארץ' וגו', שלבאורה תיבת 'הנה' היא יתור לשון, כי די היה באומרו 'משמני הארץ יהיה מושבך'.

ומבאר האלשיך הק', שהנה אמרו חז"ל (תנחומא ויהי ו) שיעקב אבינו ביקש לברך את מנשה ואפרים בני יוסף ונסתלקה ממנו שכינה עד שאמר 'מי אלה' (להלן מה ח) - 'מהיכן יצאו אלו שאינן ראויין לברכה' (לשון רש"י שם), ומכאן מוכח בוודאי 'שברכות האבות

א. עיר ואם בישראל היתה העיר סלאנים בה כיהן כרב ומרא דאתרא הגאון הנודע רבי אייזיל חריף זצ"ל, לרוב גדולתה היו אחינו בני ישראל היושבים בערי הפרוזות עוקבים ומבררים כסדר - מה נעשה בה בעיר הגדולה והחשובה, מחמת כן, היו הכל מריבים ל'זכות' ב'חזן' אשר שימש בימים נוראים דאשתקד בעיר הזאת - כשהם מציעים לו 'משכורות כפולה' מהניתן לו בסלאנים, וכך מצאו עצמם ראשי הקהילה בסלאנים תרים ומחפשים בכל

שנה מחדש בעל תפילה ראוי ונכון לעבודת הקודש הזו, ויהי באחת השנים וכבר לא נמצא בין תושבי ודרי העיר מי שיתאים לתפקיד קודש זה, פשפשו ולא מצאו אלא אחד מבין זקני הדור שכבר אזלו כוחותיו ובקושי נשמע קולו, וכל מעלתו הייתה שהכיר קצת את ה'נוסח', בלית ברירה נבחר הלה לשמש כבעל תפילה, אלא שכאן נענו כמה מראשי הקהילה שכ'תנאי קודם למעשה' עליו לחתום על 'חוזה' (contract) שבעשר שנים הבאות ישאר בתפקיד קודש זה, ולא יעזוב אותם אפילו תמורת שכר נאה יותר.

לשמע 'תנאי' זה עלה שחוק גדול על פניו של ר' אייזל חריף, ומשנשאל 'לשחוק מה זה עושה' נענה ואמר, הנכם מזכירים לי מעשה שהיה לפני כשלושים שנה בעלותי על כס הרבנות בעיר הזאת, באותם הימים שררו צפיפות ודוחק נוראיים בבית החיים, מכיוון שכן מיהרו אנשי הנהלת ה'חברא קדישא' וקדשו חלקת שדה חדשה לשמש כ'בית החיים', ועדיין לא נושעו כי לא אבו אנשי העיר להטמין בו את קרוביהם יקיריהם - שהרי כל אחד רוצה להיות בשכנות לבני משפחתו, בקברי אבותיו וכו', מה עשו אנשי הח"ק, נמנו וגמרו, וגם הכריזו על כך בראש כל חוצות, בדעתנו להעניק אלף זהובים למשפחות 'עשרה הראשונים' שייטמנו בבית החיים החדש... ומ"מ, לא נושעו. בהגיע 'ערבי פסחים' נפל דבר, כי אחד האברכים מבני העיר שבביתו שררו עוני ומחסור קשים ומרים, ולא מצא כדי סיפוקו לקנות מצה ומרור, כורך ושולחן עורך, נענה ואמר לנוות ביתו, אין לנו שיור רק הדרך הזאת - אעשה עצמי כמי שנתבקשתי לשיבה של מעלה, ומיד תקראי הנה את אנשי ה'חברא קדישא' מתוך מסוה של בכי ויללה כאלמנה אבלה וחפוית ראש, הללו יובילו אותי לבית החיים החדש תמורת אלף זהובים שמהם 'נחיה ולא נמות' - כי יהיו בידינו די מעות להוצאות החג המרובות ולתשלום חלק מהחובות הרובצי על כתפנו - ובעזה"ש"ת אמצא את הדרך לצאת מקברי אשר יכרו לי... בתחילה הביטה על בעל הבית כמי שהשתבשה עליו דעתו, וכי 'הכסף יענה את הכל'... אבל מה שלא עשה השכל עשה הזמן, ביום י"ג בניסן באשמורת הבוקר עדיין נשאר הבית ריקם, אף לא 'קארטאפל' (תפ"ר, Potato) אחד נמצא בבית, הסכימה האשה לעצת בע"ב, ואכן, תוך זמן קצר רעשה העיר על פטירתו הפתאומית של אברך צעיר רך בשנים בהשאירו אחריו אלמנה ויתומים רכים, וכשבאו אנשי הח"ק מצאו אלמנה המייללת בזעקות שבר על בעלה שהלך לעולמו בפתע פתאום, אחר 'דין ודברים' הסכימה לקבורתו בבית החיים החדש, אך בתנאי קודם למעשה שכל הסכום במלואו ישולם לה עוד היום - לפני עריכת ה'לויה', אנשי הח"ק נתנו לה אלף זהובים והוציאוהו במטה להובילו למנוחות. והנה, הדרך לבית החיים החדש הייתה ארוכה מהדרך שהיו רגילים ללכת בה לביה"ח הישן, ע"כ משעברו בדרכם בסמוך ל'קרעטשמע' (בית אכסניא) נכנסו לשם לנוח קמעא ולשתות מעט 'משקה' לחמם לבם, 'המת' ניצל את שעת הכושר, וברח הרוג ברגליו, ויהי בצאתם, נדהמו אנשי הח"ק לנוכח נס 'תחיית המתים' שאירע לנגד עינם, הילד איננו... ונתפזרו איש איש לביתו.

לאחר זמן, מת (באמת) אחד מאנשי העיר, גם בזה הסכימו בני המשפחה שהיו עניים ואביונים דלים ומרודים - לקברו בביה"ח החדש, ואף הם בקשו וקבלו את התשלום מראש, אבל אמרו אנשי ח"ק בזאת הפעם נשמור על ה'מת' מכל משמר, ובבואם לקרעטשמע קשרו את ידיו ורגליו של המת אל המיטה בחבלים עבים, ואת המיטה קשרו לכותלי הבית בכדי שלא 'יברח' להם... נענה ואמר להם אחד מבני החבורה, אוי, שוטים שבעולם, את המת הלז אתם קושרים... אין כל צורך בזה, הרי הוא מת ל"ע, אין בידו להזיז אבר וק"ו שאין בכוחו לקום ולברוח, זה המת כבר לא יקום אלא בתחיית המתים... אבל, את ה'מת' הראשון הייתם צריכים לקשור... סיים רבי אייזל ואמר בחריפותו, שוטים, את החזן דהאי שתא אתם קושרים ב'חוזה' שלא יברח... הרי הוא כאותו מת שאינו יכול לברוח לשום מקום, שהרי אין לקהילות אחרות כל חפץ בו... את קודמיו הייתם צריכים לקשור... כי הם היה 'קולם ערב ופרקם נאה', אותם הקהל דורש ומחפש...

אף אנן נעני ונאמר, הנה יש אנשים ה'קושרים' בכל כוחם את 'פרנסתם' למען לא תברח מהם, ויש שבכל עת דואגים לקשור 'קשרים' עם ה'בוס' שלא ישמט מהם או שלא ישמיט אותם ממנו... יראים הם שמא ישלח אותם, על כן הם מתחנפים אליו ומשקיעים הרבה מכוחות הנפש בכדי 'לקשור' אותו אליהם, וכן על זה הדרך בכל שאר ענייני העולם, שרוצים לתפוס 'קשרים' עם עסקנים וכיו"ב... דעו נא, כי לאותם חברי חברא קדישא אתם דומים - מה לכם לקשור את ה'מת', הרי הפרנסה הקצובה לכם לעולם לא תנתק מכם, וכן הבוס ש(נראה) כעומד על גביכם באמת אינו אלא שליח שהועמד מן השמים, ואין בידו להרע לכם ואפילו בפרוטה אחת.. תקשרו את החי... תתקשרו לחי העולמים 'תשקיעו' אצלו, כי ממנו הכל.

באר הפרשה - פרשת תולדות

יושב תהילות ישראל - הקב"ה מתאוה לשמוע קול תפילותינו בפרשתן (כה כא), 'ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו כי עקרה היא', הקשה רבינו בחיי, שלכאורה היה צריך לומר תחילה 'ותהי רבקה עקרה', ורק לאחמ"כ להזכיר 'ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו'. ומבאר כי לא כמו שנראה בעינינו בשר שמחמת שהיו עקרות הוצרכו להתפלל, אלא אדרבה, מחמת שרצה הבורא

כן אין סיבה להתיירא משום בר אנוש שבעולם שאינו יכול להרע ולהזיק ברצונו, אין לנו אלא לפנות אל אבינו שבשמים² שהוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, הוא מושיענו והוא יושיענו³, ואשרי מי ישגברו על ה' אלוקיו - אינו סומך על אחרים ואף אינו סומך על עצמו⁴, ואינו נשען אלא על אביו שבשמים, ומובטח הוא שאכן א-ל יעקב יהיה בעזרו.

בענין זה נספר מעשה שהיה באחת העיירות, שם פרצה ל"ע מגיפה קשה, מסוכנת ומדבקת ל"ע, והיו הכל פונים לרופא העיירה שהיה בס"ד מומחה גדול והיה מרפא אותם, עד של"ע גם הרופא נדבק ונפל למשכב ולא היה מי שיטפל בחולי העיר, מיהרו העסקנים והביאו רופא מומחה מעיר אחרת, שהרי אי אפשר להשאיר עיר ואם כשהיא מתבוססת במגיפה, אך לגודל הכאב לא היה סיפק בידי הרופא לרפא את כולם, כי רבו החולים עד אין מספר, ישבו עסקני העיר לטכס עצה, כדת מה לעשות בעת צרה כזאת, נענה 'חכם' אחד ואמר, שוטים, הבה נשלח תחילה את הרופא החדש לבית רופא העיר, ומשזה יתרפא נרויח 'פי שנים' כי יהיו כאן שני רופאים, ובודאי טובים השנים מן האחד'...

והלימוד לדידן, מהלך לו האיש כשרשימת 'בעיות' בידו, מסובך הוא בחובות והנושים נוגשים בו, הוא או בני מעוכבים בשידוכים, כאן הנו מסובך עם השותפים ושם עם שכניו, הבחור עם ה'משגיח' והאברך עם השווער או... אש להבה בוערת בין הבוס ועובדיו... איש איש בנגעו ומכאובו, אם אך ישכיל, יטפל וירפא את הרופא עצמו, כלומר, יתקן ויחזק את האמונה בלבבו וממילא יתרפאו כל נגעיו ומכאוביו, כי בתיקון אמונתו יביט על כל העולם ב'משקפיים' (Glasses) אחרות, יפסיק מלטעון ולהתלונן על כל העולם וסובביו, יבין וישכיל כל אלו אינם מזיזים אפילו אצבע קטנה אם לא ציוה ה' שכך יקום וכך יהיה... אז כל ה'אוויר' יצא מהבלון הנפוח שדימה לעצמו כי זה מזיקו וזה עושה וכו' וכו'... ב. וכמו שאומרים בשם הרה"ק רבי בעריש מביאלא זי"ע על הפסוק (ישעיה מד ו) 'כה אמר ה' מלך ישראל וגואלו ה' צבאות אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלוקים', שיש לך אדם שאצלו הקב"ה הוא בחי' אני ראשון, שכבר בראשית הדבר ובתחילתו מבין שאינו יכול לעשות מאומה לולא ה' בעזרתה לו, והרי הוא פונה אליו ומבקש סיוע ממעל, לעומת זאת יש אחר שהוא 'חכם' ומוצלח בעיניו, נדמה לו שיכול להסתדר בעצמו... אך בסופו של דבר נוכח לראות כי אלמלי הקב"ה עוזרו... אז אכן 'נזכר' לפנות אל ה', נמצא שאצלו השי"ת הוא בבחי' אני אחרון, ועל כך אמר הקב"ה הרי מבלעדי אין אלוקים ואין שום כח אחר בעולם ח"ו, אם כן, וכי לא עדיף שתבוא אלי כבר מלכתחילה... ג. וכאשר מכיר הוא באמת ובתמים שרק הקב"ה הוא היכול לעזור - תיכף תבוא ישועתו, וכאותו מעשה ביהודי שתינה את צערו ומכאובו בפני הרה"ק מנעשכ"ז זי"ע כי הוא זקוק לרפואה. אמר לו הרבי פנה נא לרופא של העיר אניפולי ומשם תבוא ישועתך. כעבור כמה ימים חזר האיש אל הרבי ב'טענה' שנסע לאניפולי ואין שם רופא כלל. שאלו הרבי, מה עושים בני העיר בעת חולי ומכאוב, ענה היהודי, יפנו ל'א-ל רופא נאמן' - ה"ה אביהם שבשמים. נענה הרבי, הוא אשר דברתי, פנה ל'רופא' שלהם, והרי הוא מלך מלכי המלכים הקב"ה, השכל והבן שרק עליו יש לסמוך ואין ביד רופא לסייע לך, קווה והתפלל אליו ותבוא לבריאות שלימה ואיתנה.

סיפר הרה"ק רבי גדליה משה מזוועהיל זי"ע שהוא עצמו הכיר בני עיירה אחת, שלהם היה רק 'רופא' אחד ו'רוקח' אחד, והיו אלו השניים מפקיעים את השערים הן בבדיקת הרופא הן בסממני הרפואה, התאספו בני העיר ל'אסיפה דחופה', ויצא ה'פסק' שמהיום והלאה לא יפנו בני העיר אליהם, אלא כל מי שיש לו חולי בביתו, יזעק אל ה' אלוקיו בתחינה ובבקשת 'רפאינו ה' ונרפא', וה'רופא' כל בשר' יפליא לעשות, לרפאותו ולהחיותו. כעבור שנה בדקו ומצאו שלא מת אפילו אחד מבני העיר בכל השנה שעברה, זולתי הרופא והרוקח. כי המתפלל מתוך עמקי הלב ואמונה פשוטה בבורא עולם, ינצל מכל פגע ומכל מחלה.

ד. מאמר נורא אמר הגר"ש פינקוס זצ"ל, שהנה נאמר בפרשתן (כו ו-יא) שיצחק התיישב בגרר ארץ פלישתים, וישאלו אנשי המקום על רבקה, ומכל מקום לא נלקחה לבית אבימלך מלך פלישתים, לעומת זאת שרה אמנו כן נלקחה לבית פרעה (לעיל יב טו) ולבית אבימלך (כ ב), וטעם הדבר, כי מצינו באברהם אבינו שחשש בבואם למצרים פן תילקח שרה לפרעה, על כן אמר לה 'אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך', וכן כתיב (כ ג) 'ואומר

באר הפרשה - פרשת תולדות

ה

(שהש"ר ב' לד) 'מפני מה נתעקרו האמהות, מפני שהקב"ה מתאוה ליתפלתן של צדיקים'. עב"ל.

ובך כתב הרה"ק ה'ערבי נחל' זי"ע (ריש פר' ורא) וז"ל. היוצא מכלל דברינו, שלפעמים מתאחר בקשתו להתמלאות עבור שחפץ השי"ת שיתפלל לפניו. ובוה נראה לי ביאור מה שאמר דוד המלך ע"ה (תהילים פו א) 'חנני ה' כי אליך אקרא כל היום', ויש לדקדק,

והתאוה שיתפללו לכן עשאים עקרות, וז"ל, יתכן לומר שהקדים העיקר, ולמדנו שאין הכוונה שתהיה העקרות סיבת התפילה, שאם כן הסיבה עיקר והתפילה מפלה לה (והיה צריך לכתוב תחילה את העיקר והיינו העקרות), אבל הכוונה בלשון הכתוב כי התפילה סיבת העקרות, ולומר לך שלא נתעקרה אלא כדי שיתפללו שניהם על הדבר, לפיכך הקדים התפילה שהיא העיקר והסיבה הראשונה שבשבילה בא העקרות לרבקה אמנו. וזה שדרשו ז"ל

לה זה חסדך אשר תעשי עמדי אל כל המקום אשר נבוא שמה אמרי לי אחי הוא, והיינו שעשה 'תוכניות' (פלאו) כיצד להינצל מן הרעה, אכן ביצחק לא נמצא דבר הזה, ולא נזכר בשום מקום שאמר לרבקה מקודם שתאמר שהיא אחותו, אלא היה סמוך ליבו בטוח בה' שיעשה כטוב בעיניו, וינחה אותו במעגלי צדק, על כן שמר עליו הקב"ה ולא 'נכנס' כלל לאותה פרשה...

מילתא דפשיטא שאין לנו שמץ השגה באבות הקדושים, ואין לנו רשות לפרש דרכיהם אשר הינם גבוה מעל גבוה, אך ללמדנו בא, לחדול מעשיית תוכניות לרוב, ולחשוב מחשבות יומם ולילה כיצד לעשות כך והיאך להשיג דבר פלוני, כי עצת ה' היא תקום, ויושב בשמים ישחק על כל התוכניות למיניהם... ואדרבה ההולך בתום ישכון בטח. ה. וכמה מתוק לחיך אותו מקרא שנאמר (תהילים קטז א) 'אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני כי הטא אזנו לי ובימי אקרא', שכביכול הקב"ה מטה אזניו - כלומר, מרכיז עצמו כביכול ומתאמץ לשמוע את קולי תחנוני...

ו. בענין התפילה מצינו ב'חת"ס' (וירא ד"ה וה' פקד) על הפסוק וה' פקד את שרה כאשר אמר, דהנה מפקידת שרה למדו חז"ל והובא כאן ברש"י דהמתפלל על חבירו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה, שנאמר ויתפלל אברהם אל האלקים, וירפא אלקים את אבימלך, וסמך ליה וה' פקד את שרה ולא כתיב ויפקוד את שרה משמע פקד כבר קודם שרפא את אבימלך. ומבאר החת"ס, דלכאורה פקידה זו שפקד תחילה את שרה גרמה לכמה עלילות - שאמרו 'מאבימלך נתעברה שרה', עד שהוצרך מחמת זה לשנות קלסתר פניו של יצחק כשל אברהם כדי שיכירו שמאברהם נתעברה ולא יאמרו מאבימלך נתעברה... וכי לא היה עדיף להמתין זמן רב עם פקידת שרה עד שלא יהא מקום לומר כן...

אלא מבאר החת"ס, וז"ל, אך גזרה היא מימות עולם דהמתפלל על חבירו הוא נענה תחילה, ואם כן יאבד עולמו מפני שוטים ולצנים וישנה תפקידו, בתמיה. על כן וה' פקד את שרה כאשר אמר, פי' כאשר גזר כבר שכל המתפלל על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה (ומה שיצטרכו לשנות מחמת כן, ישנה ולא יתבטל הכלל שהוא נענה תחילה), עכ"ל. ז. ומכאן חיזוק גדול למי שעוברים עליו ייסורים, כי יתכן שכל סיבת הייסורים הוא רק מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתו, ומבקש ממנו 'השמעני את קולך, כי קולך ערב'. וממילא, אף אם התפלל ולא נענה אל יפול רוחו בקרבו לומר, אויה, כי אין 'שומעים' במרומים לתפילתי, שהרי הקב"ה מצפה לשמוע את קולו, ודייקא לכן עדיין לא נענה - בכדי שיחזור ויתפלל...

משל מהנהוג להעמיד מכונה בפתח ה'מקווה' ובה יכניסו הכל סכום מעות מסוים אז יפתחו שערי המקווה, ויהי היום ויבוא אורח לעיר פלונית, ניגש אל אחת המקוואות שבעליה מבקשים סך עשרה שקלים בעד כניסת אדם למקווה, בא זה והחל מכניס שקל אחר שקל, והנה הוא רואה כי אף לאחר שכבר הכניס ד' וה' שקלים עדיין לא נפתח השער, גם במטבע הז' והח' לא נפתח, ומכיוון שראה כי גם ט' מטבעות אינם פותחים נתמלא חימה ועזב הכל וברח משם כל עוד נפשו באפו (בחשבו כמה 'אוהבי ממון' הם, מי יודע עוד כמה שקלים הנני עומד להפסיד תמורת כניסתי הנה...), והנה אך לשוטה ייחשב זה האיש, כי בעוד 'שקל' אחד ויחיד היה השער נפתח בעדו בשעטומ"צ, מדוע ברח כשעמדה הישועה על פתחו, והנמשל מובן לכל... מדוע נתיאשת מהתפילה בעמך כבר על פתח ישועתך (עוד ייאמר בה, כי המכניס מטבע של 10 שקלים כאחת מיד יפתחו שערי המקווה בפניו, כיו"ב ה'מתפלל' ביעת רצון' אם מצד הזמן' או המקום הרי הוא כמי ששפך כמה וכמה תפילות כאחד, ויותר קרובה ישועתו לבוא...)

כך פעמים שאדם מתפלל וחוזר ומתפלל ואינו יודע עד כמה קירב כבר את הישועה בתפלתו, ואילו היה מתחנן ומבקש עוד אזי היה משלים פעולתו לטובה. וכבר אמרו חז"ל (דב"ר יא ט) שמשא רבינו התפלל תקט"ו תפילות כמנין

באר הפרשה - פרשת תולדות

הרבה, משא"כ האדם המתפלל תמיד אף באין צר לו אין כל סיבה להביא עליו צרה ועקתא, ואף אם תבוא עליו תסתלק מעליו מיד בבואה. עכ"ל.

עוד כתב רבינו בחיי בזה"ל, מכאן יש ללמוד עוד כח התפלה שהיא גדולה מאד ואפילו לשנות הטבע. ומטעם זה הזכיר לשון 'ויעתר' ולא אמר ויתפלל או ויצעק, ושאר הלשונות, כי הוא מלשון עתר וכו', כמו שאמרו בפ"ק דסוכה (יד). למה נמשלה תפלתן של צדיקים לעתר, מה עתר זה מהפך הגורן הזה ממקום למקום, כך תפלתן של צדיקים מהפכת דעתו של הקב"ה ממדת אכזריות למדת רחמנות, עכ"ל"א.

ש'חנני' הוא בקשת מתנת חנם, והיאך אמר 'חנני כי אליך אקרא' שנראה כאומר חנני בשכר שאלך אקרא כל היום. ועוד, מהו אומרו אקרא לשון עתיד, היה לו לומר 'קראתי'. אלא ביאורו, שביקש 'חנני ה' - במתנת חנם מיד, ואל תעכב מלמלאות בקשתי כדי שאתפלל לפניך, כי חנני מקבל עלי 'לעתיד' שאלך אקרא כל היום אפילו אחר שאשיג מבוקשי.

ומוסיף הערבי נחל יסוד גדול, וז"ל. ולטעם זה ארו"ל (סנהדרין מד): 'לעולם יקדים אדם תפלה לצרה' וכו', כי השי"ת מתאוה לתפלת ישראל, וכשלא יתפלל אלא בעת הצורך לו תעוכב בקשתו כדי שיתפלל

'זאתחנני' להיכנס לארץ, והרי שאף שלא נענה בתפילתו, אך מ"מ כל תפילה ותפילה נשמעה במרומים ומנו וספרו תפילה אחר תפילה...

על כן חזקו ויאמץ לבבכם כל המייחלים לה' להרבות בתפילה, וכמו שאמרו (ברכות לב): 'אם רואה אדם שלא נענה בתפילתו יחזור ויתפלל, שנאמר (תהילים כז יד) קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה', ופירש רש"י, התחזק ולא תמשוך ירך אלא חזור וקוה. וגם זאת נלמד ממעשה אבות עד כמה הפציר יצחק והרבה להתפלל לישועת ה' כי תבוא. הנה אמרו חז"ל (פסחים קיח). קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף וקשה פרנסתו של אדם כקריעת ים סוף, וידועה הקושיא מה שייך דבר 'קשה' כלפי הקב"ה. אלא, שהנה איתא במדרש (שמ"ר כא ה) שהקב"ה סיבב את ישראל במדבר באופן שיהיו המצרים בצד אחד והים בצד השני, ולא יהיה להם דרך להינצל מן הצרה, 'ולמה עשה הקב"ה להם כך אלא שהיה הקב"ה מתאוה לתפילתן'. ומסמיך על זה מה שנאמר (שה"ש ב יד) 'יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה וכו' השמעני את קולך כי קולך ערב', שהיה הקב"ה מבקש לשמוע את קולם (ועיי"ש באריכות). ולאחר שצעקו בני ישראל אל ה' רצה להושיעם ולקרוע להם את הים, אך ידע שמעתה יחדלו מלצעוק ולהתפלל אליו, ודבר זה - היה קשה בעיניו, וכדרך שאמרו קשה עלי פרידתכם... כענין זה הוא גם לגבי הפרנסה וזיווגו של אדם, שהקב"ה מתאוה לתפילתן של ישראל ועל כן אינו משפיע בבת אחת פרנסה בהרחבה, וכדאיתא בגמ' (יומא עו.) לגבי ירידת המן, כך גם לגבי מציאת הזיווג, שהקב"ה מחכה שבניו אהוביו וחביביו יעמדו בתפילה ויצעקו 'מאין יבוא עזרי'. אמנם קשה למלאות משאלותיהם כי שוב לא יתלו עיניהם בו ולא ירבו בתפילה... וקשה עלי פרידתכם...

על כן זאת עשו וחיו, להתרגל לפנות אל הקב"ה בכל עידן ומצב, הן קודם שתבוא הישועה והן לאחר בשבח ובהודאה, ואם לא יהיה 'פרידתכם' גם לא יהיה 'קשה'... וכמסופר על הרה"צ רבי יצחק דוד גוטפרב זצ"ל מיקירי ירושלים, אשר פעם היה נצרך לישועה בביתו והלך ארבעים יום לכותל המערבי לבקש שם ולהתפלל על אותו ענין, ובמלאות הימים האלה הלך עוד ארבעים יום בכדי להודות על כל הטוב והחסד.

ט. וכבר מילתנו אמורה שגם 'תפילתן של רשעים' מעוררת רחמים כי הקב"ה שומע תפילת כל פה. נפלאות כתב בספר 'משיבת נפש' (להגאון רבי יוחנן לוריא זצ"ל, מגדולי רבני אשכנז לפני כחמש מאות שנה) לבאר דיוק לשון הכתוב (כז כב) 'הקל קול יעקב', מדוע 'הקול' הראשון נכתב חסר ואילו 'הקול' השני הינו מלא, אלא בא הכתוב לרמז שגם קול יעקב כשהיא באה מאנשים קלים ['קל' נדרש מלשון 'קל'] אף היא מתקבלת ברחמים וברצון לבטל את הידים ידי עשו.

י. חיזוק גדול כתב הרה"ק ה'דברי ישראל' ז"ע (ויאר ד"ה ויאמר) שהנה כתיב בפרשת 'העקידה' (בראשית כב ז) 'ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני ויאמר הנה האש והעצים ואיה השה לעולה', ולכאורה קשה לשם מה הזכיר הכתוב לדורות מה שאמר יצחק אבי וענה לו אברהם הנני בני, והרי העיקר הוא במה ששאלו איה השה לעולה, ואם כן היה יכול לומר 'ויאמר יצחק אל אברהם אביו הנה האש וכו', ולכאורה כל מה שנאמר ויאמר אבי ויאמר הנני בני ויאמר הוא ייתור לשון. אלא, שכבר אמרו חז"ל (עיי' בר"ר נו ג) שכל דיבור ודיבור שהיה בעקידה עשה רושם גדול בשמים ממעל ופעל לזכותם של ישראל לדורי דורות, ועפי"ז מבאר בזה"ל, והדיבור הזה שאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי, ואברהם אביו השיב לו הנני בני, זאת עשה רושם בשמים לזרעם אחריהם עד

והמלך עצמו הסכים לנהוג עמו בעקיפין, כלומר, אף הוא חפר מחתרת בתוככי ארמון המלוכה בכדי שיוכל הבן לבצע את זממו, לגדל אהבתו את בנו. וכך הוא גם לגבי קבלת התפלות, שהקב"ה בכבודו ובעצמו כביכול חפר 'את החוקים ואת המשפטים', ועושה מחתרת שעל ידה יוכלו התפלות לעלות ולפעול פעולתם לטובה (מבלי שתוכל מידת הדין לעכב).

ודע, שע"י התפילה נעשה המתפלל עצמו ל'בריה חדשה' ומציאות אחרת, וכך ביאר ב'ש"ך על התורה' (מגורי האר"י, בריש פרשתן), וז"ל, סיבת העקרונות הוא כדי שיתפלל עליה ותתהפך לבריה אחרת (ע"י התפילה), לומר שאינה זאת (רבקה) 'בת בתואל', כי אותה (רבקה) הייתה עקרה, וזו (רבקה החדשה) נאמר עליה 'ותהר רבקה', אם בן אינה אותה רבקה אלא רבקה אחרת שאינה בת בתואל. וכל זה כדי לנקות זרע ישראל כדי שלא יהיה להם שום אחיזה עם אומות עכו"ם... ולזה אמר 'ויעתר' כמו העתר שמהפך את התבואה מלמעלה למטה, כן נתהפכה מעקרונות ל'ותהר רבקה' (ע"י התפילה)... ולאה לא הייתה עקרה כי היא הפכה עצמה בבכיותה שהייתה בוכה כדי שלא תנשא לעשו כמו שאמרו חז"ל על הפסוק 'ועיני לאה רכות', אם בן אינה אותה לאה, כי אותה לאה היא לעשו, וזו (לאה) אחרת, עב"ל"ב.

וכך איתא בזוה"ק (ח"א קל"ז): לפרש בלשון הכתוב ויעתר לו ה', 'דצלי צלותיה וחתר חתירה דלעילא לגבי מזלא על בנין וכו' וכדין ויעתר לו ה', אל תקרי ויעתר אלא ויחתר לו, חתירה חתר ליה קוב"ה וקביל ליה'. (ותרגום ללה"ק, שהתפלל תפלתו וחתר חתירה למעלה אל המול הממונה על הבנים וכו', ואז ויעתר לו ה' אל תקרי ויעתר אלא ויחתר לו, חתירה חתר לו הקב"ה וקבל אותו). ובעין זה איתא במדרש (בר"ר סג ה) 'רבי לוי אמר, משל לבן מלכים שהיה חותר על אביו ליטול לישראל של זהב, והיה זה חותר מבפנים וזה חותר מבחוץ' (שכן בערביא קורין לחתירתא עתירתא).

וביארנו בספה"ק, כי בעצם לא היה שייך כלל שתוליד רבקה (עיי"ש במדרש), אלא שיצחק התעצם בתפלתו עד שפתח 'מקום' לקבל את התפילה ולהמשיך לה בנים מחוץ ל'סדרי בראשית', אמנם מידת הדין היתה מעכבת בדבר, על כן חתר הקב"ה מחתרת לקבל את התפילה מחוץ לסדר הרגיל עד שלא יוכלו המקטרגים לעכב מלקבל את התפילה. וזהו המשל שהביאו במדרש 'לבן מלכים שהיה חותר על אביו ליטול לישראל של זהב', שבן המלך רצה ליטול מאוצר המלוכה, אך 'מלך במשפט יעמיד ארץ', ואי אפשר למלא מבוקשו באופן הרגיל, על כן חתר הבן מחתרת מבחוץ בכדי 'לשדוד' את הזהב מבלי שירגישו בו.

עולם שכאשר יהיה אדם מישראל מתאנח לפני אבינו שבשמים ויאמר אבי' - במלה זו בלבד שהוא מתאנח מקירות לבו וצועק 'אבי', יתמלא אבינו שבשמים רחמים עליו ויענה ויאמר 'הנני בני' למלאות משאלותיך. עכ"ל.

יא. וביותר מתקבלת התפילה אם מתעורר בדמע עיניו, וכדאיתא ב'תנא דבי אליהו' (רבא כד) 'עשו, בשכר שלש דמעות שהוריד ונפלו מעיניו, נתנו לו את הר שעיר שאין גשמי ברכה פוסקים ממנו לעולם'.

מעשה נורא מובא בזוה"ק (ח"ג רה). על כוחם של דמעות לפעול במרומים תחיית המתים כפשוטו ממש, וכך איתא, רבי יוסי דפקיעין הסתלק מן העולם והשאיר אחריו בן קטן, הוי געי ההוא ינוקא ובכי ואמר וכו', עד שיצאה בת קול שאמרה 'זכאה אנת רבי יוסי, דמילין דהאי גדיא זעירא ודמעוי סליקו לגבי כורסייא דמלכא קדישא, ודנו דינא... והא עשרין ותריין שנים אוסיפו לך' וכו' [ובלה"ק - אשריך רבי יוסי שדברי הגדי הקטן הזה ודמעותיו עלו אל כסא המלך הקדוש ודנו דין.. והרי עשרים ושתיים שנים הוסיפו לך]. ובהמשך איתא שם אמר רבי אלעזר זכאה חולקנא דחמינא תחיית המתים וכו'. ואמר רבי יוסי 'תלת מאה ושתין וחמש דמעין דאושיד ברי עאלו בחושבנא קמי מלכא קדישא... וקוב"ה אתמלי רחמין עלי'] - שלש מאות שישים וחמש דמעות ששפך בני נכנסו בחשבון לפני המלך הקדוש... והקב"ה התמלא רחמים עלי'.

באופן זה אמר הג"ר מרדכי גיפטער זצ"ל (ר"י טעלז), כי הנה יצחק אמר לעשו שאין לו עוד ברכות לברכו, ועכ"ז אחר שנשא עשו קולו ויבך, ברכו יצחק משמני הארץ. מכאן תלמד, שבכוח הבכיה והדמעות אפשר לברוא בריאה חדשה - להשיג אפילו מה שלא מגיע לו... ואפילו עשו...

יב. ידועה הקושיא כיצד מועילה התפילה, וכי שייך 'שינוי רצון' אצל הבורא - לשנות מצבו של אדם ע"י התפילה, ומבאר הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (מאמרי שבתות מאמר ח ז), וז"ל. והנה כתבו על זה תלמידי הבעש"ט להיות על ידי התפלה נתדבק האדם במקום אחר יותר גבוה ונהפך לאיש אחר, והגם שנגזר גזירה על אותו האיש, הנה בהתפלל

באר הפרשה - פרשת תולדות

הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע (ד"ה ותלך), שהנה לכאורה תמוה מהו המקרה הנורא שאירע לה עד שמחמתו הוכרחה למהר 'לדרוש את ה', ומה השיבו לה. אלא, שבוודאי ידעה רבקה שיהיה לה בן רשע, וכמו שדרשו חז"ל (נדרים לא.) כי ביצחק ייקרא לך זרע - ולא כל יצחק, אלא שבאה לשאול למה נגזר עליה בן, וביחוד, אחר שהתפללה על הבנים מדוע יארע לה בן, ועל כך באה התשובה 'ויאמר ה' לה שני גויים בבטןך ולאום מלאום יאמיץ', פירושו, כי דייקא אחר ששמע ה' את תפילתה נתן לה בן צדיק, ולשלימות צדקותו 'זיכהו' שיוולד יחד עמו אשר יעמוד לנגדו כל ימי חייו, וכשיעקב יתגבר עליו משם יבוא לתכליתו הטוב, כי כל מעלת 'עקב' היא רק משום ה'עשו' הרבוק בו - הוא היצר הרע הטמון בקרבו ומנסה להדיחו לכבאר שחת, ורק על ידי שמתגבר מליך בעצת יצרו הרע אז הוא מתעלה לאין ערוך¹, ובוזה נתמלאו משאלות לבה של רבקה באופן הכי נאות על צד היותר טוב. וזהו אומרו ולאום, כלומר הבן הצדיק, מלאום - ע"י

והנה מצינו בחז"ל (בר"ר מה ד) שכל האמהות היו עקרות, וגבי האבות מצינו שרק אברהם היה עקר (ראה ילקו"ש רמז עח), ולהאמור יתבאר, כי יצחק ויעקב נולדו בטהרה מאבותיהם הקדושים, ע"כ היו יכולים להוליד בדרך הטבע, אבל אברהם אבינו שהיה בנו של תרח שעבד ע"ז, וכן האמהות היו כולן בנותיהן של רשעים, על כן היו צריכים להיות עקרות כדי שבדרך הטבע לא יוכלו ללדת, ורק על ידי ריבוי בתפילה אל השי"ת יפקדו בדבר ישועה ורחמים, וכיון שיהיו נענין בתפילה נמצא שנהפכו והשתנו לבריה חדשה, וממילא הוסר הקשר והשייכות שהיו להם עם אומות העולם, ועי"ז יוכלו להקים את 'כלל ישראל' בקדושה ובטהרה.

כשזה נופל זה קם - מעלת 'עקב' רק על ידי התגברותו על 'עשו' בפרשתן (כה כב-ג), 'ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם בן למה זה אנכי ותלך לדרוש את ה', ויאמר ה' לה וכו' ולאום מלאום יאמיץ', וביאר בזה

האדם אל השם הוי"ה ב"ה המהווה כל היות הנה נתדבק במקום יותר גבוה ונתהווה להויה אחרת, ואין כאן שינוי רצון, כי על אותה ההויה שהוא כעת לא נגזרה הגזירה (והוא גופיה מתרץ, דמעיקרא גזר הבורא שאם יתפלל תשתנה כל הגזירה טובה ולברכה).

וכדברי 'בעל העיקרים' (מאמר רביעי פ"ח) משל למלך שגזר על כל נתיניו הערלים שדינם למיתה, הרי פשיטא שמי שיחיש למול עצמו ינצל מהגזירה, שהרי אינו בכלל הערלים, כמו"כ העומד בתפילה משתנית מהותו ו'אחר' הוא, ולא עליו נגזרה הגזירה.

הנה אומרים על המתפלל, פלוני התפלל, ובאמת, מצד דקדוק הלשון ביה ראוי לומר פלוני פילל, שכך אומרים אחר עשיית מעשה בלשון 'פעל' שהוא 'פילל'. אלא, לשון התפלל היא מגזירת 'התפעל' כלומר שנפעל באדם - תפילה. ונשתנה ונעשה אדם חדש ובריה חדשה כנ"ל (ספר 'כי אליך אתפלל').

יג. הבט נא וראה מה שכתב הגר"א מוילנא זי"ע (אדרת אליהו) על הפסוק (לעיל ב ז) 'וייצר ה' אלוקים אדם מן האדמה', ודרשו חז"ל (ברכות סא.) הטעם שנאמר 'וייצר' בשני יודי"ן, שרומז ליצר טוב וליצר הרע, וכתב הגר"א, כי זאת נרמז גם בדברי חז"ל (סוף עקצין) 'אמר רבי יהושע בן לוי עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק שלוש מאות ועשרה עולמות, שנאמר (משלי ח כא) להנחיל לאוהבי יש ואוצרותיהם אמלא', והנה 'יש' ר"ת ימין שמאל, ורומז ליצר הטוב שנמצא בימינו של אדם וליצר הרע בשמאלו, ועשרה עולמות זוכה האדם על שעשה מעשים טובים כעצת יצרו הטוב, ואילו לשלוש מאות עולמות זוכה על שהתגבר על יצרו הרע. מעתה אל יתאונן האדם על יצרו הרע המתגבר עליו חדשים לבקרים, כי רק 'בזכותו' ינחל שלוש מאות עולמות, פי שלושים ממה שמקבל על מה ששמע ליצרו הטוב...

על כן יאמרו המושלים, מעשה בבני משפחה אחת שהגיע לביתם מכתב מ'חברת החשמל' (Electric company) בו נכתב שעליהם לשלם סך אלף וחמש מאות שקלים בעבור השימוש בחשמל בחודש האחרון, ויחשכו עיניו וכמעט שלא התמוטט על אתר... ומה עוד שלא ידע מהיכן ישלם סכום עתק שכזה... ויקרא האיש ל'כנס חירום' לכל בני ביתו ויספר להם את כל אשר קרהו ואת פרשת הכסף... והודיע נחרצות כי 'חוב קדוש' הוא מני היום ואילך להצטמצם בשימוש בכח החשמל, וכתשובת המשקל הרי אנו מקבלים על עצמנו להגיע לסכום של חמישה שקלים בלבד להוצאות החשמל מדי חודש בחדשו... בראש ובראשונה, מעתה אין משתמשים במזגנים (air conditioners), וכי תאמרו כיצד נחיה בלי מזגן - הרי אבותינו ספרו לנו שבימיהם לפני כחמישים שנה בלבד - לא היה מזגן מצוי

כי זה שכבר זכה ונבחר בכמה נסיונות ומדרגות הוא נחשב יותר מהמלאך' והוכיח זאת ממה שמצינו בעבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים בשעה שנכנס לבית קדשי הקדשים להקטיר קטורת ולהזות מדם הפר ומדם השעיר, דכתיב (ויקרא טו יז) 'וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר בקדש עד צאתו', ואמרו חז"ל (ירושלמי יומא פ"ה ה"ב) שגם המלאכים אסורים לשהות שם באותה שעה, מאחר ש'דמות פניהם פני אדם' (יחזקאל א י), והרי שהכהן הגדול עלה ונתעלה במדרגתו יותר ממלאכי השרת.

הא למדת עד כמה מתרומם ומתעלה האדם כשעומד בנסיונות בגבורה - עד שמלאכי השרת מצטערים ומורידים דמעות מתוך יגונם שלא הגיעו למעלת 'האי גברא', ועד כמה גדולה חיבתו לפני המקום ב"ה, עד שאין לתאר ואין לשער גודל השמחה בשמי מרום לראות קרוין מחומר זוכה את יצרו למען שמו ית' באהבה". ועל דרך זה גם אין בידינו להשיג גודל זכותו

אחיו הרשע יאמין - יגיע לידי צדקותו ומדרגותיו הגבוהות, ודייקא על ידו יגיע להיות בחיר שבאבות (בר"ר עו א), כי מבלעדי ה'עשו' לא היה להקב"ה כל חפץ בו, שהרי 'מלאכים שאין בהם יצר הרע' יש לו די בשמי ערבות, לאלפים ולרבבות.

בפרשתן (כו א), ויהי כי זקן יצחק ונתקוהו עיניו מראות' וגו', ופירש רש"י, 'כשנעקד על גבי המזבח והיה אביו רוצה לשחטו, באותה שעה נפתחו השמים, וראו מלאכי השרת זהו בזבים, וירדו דמעותיהם ונפלו על עיניו, לפיכך כהו עיניו, ומקור הדברים הוא כדאיתא במדרש (פרקי דרבי אליעזר פל"א) שבשעה שעמד אברהם אבינו לשחוט את יצחק בנו 'היו מלאכי השרת צועקים ובוכים' (וכעין זה איתא גם בבב"ר נו ז, 'נשרו שלש דמעות ממלאכי השרת'), ועמדו המפרשים לבאר מה טעם בכו המלאכים, ואמר הרה"ק רבי יצחק מווארקי זי"ע מאמר נורא, 'שבכו על שהם לא הגיעו לבחי' מסירות נפש בציווי השי"ת,

בכל בית ובית, וב"ה שהם חיו והאריכו ימים... אם כן נלך בדרכי אבות ולא נשתמש במזגן, ואכן כעבור חודש ימים שוב הגיע 'מכתב', והפעם נכתב בו שדמי השימוש הינו רק כמה מאות שקלים בלבד... אך עדיין לא נחה דעתו, הרי התחייב להגיע לחמישה שקלים ותו לא... קרא שוב לכל המשפחה לאסיפה שנייה, והודיע כי אין מנוס אלא להפסיק מלהשתמש במקרר (refrigerator), ונשוב לחיות כמו הדורות הקודמים לפני כשמונים שנה שאף הם 'חיו' בלי מקרר והצליחו להסתדר... לאחר חודש הגיע שוב אגרת בשלישית והפעם דרישה לשלם מאה שקלים בלבד, אלא שהוא רצה לעמוד בקבלה ה'טובה' שקיבל על עצמו... וגזר גזירה שלישית, ששוב אין להעלות את האור בכל רחבי הבית, דיינו במנורה קטנה אדומה המאירה באור קלוש - שעל ידה נראה את צעדינו 'ולא נכשל בעץ ואבן', ואין צורך באור אחר... החלו הילדים לצעוק שלא יוכלו להכין את 'שיעורי הבית'... אמר להם, השכימו בבוקר ותוכלו להנות מאור החמה (שהיא בחינם...), החל מהזריחה ועד השקיעה, ותנצלו את אור החמה לכל צרכיכם...

והנה בתום חודש ימים הגיע הודעה שעליו לשלם סך חמש עשרה אלפי שקלים, כמעט שלא פרוח נשמתו מקרבו... והתקשר לזעוק חמס על הגזל לאור (חושך...) היום, היתכן כדבר הזה, בביתנו אין שום שימוש בכלי הנצרך לכח החשמל, לא מזגן ולא מקרר, ואף לא מנורה כי אם בקושי מנורה קטנה, חייהם אינם חיים, ואתם דורשים ממני סכום עצום שלא נשמע כמוהו, מה זה ועל מה זה... אמרו לו, ש'אין לדיין אלא מה שענינו רואות', וכך רשום אצלם, אך ישלחו שליח לבדוק האם באמת צדקו טענותיו, או שמא משקר עליהם, אדהכי והכי עבר עוד חודש ימים, וכבר הצטבר החוב לשלושים אלף... וסוף סוף הגיע ה'מבקר' וראה שאכן בכל הבית שוררת מכת חושך, ורק מנורה קטנה דולקת - היא המנורה המעידה על הפעלת ה'בוילר' (בוילער)... אז נוכחו לדעת עד כמה הוא 'עם הארץ', והסבירו לו, אכן נראה לך כי רק מנורה קטנה דולקת כאן, אבל היא מדלקת את דוד המים הנמצא במרומי הבית, ומבשלת מים בכל עת יומם ולילה... ומבזבזת כח עצום של חשמל.

לענייננו יאמר, נראה לך מעשה עבודתך כקטן אין בו כלום, דע כי היא מבעירה אש גדולה במרומים, כי ה'תשלום' הגדול אינו על הדלקת האור הרגיל, כשהינך עושה מצוות ומעשים טובים בנחת, אלא דייקא על המנורה הקטנה, כשהכל בוער בקרבך, ו'הבוילר' הולך ומתפוצץ... והוא בכח גדול חושק שפתיו מלדבר מה שאסור... או כשבקושי גדול עוצם עיניו מראות ברע וכיו"ב - על כזה דייקא יקבל שכרו משלם, ויפתח לו ה' את אוצרו הטוב מן השמים... יד. וכך אמר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע לאותם שנאלצו להתגייס לצבא הרוסי 'משאתם מקיימים אף את המצוה הקלה ביותר שמחתו של הקב"ה רבה היא לאין ערוך, חשובה הרבה ללא דמיון ממצוה אף הגדולה ביותר שמקיימים אנו'... (הובא בח"ח חיינו ופעלו ח"א עמ' קע).

באר הפרשה - פרשת תולדות

בקרובה עילאה לאין ערוך, אמנם מאחר ו'תאומים' הם היה בהם 'עירוב' מעט זה בזה, ולכן אחו יעקב בעקבו של עשו הרשע, לרמו שנדבק בו מרשעותו של עשו, וכן נדבק בעשו מעט מקדושתו של יעקב, וזו הייתה כל עבודתם בהאי עלמא - על יעקב להסיר לגמרי את זוהמת עשו מעליו^{טו}, ואילו על עשו להגדיל ולהרבות את חלקו של יעקב אשר בו - שהוא עצמו יתעלה ויתעבר לטב, ולכן קרא הקב"ה בעצמו את שמו 'יעקב' על שם אחיות העקב, כי זה עיקר חשיבותו ש'ידו אוחזת' בעקב עשו - כי יש לו שייכות עם הרע, והוא מתגבר על הרע הזה, כי זה כל האדם, ורק מזה יש לבורא נחת רוח".

ומתן שכרו^{טו} של המתגבר על כל הקשיים והמניעות, ומייגע עצמו על אף כל הדוחק והצער.

בהאי עניינא כתב הרה"ק ה'ישמח משה' זי"ע (בר"ה עוד נראה לפרש... כי הנה שמעתי בחלום) דלכאורה קשה מה טענה היא על עשו שהיה 'רשע', הלא עוד בהיותו עובר במעי אמו בשרם ניתן בו יצר הרע (כמסקנתו של רבינו הקדוש בסנהדרין צא: שיצה"ר בא רק מעת הלידה) כבר היה מפרכם לצאת לבתי ע"ז, והיינו שעצם יצירתו הייתה ברע, ומה טענה יש עליו עד שרשע יקרא, אלא מבאר הרה"ק, שאכן עשו נולד ב'טבע רע', ומכף רגל ועד ראש לא היה בו מתום, לאידך, יעקב אבינו נולד

הרה"ק מליסקא זי"ע (אך פרי תבואה בפרשתו) מבאר הרמז בקריאת השמות עשו ויעקב, על פי מה ששמע מהרה"ק ה'ישמח משה' זי"ע (ונדפס בספרו פר' בראשית, ד"ה א"י ולי מה יקרו) בשם בעל העיקרים, שכשנדקדק בפסוקי התורה בפרשת בריאת העולם נמצא שעל כל בריאה ובריאה אמר הקב"ה 'כי טוב' חוץ מבריאת האדם שם לא נזכר כן. ומבאר טעמא דמילתא, ש'שלימות' בריאת האדם היא רק לאחר שיתקן עצמו בעבודתו, אבל בשעה שבראו הקב"ה לא היה אלא בהמה בצורת אדם, ולא שייך לומר על בריאה זו 'כי טוב' שעדיין לא נגמרה. וזהו שאמר הקב"ה (בראשית א כו) 'נעשה אדם', שכביכול אמר הקב"ה לאדם הבה יחדיו 'נעשה אדם', הקב"ה בעצם הבריאה והאדם על ידי עבודתך. וכתב הרה"ק מליסקא שכל זה נאמר רק לגבי ישראל שהם משלימים עצמם ע"י עבודתו ית', וכביכול האדם שותף בבריאתו, אבל אומות העולם הרי הם כ'חמור', וכדרשת חז"ל על הפסוק (כב ה) 'שבו לכם פה עם החמור - עם הדומה לחמור', ואינם בגדר 'אדם' (שם סא.), וממילא הרי הם 'עשויים' כבר מתחילתם. ומשום כך היה עשו כבר מלידתו 'עשוי' ומושלם, אמנם ביעקב נאמר 'ידו אוחזת בעקב עשו', כלומר שעדיין אינו עשוי אלא ידו אוחזת בעשייה בכדי להשלים עצמו על ידי מעשיו הטובים, ומהאי טעמא קרא לו הקב"ה יעקב (רש"י) להורות עד כמה חביב לפני הקב"ה עבודת האדם ויגיעתו.

טו. וכל זאת נרמז בלשון הפסוק (כה כג) 'ורב יעבוד צעיר', ורב יעבוד - היצר, לייאש ולבטל את האדם מעבודת ה', בעת שצעיר - כאשר הוא ב'קטנות המוחין' ולבו בל עמו. ואכן, ורב יעבוד - עבודה רבה ויגיעה עצומה נדרש מהאדם שיעבוד את ה' בעת שהוא צעיר - בקטנות המוחין. ועי"ז יזכה להיות ורב - לעלות למדרגה גבוהה מאחר שעבד את ה' כנגד טבעו בעת צעיר - בזמנים הנמוכים. ולא עוד אלא שיקבל שכר טוב ורב על כך שיעבוד צעיר, שעבד בכל אותן השעות שהיה ב'קטנות'.

טז. כדברים הללו ביאר גם הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (לקוטי הרי"ם) במה שנאמר (כה כז-כח) 'ויהי עשו איש יודע ציד וגו', ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו, ופירש רש"י, וז"ל, יודע ציד - לצוד ולרמות את אביו בפיו, ושואלו אבא היאך מעשרין את המלח ואת התבן, כסבור אביו שהוא מדקדק במצות, וע"כ היה אוהב אותו מאחר ש'צד' ורימה אותו בפיו, ולכאורה תמוה הרבה, שאף אם נאמר שעשו אכן מדקדק במצוות ומעשר מלח ותבן, אך מה ערך יש לזה כלפי עבודתו הנוראה של יעקב אבינו שהיה 'יושב אהלים', ושקוע כל כולו בתורה ובעבודת ה'. אלא שיצחק אבינו חשב שיעקב הינו 'איש תם' - 'בטלן' ואינו בקי לרמאות, ואם כן מה רבותא יש שעוסק הוא כל היום בתורה, אכן 'עבודתו' של עשו יש בה מעלה יתירה, שהגם שהוא 'סוחר' ואיש שדה מכל מקום מדקדק במצוות, על כן אהב יצחק את עשו יותר מאת יעקב, אך כאשר נתברר ליצחק לבסוף ערמימותו של יעקב בנטילת הברכות אזי אמר 'כיון שעכשיו אני רואה שגם ליעקב יש את ענין הרמאות, ואף על פי כן לומד תורה יומם ולילה, אם כן הוא חשוב יותר ממך, וגם ברוך יהיה'...

יז. יש שביארו, שמהאי טעמא רצה יצחק לברך את עשו, כי בראותו שהוא נוצר ונולד עם טבעים רעים וקשים, אמר, הנה בני זה נולד בתכונות רעות ומגונות ולכן יצא ממנו מה שיצא, על כן אברכהו, שהרי איננו אשם

משמרת וחקותי - להיטיב לבריות

עתה ברוך ה' (שם כח), ולא מצאוהו עוד תלאות מקנאים ודברי ריבות כאשר בראשונה. אמנם ליעקב לא תלה בזכות אחרים כלל כי הוא אמנם מנעוריו יושב אהלים ללמוד וללמד דעת את העם בפרט באהלי שם ועבר ששם עלה כל מבקש ה' בלי ספק. ללמדנו כי הקב"ה חפץ שיהיו בריותיו גומלי חסדים זה לזה, והמיטיב לאחרים הוא מוכן ומזומן לקבל ברכת ה'.

והנה הרמב"ן מפרש מה שנאמר 'וישמור משמרתו מצוותי חוקותי' בזה"ל, חוקותי - ללכת בדרכי ה' להיות חנון ורחום עושה צדקה ומשפט ולצוות את בניו ואת ביתו בהם. הקשה הג"ר שמעון שוואב זצ"ל (מעין בית השואבה), מדוע נקראת ההטבה הלזו בשם 'חק', הרי ענין להיות חנון ורחום ולעשות צדקה ומשפט עם אחרים הוא דבר שכלי, ותירץ דקאי על דרך ה' להיות חנון ורחום גם למי שאינו בדאי"ט, וזה אינו שכלי רק

בפרשתן (כו ג-ה), 'ואהיה עמך ואברכך וגו', עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתו מצוותי חוקותי ותורותי, וביאר ב'ספורנו' בזה"ל, וישמור משמרתו - עשה תמיד המשמרת המיוחדת לי שהיא לגמול חסד"י, כאמרו (תהלים כה י) 'כל אורחות ה' חסד ואמת', ולהורות חסאים בדרך, וזה עשה כאשר קרא בשם ה', ושמר גם כן מצותי חוקותי ותורותי. עב"ל.

והקשה ה'ספורנו' מדוע רק לגבי יצחק מצינו בכתוב שבירך אותו הקב"ה בזכות אברהם אביו ולא בזכות עצמו, ואילו אצל אברהם וכן אצל יעקב זכו לברכות ה' מחמת עצמם, ומבאר, כי פסוק זה נאמר בטרם התעורר יצחק לקרוא בשם ה' ולזכות את הרבים, אבל אחר שקרא בשם ה' נאמר (כו כו) ואבימלך הלך אליו מנר, ואמרו ראה ראינו כי היה ה' עמך אתה

במצבו זה, ואילו לעומתו יעקב אחיו אין מגיע לו שכר שהרי צדיק גמור הוא בטבעו מלידה. באותה שעה נכנס אליו יעקב, ואמר לו - אנכי עשו בכורך (כו ט), דע לך אבי, שאינני צדיק גמור כמו שחשבת, אלא נדבק בי מרשעותו של עשו, ויגיעה רבה עלי להתייגע כל ימי חיי להיטהר מזה, ומכיוון שכן, אף לי חלק ונחלה ב'ברכות'. כשמוע יצחק את דבריו, קרא לו וימש את ידיו ואמר 'הקול קול יעקב והידים ידי עשו', אכן קולך הוא קול הקדושה, אך רואה אני שנזרקה בך ממידותיו של עשו הרשע ע"י וידו אוחות נדבקה בך ממידותיו של עשו, ועל כן אברכך ב'ויתן לך'. עפי"ז יבואר נמי כי כשחזר עשו הרשע מצדו נענה וזעק 'הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמיים' (שם לו), משמע יצחק כי כן, אמר אם אכן יש לו שייכות ל'ערמה', מתוך רשעותו של עשו שנדבקה בו, ועליו להתייגע להיטהר ממנה, אזי גם ברוך יהיה (שם לג).

יח. כאשר הקים הגאון ר' מאיר שפירא זצוק"ל את ישיבתו המעטירה 'חכמי לובלין' נסע לארה"ב להתרים נדיבי עם, ושהה שם בחודש תשרי תרפ"ז, והנה לקראת 'שמחת תורה' נחלה ה'משמש' שנלווה אליו, וכשחזר המהר"ם שפירא מה'הקפות' בליל שמחת תורה ראה אותו שוכב מרותק למיטתו, אין צורך להאריך את הרגשת המשמש - להיות שוכב בדד בליל שמח"ת במקום להיות בבית הכנסת ולשמוח בשמחת התורה, מיד התעטף מהר"ם שפירא בטליתו ופתח בקולו האדיר והנעים באמירת פסוקי 'אתה הראת' כעומד לפני 'עמוד התפילה' בבית הכנסת מלא מפה לפה וגדוש בהמון עם... והמשיך בעריכת סדר ההקפות כשהוא מפזז ומרקד בהתלהבות, והכל בכדי להיטיב לשני את הרגשתו...

באמת אמרו, לא היה צריך מהר"ם שפירא 'ספר תורה' לרקוד עמו, כי מלבד שהוא עצמו היה לעבדיגע ספר תורה (ס"ת ח), הרי מעשה זו של גמילות חסדים הוא גופי תורה...

וכבר אמרו כי מעלת ה'יין' הוא שממעט עצמו בשביל לשמח אחרים, ה'בקבוק' מתמעט ומתרוקן ואילו הבריות ששותים ממנו מתרבה שמחתם...

יט. ואל תאמר היאך אוכל לנהוג במידות טובות עם 'פלוגי'... שהוא אדם קשה ורע לבריות, כי אין הדבר תלוי אלא בך... ואם אתה תסתכל עליו בעין טובה אף הוא ישיב לך כגמולך הטוב...

בדרך צחות מסופר על אחד שהזמין את ה'לבנה' ל'דין תורה', וכה הייתה טענתו, כי לאחרונה הלבנה 'רודפת' אותו, ובכל אשר הוא פונה היא פונה אחריו - אם הימין ואיימינה גם היא, ואם השמאל ואשמאילה, בעמדו מהליכתו תעמוד גם היא... משיכוף את גופו גם היא מתכופפת עמו - בקיצור, לא נתנה לו הלבנה מנוח, אמר לו הדיין שמעתי את תלונתך, אבל אי אפשר לדיין לפסוק הדין בטרם ישמע את טענת שני הצדדים, על כן אבקשך שתשוב הנה בעוד כמה ימים... כעבור כמה ימים שב היהודי מתוך צפיה דרוכה לשמע פסק הדין, ויען הדיין ויאמר,

באר הפרשה - פרשת תולדות

הוא 'חוק' מדרכי השי"ת להטיב להם, וכך עשה אאע"ה שהלך בדרכי השי"ת בזה².

כתב רבינו הריטב"א (סוף פסחים, בפירושו על הגש"פ ד"ה ואתן ליצחק) לבאר מדוע נולדו יעקב ועשו כתאומים. כי רבים יענו ויאמרו - אין ביכולתי לעסוק בתורה ועבודה, כי מה אעשה שלא נולדתי לאב ואם צדיקים כפלוגי הצדיק, או יאמרו מה אעשה ולא נולדתי בעת ששלט מזל טוב בזמן לידתו של פלוני, או במקום שנולד צדיק פלוני. לזה עשה הקב"ה שיהיו יעקב ועשו תאומים שנולדו לאותם אב ואם באותו המזל ובאותו המקום, ואעפ"כ זה פירש לרשעו וזה פירש לתומו וצדקותו. ללמדך, שלא הטבע גורם ולא המקום גורם כי אם רצונו³ ועבודתו⁴

יעקב ועשו האמורים - אין הדבר תלוי אלא בי

בפרשתן (כה יט), 'ואלה תולדות יצחק', ופירש רש"י, 'יעקב ועשו האמורים בפרשה', רמזו בה צדיקים, שעל כל בר ישראל לדעת שהוא עומד תמיד בפרשת דרכים - ובידו הבחירה אם ללכת בדרכיו של יעקב דרך הטוב ועוה"ב, או בדרכי עשו דרך הרע, ועליו לעשות הפרשה - להבריל בין האור ובין החושך וללכת אחרי ה' ותורתו.

אכן, דברתי עם הלבנה - מה לה כי נטפלה להצר צעדך, ללכת אחריו ולחקות את מעשיך, אך היא טענה לעומתך שמעולם לא הסכינה עשו כן, אתה הוא שהתחלת... אתה אשם בכל... אם אך תפסיק להביט ולהתבונן בה כל כך הרבה גם היא תפסיק לחקות אותך... והמבין יבין...

וכן למדנו מהא דכתיב בפרשתן (כו מד-מה) 'וישבת עמו ימים אחדים עד אשר תשוב חמת אחיך, עד שוב אף אחיך ממך ושכח את אשר עשית לו', ולכאורה צריך ביאור כפל הלשון - שאמרה 'עד אשר תשוב חמת', וחזרה לומר 'עד שוב אף אחיך'. וביאר הגאון רבי יצחק בן הגה"ק רבי חיים מוואלאז'ין (בספרו פה קדוש) עפ"י דברי אביו הגר"ח (כתר ראש קיט) וז"ל, אמר רבינו, דבר מנוסה אם יהיה לאדם שונאים ח"ו, יפעל אצל עצמו שהם צדיקים גמורים, וידין אותם לכף זכות, ומיד יתהפך לבנם לאוהבים לו. ובזה ביאר הגר"ח את כפילות הפסוק, שבא לומר גם להיפך, אם רוצה האדם לבדוק האם פלוני שונאו יבדוק בעצמו אם לבו שלם עמו, וזהו שאמרה רבקה, מנין תדע שתשוב חמת אחיך עליך, בזמן שתרגיש כי כבר שב אף אחיך ממך - כלומר ששב והלך כעסך שבקרובך עליו, הוסיף הגר"ח שאין זה רק סימן אלא גם סיבה - אם יסיר מעצמו כל תלויותיו על רעהו יפסיק רעהו מלשנוא אותו.

כ. ואכן ה'שובר' את עצמו ואת מידותיו להיטיב גם למי שאינו ראוי 'בדין' הוא שיטול שכרו משלם ויתברך בכל אותם הברכות האמורות בעניין. וכמו שביאר הגה"ח רבי משה מידנער זצ"ל (הו"ד בתורת אבות ד"ה ויעתר) בהא דכתיב בריש פרשתן (כה כא) 'ויעתר יצחק לה', ופירשו חז"ל (יבמות סד.) 'ש'ויעתר' הוא מלשון 'עתר של תבואה' (קלשון), 'מה עתר זה מהפך התבואה ממקום למקום, כך תפלתן של צדיקים מהפכת מידותיו של הקב"ה ממידת הדין למידת רחמנות', ולכאורה מדוע באמת כוחם גדול כל כך להפך מידותיו של הקב"ה, אלא שהשי"ת נוהג במידה כנגד מידה, ומאחר 'שהם מהפכים את המידות והתשוקות שלהם להקב"ה, על כן יש בידם להפך גם מידות של מעלה כביכול'. וזה שנאמר 'ויעתר יצחק לה' - 'יצחק האט זיך איבער געמאכט אין גאנצען צו גאט ב"ה' (יצחק הפך עצמו לגמרי עבור השי"ת). והדברים אמורים בכל עניין ש'הופך' עצמו, בבין אדם למקום ובבין אדם לחברו, שעל ידי זה 'הופך' את כל הדינים וממשיך עליו שפע רחמים וחסדים בלא גבול.

כא. איתא בגמ' (ע"ז יז.) על רבי אלעזר בן דורדיא, שכשרצה לחזור בתשובה הלך וישב בין שני הרים וגבעות, אמר הרים וגבעות בקשו עלי רחמים, אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו וכו', אמר שמים וארץ בקשו עלי רחמים, אמרו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו וכו', אמר אין הדבר תלוי אלא בי. הניח ראשו בין ברכיו וגעה בבכיה עד שיצתה נשמתו. יצתה בת קול ואמרה, רבי אלעזר בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא וכו', בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בכמה שנים ויש קונה עולמו בשעה אחת, ואמר רבי לא דיין לבעלי תשובה שמקבלין אותן אלא שקורין אותן רבי. והתקשו המפרשים מדוע באמת נקרא בשם 'רבי' ששם זה הוא מלשון רב המלמד ומורה דרך, ומה לימד אותנו רבי אלעזר בן דורדיא עד שנקרא רבי. אך באמת יסוד גדול למדנו מדבריו שאין הדבר תלוי אלא בי, ובדין הוא שייקרא 'רבי' על כך בלבד.

בדרך צחות אמרו מעשה באחד שנכנס אל בית המרחקת (Pharmacy) וביקש וויטמין לחיזוק והצלחה, הושיט לו הרוקח איזה וויטמין, שאלו הלה, כמה פעמים עלי ליטול סממנים אלו מדי ביום בכדי שעל ידם אתחזק בתורה

באר הפרשה - פרשת תולדות

י

של אדם הוא הקובע האם יהא כ'עקב אבינו' או ולעולם אל יתייאש האדם, וגם אם נפל ח"ו - יעזוב כעשו אחיו... את 'העבר' ויתחזק לעבודתו ית"ש מתוך

ויראת שמים... אמר לו הקורח, טעות היתה בי, חשבתי שאתה מבקש לחיזוק כוחות הגוף... אם ברצונך בחיזוק הנפש והנשמה עליך לקחת סם אחר שהוא בדוק ומנוסה - וויטמין 'ב' (B), שאין הדבר תלוי אלא 'ב', שיש בו ההכרה השלימה שהכל תלוי ברצונו ובחפצו...

כב. ואכן בזה נבדלו עשו ויעקב, וכמו שפירש הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (בפרשתו) בלשון הכתוב (כה לד) 'ויבז עשו את הבכורה', כי 'בכורה' עניינה 'התחלה', ויבז עשו את 'התחלה' - אין בו כח להתחיל... וזה כל טבעו ותכונתו של עשו הוא העצלות והרצון שלא לעשות מאומה... ונרמז זאת בשמו על שם 'שהיה נעשה ונגמר בשערו כבן שנים הרבה' (רש"י כה כה), והיינו שהוא אוהב את המנוחה לשבת בטל ולחשוב כאילו הכל כבר נעשה. וכן פירשו במה שאמר ליעקב 'הלעיטני נא מן האדום האדום הזה' (כה ל) - שביקש שישפוך את הנזיד לתוך פיו, ואפילו פעולה קטנה כאכילה עם הכף מתוך הקערה לא אבה עשות. וכך עניינו גם בעבודת ה' שסמך על כך שהוא 'בן של קדושים' - בנו של יצחק ובן בנו של אברהם אבינו, וכבר אינו צריך לעשות כלום לחובתו בעולמו.

לא כן היא מידתו של יעקב שתמיד היה 'יגע' בעבודה, וכפי שהעיד עליו הכתוב (להלן לב כט) 'כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל'. ומהאי טעמא היה יעקב מפרנס לצאת לבתי מדרשות אף שלמד תורה במעי אמו מפי מלאך, ולכאורה מה צורך יש לו ללמוד בבית המדרש אחר שכבר זכה ללמוד תורה ממלאך ה' צבא-ות (ואינו זקוק לרב הדומה למלאך ה' צבא-ות...), אלא כי יעקב נתאוה לחיי יגיעה, ורצה ללמוד בעצמו מתוך עמלה של תורה.

ובזה יש לבאר מה שכתב הבעל הטורים (כה כה) 'עשו' בגימטריא 'שלום', ולכאורה תימה רבתי היא וכי עשו הוא איש השלום והלא בעודו במעי אמו כבר נלחם עם יעקב אחיו, וכולו אדמוני שופך דמים אשר ברכתו ותפארתו היא 'על חרבך תחיה', ומה לו ולשלום, אלא שכך היא מידתו של אותו רשע להיות במריבה עם כל העולם אך עם עצמו ו'יצריו' הקשים הוא חי בשלום ובשלווה... לא יחלוק על יצרו, ולא ילחם לשבור את טבעו ומידותיו, אכן מידתו של יעקב היא ההיפך מן הקצה אל הקצה, עם כל העולם כולו הוא שרוי בשלום ושלווה חוץ מעם עצמו, ולעולם מרגיז יצרו הטוב על יצרו הרע.

כג. מילתא דשכיחא שיש הטוענים ומתאוננים, אילו היו בידי כשרונותיו של פלוני או התמדתו ושלל מעלותיו בודאי הייתי מצליח ומתעלה, מה אעשה שלא ברכו אותי מן השמים ב'ראש חזק' ובשכל טוב וכיו"ב, וכנגד 'טענה' זו אמרו בעלי המוסר בדרך משל לאחד אשר היה עוסק למלאכתו בשליחות יד, ותמיד היה מחזר ומחפש אחר 'מציאות'... פעם אחת נקלע למקום מסחר היהלומים, והחל תר אחר טרף לביתו, והנה הוא רואה בעשיר אחד המיסב עם ידידיו בשולחן אחד ומראה להם יהלום גדול נדיר ביופיו השווה הון תועפות, והרי 'עין רואה והלב חומד', מיד גמר בדעתו שיהלום זה יגיע לידו בכל דרך שהיא. לשם 'מטרה' זו הלך בסמוך לעשיר (מאחוריו) ו'באשר תלכי אלך'... משראה שהעשיר קונה כרטיס נסיעה להפליג באניה, הלך ושיחד את רב החובל שיקבע מקום מלונו בחדרו של העשיר. ויהי בחצי הלילה... כשראה הגנב כי העשיר מתעמק ב'פרק הישן' בעומק לפנים מעומק, קם הגנב ממיטתו (לא) ישן בה, והחל 'מפשפש במעשיו' ובודק בכל חפצי העשיר, באמתחותיו ובכליו ואף בבגדיו, אחת מהנה לא נעדרה, ולמרבית הפלא לא הצליח למצוא את מבוקשו, וככל שהרבה במאמצים העלה חרס בידו, בחרי אף שב למיטתו בידיים ריקניות.

למחרת היום פתח הגנב ושאל את 'שכנו' העשיר, בהקדמת ווידוי שרצה לגנוב ממנו את היהלום, והביע פליאתו העצומה, שהלא גנב מומחה הוא מזה ארבעים שנה 'וב"ה' ראה ברכה בעמלו ומעולם לא נכשל, כיצד עתה רחקה ממנו ההצלחה, וביקש בתחנונים שיגלה לו הרז היכן היה מוטמן היהלום. השיב לו העשיר, אף אני אשיב לך כגמולך... דע לך כי מני אותו רגע שהתקרבת לשולחן לראות את היהלום לא מצאת חן בעיני, ובשעה שבקשת להיות שכן עמי בחדר גברו חשדותיי והבנתי היטב את רצונך ומאווי ליבך, אי לזאת נטלתי את היהלום והטמנתי אותו בכיס בגדך, כי ידעתי שלא תחפשונו אלא ברשותי, ובכך יהא 'בידיים טובות'... והנמשל שיש שנדמה להם שהאבן הטובה ברשות אחרים - שהם זכו לחכמה בינה ודעת, וכל אחד מהם מחשב 'חשבונות רבים' אילו היו בידי כשרונותיו של פלוני, מצבו של פלוני... והרבה כיו"ב... ואינם יודעים כי 'היהלום' נמצא ברשותם, ודווקא התנאים והכשרונות שלהם הם המפתח והדרך להצלחתם.

באר הפרשה - פרשת תולדות

התחדשות²⁷, וכך ביארו צדיקים במה שנאמר (כה לד) 'ויבו עשו את הבכורה', כי הנה ה'בכורה' מרמזת על עבודת האדם להתחדש בכל עת, ולהתחיל הכל מחדש - כאילו עתה נולד, ועשו הוא הסט"א מבזה את חשיבות ההתחלה, והוא מנסה להערים הררי קשיים על האדם לבל יתחיל מחדש, במענות שונות ומשונות, שגם אתמול רצה להתחדש וכהנה רבות²⁸, ולהפילו לייאוש רח"ל²⁹, וזאת מוטל עלינו לדעת שאין זה אלא עצת היצר ותו

לא - כי יודע הוא אל נכון שבאם היהודי יתחדש בכל עת אין לו מה לנסות להבשילו מעת לעת, כי מיד ישוב ויתחדש...

ובך היא עיקר עבודתו של איש יהודי, להתחזק תדיר, ולחדש כנשר נעוריו מבלי להביט על הכשלונות שהיו לו בעבר, מתוך הידיעה והאמונה כי בכל מצב שלא יהיה - תמיד הקב"ה מצפה עליו שישוב³⁰, ואם

כד. הגה"ק רבי מרדכי חיים סלאנים זי"ע היה רגיל לומר, שהנה חז"ל דרשו על האמור (כה כג) 'ולאום מלאום יאמץ' - כשזה קם זה נופל, ויש לדקדק בלשון חכמים מרפא שלא אמרו כשזה נופל זה קם אלא כשזה קם זה נופל, ללמדנו שאפילו אם שקוע האדם ב'בוץ' עד למעלה ראש אך תיכף כשמתמלא רוח חיזוק 'זזה קם' - מיד מחליש את היצר 'זזה נופל' (הובא במאמר מרדכי).

כה. ובזה ביארו בדרך הרמז בדרכם של גויי הארצות לחוג יום אידם ביום ראשון, כי המה רוצים לתפוס את כח ההתחדשות מיד בני ישראל, על כן יערכו חגא בתחילת השבוע החדש, אבל, לעומתם מקדימים בני ישראל ע"י זה שהם מוסיפים מחול על הקודש בצאת השבת, ונמצא שהרגעים הראשונים של ששת ימי המעשה הם קדושים לה' בקדושת השבת, ובזה ממשיכים על עצמם את הכח להתחדש. ולכן סעודה שלישית בשב"ק היא כנגד יעקב אבינו (וכנסח התפילה שאומרים 'הנה אנכי בא לקיים מצות סעודה שלישית של שבת נגד יעקב וכו', ויקיים בנו מקרא שכתוב והאכלתיך נחלת יעקב אביך), כי כח ההתחדשות הוא נחלת יעקב אבינו שקנה את הבכורה מעשו הרשע.

כו. זה דרכו של עשו לומר 'הנני הולך למות' (כה לב), אולם יהודי צריך תמיד להיות בחיות ובשמחה. וכבר אמר הרה"ק מקאצק זי"ע שיש בכוחו להחיות מתים, אולם הרבה יותר מועיל ונחוץ הוא להחיות חיים... פעם ראה הרה"ק מרוזין זי"ע אחד היושב בביהמ"ד והוגה בתורה באישון ליל ובעייפותו הגדולה היה מתנמנם מעת לעת, ותיכף היה מתחזק ומעורר עצמו באומרו לנפשו 'הרי תיכף אמות ומחובתי לנצל את הזמן בעודי עלי אדמות'... אמר לו הרה"ק אל תאמר כזאת כי כך היא דרכו של עשו שאמר 'הנה אנכי הולך למות', אלא כך תעורר עצמך - הרי אני חי, וכי לזאת יקרא חיים...

כה אמר הגה"ח רבי מרדכי חונא מחסידי הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע, דזהו מרומז בקרא (תהלים כו ד) 'לא שיבתי עם מתי שוא', מתי שוא היינו החיים בעולם ומתהלכים כאילו היו כבר 'מתים', בעת האכילה והשתיה הינו 'חי' ומקבל חיות, ובעת התורה והתפילה נרדם... וכיו"ב בכל ענין רוחני לעומת גשמי, כי מסוכן לשבת עמהם ולהתקרב אליהם.

כז. וכפי שיש ללמוד ממה דכתיב בפרשתו (כו טו) 'ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול וכו' ותלבש את יעקב בנה הקטן', ולכאורה יפלא שהרי 'תאומים' היו ונולדו כאחד ומדוע יקרא זה 'קטן' וזה 'גדול'. ורמז בה הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע, במשל למי שבכה לפני בני משפחתו כי אביו הזקן פסק מלראות ומלדבר וכו', ולמחרת הוא שומע את בנו בן ארבעת השנים בוכה ומיילל על זה שאחיו הקטן שעדיין לא מלאו לו שנה תמימה גם כן אינו יכול להלך ולדבר, ונעשה שחוק גדול בבית... וההסבר, כי הקטן שעדיין אינו הולך ברגליו ואינו מדבר הרי כל עתידו לפניו, ועוד יבוא יום ובעזוהשי"ת יתחיל להלך ולדבר, לעומתו, הזקן פסק מללכת ומלדבר, ואבדה תקוותו, כי ההליכה והדיבור לא יחזרו אליו, זה דבר הגורם צער וכאב. כך הם 'יעקב ובניו' נקראים 'קטן' לומר שאף נפילתם איננה סיבה מספקת לבכות ולהתייאש, כי עדיין כל עתידם לפניהם - לשוב בכל עת ולהתחדש מעתה לעשות רצון אביהם שבשמים... ואילו עשו 'מוכן' הוא, ולעולם לא יתקן עצמו - זה אכן צער וכאב.

עוד מבאר הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע (מאמר מרדכי, הובא ביסוד צדיק תולדות), כי אין ההורים בודקים את התינוק קטן בגשתם אליו האם הוא נקי, אלא מחבקים ומנשקים אותו וחיבה יתירה נודעת לו, ואילו בן גדול המלוכלך הכל מתרחקים מאתו. ולכן כינה את יעקב אבינו 'קטן', כי יעקב ובניו ינחו בחיק אביהם שבשמים אשר מקרבם מחבקים ומנשקים בכל מצב שיהיו, אף כשהם מלוכלכים בכתמי העוונות, ואילו את הנכרים בני עשו כינה הכתוב 'הגדול' כי מהם הוא מתרחק ואינו מושיעם כי מלוכלכים הם.

מתוך הקנאה שנתקנאו בו פלישתים סתמו כל הבארות אשר חפרו בימי אברהם אביו, כדי שלא יוכל יצחק להועיל עצמו בהן ולהשקות זרעותיו ומקנהו, ואח"כ נתגבר יצחק וחזר וחפר אותן, וקרא להם בשמות אשר קרא להן אביו, ועשה כן לכבוד אביו. וממה שהתורה הודיעה זה, נראה שנחשב לו לזכות. ויש בזה התעוררות, וקל וחומר, שלא ישנה אדם מדרך אבותיו, שהרי יצחק אפילו את שמות הבארות שקרא אביו לא רצה לשנותן, וזה קל וחומר לדרכי האבות ומנהגותיהם ומוסר שלהם, ואולי מפני זה לא נשתנה שמו כמו שאר האבות (אברם לאברהם, יעקב לישראל) וזו מידה בנגד מידה לא, עכ"ל.

ישוב יחזור להאיר כבראשונה^{כח}. ולעולם לא יתייאש מחמת הקשיים המתגברים עליו, ואף כשאינו רואה סימן ברכה בעבודתו, כי חובתו בעולמו להילחם ולהתייגע, ואם יעשה את שלו אזי הקב"ה יעזרנו ויתן את אויביו בידו^{כט}.

האמורים בפרשה - לפרוש ולהתבדל מן הרע

בפרשתן (כו טו-כא), 'וכל הבארות אשר חפרו... וישב יצחק ויחפור את בארות המים... ויקרא להם שמות בשמות אשר קרא להן אביו... הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ', וביאר רבינו בחיי בזה"ל, יגיד הכתוב, כי

כת. בדרך זה פירש הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (אות י) בשם אביו הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע בלשון הכתוב 'ראה ריח בני כריח השדה אשר ברכו ה'', כי הנה בעת שמזבלים את השדות יש שם ריח רע ביותר, ומ"מ אין זה פוגם בתבואת השדה כלל, שהרי כעבור זמן מה יפוג הריח הרע, ושוב נודף ריח טוב מהפירות. אדרבה, כל 'טיבם' של הפירות יבוא כתוצאה מהזיבול. והן הן דברי יצחק אבינו ראה ריח בני כריח השדה, שאף אם הוא חוטא ח"ו, ויש בו ריח רע, אין זה 'פגם' בעצם פנימיות נפשו הטהורה, אלא אם יחזור בתשובה ישוב ריחו הטוב להחיות את הכל, וכל זה מפני אשר ברכו ה' 'וברכתו הקדושה לעולם תעמוד'.

כט. וכן מצינו בפרשתן דכתיב (כה כו) 'ואחרי כן יצא אחיו וידו אוחזת בעקב עשו', וכל הרואה יתמה, מדוע אחז בעקב עשו וכי עלתה על דעתו שיוכל להשיבו למעי אמו לאחר שכבר יצא לאוויר העולם, ומה תועיל אחיזתו בעקביו. וביאר הרה"ק הרמ"מ מלעלוב זי"ע עפ"י דברי הרה"ק מקאצק זי"ע שכל מה שהאדם מתייאש הן ברוח הן בגשם, אינו אלא מכיוון שהוא חושב שהוא עושה והוא פועל... על כן כשיראה שלא יעלה הדבר בידו, הוא מתייאש ועוזב את הכל. אבל המאמין יודע כי כל מעשי האדם אינם אלא השתדלות עד כמה שידו מגעת, אבל מה שייעשה ייעשה בידי הקב"ה 'אדון כל המעשים', ובאמונה זו לא יתייאש לעולם שהרי אין הדבר תלוי בו יעשה כפי יכולתו ותו לא מידי. כיו"ב, כשראה יעקב כי הוא מפסיד את הבכורה, עשה ככל אשר לאל ידו ואחז בעקבו... ואכן בזכות זה נתגלגל שסוף דבר באה אליו הבכורה, כאשר עברה על עשו רוח שטות למכור את הבכורה בעד נזיד עדשים, כי הקב"ה 'הרואה ללבב' ראה תבערת לבו וסייע בעדו להשלים רצונו. וללמדנו בא, שאף אם נראה לאדם כי כל השערים ננעלו בפניו, אם ישתוקק בכל ליבו ובכל נפשו, ולא ינוח ולא ישקוט ויעשה ככל אשר בידו, לבסוף יעזרהו הקב"ה שלא כדרך הטבע וישיג את שאהבה נפשו.

כה אמר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (ח"ח על התורה בפרשתן), וז"ל, ענין הבארות אשר חפר יצחק מלמדנו שלעולם לא ירפה האדם את ידיו מלהמשיך את העסק אשר התחיל, אל יאוש ואל כשלון, אם יצחק אבינו חפר ולא מצא מים חפר באר אחרת, עד שמצא מים, ואם רבו עליה חפר באר אחרת, וכ"כ המשיך במלאכת החפירה עד שסוף דבר חפר ומצא באר שלא רבו עליה, וקרא שמה 'רחובות'. כן הדבר בכל הענינים החומריים והרוחניים, הן במסחר והן בלמוד התורה ואם מי שהוא אינו מצליח בתחלה בלמודו, אל יעזוב את התורה כי 'סוף הכבוד לבוא', ואם נכשל תחלה אבל יעמוד על אמתתה לבסוף. עכ"ל.

ל. והיינו טעמא, כי כאשר האדם משנה אפילו מעט מדרכי אבות ומיקל לעצמו לפרוץ גדרים וסייגים מהגבול אשר גבלו ראשונים, מסוכן הוא טובא 'להתגלגל' בנפילה אחר נפילה עד... ה"י.

כדברים האלו כתב הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (בפרשתן ד"ה ולאום) לפרש מה שאמרו חז"ל (מגילה ו.) על הפסוק 'לאום מלאום יאמץ' - כשזה קם זה נופל, וז"ל, אי אפשר שיהיו שני הדברים ביחד, אם יהודי מיקל לעצמו בענין כלשהו נעשה לבסוף קל, ואם הוא מיקל עוד יותר סופו שהוא נעשה קל שבקלים ח"ו. הכלל הוא, שאסור לזוז אפילו כחוט השערה מגבול הקדושה.

והנה יעקב אמר לאביו 'אנכי עשו בכורך' (כז יט), וידועה התמיהה כיצד יאמר כן יעקב אע"ה שהיה עמוד האמת (ועיין רש"י), נוראות מבאר בה הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תורת משה השלם בפרשתן) שהרי באותה שעה היה יעקב לבוש

באר הפרשה - פרשת תולדות

בבגדיו של עשו, ומלבושיו של אדם משפיעים על הלוּבש אותם, ולכן, כשהיה עומד בבגדי עשו היה בידו לומר לשון המשתמע לשני פנים, לומר 'אנכי עשו בכורך'. ואם כי בוודאי אין לנו שמץ השגה אפילו במשהו בקדושתו של יעקב שלימתא, אך ללמד בא עד כמה צריך להיבדל מן הרע ואפילו מ'בגדי' גויים, ותן לחכם ויחכם עוד... גם מצינו בפרשתו עד כמה 'המקום' גורם, וכמו שפירש רש"י מה שנאמר (כה כב) 'ויתרוצצו הבנים בקרבה - רבותינו דרשוהו לשון ריצה, כשהיתה עוברת על פתחי שם ועבר יעקב רץ ומפרכס לצאת, עוברת על פתחי ע"ז עשו מפרכס לצאת', והרי שעצם הקרבה לאותם מקומות כבר השפיעה כל כך עד שפרכסו לצאת, ומכאן ילמד האדם עד כמה צריך להרחיק עצמו ממקומות שאינם הגונים.

וכך פירש הרה"ק המגיד מזלאזיץ זי"ע בספרו 'תורי זהב' (כה כה) מה שנאמר ביעקב 'וידו אוחזת בעקב עשו', כי ידוע שאין היצר הרע מנסה בתחילה להחטיא את האדם בעברות חמורות, אלא מתחילה מפתה אותו לעברה קלה, בדברים 'שאדם דש בעקבו', ואם ישמע לו ח"ו ימשיך להסית אותו לעברה חמורה יותר, והיום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו לך עבוד ע"ז (שבת קה:), ועיקר עבודתו של אדם שלא לתת לו אפילו פתח קטן שממנו יכנס הפילו, אלא תיכף כשבא להסיתו לדבר קל יעמוד כנגדו להכניעו. וזהו שאמר הכתוב ביעקב 'וידו אוחזת בעקב עשו', שמיד כאשר בא 'עשו' הוא היצר הרע להחטיאו בדברים שאדם דש בעקבו הרי ידו של יעקב אוחזת בו - ביצר הרע להכניעו. מעין זה פירש הרה"ק ה'אורח לחיים' מזלאטשוב זי"ע (ד"ה א"י וידו) 'כלומר, העברות שהיה עשו דש בעקבו ולא היה אצלו שום נדנדוד עבירה, יעקב אחז בהם ושמרם מאוד מאוד שלא לעשותם'.

נוראות אמר הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (עיי' בא"ח דרשות, פרשת בהעלותך ד"ה וכי תבואו מלחמה) בדברי חז"ל (בר"ר סה ס) על הפסוק בפרשתו (כז כב) 'הקול קול יעקב והידיים ידי עשו' - בשעה שיעקב מרכין בקולו (נחלש מלהשמיע קולו בתורה ובתפלה - שלכן כתיב 'הקל' קול יעקב תיבה ראשונה חסרה וא"ו, כי הוא מלשון 'קל') ידי עשו שולטות, ולכאורה קשה מדוע הזכירו את הידיים, והרי עיקר כוחו של עשו הוא בחרב, וכמו שברכו יצחק 'על חרבך תחיה' (פסוק מ), והי"ד אינה אלא אוחזת את החרב. וביאר על פי מה שאמרו חז"ל (בר"ר ה י) בשעה שנברא הברזל בששת ימי בראשית התחילו כל האילנות מרתתים ומתייראים, כי עתה נברא הברזל שממנו עשוי הגרון שהוא משחית וגודע את העצים, 'אמר להם הברזל, מה לכם מרתתים, עץ מכם אל יכנס בי ואין אחד מכם ניזוק', כלומר, שאי אפשר לחטוב את העץ רק על ידי הברזל שבראש הגרון, אלא חייבים להשים בתוכו חתיכת עץ שתשמש כ'בית יד', ואז יוכל חוטב העצים להניף ידו בחזקה לגדוע את העץ. ונמצא שכל כוחו של ה'ברזל' כנגד העצים הוא רק באמצעות העצים עצמם. וזהו שדייקו חז"ל בלשונם על ידי עשו, שאף שעשו קיבל את כח ה'חרב' מיצחק, אך אי אפשר לחרב בלא בית יד, ועל דרך זה אין עשו יכול להשתמש בכוחו כנגד יעקב אלא אם יש לו 'סיוע' מיעקב, והיינו באופן שנחלש קול יעקב. ובזה ביאר היטב לשון התפלה (מוסף של שלוש רגלים) 'ואין אנחנו יכולים לעשות חובותינו בבית בחירתך בבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו מפני היד שנשתלחה במקדשך', 'יד' זה מורה על ה'בית יד' והסיוע שנתנו בעוונותינו לעשו וממשיכי דרכו, שרק מכח זה היו יכולים להחריב את בית המקדש.

וכדרך שהדברים אמורים בכלל כך נאמרו גם לפרט, שאי אפשר ליצר הרע להחריב את בית המקדש הפרטי של כל אחד ואחד אלא אם נותן לו 'יד' - על ידי שאינו עומד כחומה בצורה על גדרי הקדושה. ושומר נפשו ירחק מלסייע לשונא הגדול הוא היצה"ר לכבוש את מקדשו ותפארתו.

אדרבה, יוסיף האדם משמרת למשמרת וירבה בגדרים וסייגים. כה אמר הרה"ק ה'יטיב לב' זי"ע בהספדו על הגה"ק המהר"ם שיי"ק זי"ע (נפש יהונתן, וארא ד"ה הירא) דהנה בעשו כתיב (כה כז) 'ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אוהלים' וצ"ב, מה 'דבר והיפוכו' יש כאן, מה ענין איש שדה ליושב אוהלים, אלא דחז"ל אמרו על הפסוק (שמות כב ל) 'ובשר בשדה טריפה לא תאכלו' - דהכוונה לבשר שיצא חוץ למחיצתו (חולין קטז:), וכלומר ש'איש שדה' מרמז על מי שאין לו מחיצות, ולא הציב לעצמו גדרים וסייגים, זה האיש טריפה הוא, לעומתו יעקב אבינו נקרא 'יושב אהל' הוא מוקף מארבע צדדיו במחיצות - גדרים וסייגים להתרחק מן העבירה (ובא לשבח את המהר"ם שכל ימיו הלך בדרכי אבות והציב גדרי קדושה), וזה כל ההבדל בין יעקב לעשו - אם יש לאיש גדר וסייג הרי הוא מבני יעקב ולהיפך ח"ו...

עוד בה ייאמר במעלת שמירת הגדרים, אמרו רמז נפלא במה שמצינו שנתן אליעזר עבד אברהם לרבקה 'שני צמידים' (לעיל כד כב), ופירש רש"י, שהם כנגד שני לוחות הברית, שבא אליעזר ללמד לה כלל גדול מיסודי היהדות, להוציא מאותם הטועים שאין להם כח ל'כובד' המצוות ולקושי הכרוך בהן עד שנראה להם שתרי"ג מצוות הם

באר הפרשה - פרשת תולדות

אבינו אב הרחמן יראנו נפלאות, כלה שעיר לב וחוננו לג ויעלו לציון מושיעים לד לשפוט את הר עשו, והיתה לה' המלוכה במהרה בימינו אמן.

תרי"ג בעיות, רחמנא ליצלן מהאי דעתא, אלא אדרבה, ככל שהמצוה יש בה קושי וטרחה יתירה כך יקרה היא עד מאוד, וזה שרמז לה בצמידים, כמי שאומר, שני לוחות הברית עם כל התורה אינם 'אזיקים' וכבלי ברזל על הידיים אלא הם צמידים... וככל שה'צמיד' כבד יותר לרוב משקל הזהב כך עולה ערכו...

לא. ומן העניין להביא מה שאמרו בעלי הרמז על הפסוק בפרשתן (כז לא) ויבא לאביו, שב' תיבות אלו יחדיו נקראים 'ישר והפוך', מתחילתם לסופם ומסופם לתחילתם, כי כך הטביע הבורא בעולמו שבן אשר יכבד אב, ישנה הדבר אצלו - שבניו יכבדוהו, ומי שאינו מכבד אב ואם, גם אליו יחזרו הדברים...

לב. ויקויים בנו מליצת יושר שאמר הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע מבארדיטשוב (ד"ה הברכה) לדרוש בלשון שבירך יצחק אבינו את עשו הרשע 'ועל חרבך תחיה' (כז מ), שכאשר ראה יצחק את גודל רשעותו של עשו אמר לו ועל חרבך תחיה 'פירוש, כשיבוא עליך מכת חרב והרג ואבדן אז תחיה דהיינו שתתעלה על ידי זה שיבוא קידוש השם' [וכאותם דברים נוראים שאמר הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע, כאשר סיפרו לו שנהרגו עשרים יהודים על קידוש השם על ידי הישמעאלים ימ"ש, נענה ואמר, וכי זהו 'קידוש השם'... זה 'חילול ה', ואילו 'קידוש ה' הוא כאשר יהרגו עשרים ערבים...]. וממשיך ב'קדושת לוי' לפרש גם המשך לשון הכתוב 'והיה כאשר תריד', שהנה רש"י מפרש ש'תריד' הוא לשון צער, גם ידוע שאין 'והיה' אלא לשון שמחה, ומעתה יש לדרוש את הכתוב 'והיה, פירוש יהיה שמחה כאשר תריד - כשיהיה לך צער יגון ואנחה, אז ישמחו כל העולמות כנאמר (משלי יא י) באבוד רשעים רינה'.

לג. ה'בעל הטורים' (סוף פר' חיי שרה) דורש 'סמוכים', שנאמר בסוף פר' חיי שרה לגבי ישמעאל 'על פני כל אחיו נפל', ואחר כך כתיב (בריש פרשתן) 'ואלה תולדות יצחק' לרמז 'כשיפול ישמעאל באחרית הימים' (ילקוט שמעוני רמז עט) אז יצמח בן דוד שהוא מתולדות יצחק'.

לד. נוראות אמרו לפרש בדקדוק לשון 'מושיעים' - לשון רבים, והרי אין 'מושיע' אלא אחד - משיח בן דוד, ומדוע נאמר 'מושיעים', אלא שכל איש יהודי המתגבר על יצרו הרי הוא מסייע לקרב את הגאולה העתידה, ואכן רבים

הם ה'מושיעים' אותנו מגלותנו (עי' דרכי נועם ח"א עמ' לו).

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת תולדות תשפ"ד שנה י | גליון מס' 508

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

משמעות האחיזה בעקב

בפרשתנו מתוארת לידתו של יעקב אבינו קדוש (בראשית כה כו): "ואחרי כן יצא אחיו וידו אחזת בעקב עשיו ויקרא שמו יעקב". הקורא פסוק זה עומד ותמה: במה גדולה חשיבותה של פעלת אחיזת יעקב בעקב עשיו, עד שנקבע שמו לדורות על שמה? וגם אחר שנבין את הסבה לכך, עדיין יש לתמה מדוע בחרו לקרוא 'יעקב' על שם העקב שבו אחז, ולא על עצם פעלת האחיזה?

ה'פלי יקר' מבאר כי לאחיזת יעקב בעקב עשיו יש משמעות עמוקה, ואלו דבריו: "זה היה סימן שלעתידי יבזה עשיו את הבכורה כדבר שאדם דש בעקביו ומבזה אותו, ובאותו עקב יאחז יעקב. רצה לומר: מה שעשיו דש בעקביו - יאחז בו יעקב". וממשיך ה'פלי יקר' וכותב: "וכן כל המצוות קלות שבני אדם דשים בעקביהם והשטן מונה [מקטרג עליהם] עליהם, יאחז בהם יעקב ויקימם".

והרי הדברים מבוארים באופן נפלא: אין פגנת התורה לצני את עצם אחיזתו של יעקב בעשיו, כי אם את אחיזתו בעקב - אחיזה שהיתה לסימן והכרזה שעתידי יעקב להקפיד באופן מיוחד על המצוות שאדם דש בעקביו, ולכן נקרא שמו עליו.

יש בכך כדי להוסיף נפך על אשר כתב הרמ"ע מפאנו ('עשרה מאמרות' חקור דין ב טו) בסוד השם 'יעקב', כי 'יעקוב' - בכתב מלא הוא בגימטריה 'אמן ואמן' [צירוף המזכיר כמה פעמים בתהלים], ואלו 'יעקב' - בכתב חסר הוא בגימטריה ב' פעמים 'אמן'.

השם יעקב, בכל צורה שבה יכתב, בכתב מלא או חסר, כולל בתוכו את המלה אמן פעמים, ויש בכך לחזק ולקבע פי שם זה נתן לו על דבקו ואחיזתו במצוות שאדם דש בעקביו, שאף מצות עגית אמן נמנית עמו.

אף אנו, זרע יעקב, שזכינו ב'קול יעקב', מטיל עלינו ללכת בדרכיו ולהקפיד במצוות עניית אמן. ואם נאחז בעקב מבלי להרפות, נזכה שבקרוב יקיים בנו הכתוב (עובדיה א כא): "ועלו מושעים בהר ציון לשפט את הר עשיו והיתה לה' המלוכה".

בקריאת 'ידו אחזת בעקב',
שבט שלום

298 213 מחולקת

בני אמונים

בני התבלה בפרשה

מעם התבלה בשתי זויות

"ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה הוא ויעתר לו ה' ותהר רבקה אשתו" (כה כא)

את המלים "לנכח אשתו" פרש רש"י (ע"פ ב"ר סג ה): "זה עומד בזוית זו ומתפלל, וזו עומדת בזוית זו ומתפללת". וכמה באורים נאמרו בטעם שהתפללו באופן זה:

הט"ז באר שפינון שעבודת התפלה היא כעבודת הקרבנות (ברכות כו ב), דומה היה החדר שבו התפללו יצחק ורבקה למזבח. מתוך כך, כפי שדמ הקרבנות היה נתן בשתי קרנות המזבח העומדות זו כנגד זו באלקסון ובאופן שהיה מתפשט לכל ארבע רוחות המזבח "שתים שהן ארבע", כך אף יצחק ורבקה התפללו בשתי זויות החדר זה מול זה באלקסון, כדי שתהא תפלתם מכוונת כנגד ארבע רוחות ('דברי דוד').

רבי חיים הלוי הורוביץ באר בשם זקנו רבי פנחס: במסכת בבא בתרא (כה א) אמרו חכמים שעלינו להחזיק טובה לאבותינו על כך שהודיעונו שיש לפנות בתפלה לצד מזרח. מעתה יש לבאר, כי יצחק ורבקה שבזמנם טרם ידעו לאיזה צד יש לפנות בתפלה, בחרו לעמד בשתי זויות הבית - זה בזוית מזרחית-דרומית, וזו בזוית מערבית-צפונית. כך היו בטוחים שבכל מקרה תפנה תפלתם לכיון הצד שבו ראוי להתפלל (מים חיים [דיהנפורט ת"נ]).

באור נוסף לדברים אמר רבי דוד טעביל, רבה של ליסא: במסכת בבא בתרא (שם) אמרו חכמים שהרוצה להחכים תפלל לצד דרום, ואלו הרוצה להעשיר יתפלל לצד צפון. לפיכך התפללו יצחק ורבקה בשתי זויות שונות; יצחק, שהיה בבחינת עולה תמימה, לא עלה בדעתו להתפלל על עניני העולם הזה כלל, הוא בקש רק להעמיד בן לעבודת ה', ועל כן התפלל בזוית דרומית - צד

החכמה. ואולם רבקה דאגה שנוסף על כך יזכה בנם גם בברכת העולם הזה, ועל כן נעמדה להתפלל בזוית צפונית - צד העשיר ('נפש דוד').

יעקב אינו יכול שלא להזכיר שם שמים

"ויאמר יצחק אל בנו מה זה מהרת למצוא בני ויאמר כי הקרה ה' אלקיך לפני" (כו כ)

רש"י מפרש (ע"פ ב"ר סה יט) שבכך שהזכיר יעקב שם שמים, התעורר חשדו של אביו שמא אין זה עשיו, וכך אמר: "אין דרך עשיו להיות שם שמים שגור בפיו, וזה אמר: 'כי הקרה ה' אלקיך לפני'".

מבאר ה'אמרי אמת' (תרע"ב): אף שיעקב אבינו ידע שהוא מספן את עצמו באופן דבורו, בכל זאת לא חקה את דבורו של עשיו, זאת לפי שלא היה מסוגל להמנע מלהזכיר שם שמים, ולו לרגע אחד.

'הקל' בכתב חסר

"ויגש יעקב אל יצחק אביו וימשהו ויאמר הקל קול יעקב והידיים ידי עשיו" (כו כב)

דרש רבי יוחנן לוריא, מחכמי אשכנז הקדומים: תבת "הקל" נכתבה בכתב חסר, כפיכך נכתב "הקל קול יעקב", ולמדנו שאפילו הקל שבשארלא, כאשר הוא נושא קולו בתפלה בכונה מתקבלת תפלתו ('משיבת נפש').

ה'צמח צדק' הוסיף ודרש כי בכך שכתבה התורה: "הקל קול יעקב" - תחלה בכתב חסר ולאחר מכן בכתב מלא, רמזה היא לסדר התפלה שתקנו חכמים: תחלה מתפלל הצבור בלחש ללא השמעת קול, ולאחר מכן חוזר הש"ץ ומתפלל בקול (אור התורה פר' וישב).

ברכת 'הגפן' שפעלה ישועות

היה זה בערב שבת קדש, באחת מהפעמים הרבות שבהן הגיע האדמו"ר רבי שלמה הכהן מראדומסק, בעל התפארת שלמה, לעשות את השבת במחיצת מורו ורבו, הסבא קדישא מראדושיץ, אשר באותה עת כהן כרבה של פשדבורז'.

עד מהרה פשטה השמועה בקרב עדת החסידים כי הלילה עומד הרבי לפעל אותות ומופתים, להשיח אלמים ולהשמיע חרשים... ובלייל שבת זו המה היכל בית הכנסת של הסבא קדישא מפה לפה.

הכניסה לעירה ראדושיץ שפולין

להתענגן מפיו מהיכן בא ובמה הוא עוסק לפנקסו. האיש השיב בידיש השזורה בניב גרמני בולט, כי הוא בן לאחת מקהלות הקדש הוותיקות בגרמניה. אחר הרחיב לתאר את העסקים הגדולים והמסעפים שהוא מנהל, וצין כי הוא משתדל לסחר בצדק ובישר, ובחסדי ה' אף זוכה לברכה גדולה בעסקיו.

"ומה הביאך לכאן?" שאל הסבא ברה, ובתגובה התכרכמו פניו של היהודי והוא אמר במרירות: "הגעתי לכאן בעבור בני יחיד, מחמד עיני, אשר לדאבון לב נולד כשהוא חרש-אלם. מיום לדתו ועד עתה כבר הספקתי לפקד את חדריהם של הבכירים שברופאים, אך כלם גלאו מלמצא לו תרופה. הגעתי לכאן כתקנה אחרונה, כיון ששמעתי כי כחו של הרבי גדול לפעל ישועות".

"ישית נא עלי הרבי כל סכום שיחפץ", הכריז האיש, "מוכן אני לותר על רב ממוני ובלבד שיחיש ישועה לבני הסובל".

הביט הסבא קדישא באורחו במבט רחום ואמר לו: "יקרי, לא אקח ממך ולו פרוטה אחת. הן כבר הוצאת די בעבור רפואת בנה, וחבל... הן רפואתו אינה תלויה אלא ב'חוט השערה'..."

"בחוט השערה?" התפלא האיש, והרבי הסביר: "כדי שבנה יתרפא כאחד האדם, אינך זקוק אלא לקבל על עצמך ברצינות לגדל זקן ופאות!"

"לגדל זקן ופאות?!" האיש כמעט התמוטט תחתיו, "אינני מסגל! הן אם אסתובב כך בסביבת מגורי יאמרו עלי שהשתגעתי... איש לא ירצה לעשות אתי עסקים עוד".

האיש התחנן להקלה בגור הדין... אך הרבי לא ותר.

"לכל הפחות ימתין לי הרבי שבועים עד שאתחיל לגדל את זקני ופאותי", בקש האיש, אחר שזכנע, והסביר: "בעוד ימים ספורים אחותי מתתנת את בתה, כל בני משפחתי אמורים להשתתף בחתונה, ואיך אשא פני להסתובב ביניהם בשער מגדל... מבטיח אני כי בעוד פשבועים, לאחר החתונה, אחזר לכאן ואעשה כל אשר ישית עלי הרבי".

"לא ולא!" לבש הרבי תקיפות. "כדי שבנה יושע פנגד דרך הטבע, עליך לעשות מעשה של מסירות גפש שלא כדרך הטבע. אתה חב להתחיל כבר עכשו, אין

לך בררה אחרת!" משראה כי כלתה אליו הרעה, לא נותרה לו כל בררה והוא הבטיח: "הריני מקבל על עצמי מיום זה והלאה להתעטר בזקן ובפאות, ובלבד שבני יקרי יזכה לישועה". או אז פשט חיוך על פני הרבי והוא אמר לאיש: "שוב נא לאכסניתיך, וחזר לכאן הערב לעריכת הטיש יחד עם בנה, ובעזרת ה' נזכה לראות יחד נסים ונפלאות".

עד מהרה פשטה השמועה בקרב עדת החסידים כי הלילה עומד הרבי לפעל אותות ומופתים, להשיח אלמים ולהשמיע חרשים... ובלייל שבת זו המה היכל בית הכנסת של הסבא קדישא מפה לפה.

הס השלך בקהל כאשר התישב הרבי לעריכת השלחן הטהור, כשליצדו תלמידו הנאמן, הרבי בעל התפארת שלמה מראדומסק. בקצה השלחן ישב מידענו, האורח מגרמניה, כשבנו החרש-אלם עומד לצדו.

הרבי החל באמירת 'שלום עליכם' בנגון עורג, ולאחר ששורר את יתר הזמירות והבקשות הנהוגות לומר לפני הקדוש, פנה לקדש על הכוס בסלודין.

לאחר ששתה את רב הכוס, פנה הסבא קדישא אל התפארת שלמה שישב לצדו, ובקשו שיניח את ידו תחת ידו האוחזת בכוס. או אז פנה הרבי לנער וצוה עליו לומר אחריו את הברכה, מלה במלה, כדי שיוכל לטעם מכוס הברכה. לתדהמת כלם הילד שמע את הבקשה ונענה מיד בחיוב. עתה המתינו הכל לראות את חציו השני של הנס, אשר גם הוא לא אחר מלבוא; הרבי החל לברך, והסובבים נרעשו לראות כיצד הנער מתרה-מחזיק אחריו. הרבי אומר "ברוך", והנער אומר "ברוך"; "אתה", והנער אמר "אתה"... כך, מלה אחר מלה עד שלמד לומר את כל הברכה.

משסים הנער לברך הגיש לו הרבי את הכוס, והוא שתה את שיריה לעיני אביו המתניח בכי של אשר ושמחה.

עם צאת השבת יצא היהודי חזרה לכוון ביתו, כשבנו בעל הנס צועד לצדו, ופיו אינו חדל מלדבר... לא במפתיע הופיע בחצר הרבי שוב לאחר תקופה קצרה כשהפעם היתה חזותו שונה לגמרי; יצא בלא חתימת זקן, ושב בחתימת זקן.

הוא החליט לחסל את עסקיו בגרמניה ולעבר עם משפחתו להסתופף בצלו של הסבא קדישא, פועל הישועות מראדושיץ, והיה לחסיד אמתי בכל לבו ונפשו.

נפלאות התפארת שלמה' אות פח

על הנוצע להמתין לעניית אמן

עניית אמן אחר ברכה נחשבת כחלק מהברכה, ואין הברכה מסתיימת ונשלמת אלא בסיום האמן הנענית אחריה. לפיכך המברך על הפת להוציא את המסבים ידי חובתם, ימתין מלבצעה עד שתסתים עניית אמן מפי רבם. שכן אין לבצע לפני סיום הברכה, וכאמור, עד שלא סימו רב הצבור לענות אמן לא הסתיימה הברכה. אמנם אין הנוצע צריך להמתין אחר המעוט המאריכים בעניית אמן יותר מן הראוי. יש הסוברים שגם באפן שהנוצע אינו מוציא את המסבים ידי חובת ברכה, אלא כל אחד מברך לעצמו, לא יבצע עד שתכלה עניית אמן מפי רב המסבים.

מקורות ובאורים:

במסכת ברכות (מא) מורה הריטא שהמברך על הפת לא יבצענה קדם שתכלה עניית אמן מפי השומעים. בטעם הדבר פרש רש"י (שם ד"ה עד): "שאף עניית אמן חלק מן הברכה", ולפי שאין לבצע לפני סיום הברכה יש להמתין עד שסימו השומעים לענות אמן. על פי זאת פסק הש"ך ערוך' (קסז טו) שצריך הנוצע להמתין על עניית האמן של המסבים, ופרש המ"שנה ברורה (שם פה): "שגם עניית אמן מפלל ברכה היא". השפתי חכמים' (ברכות שם) מבאר שאף הסבה לכך שיש לענות אמן מיד עם סיום הברכה (כפי שפסק הרמ"א קכד ח) היא משום שהיא חלק מן הברכה (וראה עוד בשו"ע שם ב ובס" ככד ע"ג יא ובדברי הפוסקים שם). בעל המ"שפנות יעקב' מוסיף וכותב בספרו 'קהלת יעקב' (ברכות שם): שאף מן שדמו חכמים (ברכות נג ב) את המברך 'לגולר' שהוא חיל פשוט הפותח את המלחמה, ואלו את העונה אמן 'לגבור' המנצח ומסים את המלחמה, משמע שעניית אמן היא סיום וגמר הברכה.

בגמרא (שם) מבאר רב חסדא שפונת הריטא היא שיש להמתין

רק עד שתכלה עניית אמן מפי רב העונים, לפי ש"כל העונה אמן יותר מדאי אינו אלא טועה". ובארו התוספות (שם ד"ה כל) שכשפאריך יותר מדי, הרי הוא מוציא את תבת אמן ממשמעויתה. על פי זאת פסק השו"ע (שם) שיש להמתין "עד שיכלה אמן מפי רב העונים" ומוסיף המשנ"ב (שם פה): "אבל המעוט המאריכים יותר מדאי אין צריך להמתין עליהם". הגר"ש אלישיב מבאר שהטעם שצקטו לשון רב ומעוט הוא רק לפי שבדרך כלל הרב נוהג כשורה. אמנם להלכה אין הדבר תלוי ברב ומעוט, אלא לנוהגים כשורה יש להמתין גם אם הם המעוט, ולנוהגים שלא כשורה אין להמתין גם אם הם הרב (הערות רבנו הגר"ש אלישיב ברכות שם).

בספרו 'ראש יוסף' (ברכות שם) מסתפק ה'פרי מגדים' האם דברי הגמרא שאמן מפלל הברכה אמורים רק כאשר המברך מוציא את השומעים ידי חובה, או גם כאשר אדם מברך לעצמו. ופשוט שאמן מפלל הברכה גם כשאדם מברך לעצמו, וכן פסק להלכה ב'פרי מגדים' (שם א"א לו). אף ה'כף החיים' (שם קכ) פסק כן. וראה בספר 'דרכי חיים' (הלכות אמן חלק ט) שכתב שיש להחמיר כדעה זו. ואולם הש"ך ערוך הרב' (שם ג) חולק וסובר שעניית אמן מפלל הברכה רק כאשר העונים יוצאים ידי חובתם בברכה זו ולא כאשר כל אחד מברך לעצמו. והנה דעת המ"שנה ברורה צריכה עיון; שמחד גיסא פסק כאן (ס"מ פד) כדעת הש"ך ערוך הרב' שדין זה אמור רק כשמברך להוציא, ואולם לעיל (קכד ח) נקט ב'באור הלכה' להדיא כדעת ה'פרי מגדים' שדין זה נאמר גם כשמברך לעצמו.

ב'דברי חמודות' (ברכות פ"ז אות לה) כתב שהלכה זו נוהגת בכל ברכות הנהגין שאין למברך לטעם עד שתכלה עניית אמן מפי רב העונים, שאז הוא סיום הברכה, אלא שבברכת הפת יש להמתין אף מלבצע, לפי שאף הבציעה דינה להעשות רק לאחר סיום הברכה. וראה בספר 'דרכי חיים' (שם) שכאשר שני אנשים מברכים יחד, וסיים השני בתוך כדי דבור מעת שסיים הראשון לברך, על הראשון להמתין מלטעם עד שתכלה עניית אמן גם מפי העונים על ברכת השני.

אוצרות אמונים

עניית אמן – יסוד האמונה

אמן בכונה מקדשת את האדם

הש"ה הק' (מסכת יומא דרך חיים תוכחות מוסר אות קצח) מביא בשם תלמידי האר"י שעניית אמן בכונה מקדשת את האדם. על פי זאת באר בספר 'מנחיל אמונה' (אות כד, וראה שם אות י) את הסבה לכך שישעיהו הנביא נענש (ראה ימות מט ב) על אומר (ו ה): "ובתוך עם טמא שפתיים אנכי ישב", כך:

דרשו חכמים (אגדת בראשית פרק עט) שכשראה ישעיהו הנביא שאפלו עמי הארצות שאינם יודעים את מצוות התורה, מקבלים

שכר רב כאשר הם מקפידים על עניית אמן בכונה, פתח והודה: "ה' אלקי אתה ארוממה אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אמן", כלומר; הריני מודה לך על הפלא שעשית שנתת עצה שלא יקפח שכרם של עמי הארצות הרחוקים מתורה, בכך שנתת להם את מצות עניית אמן ששכרה רב עד מאד. מדברי המדרש משמע שבדורו של ישעיהו הקפידו ישראל על עניית אמן בכונה. משום כך נענש ישעיהו על שכנה אותם "עם טמא שפתיים", שכן גם אם יצאו מפייהם דברי טמאה, מכל מקום אין לכנותם כך כל זמן שמקפידים הם על עניית אמן שכאמור מקדשת את האדם.

אמן מצילה ב'בית חורון'

בעוד הילדים והוריהם סובבים בינות למדפים העמוסים, נצלו שני בני עולה ישמעאלים את מזג האויר הסוער ששרר באותו יום, חתכו את גדר הישוב ונכנסו לתוכו, כשפליהם עמוסים בכלי משחית. בחמת רצח הם התקדמו לעבר גן הילדים והצרכניה הסמוכה לו, תוך שבדרךכם הם רוצחים אשה צעירה שנקרחה בדרךכם, הי"ד.

רגע לפני שעמדו להפגס למפלת יצאה ממנה אשה מבגרת, שהיתה לא אחרת מהגננת בגן הילדים הסמוך. פראי האדם מהרו לפגוע בה בסכיניהם, אולם בארץ נס ופלא, בעודה פצועה, היא הצליחה להמלט מפניהם לתוך מכונית שחלפה בפניו הסמוך ונהגה הבחין במתרחש. היא נסה מהמקום לא לפני שהמחבלים השליכו לעברה מטען נפץ מאולתר שהיה ברשותם, שופץ את שמשות הרכב אך בדרך מופת לא גרם לגזק משמעותי.

משם מהרו המחבלים לעבר הצרכניה שהיתה עמוסה באותה שעה בקונים, ביניהם ילדי הגנים והורים. הם השליכו לתוכה מטעני נפץ, ולאחר שבגס מפלא ובחסדי שמים הם לא התפוצצו, נסו להפגס לתוכה ולדקר את הנוכחים. למרבה הנס הצליח בעל החנות להניסם באמצעות עגלת קניות פשוטה.

גם במאבטח הישוב שחש למקום כדי להרגם, נסו הללו לפגוע באמצעות כלי המשחית שהיו ברשותם, אולם בטרם עלה זממם בידם הם נפלו מתבוססים בדםם.

"קשה להתעלם מיד ההשגחה שנגלתה אל מול עינינו", מסים כותב המכתב, "והובילה לכך שסעודת האמנים עתירת הסגולות תתקיים דוקא באותו יום שבו חפצו אותם רשעים לפגוע בכמה שיותר מבני הישוב, וכך תביא להצלתם המפלאה של הגננת ושל הילדים שהשתתפו בה".

לפניכם ספור הצלה שנושלח אלינו לפני כמה שנים, בידי מי שהיה עד למעשה, מתושבי הישוב 'בית חורון' שבמזרח הרי בנימין, בו התרחש באותה עת פגוע דמים אכזרי שבגס הסתים במעוט נפגעים:

ט"ו בשבט הגיע לגני הילדים שבבית חורון, ובלב הילדים שמחה וצהלה. בשנה זו החליטה אחת הגננות לערוך 'סעודת אמנים' מרשימה לכל ילדי הגנים, ובכך להרוות, מלבד אכילת פרות כמצות היום, גם החדרת מלוא חפנים אמונה בילדים הרכים, ובד בבד לאסוף מאות רבות של זכיות ושל מלאכים טהורים שיהיו מליצי ישר על הישוב ועל עם ישראל כולו.

בימים שקדמו לחג הסבירו הגננות לילדים את מהותה של מצות 'אמן'; הן הסבירו לילדים במלים פשוטות כי עניית 'אמן' חותמת ומשלימה את הברכה, ומכל אמן נברא מלאך טהור. הן אף הזכירו להם את דברי חז"ל בשבט עניית אמן, ואת השכר המפלא שהבטיחו למקפיד על כך: "פותחין לו שערי גן עדן", ועוד.

כך, בהגיע היום המיוחד כבר היו הילדים מוכנים ומזמנים לקיים את המצוה, ובשעה היעודה הצטרפו ילדי הגנים יחדו לסעודת אמנים' כיד הפלך. במהלך הסעודה ברכו הילדים בשמחה על הפרות המגונים שהגשו לפניהם, וענו זה אחר זה אמן בקול ובכוונה.

זמן קצר לאחר מכן התברר כי המלאכים הטהורים שעלו מאותם אמנים שיצאו מפיות טהורים של ילדי החמד שלא טעמו טעם חטא, עמדו לזכות הישוב כולו, ובשעה המתאימה סוככו על תושביו בכנפיהם וגוננו עליהם מפגע רע וצוקה.

שעת סיום הגן הגיעה. רבים מההורים שנטלו את ילדיהם מהגן צעדו מיד לעבר הצרכניה המקומית ששכנה במבנה הצמוד, כדי לרכש מצרכים לקראת השבת הקרובה. רבע שעה לאחר מכן,

שערי גן עדן

עניית אמן במשנת בעל ההלואה

האמן היא החלק העקרי בברכה

אמרה מפורסמת המלמדת על גדל מעלתה של עניית אמן נכפלה ונשנתה בשני מקומות בתלמוד; במסכת ברכות (נג ב) ובמסכת נזיר (סו ב): "רבי יוסי אומר: גדול העונה אמן יותר מן המברך". אמר לו רבי נהוראי: 'השמים [לשון שבועה]! כך הוא. דע, שהרי גולגרים [=חילים פשוטים] מתגרים במלחמה, וגבורים נוצחים". כלומר: כפי שבעת מלחמה החילים הגבורים הבאים באחרונה מכריעים את המערכה, כך העונה אמן אחר הברכה, "משבח מן המברך" (המפרש' נזיר שם ד"ה שהרי).

בעל המשפנות יעקב מבאר ('קהלת יעקב' ברכות מו א) שמכך שחכמים (ברכות נג ב) משוים את האומר ברכה לחיל פשוט הפותח במערכה, ואלו את העונה אמן לחיל גבור המנצח ומכריע את המערכה, נתן ללמד שתי נקודות יסודיות בגדרה של עניית אמן:

- א. כשם שהגולגרי והגבור במשל המובא בגמרא עוסקים באותה מערכה, כך בגמרא - הן המברך והן העונה אמן עושים יחד פעולה אחת, ומכאן שהאמן היא חלק מן הברכה.
- ב. כשם שנצחון המערכה תלוי בגבורים, אליהם המטילו חכמים את העונה אמן, כך 'עקר קיום הברכה הוא בעניית אמן'.

ה'משפנות יעקב' ו'בבסלו תר"ה

תמונה ישנה של בית העלמין היהודי בקרלין שבברוקס

רבי יעקב ברוכי נולד בשנת תקמ"א בעירה מינסק, לאביו רבי אהרן שהיה בנו של תלמיד הגר"א רבי ברוך משקלוב. משחר ילדותו התפרסם כעלוי נפלא ונשגדל נסע ללמד בישיבת וולוז'ין ונמנה עם גדולי תלמידיו של ראש הישיבה רבי חיים מוולוז'ין.

רבי יעקב נסה תחלה להתפרנס ממסחר, ולאחר שלא עלה הדבר בידו קבל על עצמו את על הרבנות. תחלה בעירה ד'וד-רדוק' ולבסוף בקהלת קרלין המעטירה בה, שעל שמה כנה 'רבי יעקב קרלינר'. בשנת תקצ"ח הדפיס את ספר תשובותיו 'משפנות יעקב' שהרעיש בגאונותו את עולם התורה. ספרו השני 'קהלת יעקב' הדפיס שנתיים אחר פטירתו.

בצהרי יום חמישי ו' בבסלו תר"ה נפטר רבי יעקב והובא לקבורה בבית העלמין בקרלין.

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש ה כסלו תשפד: הדלקת נרות: ירושלים: 4:03 תל-אביב: 4:18 חיפה: 4:07 מוצאי שבת: ירושלים: 5:17 תל-אביב: 5:19 חיפה: 5:17 ר"ת: 5:55

פרשת תולדות

מעביר על מדותיו

גדלות של העברה על המדות...

בשנת תרס"ח, נתגלעה מחלוקת בישיבה בסלוצק בין ראשי הישיבה הגאון **רבי איסר זלמן מלצר** זצ"ל והגאון **רבי פסח פרוסקין** זצ"ל. ביקש רבי פסח לעזוב את הישיבה ולפתוח ישיבה אחרת. לשם כך ביקש לקחת עמו מספר תלמידים מהישיבה. ואולם רבי איסר זלמן התנגד שיקח עמו תלמידים.

הם פנו לגאון **רבי דוד פיינשטיין** זצ"ל (גאב"ד אוזדא) שידון בענינים. פסק רבי דוד כי יכול רבי פסח לקחת עמו ששה תלמידים בלבד. ואכן עבר רבי פסח לשקלאוו ופתח שם את ישיבתו. בין ששת התלמידים שלקח עמו נמנה הגאון **רבי משה פיינשטיין** זצ"ל שהיה אז בן שלוש עשרה.

והנה בחנוכת הבית של הישיבה החדשה בשקלאוו היה אורח הכבוד - עפ"י הזמנת רבי פסח - לא אחר מאשר "יריבו" הגאון רבי איסר זלמן מלצר. כל ימיו הביע רבי משה פיינשטיין את התפעלותו מגדלות הרוח והעברה על המדות של רבי פסח שאחר שקיבל את פסק הדין, שוב לא החזיק בכל דהו של הקפדה, ולא עוד אלא שכיבד ביותר את הצד שכנגד...

מאן מלכי רבנן

"תקבל עליך שלא להקפיד"...

סיפר חסיד סלוניס, כי קודם נישואי בתו נכנס אל **"כ"ק האדמו"ר מסלוניס (בעל נתיבות שלום)** ושאלו האם לצום ביום חופת בתו? השיב הרבי: "מוטב שתקבל עליך קבלה טובה במדות שבין אדם לחברו, כגון שלא להקפיד על מי שלא יגיע להשתתף בשמחתך..."

הימים היו ימי מלחמת המפרץ, והחתונה התקיימה בצהרי היום מפחד הטילים והאזעקות, רבים מהידידים לא השתתפו בחתונה.

סיפר בעל השמחה: "בימים שלאחר החתונה קיבלתי הרבה פניות מתנצלות מאלו שלא הגיעו. ליבי נצבט... עלו בזכרוני המאמצים שלי להשתתף בשמחות שלהם. ואולם אז נזכרתי בקבלה שנתבקשתי מהאדמו"ר ומחיתי מלבי כל קפידיא וטרוניה. אני מודה ומתוודה "לצום היה קל עשרות מונים מהקבלה הזאת".

הלמות עמלים

מדה טובה להעביר על מדותיו למחול ולא לשמור טינה!

נלמד מהפסוק: "ואבימלך הלך אליו מגרר ואחוזת מרעהו... ויעש להם משתה ויאכלו" (פרק כג-כו, ל)

וכתב השל"ה הק': "על כל זאת קיבל יצחק באהבה כאשר רבו עמו רועי גרר ולא רצה יצחק להחזיק עמהם במריבה והניחם על רצונם ויעתק משם. אח"כ כשבאו אליו אבימלך ופיכל, קבל דבריהם ועשה רצונם לכרות ברית, וגם עשה להם משתה. והם המדות המובחרות, שיהיה אדם מבקש שלום, ויעביר על מדותיו למחול לכל אדם ויוסיף להם אהבה". עכ"ל.

הגה"צ רבי יצחק בלזר זצ"ל מבאר משמו של רבו **הגה"צ רבי ישראל סלנטר** זצ"ל (באור ישראל) כי כשם שיש ביד האדם כח לא רק לכבוש את טבעם של בעלי החיים במאסר רצונו לבל ירעו ולבל ישחיתו, אלא אף לעשותם בני תרבות ולשרש רוע תכונתם, כן האדם בעצמו, יש בכוחו לא רק לכבוש טבעו הרע אלא אף לשנות טבעו לטוב. וזאת ע"י לימוד והרגל!

הוא שאמר שלמה המלך בחכמתו "טוב ארך אפים - מגיבור, ומושל ברוחו - מלוכד עיר" (משלי טז-לב). שתי בחינות נשנו כאן, ארך אפים - הוא בחינת כבישת הרצונות כפעולות חיוביות הפכיות. ומושל ברוחו - היינו שמשרש מלבבו מידה ותכונה רעה ומשכין תחתיה תכונה ומדה טובה.

וכך מתאר רבי יצחק בלזר את גדולת רבו רבי ישראל: "היה מצטיין במדה זו של שלילת הקפדנות ומעביר על מדותיו. למעלה להפליא מאוד. כאשר ידענו מכמה מעשים נפלאים שקרה לו עם אנשים שהצרו לו, ודרכי הנהגתו עמהם. ועוד ביותר היתה דרכו בקודש, אם אחד חטא כנגדו שגמל לו איזה רעה או ציער אותו, היה משתדל תיכף ומיד לחפש מקום אולי יכול לעשות לו איזה טובה ולגמול איתו חסד, לשלם לו טובה תחת רעה".

והוסיף רבי יצחק לבאר משמו של רבי ישראל, כי הנהגה זו הינה קיום מצות עשה מן התורה: הדבקות במידותיו של מקום, עליהם נצטוונו בפרשת ראה: "אחרי ה' אלוקיכם תלכו" ופירשו חז"ל (סוטה יד.) "הלך אחר מדותיו של הקב"ה.

והרי כאשר נתבונן, ננוכת, כי זוהי עוצמת מדותיו של הקב"ה שגם כאשר עובר אדם עבירה ח"ו, הרי ממש באותו רגע שהוא ממרה את פי ה', הקב"ה מטיב עמו ומשפיע לו חיים, וכמדה זו צריך האדם להתנהג ביחס למי שמקניטו ומיצר לו, להשפיע לו טובה תחת רעה.

עלון השבוע פרשת "תולדות" הוקדש לעילוי נשמת
ר' יהודה יעקב בן נתן הלוי הזרוביץ ז"ל
נלב"ע ה' תשרי תשע"ג
ת.נ.צ.ב.ה.

להתפלל ולבקש רחמים על הזולת הזקוק לישועה!

נלמד מהפסוק: "זיעתך יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא" (פרק כה-כא)

וכתב הרשב"ם: "לנכח אשתו" - פירוש בשביל אשתו. וביאר דברי הגאון רבי מאיר שמחה מזווינסק זצ"ל (בספרו משך חכמה), כי יצחק היה בטוח שיהיה לו זרע, שהרי הבטיח השי"ת לאברהם "וקראת את שמו יצחק והקימותי בריתי איתו... לזרעו אחריו" וכל חששו היה כי יתכן שיתנו לו בן מאשה אחרת. לכן התפלל כפי שהובא במדרש (פר' סג) שהיה אומר: רבונו של עולם, כל בנים שאתה נותן לי יהיו מן הצדקת הזו. וכך פירש גם הספורנו: אף על פי שהובטח על הזרע שיירש, התפלל להשי"ת שיתן לו אותו הזרע מזאת ההגונה הנצבת נכחו.

ידועים דברי חז"ל (ויבמות סב.) מפני מה היו אבותינו עקרים. מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים. וצ"ב: מה מיוחד בתפלתן של צדיקים יותר מתפלת שאר אנשים. וכך גם יש לשאול על תפלת העניינים עליהם כתב הזוהר הק' שתפלתן חביבה לפני הקב"ה כמו תפלת הצדיק ככתוב "תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו". וצריך להבין טעם הדבר.

ואולם מצינו אף יתירה מזו, שתפלת העני אף עולה במעלתה על תפלת הצדיק. למדנו זאת מדברי הזוהר הק' (פרשת בלק) וכך כתב הזוהר: "שלושה הם שכתוב בהם תפלה: אחד הוא משה, אחד הוא דוד ואחד הוא עני. "תפלה למשה איש האלוקים" - תפלה זו שאין כמוה באדם אחר. "תפלה לדוד" - תפלה זו שאין כמוה במלך אחר. "תפלה לעני". מאלו השלושה מי חשובה מכולן? הוי אומר: תפלה לעני. תפלה זו קודמת לתפלה של משה וקודמת לתפלה של דוד וקודמת לכל שאר תפלות העולם.

ומהו הטעם? ממשוך הזוהר - משום שהעני הוא שבור הלב, וכתוב "קרוב ה' לנשברי לב" ו"הקב"ה מקשיב ושומע דבריו, וכיון שהעני התפלל - תפלתו פותחת כל חלונות הרקיע. עכ"ד הזוהר הק'. לפי"ז מתעצמת לה השאלה: מה יש בתפלת הצדיק, שיתכן שאין בתפלת העני, שהקב"ה מתאוה לה. ומה יש בתפלת העני שאין בתפלת הצדיק שלכן היא מעולה יותר?

כפי הנראה מדברי חז"ל, כך הוא בירור הענין: ישנם ב' תנאים עיקריים הנדרשים לשלימות התפלה כדי שתתקבל: א) שתהיה מעומק לב נשבר. זה יתרון גדול אצל הקב"ה כפי שנאמר "הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם" וכן נאמר (ישעיה סו) "ואל זה אביט אל עני ונכה רוח" וכן הפסוק שהבאנו לעיל: "קרוב ה' לנשברי לב" וכו'.

ב) שיגש לתפלה מתוך הרגשה והכרה ברורה שאין לו על מי לסמוך ואין לו במי להעזר בשום אופן שבעולם, אלא כולו תלוי בהקב"ה בלבד ממש "כגמול על אמו" ותחושתו היא שרק הקב"ה יוכל להושיעו ואין בלתו.

מעתה ברורים מעלותיהם היסודיות של הצדיק והעני שתפילותיהן מתקבלות. יחודו של הצדיק בכך שמכיר ויודע ש"אמת מלכינו אפס זולתו" ואין לו על מי לסמוך ולהעזר אלא בהקב"ה בלבד. אך עדיין אין זה מספיק לשלימות התפלה שכן נדרש לו גם את התנאי השני שתפלתו תהיה מעומק לב נשבר וזה תנאי יסודי שיש לעני, ולנדכאי הרוח שאין לצדיק, וזהו שאומר הזוהר הק' שתפלתו של העני יש לה אף עדיפות על תפלת הצדיק (ומה שסומך רק על הקב"ה זה לאו דוקא מפני שמכיר בגדלותו כמו הצדיק, אלא משום שבמציאות לא רואה "אלטרנטיבה" אחרת). ב' תנאיי התפלה רמוזים בלשון הפסוק א) "תפלה לעני כי יעטוף" ב) "ולפני ה' ישפוך שיחו".

נמצאו למדים מכאן, שכל יהודי באשר הוא, גם היהודי הפשוט ביותר שוודאי רחוק ממדרגת הצדיק, כאשר מתפלל מתוך לב נשבר ונדכה, [והבכי סימן לכך]. הרי שתפלתו חשובה אצל הקב"ה אף יותר מתפלת אותם צדיקים שאין לבם שבור כל כך. [ונציין שכל דברינו עד כאן הם מצד כוחה של התפלה. אבל מצד כח תורתם וצידקותם של הצדיקים, יכולים הם לפעול ישועות אף בכח אמירתם בלבד, כמש"כ "צדיק גוזר והקב"ה מקיים" וכיו"ב].

מעתה מובן דברי חז"ל שהיו אבותינו עקרים מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים. [אף שכמובן הצדיקים מתפללים גם בלי להיות עקרים] מפני שבמצב כזה התקיימו בהם שני תנאיי התפלה שהבאנו לעיל, והיא התפלה שראויה להתקבל.

שאגה ובכיה לאבא שבשמים...

בימי המאורעות [שאירעו בארץ ישראל תחת השלטון הבריטי]. כשהישוב חי תחת טירור מתמיד ובין עוצר אחד למשנהו, יצא הצדיק רבי שלמאן מוצפי זצ"ל באחד הימים בלווי תלמידו, מביתו לבית הכנסת מבלי שיבחין שקיים עוצר בעיר.

והנה הגיחה לעברם מכונית משמר בריטית. אנשיה עצרו אותם, ולאחר חקירה הובילום אל מחנה שנלר, שם מצא רבי שלמאן למעלה משלוש מאות יהודים כלואים במכלאה אחת, יושבים באפס מעשה...

"היתכן!!" - זעק - "כיצד הנכם יושבים ולא עושים מאומה, זו ההזדמנות לעשות משהו!" הוא מיד ארגן את כולם בפניה מיוחדת והוא שימש כשליח ציבור במשך שלוש שעות. נשא בפניהם דברי כיבושין והחל באמירת סליחות, תיקון חצות ותפלות לשלום עם ישראל.

הקצינים הבריטים תמחו על המחזה המוזר של קהל יושבי המחנה מתפלל יחדיו בשאגה ובכיה אל אביו שבשמים. מיד כשסיים את התפלה מיהרו הבריטים לשחרר אותו עם חלק ניכר מהעצורים ואמר לו: איננו רוצים בכך פעם נוספת...

בהערצה מיוחדת היה מדבר הגאון רבי עזרה עטיה זצ"ל אודות רבי שלמאן: "אשריו חכם שלמאן, בנוסף על היותו גאון ושקדן בתורת הנגלה והנסתר, הוא גם צדיק גדול, עניו ואהוב מאוד על הקב"ה, מפני שהוא תמיד מבקש בעדינו ובעד כלל ישראל".

עולמו של צדיק

"מתפלל ובוכה לרבונו של עולם"...

סיפר רבי יעקב אורנשטיין: בחול המועד סוכות הגעתי לביקור אצל כ"ק האדמו"ר מקופטשניץ - רבי אברהם יהושע העשיל זצ"ל והגבאי לא היה באותה שעה בבית. הרהבתי עוז ופתחתי בעצמי את דלת סוכת הרבי. הייתי נרעש ממראה עיני: הרבי ישב כשספר התהלים בידו ובכה בדמעות שלישי.

לפתע הבחין בי האדמו"ר והרים את עיניו. שאלתי אותו האם אירע משהו מיוחד. השיב לי הרבי: "לפני זמן-מה ביקרה כאן אשה שבנה זקוק לרפואה וביקשה שאתפלל בעבורו. אם אני רב, איני יודע, אבל אני ידד נאמן לכל יהודי, ומאז שיצאה, מתפלל ובוכה אני לריבונו של עולם שהילד יבריא!".

מעשה אבות - במחיצתם

"טוב שתמשיכי לבכות"...

סיפר המוהל הרב שמואל יודלביץ שליט"א מאלעד: "פעם הוזמנתי לברית של תינוק שנולד לזוג צעיר שעלה מרוסיה. כשנכנסתי נדהמתי לראות את הסבתא, שהיתה נראית כאם יהודיה לכל דבר, מתייפחת ובוכה בדמעות שלישי. ניגשתי ושאלתי אותה מדוע את בוכה?"

"היא הצביעה על חתנה, אבי הבן, ואמרה שהוא נכרי, וכי ברוסיה הצליחה לשמור שבתה לא תתקרב אליו, אך כשעלו לארץ התחתנה עמו, וזהו תינוקם..."

אמרת לי: התינוק הוא יהודי גמור ותיכף אכניסו בבריתו של אברהם אבינו, אבל את, טוב שתמשיכי לבכות עוד ועוד, כי אליהו מלאך הברית נמצא כאן ויכול לצאת מדמעותיך רק טוב..."

"לאחר חמש שנים הם הזמינו אותי שוב, והפעם לשם הטפת דם ברית לאביו של התינוק, שעבר גירות כהלכה וקיבל על עצמו לשמור את כל מצוות התורה ונעשה בן תורה מובהק, וגם אשתו חזרה בתשובה גמורה. אמרתי לסבתא שזהו מכח הבכיות והדמעות של אז... [והומלץ על כך, כי מדרך העולם האב מכניס את בנו בברית, ואילו כאן הבן הוא שהכניס את אביו לברית...].

ברכה מעולה ומושלמת, היא זו הבאה מתוך שמחה וטוב לבב !

נלמד מהפסוק: "ועשה לי מטעמים... ואכלה בעבור תברכך נפשי" (פרק כז-ד)

וכתב רבינו בחיי אין כוונת יצחק בשאלת המטעמים בתענוג הגוף וחוש הטעם, אלא כדי שתהיה נפשו שמחה ומתענגת. כי בהתחזק כוחות הגוף יתעוררו כוחות הנפש ומתוך שמחת הנפש תחול עליו רוח הקודש כמו שאמרו חז"ל: "אין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות, אלא מתוך שמחה... [ובספר איש לרעהו (עמ' רנ"ב) הטעמנו, לפי"ז, שלכן ביקש יצחק דוקא ציד של בשר, ולכן הובא לו גם יין. כדי שתהיה הברכה מתוך שמחת הנפש שהרי "אין שמחה אלא בבשר ויין"...]

אמרו חז"ל (תנחומא-ויחי): כל המברך את ישראל כאילו מברך את השכינה שנאמר "כי מבורכי ירשו ארץ ומקליו יכרתו" (תהלים לז). אמר רבי מאיר, כל המברך את ישראל כאילו מברך את השכינה שנאמר "כי מבורכיו". לא נאמר כי "מברכיהו" אלא כי "מבורכיו".

וכתב הפלא יועץ: כתוב "טוב עין הוא יבורך" (משלי כב) ואמרו חז"ל אל תקרי יברך אלא יבורך (נדרים לח). כי מי שהוא טוב לעולם יבורך. והמברך את ישראל, הוא גם מתברך, כדכתיב "ואברכך מברכך..." ראוי להשתדל לעולם לברך את ישראל, אולי יהיה בעת רצון ויעשו דבריו פירות. לכן גם המתברך הוא יברך ויאמר "וכן למר".

מוסיף הפלא יועץ: וכפי שידוע המעשה המבואר בגמרא על האמורא רב שבירך לרב הונא ונתקימה ברכתו והקפיד רב על שלא השיב לו רב הונא "וכן למר". ונמצא שאם ברכתו עושה פירות הרי הוא גומל חסד עם חברו, ועל כל פנים עושה נחת רוח ליוצרו. כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל, ולמצוה תחשב לו.

עוד כתב הפלא יועץ: "ראוי לאדם להשתדל תמיד שיברכוהו, ויברח מאוד להתקוטט עם שום אדם ולהיות גורם קללה לעצמו שהרי אמרו חז"ל (מגילה טו) "אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך". ולכן יהיה כל אדם חפץ בברכה, ובפרט לברכת התלמידי חכמים וצדיקים יתאוה לה, ויהא מחזר אחריה שברכתן קרובה להתקיים..."

"וגם התלמיד חכם יהיה טוב עין הוא יבורך. וכל החפץ בברכתו הוא יברכנו ברכות רבות, כי מה איכפת לו לגרום טובה ושיהא חברו נהנה והוא אינו חסר ולמצוה תחשב לו." עכ"ד.

ואולם יש להקפיד לענות "אמן" אחר ברכת הצדיקים, וכפי שכתב החזון איש (בהוספות לספרו על טהרות) "כי ברכה של גדול הדור עושה רושם למעלה, ועושה עת רצון, ולכן ראוי למתברך לברך את המברך".

כתב רבינו החיד"א זצ"ל (בספרו פתח עינים) בשם הש"ך (עה"ת) שכאשר עם ישראל כולו נצטווה ליטול ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות, התאספו בני לוי והחליטו לא לקחת מאומה, שהרי כל ההיתר של עם ישראל ליטול את רכושם של המצרים היה בכלל שכר העבודה שהיו חייבים להם על מאות השנים שעבדו אצלם כל כך הרבה אנשים, ומכיון שהלוויים לא השתעבדו, החליטו פה אחד להמנע מביזת מצרים, למרות שהיה מותר להם לעשות זאת, שכן הקב"ה בעצמו לא הבדיל בין כלל ישראל ובין הלוויים.

התגברות זו בעיני הממון, שאינה קלה כלל ועיקר, היא שהביאה לכך שהקב"ה ראה אותם כראויים להשפיע שפע ברכות על עמו ישראל עד סוף כל הדורות, ולכן הכהנים נבחרו להיות המברכים התמידיים של העם היהודי.

"האם לברך"...

הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל (ראש ישיבת מיר) היה מגיע מדי פעם לדבר עם **הגאון מטשעבין** - **רבי דב בעריש וייזנפלד** זצ"ל בלימוד ולהתייעץ בענייני השעה וענייני הכלל. פעם תוך כדי שיחתם נכנס יהודי תלמיד חכם וביקש את מחילתם, שכן בא לבקש את ברכת הרב מטשעבין לרגל צאתו לחו"ל, שם הוצעה לו משרת רבנות עם רווח רב.

נענה הרב פינקל ואמר לרב מטשעבין: "לדעתי אין לתת לו לצאת, שהרי גם כאן הוא משתכר יפה, ואל לו לצאת מארץ ישראל". הרב מטשעבין לא ידע לרגע מה לעשות, שכן מצד אחד ממתין אותו ת"ח לברכת "צאתכם לשלום". ומאידך, אומר כאן אחד מגדולי הדור שיש להמנע מלברכו כדי שלא יסע...

אך מיד נתעשת הרב מטשעבין ואמר: מובא בגמרא (קדושין לא): שרב אסי רצה לצאת לחו"ל לקראת אמו, וביקש את רשותו של רבי יוחנן, השיבו רבי יוחנן שאסור לצאת מארץ ישראל. חזר ושאלו: לקראת אמו גם אסור? ענה לו רבי יוחנן: איני יודע. שאלו רב אסי שוב, ואמר לו רבי יוחנן: "נתרצת לצאת, המקום יחזירך לשלום". ויש מחלוקת בירושלמי (ברכות פ"ג ה"א) האם זה נקרא נתנית רשות, או שכוונתו שבאם תסע המקום יחזירך לשלום, אעפ"י שאיני מרשה לך.

כאן פנה הרב מטשעבין לאותו ת"ח ואמר לו: אף אני אומר לך: "המקום יחזירך לשלום", וכל אחד יפרש כרצונו...

בצלו חמדתי - שר התורה

"הסטייפלער האציל את ברכתו"...

אשה שהגיעה ללידה ב"מעייני הישועה", נכנסה לסכנה גדולה והרופאים אמרו שבדרך הטבע אי אפשר להצילה. והנה לפתע בחסדי ה' אירע נס והלידה עברה בשלום.

מנהל בית החולים הד"ר הר' משה רוטשילד ז"ל פנה לאשה ואמר לה: "דעי לך שאת חייבת את חייד **להגר"י קניבסקי** - **הסטייפלר** זצ"ל (שכבר נפטר לב"ע) תמחה האשה: "הרי מעולם לא הכרתי את הסטייפלער, ואיד יתכן שבאה לי הישועה על ידו!"

אמר לה ד"ר רוטשילד: "כאשר יסדתי את בית הרפואה הזה, האציל הסטייפלער את ברכתו שכל אשה הבאה ללדת בבית הרפואה הזה, לא תסתכן! והנה יש סטטיסטיקה בבתי חולים על מספר הנשים שנפטרות רח"ל במהלך הלידה בכל בית חולים, ואילו, בחסדי השם, במעייני הישועה כבר היו אז יותר מתשעים אלף לידות, בלי עין הרע כ"י ולא נעדרה אף יולדת אחת..."

ספר "מצווה ועושה"

איש כברכתו בירך...

הרה"ג רבי שמחה כהן זצ"ל (מראשי ישיבת "נתיבות עולם") היה שמח לברך את עמו ישראל באהבה, ולא רק בברכת כהנים על הדוכן, אלא בכל הזדמנות היתה ברכתו לכל אדם יוצאת מן הלב. מלב שמרגיש את צרכיו של המתברך וחפץ בהצלחתו.

כשהיה מברך לתלמיד ישיבה היתה הברכה שגורה על לשונו: "שיהיו לך חברותות טובים, וקושיות טובות ותרוצים נפלאים, מקום טוב בסדרים" וכו'. כשפגש מלצר או נהג בעבודתם בירך: "שתהיה לך מעט עבודה והרבה פרנסה" ואת הממתנים לאיווג בירך: "שיהיה לך גם קריעת ים סוף וגם ביזת הים"... פעם כשמאן דהו הקריא לו מספר טלפון, בירכו: "שיהיה לך שפע כמו המספר הזה, בממון ובמעשים טובים..."

אירע פעם שרבי שמחה מסר הרצאה במקום חס בלי מיוזג אוויר, והמאוורר לא היה מכוון למקום המרצה. הוא סבל מאוד מהחום אך לא נמנע מלהרצות. האחראית במקום התגנבה בשקט לסדר לו את המאוורר במחשבה שלא ישים לב, אך הוא הבחין והיתה לו הרווחה, ומיד הרעיף עליה מעומק הלב ברכה קולעת: "שאף פעם לא יהיה לך לא חם מדי ולא קר מדי... ותמצאי את זיווגך בקרוב" וכל הציבור ענה אמן.

והעידה בעלת המעשה: הברכה הזו שיצאה מעומק הלב התקיימה! ואף שעד עתה ארכו הימים ולא מצאה זיווגה, הרי שתוך תקופה קצרה מאז שבירכה, התארסה, וכך גם בטבעה סבלה מאד מהקור, אך תוך זמן קצר הרגישות לקור חלפה...

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

עצה טובה קמ"ל! / הרב נפתלי זינגברג

של עשו הפיזי אינו כח עצמי, זה הכל כח שמשתלשל אליו מתוך שורשו הרוחני בשמים. ממילא פשיטא שכדי לנצח את עשו הגשמי יש לנצח קודם לכן את עשו הרוחני. ההמשך "הטבעי" של הניצחון הרוחני, מתורגם לניצחון הגשמי-פיזי.

* * *

ולענייננו:

הזוהר הק' אומר בפרשת נשא (בתרגום ללשון הקודש של בעל הסולם):

"אמר רבי שמעון, אם לא היו מקריבים אלו י"ב הנשיאים - לא היה העולם יכול לעמוד לפני י"ב נשיאי ישמעאל... משהקריבו י"ב נשיאי ישראל, ניטלה השליטה מכולם".

הזוהר בעצם מגלה לנו את הסוד: כיצד לנצח את שורשו הרוחני של ישמעאל?

להקריב את קרבנות הנשיאים!

וכאן הבן שואל: אבל אין לנו אפשרות להקריב כיום את הקרבנות!

את התשובה כולנו מכירים: "ונשלמה פרים שפתנו" - כאשר אין בידנו להקריב קרבנות בזמן שבית המקדש חרב, אנו מקיימים זאת באמצעות אמירת ולימוד פרשיות הקרבנות.

כך אנו נוהגים דבר יום ביומו, כאשר אנו אומרים את פרשיות התמיד, קטורת וכו' וזה נחשב בשמים כאילו הקרבנו בפועל.

ניקח על עצמנו לומר דבר יום ביומו את קרבנות הנשיאים (הקריאה של ימי החנוכה הבאים עלינו לטובה), ונצרף תפילה שהקב"ה יקבל זאת לרצון כאילו הקרבנו בפועל את הקרבנות - ובכך נכניע את קליפת ישמעאל וייושע ישראל תשועת עולמים במהרה בימינו אמן!

* * *

לסיום, רצוני להתייחס לעוד נקודה מעשית חשובה.

אחת המצוות שהתורה מצווה עלינו אודותיה בשעת מלחמה, היא נקיות-הגוף. כי מקומות מטונפים דוחקים את השכינה, ובשעת מלחמה הרי זקוקים ביותר להשראת השכינה.

הענין הזה נוגע לממ"דים, שבנויים תמיד ללא שירותים. בדרך כלל שוהים בממ"ד זמן קצר, אך לפעמים זה מתארך. על מנת למנוע בעיות צניעות ונקיות, מומלץ להכין מראש פינה מוסתרת. לצייד אותה בדלי עם שקיות אשפה. בשעת הצורך יש לדאוג שכל הפסולת תהיה קשורה בשקיות, וכן לכסות את הכל. באופן זה, כאשר אין ריח רע, מותר להמשיך ולומר בממ"ד דברים שבקדושה, תהילים וכל מה שצריך! יש לדאוג מראש גם למים, לצורך נטילת ידיים.

אפתח במקרה שהגיע ממפקד שנמצא בימים אלו בתוככי עזה. ומה הוא מבקש, אוכלי מיטה נוחה? ממש לא! הוא מבקש שנתפלל - וכך הוא אמר:

מי שלא נמצא בפועל בעזה, בעצם לא מודע למצב האמיתי. הלחימה מאוד קשה ומסוכנת. ובמיוחד בשעות הלילה המאוחרות, החל מאחת-עשרה בערך. שעות הלחימה הכי קשות הן השעות הקטנות של הלילה, בין שנים לחמש.

הוא מוציא את החיילים שלו להילחם, ופשוט מתחנן לגיבוי-רוחני מאתנו! "תארגנו קבוצות שיאמרו תהילים בלילה" הוא מבקש! (יהודי באשר הוא, מרגיש ברגע האמת מהו הכח המגן).

מורי ורבותי! בשעה זו מחובתנו להזכיר נקודה שמסתבר שרוב האנשים שכחו ממנה. מי הכי מצטער מכל מה שקרה בדרום אלו שנתעלו על קידוש-השם? הפצועים? החטופים? ואולי בני המשפחה שלהם? מי שמצטער יותר מכולם זו השכינה הקדושה בעצמה. "עמו אנוכי בצרה" השכינה סובלת מכל צער וצער שעובר על כל יהודי, וזאת בנוסף לתוקף הגלות. גלות ישראל קדושים וגלות התורה הקדושה.

כנודע, נהגו לומר 'תיקון חצות' על צער השכינה, ואם לא עכשיו אימתי - בשעה שהמלחמה גוברת דווקא בלילות! ומה גם, שבשעת אמירת התיקון אומרים גם מזמורי תהילים, הרי אין לך דבר מתאים יותר בעת הזו מתפילה זו! רק נציין שידוע לנו על ישיבות שעושים משמרות של סדרי לימוד רצופים ביום ובלילה).

* * *

בעקבות המאמר הקודם שהתייחס לנושא "המתקת הדינים" בעת הזו, התקשר אלי רב מוינה - הרב מרגלית שליט"א - וביקש להצביע על קטע חשוב ותועילי **בזוהר הק'**. מדובר בדברים אקטואליים שממש נוגעים לנו כעת.

אך כדי לרדת למשמעות העצומה של דברי הזוהר, הקדמה קצרה: בפרשת וישלח מסופר כיצד יעקב הולך להיפגש עם עשו, והוא מכין את עצמו בתפילה ובדורות וגם לאפשרות של מלחמה. הוא חוזר לקחת את הפכים-קטנים ששכח, נשאר לבד, פוגש אותו איש ומנהל איתו מלחמה.

אומרים חז"ל שה"איש" היה "שרו של עשו", כלומר המלאך שמייצג את עשו בשמים. כידוע, כאשר מלאכים יורדים לעולם הזה הם מתלבשים בלבוש גשמי ומתחפשים לבני-אדם. שלושת המלאכים שהגיעו לאברהם התלבשו בגוף של ערביים, אליהו הנביא מתלבש כל פעם בסוג גוף אחר - וכן על זה הדרך.

כעת נשים לב: לפני שיעקב יוצא להילחם עם עשו הגשמי, היה חשוב שהוא ינצח קודם לכן את עשו הרוחני. הלוא הכח

לרגל המצב, המבצע ימשך בעזה"י בשבועות הקרובים

הזוכים הבאים במבצע הפרסים לעידוד וטיפוח מדות טובות יכולים להיות אתם. כל שעליכם לעשות: לכתוב סיפור מעניין ולא שייגרתי על מדות טובות שאירע אצלכם או אצל מכרכם, בתנאי שהסיפור עדיין לא פורסם בספר או בכתבי עת, ולשולחו לפי כתובת המכון: **"מכון אהבת אמת" רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242410 או פקס: 077-7671812 או אימייל: haemesemes@gmail.com**

חמשה סיפורים נוספים שיבחרו, יפורסמו במדור זה ויזכו את שולחיהם בסך 100 ש"ח(!)

הסיפורים שיתקבלו יטופלו רק בתנאים הבאים:

- 1) אורך הסיפור בין 500-200 מילים (בעברית), בכתב יד ברור וקריא. (עדיף מודפס במחשב).
- 2) על השולח לרשום שמו, כתובתו המדויקת ומס' טלפון.
- 3) למכון שמורה הזכות, לפרסם את כל הסיפורים שישלחו, והרי הם רכוש המכון, (מלבד בהוראה אחרת מהשולח) ורק 20 סיפורים יזכו לפרס.
- 4) למכון אהבת אמת שמורה הזכות, לערוך ולעבד את הסיפור לפי מדת הצורך.
- 5) למותר לציין כי על שולח סיפור האחריות לבדוק שהסיפור לא פורסם בספר או בכתב עת ואין עליו "זכויות יוצרים".

בע"ה בשבועות הקרובים נמשיך לפרסם את הסיפורים והזוכים הבאים.

מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך - וגם חייך אליו

{ אז נדברו }

פרשת תולדות תשפ"ד | גליון מספר: 626 | לסדר: "בזמן שקולו של יעקב נשמע בבתי מדרשות וכו'..."

הצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון **בפקס**
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

תי"ו רי"ש וא"ו מ"ם
וא"ו תי"ו

תרומות תרומות תרומות...

כמו כן: הרוצה להשתתף לשם שמים
בהוצאה מחודשת של הספר
'המסולאים בפז' ניתן להתקשר ל-
0527683095, או לתרום ישירות
באמצעי התרומה הרשומים למטה.

ולמה 'לשם שמים'?? כי הספר כבר יצא
לדפוס... כך שכבר אין רפואות ואין ישועות
ואין עילוי נשמות... הכל אבוד... אין כלום...
איפה אין כלום?? בהקדשות של הספר!!! אבל
בשמים!! השמים לא ירדו לדפוס... שערי
השמים נשארו תמיד פתוחים... למי שיתרום
וגם למי שלא... גם זכות הרבים בכיסוי
העלויות נשארה פתוחה וכל הרוצה יבא
ויטול...

כך אתם שותפים איתנו

בהוצאות ובזכויות:

בבנק: פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)
ניתן לקבל קבלה מוכרת להחזר מס (ס' 06)

באשראי: "נדריים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

בשורות טובות

ישועות ונחמות!

אני רוצה להיות יחודי!!! אבל אין בי שום דבר מיוחד...

אני מכיר יהודי שיש לו רגש למצוות... והוא סיפר לי שביום כיפור מוכרים אצלם את העליות והמצוות במחיר מפולפל וכו'... והכיבוד הכי יקר זה פתיחת הארון בנעילה שיש בזה עניינים גדולים כידוע וזו סגולה לפרנסה וכו'... והוא קנה את זה!!! תן ניוחש בכמה כסף?? לא פחות ולא יותר... קרוב לעשרת אלפים שקל!!! הייתי המום... אוה... כמה כסף שילמת על זה... כל הכבוד... ואז לפתע נעצרת!!! רגע רגע רגע... תן לי... תן לי שניה להתרכז... אוה... אני בהלם!!! אני כעת משחזר ש... שגם אני!!! גם אני עשיתי ביו"כ את פתיחת הארון של נעילה... תבין: ביו"כ אני מתפלל בבית הכנסת שיש שם בדיוק 12 מתפללים וזקנים... אני קבלתי גם מפטי"ר ב"ר"ה וגם עליה ביום כיפור ולא בגלל שאני ש"ץ או אז נדברו... אלא בגלל שאין מישהו אחר שיקבל... (כי גם כהן ולי אין שם) ו... וצריך בין הייתר גם לפתוח את הארון הקודש לפני נעילה... אז... אז פתחתו!!! **חבר שלי מיד שאל אותי בדריכות... נו נו... בכמה קנית את הפתיחה של נעילה??** התפוצצתי מצחוק... איזה שילמתי... תגיד תודה שבכלל פתחתי את הארון... אם לא הייתי פותח את הארון הוא היה נשאר סגור... תבין... מדובר פה בביהכ"ס של זקנים... אחרי יום שלם... כולם תשושים... והנה הגיע נעילה... ותכל'ס... צריך פה מישהו שיקום שיפתח את ארון הקודש (ויריב עם הדלת שצריך 'לריב' איתה עד שהיא נפתחת...) אז במקום שאין איש וכו'... קמתי ופתחתי... ותאמין לי ששכחתי מזה לגמרי... אתה פשוט הזכרת לי ש... שהרווחתי עשרת אלפים שקל בלי לשלם שקל...

עד כאן הסיפור!!! אז זהו!!! קורא יקר... לי יש בעיה עם ה'דבר' הזה... אולי תעזור לי אחת ולתמיד להבין איך עובד ה'שוק' המוזר הזה שאני בחחחיים לא הצלחתי להבין אותו... הנה... קח את הסיפור הזה... יש פה שני אנשים שקבלו פתיחה בנעילה... גם אני וגם הוא... בינינו: יש הבדל בין פתיחת הארון שלו לשלי?? **לכאורה אין הבדל!!!** (הרי אצל שנינו מדובר בארון הקודש!! ספרי תורה כשרים!! אצל שנינו זה נעילה ופתיחת הארון של נעילה...) האם הפתיחת הארון שלי הייתה שווה פחות משל?? לכאורה לא!!! אין סיבה!!! אם ככה... אז למען ה': על מה הוא שילם עשרת אלפים שקל? אם אני יכולתי לקבל את זה בחינם... אז על מה הוא שילם??

אתה מבין מה מפריע לי פה?? בראש של נדל"ן זה לא מסתדר לי... התמחור הזה לא נתפס לי... (רק בתור דוגמא... ה'שוק' הזה מאוד מצוי לדוגמא ב"ג בעומר... שעושים הדלקה לכבוד רשב"י ומוכרים את זכות ההדלקה... והמחיר עולה ומטפס עד שהגיע הנגיד של החצר וקנה בתמישים אלף שקל פשוט... רגע... ואם אני עכשיו פתאום אוציא מהשקתי איזה מקל עלוב עם צמר גפן מגולגל עליו... אני אשפוך עליו כמה בקבוקוני שמן זית ואציתו ואני אעשה לכם פה יופי של הדלקה מול העיניים... לא חמישים אלף שקל ולא בטיח... הנה... הדלקתי!!! וזה דלוק!! וזה לכבוד רשב"י... מישהו יוכל לטעון לי בלומד'ס שאין פה הלוויית 'דין הדלקה... מה... זה לא דלוק?? אז למען ה'... על מה הוא בדיוק שילם?? אני בעד שישלם... אבל על מה?? אם את אותו דבר בדיוק אפשר לעשות בחינם... אז איך אותו דבר בדיוק עולה הון תועפות באותה מדינה עצמה... בראש נדל"ן אני לא מצליח להבין את זה... כנ"ל בייחס להתרומה שמוכרים את הנר של הבאבא סאלי ומישהו קנה בעשרים אלף שקל... ואם רגע אח"כ אני אעלה לבמה עם נר נשמה עלוב של אזכרות ואני אדליק לעי"נ הבאבא סאלי מישהו יוכל להגיד לו שזה לא דלוק?? אז למען ה'... על מה הוא שילם עשרים אלף שקל?? וכנ"ל לגבי הפתיחה שלנו בנעילה...) אז באמת יום אחד שאלתי מישהו... והוא עשה לי כזו תנועה... הוי... נו... אתה לא מבין... **אתה תמים...**

בסיידר... אני תמים... אבל בליל הסדר גם בן התם מקבל תשובות...

עכשיו: שלא תבין!! ה'שוק' המוזר הזה הוא לא שגעון חדש של הדור שלנו... המושג הזה כבר מוכר לנו מחז"ל... הנה... הדוגמא שהכי מבלבלת אותי זה המושג של תפילות כנגד תמידין תקנום... תבין: פעם!!! כשביהמ"ק היה קיים... רק כהנים יכלו להקריב תמיד... וגם הם רק שבוע אחד מתוך חצי שנה... וגם אז היה להם פייס... ומתוך אלפי כהנים רק 13 כהנים זכו בתמיד של שחר... וגם אז רק כהן אחד ויחיד זכה בקטורת!!! והוא היה המאושר עלי אדמות והוא היה מסומן עד סוף חייו כגביר כי הקטורת מעשרת... **והנה... אל תשאל... נחרב בית המקדש...** ומאז... היות ואין לנו קרבנות... אז זהו... תפילות כנגד תמידין תקנום... מהיום **כל אחד** נהיה כהן בעצמו... אם אתה אומר קרבנות **אתה בעצמך** הכהן המיוחס שזכה בתמיד... וכשאתה אומר פיתום הקטורת ככוונה נחשב לך **שאתה בעצמך** מקטי"ר קטורת... רשב"ע: עד אתמול היו לנו מלאמות עולם על זה... כולם רצו לזכות ורק בודדים היו המאושרים שזכו... ופתאום רפורמה... כל אחד יכול להגיע לבית הכנסת ולהקטי"ר קטורת. חופשי על הבר... איך?? איך פתאום? איך יתכן שהדבר שהיה הכי יקר המציאות... פתאום נהיה הכי פשוט וכל אחד יבא ויטול...?? איך יכול להיות שפעם היו מאבקי עולם מי יזכה להיות כהן גדול... וברגע שנחרב ביהמ"ק כל אחד נהיה כה"ג ואומר סדר העבודה ונחשב לו כאילו הוא היזה אחת למעלה ושבע למטה... איך זה פתאום קורה?? ? מילא בגן... כל שבוע היה אבא של שבת אחד... ושבוע אחד הגנת החליטה שככולם ביחד אבא של שבת... נו... בסיידר... אבל כאן זה רציני!!! אם הד"ל אומרים שכשאתה אומר פיתום הקטורת נחשב לי כאילו שהקטרת קטורת... זה רציני... ס"ס גם בחינה של 'כאילו' בחז"ל זה משהו אמיתי) אז איך זה יכול להיות שמשוהו כ"כ יוקרתי ונדי... פתאום נהיה בהישג יד של כל מי שפוחת סידור תפילת כל פה...?? ואני לא סתם פותח את הנושא הזה... כי למייעשה זו אחת מהסיבות שגורמות לי ומסתמא גם לך... שאנחנו מתקשים לעכל את זה... אני מתקשה לעכל שהתפילה שלי יכולה להיות חשובה ממש כמו תמיד של שחר... כי איך זה יכול להיות...

התשובה על שאלה זו בעמוד 6 בגיליון זה...

האם יצחק אבינו גר ב'מאה שערים'??

על פניו כן!!! הרי כל השם והמושג שנקרא 'מאה שערים' מגיע מ'זיורע יצחק וימצא מאה שערים...' זאת אומרת: 'מוכרחים לומר' שייצחק גר במאה שערים... אבל מה לעשות שזה ממש לא מסתדר... כי הרי אצלנו 'מאה שערים' זה סמל ודוגמא לשכונה מאוד מאוד פאנאטית שגרים שמה רק צדיקים כאלו מ'מאה שערים'... ומה לעשות שייצחק אבינו הוא הדוגמא הפוכה ב-180 מעולות... יצחק היה עולה תמימה שהיה אסור לו לצאת מארץ כנען!!! ומאיך גיסא אברהם אבינו מזהיר את אליעזר בתקיפות שלא משתמעת לשני פנים... לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני!!! אין!!! אין פה משפחה אחת שמתאימה לנו... כולם רעים והטאים... כן... כפי שהתורה מעידה שאנשי ארץ כנען היו האנשים השפלים והארורים והמתועבים ביותר שאחת דינם 'לא תחיה כל נשמה', וזה ה'מאה שערים' של יצחק... כשהוא מוקף מארבע כיוונים של חלונות הבית המוגפים שלו באנשי כנען שרעים וחסמים לה' ואין לו אפילו משפחה אחת נורמלית שהוא יכול לתת להם משלוח מנות...
נ... אז איפה פה ה'מאה שערים'???

מוכרחים לומר שההגדרה של מאה שערים היא אחרת ממה שמקובל לחשוב!!!

אם עד היום חשבת שמאה שערים זה אומר שכולם צדיקים ופה הכל נקי וטהור וחלק (ולא נותר לנו אלא לבקש מאנשים זרים... נא לא להיכנס לשכונתנו ולא לפגוע ברגשותנו) אז זהו שייצחק אבינו מגיע ומגלה לנו שה'מאה שערים' האמיתי והלא מטויח הוא... אותו רגע מכונן שנופל לך האסימון ואתה קולט שלא יעזור כלום!!! איפה שאהיה ואיפה שלא אהיה... גם בתוך מאה שערים בסופו של דבר הכל מתחיל ונגמר ב... אני צריך לשמור על עצמי... אני צריך לשמור 'ארחות פריץ' - שלא לפרוץ גבולות ושום מאה שערים לא יעזור!!! ה-שופטים ושוטרים תתן לך בכל שערך זה העיניים והלב שאני מחליט איפה הם...

זה המאה שערים של יצחק אבינו!!! יצחק מתגורר לו בארץ כנען והוא מלמד אותנו שאין!!! אין לאן לברוח... אל תמהר להסיק מסקנות שהתמודדויות הרוחניות שלך הם בגלל האזור שבו אתה מתגורר... כי ברגע שתעבור למאה שערים... אז לפתע תקלוט שבסופו של דבר הכל תלוי ונגמר ב!!!

המכנה המשותף בין יצחק למאה שערים... זה שלי יצחק אין לאן לברוח... כי גם כשהוא מוקף מכל הכיוונים ברשת של כנען הוא עולה תמימה והוא תקוע בארץ כנען ולא נותר לו אלא לשמור על עצמו ולהיות קדוש!!! אותו סיפור במאה שערים... כל עוד אני גר בחיפה... בלב שלי תמיד מוקוננת מין תחושה... לו הייתי גר במאה שערים הייתי שמור ונקי... אז זהו!!! שכל זה עד שמגיעים לשם!! ברגע שמגיעים לשיכון הכי פאנאטי והכי שמור... אז אתה לפתע קולט שהיציאה לא דילג על שום מקום... וזהו... מכאן אין לאן לברוח... קח אחריות על עצמך!! תחליט אני בעל הבית... ואני קובע את המראות והתכנים שנוסעים לי לראש... אשר ע"כ... כלונה כעת מקפלים מוודות ועוברים לגור במאה שערים של... של יצחק אבינו!!! המאה שערים האמיתי והמפוקח שלא מטפל במסביב אלא שומר על עצמו!!!

כמובן שאין הדברים אמורים כלפי ניסיונות ופיתויים לא מידתיים ולא פרופורציונליים כאינטרנט וכדו'... שיהודי מוצא את עצמו לבד לבד בשאון ליל בלי מצב רוח כשכל הסחי והמאוס לפניו... על דא וכיוצא ב נאמר: אין אפטרופוס וכו'... כמו כן לחיות באזור הומה במיוחד שעל זה נאמר 'איכא דרכא אחרינא' לא אמר... אבל כשמדובר במקומות שמורים יותר שמורים פחות... במקומות שצריך יותר לשמור על העיניים או פחות... תשמע לי... במקום לחפש את הארנק מתחת הפנס... בא נקצר הליכים ונסיק את המסקנה שאין הדבר תלוי אלא ב... כי אם בסופו של דבר אני לא אמלט מלשמור על העיניים ולקחת את העיניים לידיים... ברגע שצריך בלאו הכי שמירה מעולה... אז כבר לא משנה הרבה אם מדובר בשום תם או בשור מועד... אין הדבר תלוי אלא ב!!! ת.ד. מאה שערים...

מי הוא האחד והיחיד שיכול לבדו לנצח את עזה??

היות והלחימה בעזה ממשיכה ומתארכת... ועם הזמן הנשיאה בעול נשחקת... עיין ערך אותם שני פרקי תהילים שבהתחלה אמרנו אותם בקול זעקה ועם כל הכוונה ולאט לאט זה התעייף ונשחק... מה לעשות... אנחנו בני אדם... (הארכתי בזה במאמר המרכזי) ופה צריך להשתמש עם כל מיני טכניקות... איך לשמר עירנות ולא להפקיר את האחים שלנו שדה הקרב... להמשיך להעתיק עליהם ולתת עיניו ולבו להיות מצר עליהם...

אז אני רוצה לשתף אותך במדגם קטן איך חשבתי לעורר את עצמי... **ובכן בימים אלו אימצתי לעצמי מנהג מעניין!!!** קראתי לזה **"ספר מלחמות ה"ו"** כן... יש מושג בתורה שנקרא 'על כן יאמר בספר מלחמות ה'... משמע שיש כזה מושג שלוקחים את מלחמות ה' ועושים מזה ספר... כעת מה עשיתי?? נפל לי רעיון שהיות וצריך לעורר רחמים ולהמשיך שפע של רחמים... אז כל יום אני פותח נביא... ואני בוחר לעצמי ללמוד על מלחמה אחת ממלחמות ה'!!! כמובן אני בוחר רק מלחמות שהסתיימו בתשועה ופורקן כהיום הזה... סו"ס הקריאה מעוררת הזמן וכעת צריך לחפש פסוקים מסוג של 'ויתן לך' ולא הדיף... **וזה מאוד מעניין ואפילו מומלץ!!!** ואז שמת לב שלכל מלחמה ממלחמות ה' יש את המאפיינים המסוימים שלה!!! יש את הזכויות המיוחדות שנדרשו במלחמה בשביל לנצח... ובכל מלחמה יש דגש על ערך אחר... (במלחמת דבורה הדגש הוא ענווה- כי ביד אשה ימסור ה' את יבין... במלחמת גדעון הדגש הוא לשרוף קשרים עם הע"ז... כשגדעון נהפך לירובעל- שיריב איתו הבעל בזה הוא מנצח... במלחמת יפתח הדגש הוא סליחה... יפתח מוכן לסלוח על שגרשו אותו ובוזה הוא יכול לפעול סליחה מה' ונצחון במלחמה... אצל חזקיה זה בטחון גמור, ואצל יהושע זה ערבות של כלל ישראל ולקחת אחריות אפילו על הגבעונים שנשבעו להם, וכן הלאה...) הייתי מגדיר את זה שכמעט לכל מלחמה יש שלוש מאפיינים: א. הזכות היחודית שבזכותה מנצחים... ב. אופי וסוג הלחימה... לפעמים בטכסי מלחמה ולפעמים בבטחון גמור בה' ג. סוג התשועה והנצחון...

בקיצור: התחלתי לבחוש במלחמות וגיילתי שזה כמו תצוגה לבחירה... אתה עומד מול כל סוגי הישועות והגאולות שעם ישראל עברו וכעת תבחר... תגיד איזה ישועה ספציפית אתה צריך בצרה הנוכחית... ולפי זה נתאים לך את הפרק בנביא ששם מפורטת תכנית המלחמה... אתה צריך שחרור חטופים?? בבקשה... מלחמת דוד בצקלג... עיין בשמואל א' ל'... גם שם היו מאות חטופות וכולם השתחררו ללא יוצא מן הכלל וללא פגע... ובאיזה זכות?? "ויתחזק דוד בה' אלוהיו"... הלאה... מה אתה עוד צריך... אתה צריך לנצח את הפלשתים?? אוהו... עם פלשתים יש לנו מבחר גדול... החל מלחמת עלי... שאמנם הסתיימה לא טוב... שגלה כבוד מישראל... אבל בסוף ה' היכה את הפלשתים בעפלים... והם שלחו את הארון על ארבע חזרה לארץ ישראל... והודו בפה מלא שה-אל אקצא הזה שהם חלמו ששייך להם... הרי הוא משוגר חזרה עם פרות שהלכו ישר כשהם משוררות חזרה לישראל!! ועל זה נתקן 'הודו לה' קראו בשמו' שאנחנו אומרים בידי בוקר... שזה המסמך שהפלשתים בעצמם הודו שארון הברית שייך לישראל... קודשא בריך הוא שלנו!! בית הבחירה שלנו!!

בקיצור: תכל'ס... אני כעת אוהז במלחמות שמשון!! ופה!!! פה נעצרת!!! פה לטעמי אבחנתי את המרשם המדויק ומבנה הלחימה הנוכחית... ולמה??

דבר ראשון: כל המלחמות של שמשון היו לא פחות ולא יותר **בעזה!!!** אז זה כבר נשמע טוב... שמשון הוא בקי לענייני התנהלות מול הפלשתים המתגוררים בעזה... זה דבר אחד!!! אבל מה שהכי תפס אותי... זה המאפיין המאוד מאוד חריג ושונה שיש במלחמות שמשון... והוא: **כת היחיד!!!** שמשון מנהל מלחמת עולם... אבל לבד!!! בלי צבא!! בלי עזרה... בלי תיאום... כל הלחימה מתחילה ונגמרת באדם בודד שמסתדר לבד!!! מצליח להרתיע את העזתים לבד!! הוא לא מבקש עזרה מאף יהודי כי הוא לא צריך עזרה... הוא כמות שהוא לבדו מצליח לשתק את העזתים במשך עשרים שנה בחייו... ועוד עשרים שנה אחרי מות... הם עדיין המשיכו לשקשק מפחד... ומאיפה?? מאיפה הכח האדיר הזה של שמשון? מאיפה יש לו כח לשתק את האויב העזתי הסורר... ועוד לבד לבד לבד???

התשובה היא: שמשון מייצג של שבת דן? שלשבת דן יש שליחות מיוחדת!!! לעבוד את ה' ברצוא ושוב הכי קיצוני שיש... שבע יפול צדיק וקם על בסיס קבע!!! כל היום עליות ומורדות... ה' רוצה אותו יום אחד בקרבת אלוקים הכי גדולה... ולמחרת ה' שולח אותו לתחתיות ארץ... בפיתויים הכי אפלים... ואפילו במעידות נקודתיות... ו... ולא לאבד קור רוח... לחזור בתשובה ומיד הלאה בקרב... שוב עולים לשמים ושוב נוחתים לארץ... ושוב יפול צדיק וקם... וזה קקקשה!!! זה מתעתע... על שמשון נאמר: רוח ה' מפעמת בו... כמו פעמון! גלן גלן גלן גלן... רגע אחד ככה ורגע אחד ככה... וזה לא מחדל!! זה לא פשלה... זו שליחות!!! שבת דן הוא היחיד שה' רוצה בשתי חזיתות גם יחד!! מצד אחד הוא אי שם בבשן... בהר דוב... ומצד שני בגוש דן במרכז... ה' רוצה אותו יום אחד מוצב ארצה... ויום אחר ראשו מגיע השמימה... וצריך בשביל זה המון כח!!! כי אתה מתמודד לבד לבד לבד... ויש רגעים לא נעימים... ויש מעידות... והיאוש מכרסם... וברגע שמשון מצליח להתגבר לבד איפה שאף אחד לא נמצא!!! בזכות זה הוא מקבל כח עוצמתי לעשות ההההכל לבד!!!

כמו שאף אחד לא היה לצידו ברגעים הקשים ביותר והוא התגבר לבד!! כך גם כשהוא מגיע לעזה... הוא לא צריך אף אחד... הוא לבד מרים ומסיע את שערי עזה ששים אמה...

הוי הוי הוי כמה שימשונים יש בינינו!!! כמה בני עליה מסתובבים בינינו שרוח ה' מפעמת בך כזוג... יום אחד אתה נוסק לגבהים ויום אחד אתה מתמודד בתחתיות ארץ... ואתה צריך המון המון כח!! ואתה שם לבד!!! ואם אתה שם לבד מצליח להתנער... מצליח להמשיך הלאה... אז תדע לך שכעת יש מלחמה בעזה... ובשביל לנצח צריך שם אחד ויחיד... הלא הוא אתה!!! הקדושה הנוראה שלך והגבורה האדירה שלך להמשיך הלאה ברצוא ושוב הזה... זה שאתה לא מתייאש וממשיך הלאה עם כל הכח... ככה מנצחים את עזה!

אתה יודע מתי עזה נצחה את שמשון... באותו מעמד ששלושת אפלים עזתים התאספו לראות בשחוק שמשון... הנה... נצחנו אותה במלחמת הקדושה... נצחנו את העיניים שלו... הצלחנו להכניע אותו... ושם!!! שם ברגעים של כמעט יאוש... שהנה... היצחק מצליח ליאש אותך לגמרי... הנה נפלת... הנה דלילה הצליחה לדלדל את כוחך... ברגע האחרון שמשון פונה לה'... זכרני נא וחזקני... ואנקמה נקם אחת משתי עיניי! העיניים שלי שכל הזמן נאבקו... שאף פעם לא ויתרו... תן לי לנקום!! והוא נוקם!! והוא מחק בבת אחת את הצחוק השטני שלהם... אל תתן ליאוש לראות בשחוק שמשון שכן... זכור תזכור שגם אם יעקב יוצא קצת צולעה מהמלחמה מול עשיו זה לא סתירה שכי שרית... ניצחת!!! ניצחת בלהמשיך הלאה... ובוזה תנצח את עזה ולבד!!!!!!!

נתן עיניו ולבו להיות מיצר עליהם...

בשבוע האחרון מיששתי לעצמי את הדופק כמה וכמה פעמים... ואני באופן אישי מתחיל להרגיש בייחס לעצמי... אולי הגיע הזמן שאני מתחיל להיות מסוגל לחשוב על החיילים שנמצאים בעזה ולדאוג להם ולהתפלל ולהתחזק למענם... רק עכשיו אני מרגיש שאני מתחיל להיות כשיר לזה... עד עכשיו היה אסור לי!! היה אסור לי לחשוב עליהם!! כי... כי עד עכשיו היה יותר מידי הילה של הערצה ואהבה סביב החיילים... יותר מידי הרבה סיפורים התגלגלו סביב החיילים שלנו וכוחותינו ואין הם פעלו וכו' וכו' וכו'... והפרו'קטורים שיותר מידי התמקדו בהם... היו עלולים לגרום לי להסתח דעת ופזילה מהחזית החיונית והמוצב האיטרטגי שלי מתוך החפ"ק של בית המדרש... ולכן למרות!! למרות שצריך היה שיהיה איכפת לי מהחיילים ולחשוב עליהם... אבל הייתי מנוע!! היה אסור לי להסיח דעת מהחזית שלי!! אבל עכשיו... בשבוע האחרון... אני עכ"פ באופן אישי מרגיש שהעסק קצת נרגע... סו"ס לכל דבר מתרגלים... ההילה והערצה סביב החיילים קצת שקטה... וכעת יכול להיות שמותר לי להתחיל באמת לדאוג לנשמות היקרות שנמצאות בסכנה ממשית ולהתפלל עליהם... כעת!! כעת אם חיל פרטי יתקשר אלי ויבקש ממני שאני אכין לו ציצית... כעת יש על מה לדבר... כי כעת מדובר בנשמה יהודית שרוצה ציצית... בטח... אין אפשר לסרב... בפרט שיש פה 'נושא בעול עם חבריו'. אבל לפני שבוע שבועיים כשבאו אלי ככה בהתרגשות ובקשו ממני לעשות ציצית לחיילים... הייתה שם נימה של 'נו'. אם לא זכית להתגייס לפחות. תזכה להיות נטפל לחיילים בזה שתעשה להם ציצית... ולכן בשום פנים ואופן לא הסכמת!! אבל עכשיו שהרוחות נרגעו כצפוי... וכעת אם מגיע אלי חייל בגודל טבעי ומבקש ממני שאני אחזק אותו בידישקייט... אין אפשר שלא... אין אפשר לסרב... כעת אני מחויב להתפלל עליהם ולחשוב עליהם והלב שלי איתם... כי זה כבר לא חיילי צבא הגנא לישראלי... זה כבר יהודים!! זה אחינו כל בית ישראל הנתונים בסכנת חיים והלב שלנו איתם ואנחנו דואגים להם...

(אבל אם שמת לב: הדגשתי שרק אם הפניה תהיה ב'אחד על אחד', שחייל יגש אלי וירצה עזרה... אבל אם זו תהיה פניה רשמית מטעם הצבא... **בשום אופן לא!!!** הצבא בתור כגוף רשמי הוא מופקע אצלנו לגמרי!! הוא חלק בלתי נפרד ממדינה שחרתה על דגלה מרידה במלכות שמים והתנערות מוחלטת מעול תורה ומצוות ולנו לא נותר אלא להתנער מכל גוף שמתנער מאבינו שבשמים... **אבל נא להפריד רשות!!** כל חיל יהודי בפני עצמו וכל מפקד שמתמקד במשימתו ומוסר נפשו למענו הוא יהודי... הוא 'חתן שלם'!! שאני מחויב לפרוק חמור ולעזוב עמו ואני מחויב לחלל עליו שבת... בפרט בימים אלו שהוא עוסק בפיקוח נפש ובהצלת נפשות ופדיון שבויים ויש לו שר על זה... ובפרט בפרט שכעת לי ולך באופן אישי, יש לנו הכרת הטוב אישית אליו שהוא מוסר נפש בעבורנו... והוא נאלץ לסכן את החיים שלו כדי לכבות שרפות והתלקחויות שהכיבוש הציוני צבר ובישל לעצמו במו ידיו בעשרות שנות קיומו... אנא... קרא את הסוגרים האלו כמה פעמים!! כי יש פה דקויות של ההשקפה היהודית שעליה חונכנו... ובימים אלו אנו נאלצים להוציא אותה מהבויידים... ואני מודע לכן שאני הולך לקבל על זה על הראש מכל אלו דלא דעי להבחין בין תכלת לבן ולא מבחינים בחילוקים עדינים...

עכ"פ אני פונה קצת לכל מי שמרגיש כמוני... מרגיש שמשוהו שם קצת נרגע מבפנים... ההילה שסביב הצבא והחיילים נרגעה לו...

אז הנה!! כעת!! כעת הגיע הזמן לדאוג!! לדאוג לחיילים...

מה אני מתכוין לדאוג לחיילים?? מה... לקנות להם קורנפלקס וחטיפים??

לא!! ממש לא!! אני מדבר על משהו הרבה יותר פשוט ובסיסי:

ידידי היקר: ברצוני לעדכן אותך שיש קצת מלחמה בעזה ובגבולות לבנון!! ונמצאים שם עשרות אלפי יהודים בסכנת חיים ממשית... **ואי אפשר להתעלם מזה!! אין לנו רשות להמשיך את שגרת החיים כרגיל...** זה לא קל לנו!! זה כרוך בעבודה פנימית!! כי סו"ס אנחנו בני אדם... והחיים חזקים מהכל... והשגרה עושה את שלה וממשיכים את החיים...

אז מילא... אלו שיש להם איזה גיס או בן דוד או קרוב משפחה בחזית... אוטומטית הם בפנים!! הם חווים את הדאגה והאיכפתיות... הם לא צריך עבודה פנימית כדי לחיות את המצב... כי יש להם איזה דמות יקרה של צעיר מגויס או חלילה חטוף או נעדר שעומד להם מול העיניים ש... שהם מאוד מייחלים שיחזרו אלינו בריא ושלם... אבל אני ואתה... שכל המשפחה המורחבת שלנו מכל הכיוונים... אין אחד לא נמצא בצבא... אוטומטית אנחנו מחוץ לעיניים!!!! אז הלאה... הזמן עשה את שלו ובשלב מסוים מירוץ החיים ממשיך... מצידנו עסקים כרגיל...

זה לא בא בחשבון!! זה לא אנושי!! והכי הכי: זה לא יהודי!! יהודי ככה לא מתנהג!! ברגע שיש כ"כ הרבה יהודים שנמצאים בסכנה... אנחנו חייבים להתנהג בצורה אחרת... אין בדיוק?? לא יודע... צריך לשבור את הראש... זה לא קל אבל הכרחי!! בדיוק כמו שכולנו מבינים שבעשי"ת לא יתכן שתפילת שחרית תראה כמו יום רגיל... כי... כי ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו ואנחנו במצב חירום!! ממילא כולנו מבינים שצריך משהו מעבר... איזה אבינו מלכנו... סליחות... לא יודע... מה שבטוח אי אפשר להמשיך בחיי שגרה כשתלויים ועומדים... אותו דבר כאן: לא יתכן להתנהל קצת בשגרה גמורה כשכ"כ הרבה יהודים נמצאים בסכנת חיים ממשית (שהיא בין הייתר גם נוגעת ישירות אלינו...)

ועכשיו... אני שוב חוזר ל-מה שהתחלתי... שים לב: למרבה האבסורד את המשפטים האלו אני 'נזכר' לכתוב דווקא עכשיו!! דווקא אחרי שחלף חודש וחצי לאחר הטבח... דווקא שלוש שבועות לאחר תחילת הלחימה...

מה קרה דווקא עכשיו?? יותר נכון: איפה הייתי עד עכשיו??

אז זהו!! שעד עכשיו אדרבה... הייתי עוסק בלהתנער... הייתי עוסק ב-כן להמשיך שגרת חיים... כי היות וכולם דיברו על הצבא ועל החיילים והאחדות ועם ישראל המתוקים... וכל אייפוניסט בתורו הוא

ונא לא להתקשר לפני שהבנת מה כתוב.) **אני רוצה שתבין:** מה שכתבתי כאן קצת **זה בדיוק כמו ההתייחסות** של הצבא בימים אלו לחטופים... אם שמת לב יש כל הזמן הצעות של משה ומתן כדי לקדם את שחרור החטופים... והמדינה דוחה אותם על הסף פעם אחר פעם... על פניו זה נראה שהמדינה מתנהגת בהתעלמות ואפילו באטימות בייחס לחטופים... **ולמה באמת?** איזה מין אכזריות זו?? מציעים פה עסקאות לשחרור חטופים תמורת איזה הפסקת אש הומניטרית... מה יש?? למה אנחנו לא קופצים על זה?? מה... החטופים לא שוים איזה התרככות ומחיר מינימלי מצידנו?? **נו... באמת למה??**

התשובה היא: זה לא בגלל שהחטופים לא יקרים לליבנו!! אף אחד לא חושב לרגע שאנחנו מתעלמים מהם ומפקירים אותם לגורלם!! אבל מה לעשות שהיות ואנחנו במלחמה... קצת צריך לנהל מאבק נחוש עד הסוף ללא פשרות!! ואסור לתת לשום קלף מיקוח לתעתע בנו ולהסיח אותנו מיעדי הלחימה... **ולכן אין ברירה!!** עם כל הכאב והדאגה... העומדים בחזית נאלצים לנתק רגשות בכח כדי להתרכז ביעדי הלחימה בלי לחשוב על החטופים... ואין אחד שלא מבין את השיקול הזה... **על אותו משקל בדיוק!!** בדיוק כמו שהלוחמים בקרב נאלצים להתנער מהדאגה לחטופים כדי להתרכז ביעדים!! כך גם אנחנו הלוחמים מתוך החפ"ק של בית ה'... שבימים אלו אנו ממוקמים בעמדה החיונית הזו ומשם אנחנו מנהלים חזית נחושה להסרת מחיצות והתגברות על מתקפת סייבר של 'שב מאחריך' וזו באמצעות הנשק של הדבקות בתורת ה' שעל ידו מדביקים אנו כל נפשות ישראל באילנא דחיי שכל שפע חירות ותשועה ופורקן מיינה וביה תליין... לכן בשבועות האחרונים נאלצנו להתנער מהחיילים שנמצאים בקרב... זה לא שאנחנו מזלזלים בחיילים... זה לא שלא איכפת לנו מהם... (היה איכפת לנו מהם בדיוק כמו ש- להם בעצמם היה איכפת מהחטופים) **אבל מה אפשר לעשות!! אני חייל!! יש לי יעדים!!** ואסור לי לפזול ימינה ושמאלה לחזיתות אחרות שעלולות להוציא אותי מההתמקדות ביעדים האיטרטגיים המוטלים עלי... אז כמו שלחייל היה אסור לחשוב על החטופים... ככה לי היה אסור לחשוב על החייל... כי נכון לשבועיים האחרונים ברגע שאני ישבתי בבית המדרש והתחילו לדבר איתו על החיילים זה גרם לי ריפיון בלימוד... זה הסיט אותי מהזירה שלי... זה אפילו גרם לי לפזול עליהם... זה היה מסוכן לי!! ועוד יותר מסוכן לכל כלל ישראל!! לכן היה אסור לי לחשוב עליו... רק מה?? השבוע אני!! אני באופן אישי מרגיש לראשונה שהשתחררתי מזה... לכן אני עכ"פ מרגיש כבר יכול להתחיל לחשוב על החייל ולהתפלל עליו ולתת אותו על לוח ליבי בתור יהודי שצריך ישועה וזה כבר לא יזעזע אותי מהמשבצת שלי... ומה איתך?? אתה תבדוק את הדופק שלך... כל אחד והדופק שלו... כל אחד והמקום שזה תפס אצלו... אם אתה מרגיש שאתה עדיין נמצא בתוך ההילה של השבועיים הראשונים שהרגשת שהחיילים נמצאים במרכז... אם אתה עדיין מרגיש במקום הזה... אז עזוב!! תמשיך להתבצר בחזית שלך כבן תורה ואל תחשוב לרגע על החייל...

ברוך הוא שאין לפניו משוא פנים, כל אחד ואחד לפי דרכו... הכל לפי רוב המעשה ומדוקדק עד חוט השערה!!

אחרי שזו נקודת ההנחה... וזה לגמרי לגמרי ברור... כעת... כעת אפשר להתחיל למסור שטיקל תורה ולדון ולהגיד אוקימנות מתי אמרין ש"אין כל בריה יכול לעמוד במחיצתם..." והאם זה נאמר כאן... ובינינו... אין לי סבלנות וגם לא מקום ביריעה לפתוח את הנושא הזה... כי להתעכב על הנושא הזה... זה כבר נישא... זה כבר להבין פשט ספציפי בחז"ל... או להיכנס לתיק רפואי של יהודי שנרצח מה דינו לעוה"ב... שבינינו... אליבא דאמת זה לא באמת אמור להטריד לא אותי ולא אותך...

רק מה כן הטריד אותי ואותך??? החשד שלפני עולה בלב שלנו שחלילה וחס יש אצל בורא עולם מחטפים... שיש כאלו גו' בניקים שיחגגו... וברגע האחרון יגנבו את הבמה ויגיעו לאן שעמלי תורה לא הגיעו... אז בשביל לשלול כזו טעות חייבים להתייחס בשיא החדות!! כעת מה הלאה... נו... רק בשביל שלא תחשוד שאני מתחמק אכתוב על זה כמה מילים בהערה. (ובכן: דבר ראשון כשכתוב שהרוגי מלכות אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם... הכוונה היא שכל מי שבמדרגה שונה להם לא יכול לעמוד במחיצתם... אבל פשוט וברור שת"ח שעליהם נאמר 'עין לא ראתה אלוקים זולתך'... בוודאי שזה נאמר גם ביחס להרוגי מלכות שאין להם שום שייכות בגודל יקרת מעלת ת"ח לעתיד לבא ואפילו לא במדרגת עושה פרגמטיא לת"ח... חוץ זה אסור לשכוח שהתכנית ה'מקורית' הייתה שה' ברא את העולם הבא והנשמה הייתה אמורה להיכנס ישירות לעוה"ב... אלא שבשביל שלא יהיה נהמא דכיסופא, לכן ה' נתן לה הזדמנות לעבור כאן בעוה"ז... וכל זה שווה בשביל שתהיה בעלת ההטבה ללא נהמא דכיסופא... וממילא!!! מי שלא זכה להיות בעל ההטבה, וכל זכותו בזה שהוא מת על קידוש ה', אזי דינו כמו אותו נשמה המקורית שנכנסה ישירות לעוה"ב בלי לקבל את הצ'אנס להיות בעל ההטבה... אני לוקח בחשבון שההסבר הזה זה לא נשמע משכנע... כי... כי סו"ס אנו לא לגמרי מבינים מה ה'ס'קופ' הגדול בלשול נהמא דכיסופא... אבל... אם כככל העולם שלנו על כל המשתמע נברא רק בשביל לשלול נהמא דכיסופא, אז קח בחשבון שזה משהו מאוד מאוד רציני... שאם אתה תזכה להיות בעל ההטבה בעמל שלך... זה כל הסיפור... ואכמ"ל בחלק התורני שבדבר... פרטים נוספים... כל אחד מול הרב שלו... מה שבעיקר חשוב זה להסיר את העלילה של חוסר הגינות כלפי קודשא ברוך הוא שכל דרכיו משפט!! אין עוול! צדיק וישר הוא...

ויש עוד הרבה להאריך בנושא הזה... אבל אם נרגעת וברגע שתרגע... אז מכאן ואילך... אנו... לא צריך יותר להיות צר עין במנוחה נכונה של נדחי ישראל... והחי יתן אל לבו...)

יתן ה' ומי שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם, כן יעשה איתנו בזמן הזה.

מחטאות נעורים והוא באמת הגיע לשיעור קומה רוחני... **והוא שואל אותי במרמז:** איך יתכן שצעיר שהיה מנותק מכל זיק של יהדות... ועד השניה האחרונה חגג לו ונתן דרוך לכל היצרים שאני נלחם בשיניים להתגבר עליהם... והנה הוא נהרג שם בשמחת תורה... וזהו? בציק אחד הוא עקף אותי בפס לבן והקדים אותי שעה אחת בגן עדן?? ברגע הראשון ששמעתי את השאלה הזו... זה הרגזי וזעזע אותי... נו דחילאק... מה איכפת לך שהוא בגן עדן... מסכן... גם מת בגיל צעיר וגם בכזו מיתה משונה... אז מה זה החוסר פרגון הזה?? מה... אתה מפחד שהוא גנב לך את המקום השמור שלך בגן עדן??

אבל כשקצת יותר חשבתי על זה... פתאום קלטתי את עוצמת השאלה!!! כן... השאלה הזו מאוד צודקת והיא במקום וזה לא נובע מחוסר פרגון... (ולכן אנא מכס... מי שהשאלה הזו מפריעה לו... אל תתביישו לשאול... ואל תוותרו עד שתקבלו תשובה מספקת) **ולמה???** כי נניח בחור מתמודד שצריך לנהל מאבקים יומיומיים מול הגמ' והסטנדר... מול פגעי הטכנולוגיה... נאבק... מתמודד... משתדל... נופל... מתחזק ועושה הכל למענו ויתברך... הרי מה מניע אותך?? מה נותן לו כח להמשיך ולהיאבק?? זה שבסופו של דבר מי שעושה רצון ה' מקבל שכר ומי שלא ההיפך!!! והנה ברגע שאתה שומע שיש כאלו שחגגו עד הרגע האחרון... ובצ"ק אחד הם עקפו אותך והגיעו לכסא הכבוד... זה מוציא את כל האויר מהמפרשים ונותן תחושה של... של "שוא עבוד אלוקים ומה בצע כי שמרנו משמרתנו..." אני אקרע את עצמי... אני אעמול בפרך... אלחם כל חיי נגד יצה"ר... ואילו אותו אחד... היה גו' בניק... עשה פרוטקציה וקיבל גן עדן על מגש של כסף

זו שאלה שחייבת להישאל!!! כי אוי ואבוי למי שיחשוב שזה באמת כך...

ומה התשובה??? התשובה היא: שדבר ראשון: לפני התשובה!!! לא כ"כ משנה מה התשובה... לא משנה הפרטים... דבר אחד ברור כשמש בצהרים: **זה לא עובד ככה!!! תשכח מזה!!!** מי שעבד את ה' כל ימיו... יהיה לו שכר לאין ערוך... ממי שחטא כל חייו ומת בסוף על קידוש ה'... אה... אבל כתוב ככה וכתוב ככה...?? לא יודע מה התשובה... ולא כ"כ משנה מה תהיה התשובה... דבר אחד ברור: אחד מי"ג עיקרי אמונה **זה שהקב"ה הגון!!!** (האמונה שהבורא גומל טוב לשומרי מצוותיו ומעניש לזוכרי מצוותיו, כאן כתוב במילים אחרות שבורא עולם הגון) ולהגיד על אבא שבשמים שיהודי שכל חייו עמל בתורה ונלחם ביצרו... והשני שלא עשה כלום חוץ מזה שהוא לא הצליח לחמוק מהתופת ומת על קידוש ה'... להגיד ששניהם יקבלו את אותו עוה"ב... **זה להפוך את הרבש"ע ללא הגון!!** וזו שאלה של כפירה באחד מי"ג עיקרי הדת!!! ולכן דבר ראשון: לפני שתפסול לי את היין בנסך... קודם כל תוציא מהראש...

ואבא שבשמים הגון וברור שהקב"ה משלם על כל פעימה של שמירת עיניים ועל כל פיהוק של חוסר שינה בלימוד ועל כל התגברות כארי בבוקר ועל כל קרעך של אוי לי מייצרי... הנקודת הנחה הזו ברורה או לא ברורה?? כל זמן שזה לא ברור אני לא יכול לדבר איתך... כי אסור לי לדבר עם יהודי שחושב שהקב"ה לא הגון... ה' הגון כדברי התנא דבי אליהו: **ואם תאמר מי שקרא ושנה הרבה, ומי שקרא ושנה מעט יהיו מאור פניהו שוין במאור פנים לעולם הבא??** ברוך המקום

הוציא לך מהציוץ שלו עוד איזה סרטון מממזה מרגש מהחיילים והעזרה והחיבוק. כאן התפקיד שלנו היה לעשות ברקס!! לא!!! לא קשור אלינו... עזוב אותי... אל תדבר איתי כעת על החיילים ועל עם ישראל כי... כי זה שואב אותי לשם... מסיט אותי לשם... זה גורם לי לנטוש את המוצב שלי... ואסור שזה יקרה!! לכן אין חיילים... אין כלום... אני מתמקד בחזית שלי!! אני בשגרת שטייגן סדר א'!! (כי אם לא ככה... אז הריפיון היה יותר גרוע מכל זמן אחר בזמן שצריך כעת את החיזוק הכי גדול שיש) ולכן למרבה האבסורד... דווקא בימים הראשונים של הלחימה... דווקא אז המשבצת שלנו הייתה לחתוך שמאלה!! לא קשור אלינו!! אנחנו בשלנו והם בשלהם!!

אבל דווקא עכשיו כשהרוחות קצת נרגעו... והלחימה נכנסה לסוג של שגרת מלחמה... דווקא עכשיו זה הזמן שנדרש לנו לקיים בעצמנו "וירא בסבלותם" - "נתן עיניו ולבו להיות מיצר עליהם"!!!! לקלוט שההלו... יש פה מלחמה!! ואסור לי להמשיך בשגרה כאילו אין פה כלום...

יש פה!!! יש פה מלחמה!!! ואני צריך לעשות משהו יותר!! ללמוד יותר... לדרוש מעצמי יותר... לעשות משהו מעבר... להיות מצר עם הציבור... **האם הבנת את ה'רצוא ושוב' העדין והרגיש שיש כאן???**

כשהדאגה וההתעסקות סביב הלחימה והחיילים שואבת אותי אליהם... למחוזות שלהם... ולמושגים שלהם... כאן אני צריך לעצור ולהגיד: שום דבר... אין מלחמה... אין כלום... יש רק שטייגן בבא קמא!! אבל ברגע שאחרון האייפוניסטים נטש את החיילים לגורלם בבוץ העזתי... וכעת הוא עבר למשהו אחר שמצית לו את הרגש... כעת הגיע התור שלנו!! כעת שהחיילים כבר לא 'גיבורים' שכל היום מתקשקים סביבם... אלא נשמות יקרות שנמצאות בסכנת חיים... כאן ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלותם... נתן עיניו ולבו להיות מיצר עליהם... לא להמשיך כרגיל!!

וכמובן!!! 'לא להמשיך כרגיל' - אתה מבין לבד שאין הכוונה להתחיל להתעדתך יותר ויותר בקווי הנייעס במה שקורה בזירה כדי להיות מיצר עליהם... לא!!! הלב יודע אם לעקל או לעקלקלות... אנחנו מדברים פה על טורבו בעבודת ה'!! להעביר הילוך ולדרוש מעצמי עוד יותר... סו"ס מדובר פה בנתוני מלחמה... (ואגב: התפיסה הזו חשובה גם בשביל להרבות עוד זכויות ועוד תורה שאנו זקוקים לה בייתר שאת... אבל לא פחות מזה - זה חשוב מצד עצם ה"נתן עיניו ולבו להיות מצר עליהם" לא להתעלם מצרת הכלל... כלל ישראל בצרה...)

ברשותך קורא יקר: אני רוצה לסגור עוד פינה נקודתית... מסוג הדברים שהיה אולי עדיף לא לפתוח אותם... אבל אין ברירה!! מתברר שזה מטריד יותר מידי הרבה צעירים וא"א לטיח את זה... אז בקצרה ממש...

כידוע: כלנו יודעים לדקלם שיהודי שמת על קידוש ה'... אפילו היה חוטא... היות והוא נהרג בגלל שהוא יהודי הוא מיד עולה לכסא הכבוד להיכל שאין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתו... נישא אלי בחור בן עליה מתמודד... שיוק דם והוא באמצע לעשות כבדת דרך מפרכת של יציאה מבוץ ותשובה

איך מתמודדים עם הסקרנות להתעדכן במידע?

שורות אלו מופנות לכל החברים שלי שיצר הסקרנות שלנו לא נותן לנו מנוחה... וכמה שרצייתי להיגמל מהמידע וקיייתי שזה יעבור לי ואפסיק להתעסק במה שלא רלוונטי לי... אני שוב ושוב נופל בזה לצערי הרב... יצר הסקרנות לא נותן לי מנוחה... אני 'מוכרח' לדעת מה קורה... איפה זה אוחז כעת... ומה קורה בדרום ולאן הרוח נושבת בצפון... (מי שהצליח להתגבר אני מצדיע ומקנא בו... ואין לו מה לקרא את השורות הבאות)

אבל שמעתי מהגאון ר' עזריאל טאבור זצ"ל שהייתי קרוב אליו והוא ציטט מרבו ר' מיכאל דוב וייסמאנדל שהייתה לו משנה סדורה בייחס לגישה לקריאת עיתונים וזה עשה לי סדר בראש...

הוא אמר כך: את **הכותרות של העיתון** דווקא מומלץ לקרא!!

אבל את **המלל והפרשנות** שכתוב אח"כ... את זה לא לקרא... **למה? מה ההבדל? כי את הכותרות הרבש"ע עושה!!!**

אבל את הפרשנות ??? ? ? ? את זה כבר אנתנו עושים!!!

כשיש כותרת בעיתון שקרה טבח נוראי בעזה... את זה הרבש"ע עושה!!! את זה צריך לדעת... אבל מה יש לדובר זה"ל לומר בנידון... זה כבר פרשנות... זה סתם גיבובי מילים של כוחי ועוצם ידי... כשיש כותרת עניינית בעיתון מה אירע בלחימה ביממה האחרונה לטוב ולמוטב... את זה הרבש"ע עושה... יש פה מה לדעת... (ממ"ז... אם נעשו ניסים ונפלאות ביממה האחרונה אז יש פה גילוי השגחה חשוב להתעדכן בו... ואם חלילה ההיפך, גם את זה צריך לדעת... שה' אומר: לא מספיק... אני רוצה עוד קשר וקייבה...) אבל ההצהרות של הרמטכ"ל שכוחותינו חזקים... ופועלים בכל הזירות... או לחילופין חילופי האשמות וכשלים זה כבר קשקוש... ואת זה אין ליהודי מאמין מה לשמוע...

לי באופן אישי ההגדרה הזו עשתה סדר בראש וסתם ככה... זה גם סיפק לי סוג של 'עלה תאנה' להיתלות בו... שמצד אחד מותר לי לקבל את המידע הבסיסי... (ולא להסתובב כל היום ולשגע אנשים מה קורה... וכולם צריכים לסבול בגלל שקבלתי על עצמי לא לשמוע) אבל ברגע שמתחילים להשמיע לי מה לביידן יש לומר... ואיזה נשיא בעד ומי נגד... ומה ראה"מ אומר... ומה השמוע"ס שמסר מזכיר החיזבללה ברעווא דרעוין... כל ההצהרות והדובריות והגיבויים והתמיכות והועידות והערכות מצב... **על זה תדלגו!!!** את זה אל תקרא ואל תשמע... ובינינו... אין פה מה לשמוע... כאילו שיש אחד שעדיין מדמיין שיש מישהו שעומד מאחורי מה שהוא אומר... נו... בינינו... אתה לא מפסיק כלום!! אין צורך לשמוע אותם... אתה בעצמך יכול לקחת רמקול מכובה ולהצהיר ממוחק הקודח מה שאתה רוצה... ותאמין לי שאין שום הבדל בינך לביןם... שניהם מקשקשים אותו דבר!!

היום אין אחד שנותן אימון בהצהרות... חוץ... חוץ מכמה תמימים בודדים... ששנים מהם זה היה אני ואתה...

אז מהיום נעשה פשרה! את הכותרות תקרא!! את הפרשנויות תשאיר... (ושוב: למי הפרשה הזו חשובה? לאחד כמוני שבלאו הכי רוצה להתעדכן ואיכשהו אני בסוף אתעדכן... אבל אם אתה בן עליה שחי בחדר יחוד גמור עם הרבש"ע ואתה מצידיך מנותק לגמרי... תמשיך להיות כזה... אתה לא צריך לדעת כלום... אה... אבל אמרו לך שצריך להיות נושא בעול? נכון... אפילו כהן הדיוט צריך להיטמא לז' קרובים ולצאת מהמקדש... אבל אתה שחי בכזה קודה"ק עם ה'... אז בגדר כה"ג!!! כה"ג הוא היחיד שמן המקדש לא יצא אפילו לז' קרובים... תשאיר לנו להיות נושאי בעול... אנתנו שבלאו הכי צורכים את המידע... אנתנו נהיה אכפתיים במה שעובר על ה' קרובים של כלל ישראל... אבל אתה תשאר בקודש הקדשים ותהיה נר המעריב בשביל כלנו ואל תשכח להעתיק משם על כלל ישראל... אגב: אם תקרא את המאמר המרכזי בגיליון זה... יראה לך שזו סתירה... כי ס"ס אנתנו צריכים לדעת שיש מלחמה... אבל לא... זה לא סתירה... ודו"ק היטב...)

התפקיד העמוס והמסועף ביותר בצוות בית הדין - תפקיד השמאי!!!

נעים להכיר... אני בנו של ר' ישבאב... ראש צוות השמאים מטעם הסנהדרין קטנה המחזיית כאן בגליל העליון... לאחרונה אני מתלווה לאבא שלי בניסיון לעשות אצלו שימוש כדי להיכנס יום אחד לעסק... אבל ככל שנוקף הזמן אני מפנים שהתפקיד הזה גדול עלי... מורכב מידי... מסועף מידי בשבילי... לא לממדים שלי...

אני אשתף אותך במה שקרה רק בשבוע האחרון... אז ככה... השבוע אבא שלי קיבל בסה"כ ארבע תיקי שמאות מטעם בית דין... ננסה להתחיל עם הל"ז של השבוע... בא נראה מה נספיק... ובכן:

בשבוע שעבר קרה פה ביישוב שלנו תאונת עבודה מביכה ומצערת... זה סיפור שאם הוא לא היה מצער הוא היה יכול להיות משעשע... הכל התחיל מחצקל ויענקל... שמותיהם דומים והמכנה המשותף ביניהם ששניהם במקרה נפגשים בימים אלו בפרדס של שמריהו סביב מסיקת הזיתים העונתית... **אבל נא לא להשוות**... חצקל הוא בסה"כ שכיר יום קצת חסון שהתפקיד שלו זה לנער את העץ ולחבוט אותו עם כל הכח... ככה הזיתים נופלים לתוך שטיח שמחכה להם למטה... אבל ר' יענקל זה לוי חבר שהוא מומחה וממונה מטעם גזברי המקדש בעניין תשע מעלות דשמן... ולאחרונה הגזברים קבלו כמה המלצות חמות על הפרדס של שמריהו שיש בו זיתים אגוריים במיוחד ויש סיכוי שיתחילו לקנות ממנו למנחות ואולי גם למנורה... תלוי בטיב של הזיתים... ויענקל הוא אחד מצבא הלויים הפרוש באזורנו שנשלח לבדוק את הזיתים שבראש הזית (שחשופים לשמש והם הכי מבושלים)... לבדוק את רמת הטיב... ותכלס... בימים האחרונים יענקל מגיע מידי בוקר ועולה לראש הזית... ושניהם נפגשים... גם חצקל המוסק וגם ר' יענקל החבר שבדוק זית זית האם הוא כתיית למאור שאינו מחוסר טחינה אלא רק כתיית והשמן זב... והנה חצקל קם בבוקר עם הרבה מרץ... הגיע לעץ הזית והתחיל לנער אותו עם כל הכח... **אבל שוד ושבר!!!** הוא שכח לבדוק והוא לא שמ לב שהבוקר יענקל הקדים אותו והוא כבר פה מלפני חצי שעה... והוא כבר ניצל לו אי שם במרומי עץ הזית... תוך כדי שהוא אומר ברכת ק"ש... (לשמו"ע אר"י יוד מראש האילן אבל ק"ש אפשר לקרא בראש האילן) ותכלס... חצקל התחיל לנער את העץ וניער... ועל הדרך הוא... הוא גם ניער את יענקל... ו... ויענקל בשלב מסוים איבד שליטה ובום!! החליק ונפל בקול חבטה עזה יחד עם עוד הרבה זיתים שצנחו יחד איתו לשטיח שומני שחיכה להם מלמטה... בניסי ניסים זה הסתיים בשבר בינוני ברך... יענקל הובהל לאשפוז בבית החולים...

חצקל היה שבור ורוצץ... חבלתי ביהודי!!! ולא סתם אלא תלמיד חכם!!! ועוד ממונה מטעם הגזברים... הוא הגיע לבית הדין כולו מזועזע... ומיד ביקש שיסדירו לו את כל תשלומי החובל... כן... אני חייב בד' דברים... צער ריפוי שבת ובושת... בניסי ניסים אין פה נזק בלתי הפיך!! אנא... תסדירו לי את העניינים כמה שיותר מהר... לא נעים לי המאורע המצער... וכאן התיק מיד עבר לידיים של ישבאב שהוא ראש מחלקת צוות השמאים מטעם בית דין... וקדימה... מתחילים באיסוף החומרים ושקלול הנתונים...

אני רוצה שתביין: בדור שלנו שמאי זה מקצוע כזה נדוש... עוד איזה שמאי נכסים מטעם הבנק לענייני משכנתאות... אז זהו!! שהשמאי של בית דין זה מקצוע מאוד רחב ומסועף... מדובר במערכת שלימה של מגוון של חוות דעת מקצועיות... ור' ישבאב שהוא ראש הצוות... מדובר באיש מאוד מיוחד... איש אשכולות נדיר שיש לו הבנה רב תחומית בכמה וכמה כובעים ביחד... שמאי מטעם בית דין צריך להיות גם מבין בנדל"ן... גם ברפואה... ביטוחים... גם בייחסי אנוש... גם ברגישויות פוליטיות עדינות... וגם במשחקי כבוד... ובין הייתר הוא צריך להיות גם ויטרינר... בקיצור: חצקל מאוד שמח שהתיק הגיע לידיים של ר' ישבאב...

ובכן: על הבוקר יצאתי יחד עם אבא שלי ר' ישבאב לבית החולים למחלקה של יענקל... אבא רצה להספיק את הביקור רופאים... לקבל אינדיקציה במה מדובר... מה היקף האשפוז... התרופות... כמה פיזיותרפיה... סיימו לאסוף את המידע וכעת עברנו למזכירות לעשות השוואת מחירים מול מרפאות החוץ!!! אח"כ אבא שוב חזר לרופאים לברר את מספר ימי חופשת מחלה שצריך... כמה ימי גבס... מה הוא יכול לעשות עם הגבס ומה לא... בקיצור: כל הבוקר עסקנו באיסוף החומר אודות היקף התשלומים של **ריפוי ושבת**... יצאנו פחות או יותר עם דברים ברורים... אבל עזוב... ריפוי ושבת זה עוד השמאות הכי קלה... והכי פחות מסובכת... זה כל שמאי יודע לעשות... כעת הגענו לשלב הרבה יותר מסובך... **לשום את הצערה!!!** שומא של צער זה תמחור מאוד עדין ותלוי בדקויות... פה צריך להיכנס עמוק עמוק לתוך הסיפור... בצהרים יצאתי שוב יחד עם אבא... והפעם לשחזור זירת התאונה... הגענו לפרדס כדי להבין מה קרה בכלל... מאיפה הוא נפל... התחלנו למדוד מאיזה גובה... רגע... ועל מה הוא נפל?? אה... על שטיח ישר... וכעת לנסות לתמחר את עוצמת הכאב... וכמה בן אדם היה מוכן לשלם לעבור את הטרומה הזו כולל ימי האשפוז בהרדמה מקומית... באופן שהוא לא ירגיש את הכאב של המכה והשטף דם וכל השלבים שאח"כ... נו... לך תשום כזה דבר... איך?? איך שמים? זה מקצוע לכל דבר!! וכהנה... גם אחרי שקבלת את התמונה של היחידת טראומה, מהזירה... מה שקרה בדיוק... כעת יש עוד נתון מאוד דומיננטי... זה להכיר את הנפשות הפועלות!!! בתחום של מדדי כאב... זה מאוד מאוד משתנה בין אחד לשני... יש כאלו מפוקקים שכל ציפורן חודרנית מכניסה אותו למיטה... ויש אחד שגם אם יהיה לו מרגנה הוא יקשור מגבת על הראש ויבא לשיעור תורה ואז יזכירו לו שהוא שכח לקחת כדור... כאן צריך היכרות מול האובייקט בעצמו... שוב חזרנו לבית חולים והפעם לביקור חולים אצל יענקל... ואבא התחיל לשוחח איתו בלבביות... ותוך כדי תחקר אותו באלגנטיות ושאל אותו כל מיני שאלות... האם אתה עושה הרדמה לבניית כתר בשיניים? ומתי פעם אחרונה לקחת אקמול? בקיצור... מתברר שר' יענקל הוא לוי אמיתי!!! סגפן ותובעני לגופו... מהלך בין קוצים וישן בין המשפטיים על ספסלים... ובסוף הביקור ר' יענקל שאל בחיור... מה רצימת?? מה פשר כל השאלות המוזרות האלו... ואז אבא גילה לו בזהירות שהוא שמאי מטעם ב"ד לבחון את רף הרגישות של הצער שלו... (זה קצת מסובך... כי יש כאלו ש... שאם ידענו שזה השמאי... היינו מתמסכנים כדי להרויח עוד כמה שקלים) ר' יענקל התחיל לצחוק... אתם נורמליים?? לא הייתי משלם שקל בודד בשביל לחסוך את הכאב הזה... הכל בסדר... חבל על הטירחה המיותרת... טוב... אז שמאות הצער איכשהו הסתיימה ללא מיצוי סופי... בעיקר מחוסר עניין של החולה... וכעת עברנו לשלב של הבושת!!! אווה... פה הרמתי ידיים... כשאבא התחיל לשום את הבושת... פה הבנתי עד כמה המקצוע של שמאות בבית דין הוא מורכב מאין כמותו... פתאום שמעתי את אבא מחליף דיסק במעבר חד לכל מיני משפטים של משחקי כבוד ודקויות של מזרח וכיבודים... ואין זה נראה ללכת עם פראק וגבס... (זה נראה כמו וייס אק) בקיצור נגמרה היריעה... ואנתנו עדיין אוחזים בתיק הראשון של השבוע הזה... חכה... התיק הבא זה מוזיק שבא לשלם מעידית שבנססיו... כעת צריך לבא ולהעריך את שלושת הדירות שלו... אחת קומה אחרונה... השניה מתחת לפני הרחוב... והשלישית משועבדת לבעל חוב... נו... מהי העידית בינונית וזיבורית... אולי בהזדמנות... מה שבטוח שמקצוע שמאות מטעם ב"ד זה מקצוע מאוד חיוני מסועף ומורכב... אולי בהזדמנות נמשיך... תזכרו את הנפשות הפועלות...

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

בעלי אסופות - עצירת גשמים

אם לאומרה בתפילת לחש

והורה רבינו זצ"ל למעשה, שמי שרוצה יכול לומר עננו בתפילת לחש (הנהגות והליכות פ"ד סכ"ד) ושמעתי שבשנת תש"ס ביום ד' טבת דברו עם רבינו זצ"ל על אמירת עננו ואמר אני אומר כבר חודש, אבל רק באלקי נצור, וא"ל בן רבינו הגרי"ש שליט"א דבתחילה לא היה אומר רבינו כלל תפילת עננו של גשמים ובסוף ימיו כשהיה בצורת היה אומרה באלקי נצור, ורבינו זצ"ל סבר שרק בחזרת הש"ץ אין לומר דאינו צרת רבים אבל יחיד יכול לומר בשומע תפילה ככל שאילת צרכיו, (כבני ננוה בתענית י"ד ב' ואו"ח קי"ז ס"ב), ומ"מ אמר רבינו זצ"ל דעדיף לומר באלקי נצור, (עי' דקדוקי מצות שם ושמענו כן ראינו ח"א פ"ו ס' ג).

וכן מובא בשם רבינו זצ"ל בסידור שיח תפילה (עמוד פ"ז), בזמן עצירת גשמים ר"ל אין אומרים תפילת ועננו בורא עולם בשומע תפילה והיחיד יכול לאומרה באלוקי נצור, וכן נהג למעשה להזכיר שמות חולים ושאר בקשות רק באלקי נצור, (ועי' דעת נוטה ח"א ס"י קצ"ט) ונשאל רבינו זצ"ל, למה ש"צ אומר עננו של גשמים בשומע תפילה, ולא בברך עלינו, והשיב רבינו זצ"ל, כי תפלות שאינם חיובים ולא הוזכרו בגמ' מקומן בשומע תפילה, (דעת נוטה ח"א ס"י רפ"ב).

מעשה רב שהיה עמו אצל מרן החזו"א

כתב רבנו זצ"ל, שנה אחת היה עצירת גשמים והבד"ץ בירושלים פרסמו לומר התפלה בשומע תפילה אני התפללתי אצל מרן לפני התיבה במנחה ושאלתי אם לומר ואמר לי למה אמרתי שכך פרסמו הבד"ץ מפני שנתאחרו הגשמים והשיב אין צריך יהיה גשם ובאמצע חזרת הש"ץ נהיה גשם שוטף אמרתי לו אחר התפלה שזה מופת וצחק, (מכת"י רבינו בס' מעשה איש ח"א עמוד ר"ו, ובס' ארחות רבנו ח"א עמוד מ"ח מובא שהיה אז רבנו כבן י"ג או י"ד), ופ"א אמר רבינו זצ"ל, כמדומה שהגיב לי מרן החזו"א, אין זה מופת 'טרם יקראו ואני אענה'. (עי' כל משאלות עמוד שפ"א דרך שיחה ח"ב עמוד תנ"ב מנחת תודה עמוד ל).
ושמעתי מרבנו מרן הגרא"ל שטינמן זצ"ל שסיפר עובדא זו, ואמר שרבינו זצ"ל בענותנותו לא העלה כלל בדעתו שתפילתו היא זו שגרמה כל זה, רק תלה הכל במרן החזו"א, [וגם על מה שהביא רבינו ממרן החזו"א זצ"ל שאין פצצות בבני ברק אמר שזכות רבינו זצ"ל שאומר כן זה לבד מועיל], והראה דברי רש"י בכתובות (ה' א' ד"ה ה"ק) השמים מספרים כבוד קל ומעשה ידיו מגיד הרקיע, האי ומעשה ידיו במעשה הצדיקים כתיב שקרוין מעשה שלהם מעשה ידיו של הקדוש ברוך הוא וה"ק ומעשה ידיו דהוא מעשה הצדיקים מגיד הרקיע שהרקיע מעיד עליהם לבריות שהם צדיקים שמתפללין על הגשמים ומטר יורד. (עי' בס' אעלה בתמר עמוד נ"ט).

תעניות על הגשמים בזה"ז

כתב רבינו זצ"ל בשונה הלכות (סי' תקע"ה) סדר תעניות שמתעניין בא"י על הגשמים כך הוא, הגיע י"ז במרחשון ולא ירדו גשמים התחילו הת"ח להתענות ג' תעניות, הגיע ר"ח כסלו ולא ירדו גשמים ב"ד גוזרין ג' תעניות על הצבור ב' וה' וב', וכל העם נכנסין לבתי כנסיות ומתפללין וזועקים בתחנונים כדרך שעושים בכל התעניות וקורין ויחל בשחרית ומנחה כשאר תענית (שם ס"א ב'). וכ' האחרונים דבזמן הזה לא נהגו לעשות סדר תעניות בה"ב אלו, משום שאין לנו ב"ד סמוכים רק מרצים להקב"ה בתפילות ובתחנונים וגוזרים תענית יום אחד או שנים (כ"כ בשע"ת שם ס"א ובשר"ת נוב"י סי' ל"א וע"ע כה"ח סק"א).

ואמר רבינו זצ"ל שמרן החזון איש זצ"ל אמר שבזמננו כיון שמצוי להביא מחוץ לארץ לכן לא נוהגים לעשות תענית גשמים, (שונה הלכות עם תורת המועדים שם ס"א ועי' גם בשו"ת ישא יוסף ח"ב סי' ק"מ עמוד קפ"ב שהביא שאמר לו רבנו זצ"ל בשם מרן החזו"א זצוק"ל שלכן אין נוהגים תענית גשמים בזה"ז הואיל וניתן להביא מים מחוץ לארץ ומסתבר שלדעתו טעם זה מועיל גם לתענית גשמים בגין עצירת גשמים ולא דוקא לבורות עכ"ל, ועי' בס' שער העין פרק כ"ב הערה י"ג שכתב שרבנו זצ"ל כתב לו דבספר שימוש חכמים הובא בשם החזו"א שבימינו ליכא דין תעניות גשמים כיוו שאפשר להביא מים מחו"ל).

אמירת עננו על הגשמים בזה"ז

אמר לי רבינו זצ"ל בשם מרן החזו"א זצ"ל, שהאידיא גם אין אומרים עננו של עצירת גשמים המוזכר בטור (סי' תקע"ט) בחזרת הש"ץ, כיון דאינו צרת חיי נפש כי מביאים מים מטורקיה [וכן עושים התפלת מים], והוא רק ענין הפסד ממון, ופ"א הוסיף רבינו זצ"ל, המציאות היום אינה כמו פעם, החזו"א אמר שאין עושין היום תענית על גשמים דבימי חז"ל כשלא היה גשמים היו מתים ברעב אז היו מתענים, אבל עכשיו שנוסעים ממקום למקום בקלות וכל העולם הוא כעיר אחת ויכולים להביא מים ומזון, אי"ז סכנה להדיא, אפשר למצוא עצה, ואמנם להתפלל צריכים, אבל תענית לא עושים. (שמענו כן ראינו פ"ז סי' ט').

בטעמו של מרן החזון איש

והביאו לפני רבינו זצ"ל, מה שהדפיס ת"ח אחד בשם מרן החזו"א זצ"ל, שאמר שלא לומר בזה"ז עננו של עצירת גשמים, כיון שהרי היום רח"ל יש אנשים חילונים, וכשצומח פירות נכשלים ואוכלים טבל וכו', ולכן לא לומר עננו אף בלחש (וכ"כ בדקדוקי מצות סמ"ז בשם מרן החזו"א לא לומר אף בלחש), ושאלו מרבנו זצ"ל, האם נכון דבר זה, דלכא' הרי קיי"ל בכגון דא כי ישירים דרכי השם צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם [וגם לא נבקש ותן טו"מ מטעם זה], והשיב רבנו בזה"ל, לא החזו"א אמר זה רק הגר"ז מבריסק זצ"ל, ולא על עצירת גשמים, רק שבני חו"ל לא יבואו פה לא"י, שעדיף שישארו בחו"ל ולא יבאו לחשש איסור טבל, ותבואו ותטמאו את ארצי. (ס' נטע רענן תורת חיים עמוד תנ"ג אות א וכן בס' אריה שאג עניני תפילה סי' כ' כתב רבינו שהחזו"א ל"א מטעם זה. רק אמר שאין מתעניין בזמננו שאפשר להביא מחו"ל).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת

אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלַי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מזרז שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - השבועות הבאים בעזה"י:

הנושך משפחת קרליץ

פרשת ויצא - הגאון רבי שמריהו זוסף קרליץ אביו של מרן החזון איש | פרשת וישלח - הגאון רבי יצחק זונדל הי"ד ורבי משה הי"ד בני רבי שמריהו זוסף קרליץ רב דקוסובה
פרשת וישב - הגאון רבי ישראל זלושנסקי זצ"ל שזכה ללמוד בצוהא עם מרן הסטייפלר (י' טבת תשנ"ט) | פרשת מקץ - הגאון רבי ליפא דב וינמרוב זצ"ל ידיד נפשו של רבינו

הגאון רבי נתחם מאיר קרליץ זצ"ל

היה מוצלח בעבודתו בלשון המעטה, וכאשר סיים 'לנקות', היו החלונות נראים מלוכלכים יותר מאשר לפני כן, והיו שביקשו להעביר אותו מתפקידו, אך רבי נתחם מאיר ריחם עליו, והורה להשאיר אותו בטענה שאדרבה אחד כזה שאינו מוצלח, מי יסכים לקחת אותו לעבודה ואכן הוא נשאר בתפקידו (כל משאלותיך עמוד תרס"ט)

חרג ממנהגו

לאחר פטירת רבי נתחם מאיר, הגיע מרן הסטייפלר לנחם את בניו זצ"ל. וסיפר רבינו שלמרות שאף פעם אביו הסטייפלר לא היה מנחם נשים, כאן חרג ממנהגו ונכנס לנחם את גיסתו אחות אשתו, הרבנית בתיה ע"ה אשת רבי נתחם מאיר (דרך שיחה, פרשת שופטים).

מרן הסטייפלר ומאחוריו רבינו יוצאים מניחום אבלי אצל רבי ניסים קרליץ בעת שישב על אמו אשת רבי נתחם מאיר זצ"ל

השיעור בחיי אדם

רבי נתחם מאיר היה מוסר שיעור קצר וקבוע בספר 'חיי אדם' בביתו של החזון איש אחרי התפילה בשבת קודש. השיעור גם המשיך אחרי פטירת החזון איש. ואחרי פטירתו של רבי נתחם מאיר המשיך רבינו לומר את השיעור בבית הכנסת 'לדרמן' אחרי התפילה.

סדר הלימוד היה כעשר דקות, בכל שבת לומדים הלכות שבת, וסמוך לאחד משלוש הרגלים עוברים ללמוד הלכות חג בחג, ולומדים את ההלכות של החג הקרוב.

לקראת שנת השבע היה רבינו מתחיל ללמוד את הלכות שמיטה מתוך ספר 'שערי צדק' על מצוות התלויות בארץ שחיברו רבינו בעל החיי אדם זי"ע.

בנו הגאון רבי יהושע נתחם קרליץ

לפני החג במיוחד עבור 'היתומים של קרליץ' כפי שהיה מכנה אותם, ומחלק באהבה לכל אחד.

"כבר לפני שלושים שנה..."

סיפר בנו רבי אברהם ישעיהו שליט"א: כאשר הסתלקה אמנו - רעייתו של רבי יהושע נתחם ע"ה, בחודש חשון תשס"א, הגיע רבינו לנחם את בניה שליט"א ואמר להם 'הלא הנני זוכר שכבר לפני שלושים שנה היא כמעט הסתלקה מהעולם'.

כי אכן בהיותה צעירה מאוד נחלתה בחולי שהלך והתגבר, והרופאים כאן בארץ ישראל לא יכלו למצוא לה מרפא, והיא נאלצה ליסוע לחו"ל לרופא מומחה שינסה לעזור.

ומכיון שעול הבית נותר על בעלה ר' יהושע, שנותר לבדו לגדל את ארבעת הילדים, נחלצו בני המשפחה המורחבת לעזרה. ורבינו ורעייתו הרבנית בת שבע ע"ה התנדבו לגדל לכל אותה התקופה את הבן ר' שמעון שליט"א, שהיה אז ילד צעיר כבן שש, ואילו מרן הסטייפלר ורעייתו הצדקנית ע"ה לקחו אל ביתם את הבן הקטן רבי אברהם ישעיהו שהיה אז תינוק כבן שנה, ובשעות היום היתה הרבנית בת שבע ע"ה נוטלת גם אותו אל ביתה ודואגת להאכיל אותו ושאר הצרכים.

וגם כאשר עברו עשרות שנים זכר רבינו את אותה תקופה.

רבי אי"ש ב"ר יהושע נתחם לצד רבינו בשמחה משפחתית

העיקר שמצטרף למנין

סיפר שכאשר הציעו לדודתו מרת בתיה קרליץ את הבחור נתחם מאיר ציבולניק (שלימים החליף את שם משפחתו לקרליץ) הבחור היה נמוך ממנה והסתפקה אם לגשת לשידוך, והחזון איש עודד אותה ואמר שאין בכך כל בעיה, והוסיף לה בדרך צחות, הרי הוא ראוי להצטרף למנין ומה בכך שאינו גבוה כל כך...

שליח ציבור

כאשר שוחחו על מנין התפילה בראש השנה ויום כיפורים שנערך בביתו של מרן החזון איש, סיפר רבינו מזכרונותיו שרבי נתחם מאיר ז"ל היה אחד מאלו ששימשו שם כשליח ציבור.

הגאון רבי נתחם מאיר קרליץ זצ"ל

לא תרדה בו

רבי נתחם מאיר זצ"ל עמד בראשות כולל 'חזון איש' כחמש עשרה שנה עד לפטירתו, ורבינו זכר אותו היטב מהשנים ההם בהיותו אברך. ולעיתים היה מספר מהנהגותיו בין כותלי ה'כולל'.

פעם סיפר שזוכר שפעם רבי נתחם מאיר קרליץ זצ"ל תלה מודעה בכולל, כי מי שאינו מחזיר ספר למקומו עובר בלאו של 'לא תרדה בו בפרך' של מסדר הספרים, וזאת על פי מה שכתב רבינו יונה ז"ל בספר 'שערי תשובה' (שער שלישי סימן ס') שכאשר מבקש מאדם לעשות דבר ועושה שלא לרצונו הרי זה עובר בלאו, וגם כאן כיון שפלוני היה חפץ שיחזירו לארון, רק עושה כי אינו רוצה להשאיר הספר זהו 'בפרך' (דרך שיחה, פרשת בהר).

המנקה שלכלך

ובפעם אחרת הוסיף לספר, שבמשך תקופה מסוימת העסיקה הנהלת הכולל פועל יהודי שתפקידו היה לנקות את חלונות כתלי בית המדרש, אך הוא לא

רבי יהושע נתחם ז"ל נולד ב- י"ח כסלו תרפ"ח, כחודש טרם לידתו של רבינו, כבן שני לאביו הגאון רבי נתחם מאיר קרליץ זצ"ל. בצעירותו למד בצוואת חדא עם רבינו בישיבת 'תפארת ציון' בבני ברק, ולאחר מכן למד תקופה קצרה בישיבת לומז'א ואחרי כן עבר ללמוד בישיבת פונביז'. היה לן בעומקה של הלכה ויגע בתורה באופן מיוחד, והיה נפלא בעניינים של בין אדם לחבירו. נלב"ע בקיצור ימים ושנים בט"ו מר חשון תשל"ז.

שלח את הספרים

לאחר נישואיו למד רבי יהושע בכולל פונביז' ורבינו למד בכולל 'חזון איש' אבל הקשר בין שני בני הדודים המשיך. כאשר הדפיס רבינו חיבורו 'נחל איתן' על עגלה ערופה, וכן את ספריו 'שיח השדה' היה רבי יהושע ממעגל הידידים הקרובים שקיבלו את הספר מתנת המחבר.

"היתומים של קרליץ"

בעודו צעיר לימים ובשיא פריחתו, נקטף רבי יהושע נתחם והסתלק בגזירת שמים, והוא בגיל ארבעים ותשע בלבד. היה זה אחרי חג הסוכות של שנת תשל"ז כשעלה לסדר את קרשי הסוכה ולהחזיר למקומם, נפל מגובה הסוכה לחצר, התמוטט ונפל למשכב, וכעבור כשבועיים ביום הייאוציטי של דודו מרן החזון איש זצ"ל, נלב"ע כשהוא משאיר אחריו את אלמנתו וילדיו הצעירים.

מאז, חש דודו - אבי רבינו, מרן הסטייפלר זצ"ל אחריות מיוחדת לסייע להם, ובכל פעם כשהיו מגיעים בני המשפחה לביקור חג היה מפנה מזמנו ומקבל אותם בכבוד מיוחד.

מידי שנה כשהיו מגיעים בימי חול המועד פסח לביקור חג, היה הסטייפלר מקבל את היתומים בשמחה ובסבלנות. ולמרות שלא היה דרכו בכך - הסכים שגם האלמנה תיכנס לחדר. לאחר מכן היה מוציא חופץ אגוזים אותם קנו